

MATERIAŁY
DO HISTORII M. LUBLINA
1317 — 1792

NAKŁADEM ZARZĄDU MIEJSKIEGO W LUBLINIE
WYSZŁY PRACE TEGOŻ AUTORA:

- Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych XVII—XVIII w. 1928.
Rada miejska lubelska w XVII w. 1931.
Rada miejska lubelska w XVIII w. 1933.
Lekarze w księgach miejskich lubelskich XVI—XVIII w. 1933 r.
Materiały do lubelskiego słownika aktowego. 1934.
Lauda miejskie lubelskie XVII w. 1934.

MATERIAŁY

DO HISTORII M. LUBLINA

1317—1318

ZARZĄD MIEJSKI W LUBLINIE

MATERIAŁY
DO HISTORII MIASTA LUBLINA

1317—1792

OPRACOWAŁ

JAN RIABININ

KUSTOSZ ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W LUBLINIE

Wydz. Bibl. Prawnicza

1806096770

MCMXXXVIII

WYDAWNICTWO „DZIENNIKA ZARZĄDU M. LUBLINA“

SARZĄD MIEJSKI W LUBLINIE

MATERIAŁY
DO HISTORII MIASTA LUBLINA

J. PIETRZYKOWSKI
Zakłady Graficzne
Lublin
ul. Kościuszki
4

OPRACOWAŁ
JAN RABININ
KUSTOSZ ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W LUBLINIE

MCMXXVIII
WYDAWCTWÓ WZBUDZIŁA SARZĄD M. LUBLINA

9 lipca 1936 r. zmarł Prezydent miasta Lublina,
ś. p. Józef Piechota.

Mozolnie dźwigał na wyżyny życie dzisiejsze.

*Gorąco pragnął stworzyć dla obywateli miasta
lepszé jutro.*

Wrażliwie odczuwał wymowę tego, co było wczoraj.

*Szlachetnie popierał poczynania w dziedzinie
pracy naukowej i potrzeb kulturalnych.*

*Świetlanej pamięci przedwczesnie zgasłego Pre-
zydenta swego Zarząd Miejski poświęca pracę niniej-
szą, aby uchronić przed zagładą źródła dziejowe Lu-
blina i udostępnić ludziom nauki korzystanie z nich
na chlubę i na chwałę grodu trybunalskiego.*

BOLESŁAW LISZKOWSKI

Wiceprezydent m. Lublina

Ważniejsze pozycje zebranego w publikacji niniejszej materiału mogą być według roztrząsanych w nim zagadnień ujęte w następujący sposób:

Przywilej lokacyjny. Przywilej Władysława Łokietka z dn. 15 sierpnia 1317 r. (1)¹⁾ jest pierwszym znanym nam przywilejem lokacyjnym m. Lublina, lecz niekoniecznie pierwszą lokacją miasta na prawie niemieckim. W lustracji 1614 r. czytamy, że burmistrz i rajcy lubelscy pokazali lustratorom list księcia Władysława Łokietka z r. 1317, lecz „nie ukazali nam przywileju dawniejszego, który miał być na zasadzenie miasta, przed spustoszeniem od Tatar nadanego“.²⁾ Lustratorom 1660 r. mieszczanie oznajmili, że „miasto tuteczne privilegium originale locationis miasta straciło wtenczas, gdy Tatarowie pustoszyli.“³⁾ Nie posiadając jednak żadnych danych co do treści aktu, poprzedzającego przywilej 1317 r., musimy przyjąć ten ostatni za zasadniczy i od niego rozpoczynać udokumentowaną źródłami pisaniami historię miasta.

Terytorium miasta. Władysław Łokietek nadał w 1317 r. mieszczanom lubelskim pod miasto sto łanów ziemi uprawnej i nieuprawnej miary magdeburgskiej, więc około 4000 morgów, z których wydzielił na rzecz wójta każdy szósty łan (1). Teren ten miasto stopniowo rozszerzało drogą kupna okolicznych wsi: w 1400 r. nabyło Konopnicę (14), w 1482 Pognigwodę (59), w 1504 wójtostwo z Bronowicami (88). Rozrastało się również miasto dzięki osuszaniu wielkich stawów i bagien, ongi je okalających i uwidocznionych na „Najdawniejszym widoku Lublina“, wyjętym z Braunowskiego „Theatrum praecipuarum totius mundi urbium“ 1618 r. i wydany w 1901 r. przez Hieronima Łopacińskiego. W początku XVII w. Zygmunt III „za przykładem przodków swoich“ nadał staroście lubelskiemu Janowi Firlejowi pod zamkiem „pewne miejsca błotniste, porośłe tylko sito-

¹⁾ Tu i dalej w nawiasach podana jest odnośna pozycja pracy.

²⁾ Arch. Państw. w Lublinie. Varia, N 248a, str. 1 i 8.

³⁾ N 247 a, str. 5.

wiem“, pod uprawę, zabudowanie i exornationem omni genere culturae (275)¹⁾.

Jednocześnie wszakże miasto traciło pierwotnie mu nadany i przeznaczony dla kolonizacji teren: z owych stu łanów 1317 r. już w 1564 r. brakło 26-ciu bez pół prętu²⁾, w 1570 — 34-ch i 11½ prętów³⁾, a podczas lustracji 1660 r. miasto „dało sprawę, że żadnym sposobem więcej łanów ad praesens być nie może, jeno N 6.“⁴⁾ Taki stan rzeczy przetrwał prawie do końca XVIII w. 23 lut. 1783 r. wojewoda lubelski i prezes lubelskiej komisji boni ordinis Kajetan Hryniewiecki pisał do prezesa departamentu policji: „...potrzeba, aby prześw. Rada Nieustająca i Rzeczpospolita niezawodny większy, najmniej do fl. 20.000 rocznego procentu, obmyśliła sposób, bo to miasto, na sto łanach magdeburgskich originaliter lokowane, dziś nie wiem, jeżeli sześć łanów obejmuje, tak jest porozrywane, obarczone, zeszczuplone, że bez pomocy publicznej subsistere nie może i z czasem zupełnie upadnie, a dawszy mu jeszcze większego funduszu sposób zapewne podźwignie się.“⁵⁾

Zapytywani przez lustratorów o przyczyny tego ubywania pierwotnej fundacji miejskiej, mieszczanie wskazywali, że na nadanych miastu łanach powstały wsie Tatarzy z karczmą Budzyń przy gościńcu oraz Hajdów czyli Żydowskie, że „Żydzi i Podzamcze na nich siedzą“, że część zalana stawami,⁶⁾ że „siła in possessiones różnych osób świeckich i duchownych odeszło i na nich dwory, folwarki, domki i jurysdykcje różne pozakładano.“⁷⁾ Według lustracji 1614 i 1660 r. znaczna część łanów miejskich przeszła per alienationem et vendionem bądź do jezuitów, brygidek, proboszcza fary św. Michalskiej, popa ruskiego, szpitala św. Ducha, bądź do możnej szlachty: kasztelana wiślickiego Rafała Leszczyńskiego (a po nim do Gorajskich), starosty przasnyskiego Niszczyckiego (po nim do karmelitów), sędziego grodzkiego łuckiego Staniszewskiego (po nim do Zboińskich), pisarzowej polnej Sierakowskiej i inn.⁸⁾

Lubelska komisja dobrego porządku, rozpoczynszy w 1781 r. swą działalność, zajęła się sporządzeniem dokładnej mapy miasta, określeniem jego granic oraz weryfikacją majątku miejskiego. W ostatnim dziesięcioleciu XVIII w. miasto wszczęło w sądach asesorii koronnej procesy prze-

¹⁾ Wiadomo, że w taki właśnie sposób powstało w połowie XVII w. u podnóża góry zamkowej na nabytych przez żydów mokradłach starościńskich centrum późniejszego ghetta: Podzamcze i ulica Krawiecka. Por. B a ł a b a n. Die Judenstadt von Lublin, Berlin 1919, str. 9 — 10.

²⁾ Lustr. 1564 r., str. 6.

³⁾ Lustr. 1570 r., str. 8 — 9.

⁴⁾ Lustr. 1660 r., ks. 247a, str. 6.

⁵⁾ Arch. Gł. akt dawnych. Metr. Lit., IX, 105, k. 183 — 183 v.

⁶⁾ Lustr. 1570 r., str. 9.

⁷⁾ Lustr. 1660 r., ks. 247 a, str. 5.

⁸⁾ Lustr. 1614 r., ks. 248 a, str. 10 — 13; Lustr. 1660 r., str. 7.

ciwko posiadaczom Dziesiątej, Konopnicy, Wieniawy, Rur Brygidkowskich z folwarkiem Kilowskim czyli Baki (później Czuby) i wielu innych okolicznych folwarków i wsi, ongi rzekomo należących do funduszu miejskiego. Rzeczą pożyteczną byłoby zbadanie śladów owych procesów w księgach sądów asesorskich, tembardziej, że podane w pracy niniejszej dekrety graniczne (16, 18, 22, 23, 47, 50, 107, 125, 133, 134, 212, 215, 267) nie dają dostatecznego przedstawienia o dawnej przestrzeni miasta.¹⁾

Prawo magdeburskie nadane zostało m. Lublinowi na mocy przywileju lokacyjnego 1317 r. (1). Na gruncie miejscowym prawo to pod działaniem wielorakich czynników, obyczajowych, ekonomicznych i innych, odchyłało się często od swego pierwszorzoru niemieckiego i przekształcało w niektórych dziedzinach w „prawo magdeburskie m. Lublina lokalne.“²⁾ Nie bez powodu Jan Olbracht 21 września 1494 r. zagroził wójtowi lubelskiemu Stanisławowi Morsztynowi i jego sukcesorom karą 100 grzywien za niedość ściśle przestrzeganie zasad prawa magdeburskiego (75). Nie podlega wszakże kwestii, że to właśnie prawo okazało decydujący wpływ na cały wewnętrzny ustrój miasta naszego oraz na organizację poszczególnych władz miejskich.

Wójci dziedziczni. „Lokacja miasta — pisze prof. Ptaśnik w „Studiach nad patrycjatem krakowskim wieków średnich“ — wymagała znacznych wysiłków finansowych, bo wójt musiał się starać nie tylko o sprowadzenie mieszkańców, ale także urządzić całe miasto, zbudować kramy, młyny, jatki przeróżne.“ „Ponieważ odpowiednimi dla lokacji kapitałami rozporządzali przeważnie przybysze z zachodu, pierwszymi przeto lokatorami miast polskich na prawie niemieckim byli prawie wyłącznie Niemcy, może w części z dalszych stron (lubelski wójt Franczko), ale przedewszystkiem Ślązacy.“ Następnie, „kiedy Kraków spotężniał w bogate niemiecko-śląskie mieszczaństwo, mieszczenie krakowscy z kolei stają się lokatorami polskich miast, jak Wieliczka, Olkusz, Wolbrom, Miechów, Sandomierz, Toruń, Lublin.“³⁾ W ubogim Lublinie nie znalazło się ludzi, ani obdarzonych dostatecznym

¹⁾ Por. zdanie ks. Jana-Ambrożego Wadowskiego w „Kościołach lubelskich“, Kraków 1907, przypis na str. 22 — 23. — Autor Sumariusza praw i przywilejów m. Lublina z r. 1819 (B-ka Łopac., rps N 146) uważa ponadto za nieprawnie oderwane od własności miejskiej wsie i folwarki Tatary, Czechówkę, Hajdów, Lemszczyznę, Bielszczyznę, przedmieście Piaski nad Bystrzycą oraz cały szereg nieruchomości miejskich. Patrz również w tej sprawie „Inwentarz funduszków m. Lublinowi służących“, sporządzony w 1819 r. przez dozorcę miast i dozorstwa Brandysa (Archiwum akt dawnych w Warszawie. Komisja rządowa spraw wewn. Vol. V, N 3658, str. 110 — 140).

²⁾ Advoc. Lubl., 43, f. 257 v.

³⁾ Rocznik Krakowski, t. 15, 1913 r., str. 29 i 31.

dla objęcia urzędu wójtowskiego zaufaniem monarchy, ani odpowiednio sytuowanych materialnie dla nabycia wójtostwa — „rzeczy kosztownej“, bo przynoszącej znaczne zyski w postaci pewnej części dochodu z czynszu z gruntów, płaconego monarsze, trzeciej zwykle części dochodu z opłat sądowych, z „cutlowa“ lub „kutelhofa“ czyli rzeźni, z łąw chlebnych i szewskich, kramów sukiennych, młynów, karczem, sadzawek itp. Jeśli kto oddawał wójtostwo i zrzekał się tych dochodów, „to tylko za dobrem wynagrodzeniem.“¹⁾ Z tych właśnie powodów dziedziczne wójtostwo lubelskie znajdowało się aż do wykupienia go w 1504 r. przez samo miasto przeważnie w rękach możnych mieszczańskich rodzin krakowskich, których przedstawiciele weszli z czasem w szeregi szlachty polskiej i którzy niekiedy posiadali jednocześnie wójtostwa w innych miastach (Piotr Czech) oraz piastowali wysokie urzędy na służbie miejskiej (Pieczeń, Morsztyn) lub państwowej (Morsztyn).

Zasadzą Lublina czyli lokatorem, który w 1317 r. otrzymał od Władysława Łokietka za lokację miasta stanowisko wójta dziedzicznego (advocatus haereditarius), był Maciej, wójt z Opatowca, wielkorządca dóbr królewskich w ziemi krakowskiej i sandomierskiej (1), a „urząd wielkorządcy w wiekach średnich prawie z reguły powierza się bogatym kupcom; z jakiego miasta pochodził, trudno wiedzieć; w każdym razie z Krakowem łączy go jakieś bliższe stosunki, skoro tu przebywa jego brat Piotr i posiada realności.“²⁾ W nieznanym bliżej okolicznościach wójtostwo lubelskie jeszcze w pierwszej połowie XIV w. przeszło do króla Kazimierza W., który 25 stycznia 1342 r. sprzedał je w dziedziczne posiadanie za 140 grzywien mieszczaninowi z dalekiej Moguncji Franczkowi, przy czym włączył do wójtostwa wsie Bronowice i Konopnicę i powiększył pierwotne uposażenie wójta (3). „O nowym wójcie żadnych wiadomości nie posiadamy.“³⁾ W przeciągu następnych stu lat akta lubelskie nie zawierają żadnych danych, dotyczących wójtów lubelskich. Piotr Włodkowiec z Charbinowic, sprzedający w 1400 r. miastu należącą do wójtostwa wieś Konopnicę (14), występuje w aktach bez tytułu wójta.

Z cytowanych prac Ptaśnika i Kutrzeby dowiadujemy się o domniemanych wójtach lubelskich w drugiej połowie XIV i pierwszej XV w. Byli to: Piotr Bogacz Czech (Petrus dives Bohemus de Lublin), przyjmujący w 1395 r. prawo miejskie krakowskie i posiadający ponadto wójtostwo grodeckie,⁴⁾ i Zygmunt Wierzynek, mający w Lublinie wójtostwo, które mu

¹⁾ Kutrzeba St. Historia rodziny Wierzyńków. Rocznik Krakowski, t. 2, 1899 r., str. 35.

²⁾ Ptaśnik. Studja nad patr. krak., str. 73.

³⁾ Ibid., str. 74.

⁴⁾ Ibid., 27, 74, 75.

przypadło po ojcu; w r. 1407 sprzedał je swojemu wujowi Wawrzyńcowi Schirmerowi wobec sądu wyższego krakowskiego;¹⁾ następcą Wawrzyńca Schirmera na wójtostwie lubelskim miał być jego syn Mikołaj, następcą Mikołaja syn Piotr.²⁾ Zygmunt Wierzynek należał do znanej i bogatej rodziny krakowskiej. Spokrewnieni z Wierzynekami Schirmerowie przybyli do Polski prawdopodobnie ze Śląska i Moraw i pochodzili z Herburtów; wymarli w połowie XV w.³⁾

W latach 1445 — 1448 spotykamy w aktach lubelskich rajcę krakowskiego Jana Pieczenia (consul Cracoviensis Joannes Peczan, Pęczen, Pyetschin), zajmującego wójtostwo lubelskie jure propinquitatis et legitimae successionis post famosum Petrum (po Piotrze Schirmerze) (24). Pieczeniowie to możni mieszczenie krakowscy; „już od połowy XIV w. przebywają w Krakowie; właściwa ich nazwa brzmi: Pitzin, Pitzcen, Petcin, Pitschin lub Pitschen od miasteczka Byczyny (Pitschen) na Śląsku, skąd przybyli do Krakowa; dopiero w polskich ustach zmieniło się nazwisko na Peczin, Peczen lub Pieczeń.“⁴⁾ Jako jeden z pretendentów na wójtostwo występuje wtedy sam król Kazimierz Jagiellończyk, pragnący zagarnąć je prawem kaduka po bezdzietnej śmierci Piotra Schirmera. Wyrok w sporze króla z wójtem (29) bardzo dodatnio świadczy o niezależności i bezstronności ówczesnych sądów polskich.

W 1456 r. Pieczeń sprzedaje wójtostwo zięciowi swemu, rajcy krakowskiemu, Stanisławowi Morsztynowi, kierownikowi mennicy królewskiej (41, 42). Morsztynowie to stara i bogata rodzina krakowska, należąca później do arystokracji polskiej.⁵⁾ Od sukcesorów Morsztyna wykupuje w 1504 r. wójtostwo gmina miejska (86, 88, 89, 90, 92, 93). W 1533 r. Zygmunt I zobowiązuje się zachować miasto przy posiadaniu wójtostwa w ciągu 20 lat, po których upływie królowi i jego następcom liberum erit proconsulem, consules civesque nostros Lublinenses de ipsa advocatia redimere et redimi permittere (139), ale po 15 latach, w 1548 r., tenże Zygmunt I wciela na wieczne czasy wójtostwo do miasta (198), a syn jego, Zygmunt-August, przyrzeka w tymże roku, że wykupu więcej nie będzie (200, 239, 251).

Jurysdykcja nad ludnością. Pierwszy lubelski wójt dziedziczny otrzymał w 1317 r. wraz z uposażeniem prawo sądownictwa w mieście (1). Sam on odpowiadał tylko przed królem (141). Kazimierz W. przywilejem

¹⁾ Kutrzeba, op. cit., str. 51.

²⁾ Ptaśnik. Ibid., str. 75. O Wawrzyńcu i Mikołaju Schirmerach patrz również *Fragm. Consul. Lubl.*, 10, N 30, oraz *Wadowski*, *Kościół lub.*, str. 213.

³⁾ Ibid., str. 76 — 77.

⁴⁾ Ibid., str. 75 — 77.

⁵⁾ Ibid., str. 76 — 78.

z dn. 25 stycznia 1342 r. potwierdził podleganie mieszczan w sprawach sądowych jurysdykcji wójtowskiej. Od wyroków sądu wójtowskiego według przywileju tego można było apelować tylko do sądu królewskiego (3). Dopiero Zygmunt I, już po wykupieniu wójtostwa przez miasto, ustanowił dla mieszczan 29 lipca 1531 r. inny porządek apelacji (129). Przywilejem Kazimierza IV z dn. 18 grudnia 1460 r. burgrabiemu zamku lubelskiego zabroniono udziału w sądach miejskich (49, 289).

Jak w innych miastach polskich, tak samo i u nas, obok „pana mieszczan” — wójta dziedzicznego, rzadko prawdopodobnie przebywającego w Lublinie, istniał urząd wójta sądowego czyli podwójciego (advocatus juris civilis, vceadvocatus). Jan Olbracht przywilejem z dn. 21 września 1494 r. potwierdził wójtowi lubelskiemu prawo stanowienia podwójciego dla sądenia w mieście spraw cywilnych i karnych, pod warunkiem, aby kandydat na to stanowisko odznaczał się biegłością w prawie magdeburkim (75). Po 29 latach, 11 kwietnia 1523 r., Zygmunt I przelał na rajców prawo wybierania podwójciego przy pewnym udziale cechów oraz wybranego przez niezorganizowane pospólstwo quinqueviratu (119), a 26 lutego 1546 r. całkowicie pozbawił pospólstwo prawa udziału w elekcji podwójcich (196).

Po wykupieniu w 1504 r. przez miasto wójtostwa gmina miejska przejmuje na siebie nie tylko posiadłości wójtostwa, lecz również wszelkie prawa wójta dziedzicznego, m. inn. władzę sądową. Miasto zostaje poddane jurysdykcji burmistrza i rajców (198, 200). Wójci dziedziczni, prawdziwi dotąd możnowładcy, schodzą teraz ze sceny. Niegdyś, zdaje się, niektórzy z nich posiadali nawet przywilej mianowania rajców miejskich. Wg Ptaśnika „Morsztyn, kiedy wydzierzawia wójtostwo lubelskie, zastrzega sobie prawo mianowania radnych miasta¹⁾. Od r. 1504 spotykamy się z odwrotnym zjawiskiem. Nowych wójtów wybiera rada. Przewodniczą oni ławie, jako instancji niższej w stosunku do rady. Do rady idzie apelacja od wyroków sądu wójtowskiego. Wójci sądowi pozostają nadal, lecz rada sama ich wyznacza bądź ze swego grona, bądź z grona ławy (196), i sama przekazuje im sprawy do rozsądenia. Jeszcze w 1758 r. August III potwierdził prawo rady wyznaczania wójtów sądowych (412, 413).

Rajcy. O radzie miejskiej pierwszą wzmiankę podajemy pod rokiem 1377 (8); o księgach miejskich lubelskich pierwszą wiadomość mamy z 1396 r.²⁾ Rajców Lublin posiadał do 1535 r. 8-miu, od tego roku 10-ciu: 6 starych (consules antiqui) i 4 nowych czyli rezydentów (152). Wybrano rajców z ławników. Starą tę prerogatywę miasta potwierdził w 1508 r. Zygmunt I (101), a w 1760 r. August III (416). Wybory do rady odbywały

¹⁾ Ptaśnik, op. cit., str. 27.

²⁾ „Archiwum Państwowe w Lublinie. Wiadomość ogólna”. Lublin 1926, str. 65—66.

się do 1537 r. w dzień św. Walentego (14 lutego), od 1537 do 1611 r. w oktawę Obrzezania Pańskiego czyli 8 stycznia (159), od 1611 r. do upadku Rzeczypospolitej w wigilię tegoż święta czyli 31 grudnia (281). Od 1591 r. rajcy piastują swój urząd dożywotnio (254).

Obowiązki rajców i stosunek ich do państwa częściowo określa dekret komisarSKI, zatwierdzony w 1522 r. przez Zygmunta I (117; por. w pozycji 179, rok 1541, przysługujące rajcom prawo stanowienia „licytatorów“ oraz sądzenia kupców chrześcijańskich i żydowskich). Co do dochodów rajców, to o młynie na Bystrzycy, z którego trzecia miara winna była na mocy przywileju Zygmunta I z dn. 5 lut. 1538 r. iść rajcom pro eorum privato usu, oraz o prowencie z arendy gorzałczanej, przekazanym przywilejem Zygmunta I z dn. 4 marca 1541 r. rajcom na prywatny ich użytek, patrz pozycje: o młynie 162, 169, 180; o arendzie gorzałczanej 176 i 413. Inne dochody rajców omówione są w pracach „Rada miejska lubelska w XVII w.“, str. 19 — 31, i „Rada miejska lubelska w XVIII w.“, str. 14 — 15.

Wolności od ciężarów na rzecz króla i państwa. Władysław Łokietek nadał w 1317 r. nowolokowanym mieszczanom lubelskim na 20 lat wolność a censu nostro et universis servitiis et gravaminibus (1). „Wolnizna“ tego rodzaju była zwykłym zjawiskiem przy zawieraniu kontraktu lokacyjnego. „Osadnicy musieli mieć czas na zagospodarowanie się, pobudowanie się, zaopatrzenie w inwentarz żywy i martwy i przygotowanie ziemi do uprawy, w wielu bowiem wypadkach trzeba było karczować lasy i robić z nich role. Był to zatem czas przejściowy, zanim można było rozpocząć normalne życie.“¹⁾ Po upływie okresu wolnizny mieszczanie lubelscy mieli płacić po 1 wiardunku od łana. Ale klęski, które tak obficie spadały na Lublin, zmuszały królów do nadawania miastu nowych ulg i otaczania go szczególną opieką. Więc Kazimierz Jagiellończyk w 1447 r. zwalnia mieszczan lubelskich na 10 lat od wszelkich czynszów (26) „z przyczyny, że w roku tym przez Tatarów (miasto) oblężone i spalone zostało;“²⁾ w następnym roku uwalnia ich, również na 10 lat, od damna ignis od opłaty mostowego w Łęczynie i korcowego w Brześciu (28). Zygmunt Stary z powodu pożaru nadaje w 1515 r. Lublinowi wolność na 18 lat od podatków na rzecz króla i na obronę państwa (112), na rok od czopowego (112, 113) i na 8 lat od podwód (112).

Porządek dawania podwód ustanowił dla m. Lublina jeszcze Aleksander Jagiellończyk w 1506 r. (96). Zygmunt Stary w 1533 r. zabronił starostom żądać od mieszczan podwód do bardziej odległych miejscowości (138).

¹⁾ Kaczmarczyk Kazimierz. Lokacja Starej Łodzi na prawie niemieckim. „Rocznik Łódzki“, t. I, 1928 r., str. 135.

²⁾ Sumar. 1819 r., N 15. B-ka Łopac., rps N 146.

Zygmunt III w 1597 r. polecił urzędowi miejskiemu przestrzegać, aby przy wymaganiu podwód okazywano list podwodny z pieczęcią koronną (262). Tenże król, mając na względzie szkody, poniesione przez miasto od pożarów i przechodów żołnierskich, zwolnił je w 1611 r. na 10 lat od powinności podwodnej (282, 283). Syn jego, Władysław IV, z uwagi na klęskę 7-letniego, grasującego w Lublinie moru, przedłużył w 1635 r. powyższą libertację na 20 lat (315), a w 1646 r. nakazał zamienić podwoły podwodnymi pieniędźmi (324).

Położenie gospodarcze Lublina, wysuniętego na wschód i narażanego od zarania dziejów swoich na napady licznych nieprzyjaciół, również znalazło uwzględnienie w przywilejach królewskich. W 1502 r. Aleksander Jagiellończyk, mając na uwadze grożące Lublinowi od wrogów niebezpieczeństwo, zwolnił mieszczan lubelskich od wypraw wojennych z nabytej przez nich w 1482 r. wsi Ponigwody (78, 84). Z XVII wieku doszły do nas liczne libertacje mieszczan od ciężarów żołnierskich, hiberny, chlebów, stacyj, konsystencji, noclegów (311, 313, 314, 334, 365, 376, 392), od wyprawy łanowego żołnierza (344, 348) itp. Królowie motywowali przywileje tego rodzaju pragnieniem dania „jakiegokolwiek ufolgowania“ miastu, zbyt uciemiężonemu przechodami wojsk tak swoich, jak również obcych (311), oraz względami na to, że Lublin należy do miast *primae classis* (376), że jest „miejszem publicznym sądom naznaczonem“ (313), że tu „sacrarium świętej sprawiedliwości trybunału koronnego corocznie odprawuje się“ (365).

W drugiej poł. XVII w. ograniczony również został obowiązek dawania stacyj i gospód deputatom trybunalskim (336, 383, por. 376). Posiadamy ponadto kilka przywilejów tegoż typu, wystawionych wyłącznie na rzecz rajców. Dotyczyły one zwolnienia rajców od pewnych podatków pobieranych na rzecz króla i Rzeczypospolitej, od ciężarów ziemskich, dostarczania podwód, wypraw wojennych z racji posiadania wójtostwa (82, 91, 141, 198).

Przywileje na podatki. Przywileje w zakresie skarbowym można podzielić na dwie grupy: na pozwalające miastu na pobieranie pewnych podatków, stałych lub czasowych, oraz na udzielające prawa na utrzymywanie przedsiębiorstw. Do podatków, pobieranych na mocy przywilejów królewskich, należały: strygiel od 1468 r. (51, 128, 301, 421); czopowe w 1506 r. na 1 rok (97), w 1556 r. na 2 lata (216, por. 226); szos od 1507 r. (98, 151); gorzałczane czyli opłata od konsensów na palenie i sprzedawanie gorzałki, od 1524 r. (120); grobelne od 1533 r. (137, 421; por. wcześniejsze wzmianki o grobelnym: 69, 87, 127); mostowe, właściwie aukcja w 1535 r. tego podatku, ustanowionego *superiori tempore* (150, 421), oraz późniejsze aukcje z lat 1556 (217) i 1629 (301); targowe od 1545 r. (192), zniesione w 1765 r. (421); korcowe od 1545 r. (194, por. 421); grosz piwny — od beczki piwa przywoźnego w 1613 r. na 10 lat (288),

przedłużany w następnych latach (296, 297, 300, 307, 312); opłata od łokcia kramu: 15 groszy od 1618 r. (295) i 1 złoty od 1647 r. (326); pobór od saletry, przywożonej do Lublina: 2 funty od beczki, od 1634 r. (300, 312); sztukowe i aukcja tegoż w 1658 r. (350, por. 355), potwierdzana w nast. latach (364, 372, 408, 421). Większość z powyższych podatków pobierana była na ściśle określony cel; więc na obronę i obwarowanie miasta, na naprawę fortyfikacji, okopów, baszt i murów przeznaczone były: prowizoryczny dochód z czopowego, część szosu, dochód z konsensów na palenie gorzalki, część grosza piwnego, pobór w naturze od przywożonej saletry; na naprawę i konserwację mostów i dróg miejskich — mostowe oraz część grosza piwnego. Na reparację murów i na spłatę długów miejskich król Jan - Kazimierz oddał na 3 lata przywilejem z dn. 3 maja 1654 r. wszystkie kaduki miejskie (339, por. 332).¹⁾

Przywileje na przedsiębiorstwa. Z przedsiębiorstw, utrzymywanych przez miasto za specjalnym pozwoleniem królewskim, w pracy niniejszej są wymienione: wodociągi — pierwsza wiadomość z 1471 r. (55, 95, 111, 123, 140, 147, 269); smatrucz — przywilej Kazimierza IV na odbudowanie (denuo erigere) smatrucza czyli kramnicy 1475 r. (57); wcześniejszy przywilej nieznan; prawdopodobnie przed 1475 r. smatrucz istniał bez pozwolenia królewskiego; waga — przywilej Aleksandra Jagiellończyka 1502 r. na wykupienie przez miasto z rąk prywatnych wagi z tragarstwem (79, por. 68, 77, 84, 280, 301); dochód z wagi miał być obracany na naprawę murów miejskich i na roboty związane z obroną przed atakami nieprzyjacielskimi; blech i szlifiernia od 1527 r. (121, 269); kapnica — przywilej Zygmunta - Augusta 1548 r. na odbudowanie (denuo extruere) i urządzenie na wzór m. Lwowa kapnicy czyli woskobojni dla topienia wosku i badania korzeni, przywożonych z Grecji i Turcji (199, 207); piwnica pod ratuszem — 1552 r. (208, 288: uprzywilejowana karczma miejska pod ratuszem); postrzygalnia sukna — przywilej, odnowiony przez Zygmunta - Augusta w 1564 r. wobec spalenia się poprzedniego podczas pożaru miasta (225).²⁾ Ponadto w 1541 r. Zygmunt I Stary nadał, a w 1604 r. Zygmunt III potwierdził mieszczanom lubelskim prawo na branie i łamanie kamienia z góry we wsi Tatary na budowanie murów i wsi miejskich oraz domów obywateli lubelskich (175, 272). Przywileje na inne przedsiębiorstwa

¹⁾ Inne dochody miasta, nieoparte na przywilejach, wzgl. ustanowione przez same władze miejskie, wymienione są w pracy „Archiwum Państwowe w Lublinie. Wiadomość ogólna”, str. 76.

²⁾ W księdze radzieckiej lubelskiej N 105, str. 1 v., znajdujemy wiadomość o postrzygalni już pod r. 1534.

są nieznane. O cegielni miejskiej wspomina lustracja 1564 r., str. 33.¹⁾ O ławkach solnych — lustracja 1570 r., str. 24, ale na te ławki mieszczanie w 1570 r. „nie ukazali żadnego przywileju.“

Drogi handlowe przez emporium lubelskie. Nie posiadamy do-tychczas specjalnej pracy, poświęconej dziejom handlu dawnego Lublina; wielka wszakże rola handlowa miasta naszego, jako targu wymiennego na polsko-litewsko-ruskim pograniczu, oraz doniosłe znaczenie idących przez emporium lubelskie dróg handlowych omówione już zostały w pracach naukowych, że wymienimy na tym miejscu Kutrzeby „Handel Krakowa w wiekach średnich“ i „Handel Polski ze Wschodem“, Koczego „Handel Poznania do połowy w. XVI“ lub Semkowicza „Hanul namiestnik wileński“ (Ateneum Wileńskie, VII, zes. 1—2). W niniejszej publikacji akta, dotyczące zbiegających się w Lublinie dróg handlowych, znajdują się pod NN 30, 37, 39, 74 i 85.

Przywileje celne i handlowe. Skład. Jarmarki. Geograficzne położenie Lublina, jakby predestynowanego do odegrania roli pośrednika gospodarczego Polski ze wschodem i do ogniskowania produkcji ziem sąsiednich, doceniali królowie polscy, nadając mu liczne przywileje celne i handlowe. Już od Władysława Łokietka mieszczanie lubelscy otrzymali przy lokacji rzadką w owych czasach, większą niż mieszczanie krakowscy od Bolesława Wstydlwego w 1257 r.²⁾, wolność od ceł na zawsze w całym państwie (N 1 — 1317 r. i N 2 — bez daty, między 1320 a 1333 r.); wolność tę wielokrotnie potwierdzali późniejsi królowie (5, 6, 15, 102, 148, 156, 161, 163, 237, por. 74, 85, 106, 110, 145), czyniąc drobne wyjątki np. dla klasztoru Sulejowskiego, który na mocy zawartej z Lublinem i potwierdzonej przez Zygmunta I w 1538 r. ugody pobierał od mieszczan lubelskich cło od bydła, pędzonego przez miasta klasztorne Sulejów i Skrzyn (164), lub dla starosty bełzkiego i chełmskiego Jana z Tęczyna, dożywotniego tenentariusza komór celnych bełzkiej i chełmskiej w 40-ch latach XVI w. (170, 183, 185, 197, 201).

O ile idzie o przywileje handlowe, na pierwszym miejscu należy wymienić przywilej, otrzymany przez mieszczan lubelskich w 1383 r. od

¹⁾ Miasto czerpało również dochód z prywatnych cegielni. W „Inwentarzu funduszów m. Lublinowi służących“, sporządzonym przez Brandysa w 1819 r., czytamy w pozycji 58-ej: „Z mocy przywileju Michała, króla polskiego, z dn. 31 sierpnia 1671 r. zobowiązany został każdy mularz lub cegielnik, cegielnię w obrębie terytorjum miasta posiadający, corocznie dawać cegły sztuk 500 i wapna korcy 5 na użytek m. Lublina“. Archiwum akt dawnych w Warszawie. Akta komisji rządowej spraw wewn. i policji, dotyczące się m. Lublina. Vol. V, N 3658, str. 134 v.

²⁾ Szujski J. Najstarsze księgi i rachunki m. Krakowa (Monum. medii aevi hist., IV). Kraków 1878, str. XVI.

Jagielly, w. księcia litewskiego, i brata jego Skirgielly na wolny handel z Litwą (10). Doniosłość przywileju tego omówił prof. Władysław Semkowicz we wspomnianej już pracy o Hanulu, namiestniku wileńskim.

W dziewięć lat później, w 1392 r., więc o dwa lata wcześniej, niż Poznań, Lublin otrzymał prawo składu z 8-iodniowym przymusem składowym (11), potwierdzone w latach 1468 (51: animadvertentes — motywuje Kazimierz Jagiellończyk swój przywilej — situm, condicionem et ambitum civitatis nostre Lublinensis, quibus inter alias regni nostri insigniores civitates una illarum meruit ceneri, vocari et reputari...), 1565 (227), 1596 (260) i 1637 (318). Prawo składu zagwarantowało miastu udział w wielkim handlu. Ze składu lubelskiego korzystali kupcy tak z Turcji i Wołoszczyzny, którzy stąd, a nie ze Lwowa, woleli kierować się na zachód (157), jak również z Wrocławia, Śląska, Moraw i Czech, naruszając prawo składowe Krakowa (211); gromadnie napływali do Lublina Włosi, Niemcy, Węgry, Francuzi, Szkoci, Ormianie (318, 320). Dla cudzoziemskich i polskich kupców „był na połowie drogi położony Lublin dogodniejszym miejscem spotkania, niż Lwów“.¹⁾ Stąd poważne zatargi na tle prawa składowego między Lublinem a innymi miastami, szczególnie Lwowem, który miał pretensje omal nie do monopolu w handlu ze wschodem i, według skarg mieszczan lubelskich, żądał, ne inde (ze Lwowa) mercatores longius progredi possint (157, por. 158, 389).

Oprócz wolności celnej, którą posiadali kupcy lubelscy, oraz prawa składowego, do rozwoju handlu lubelskiego walnie przyczyniły się słynne jarmarki lubelskie. Międzynarodowy charakter jarmarków tych podkreśla szereg dawnych pisarzy. Kromer w „Polonia“, 1578 r., charakteryzuje Lublin, jako oppidum „non spaciosum, sed bene exaedificatum et externarum gentium christianarum iuxta ac barbararum emporio nobile.“²⁾ Jerzy Braun w VI tomie swego „Theatrum praecipuarum totius mundi urbium“, Kolonja, 1618 r., zamieszcza wśród „Civitates orbis terrarum“ „Tipus civitatis Lublinensis in regno Poloniae ex omnibus partibus mundi emporio ter in anno celebrari consueto clarae“, objaśniając, że na jarmarki te zjeżdżają się z najdalejszych stron świata różne narody: Niemcy, Grecy, Ormianie, Arabowie, mieszkańcy Moskwy, Scytowie (Tatarowie), nawet Francuzi, Włosi i Anglicy.³⁾ Dosłownie to samo powtórzy w 1659 r. Andrzej Cellariusz w „Regni Poloniae Magnique Ducatus Lithuaniae.. novissima descriptio“, Amsterdam, pag. 197.

Pierwszy przywilej na jarmark lubelski mamy z 1392 r. W tym właśnie roku, roku otrzymania przez mieszczan lubelskich prawa składowego, Władysław Jagiełło ustanowił w Lublinie 16-dniowy jarmark na Zielone

¹⁾ Koczy. Handel Poznania, 59.

²⁾ wyd. Czerbaka, 1901 r., str. 42.

³⁾ Łopaciński. Najdawniejszy widok Lublina. Warsz. 1901.

świętki (12). Kazimierz Jagiellończyk w 1448 r. nadał Lublinowi cztery do-
roczne jarmarki: dwa 16-dniowe i dwa 8-dniowe (27), a Zygmunt I w 1538 r.
zmienił terminy jarmarków (167), zaś w 1542 potwierdził poprzednie w tej
sprawie przywileje (184). W XVII w. spotykamy już tylko trzy jarmarki;
o trzech również pisze Braun. „Jarmark na Wniebowzięcie N. M. P — czy-
tamy w lustracji 1660 r. — teraz zaginął dlatego, że główniejszy na tenże
dzień święty odprawuje się jarmark w mieście Jarosławiu.“¹⁾

Kupcy. Pragnąc przyciągnąć na jarmarki lubelskie kupców obcych,
już Władysław Jagiełło w 1392 r. zwolnił ich od opłat celnych (12); toż
uczynił Kazimierz Jagiellończyk w 1448 r. względem kupców, przybywają-
cych na 16-dniowe jarmarki, na Oczyszczenie N. M. P. i na Zielone świętki
(27); Aleksander Jagiellończyk nadał w 1503 r. wolność od opłaty targowe-
go na czas jarmarków wszystkim posiadaczom towarów w sklepach, na wo-
zach i w naczyniach (83, 289). Te i późniejsze wolności (165), otrzymane
przez kupców — przychodniów, zbyt, zdaje się, szeroko były przez nich in-
terpretowane; „w odprawowaniu jarmarków“ zaczął dźiać się „wielki nie-
rząd“, który spowodował w 1632 r. mandat Zygmunta III do władz lubel-
skich względem ukrócenia kupców postronnych, a to w obawie większego
jeszcze zubożenia i nędzy obywateli miejskich (304).

Opieka królów nad handlem i kupiectwem lubelskim znalazła swój
wyraz również w wielu innych zarządzeniach, więc w zaliczeniu przez Zyg-
munta I w 1512 r. m. Lublina do miast, posiadających prawo handlu za
Śląskiem, z wyjątkiem Wrocławia²⁾, w rozkazie tegoż króla z 1517 r. do sta-
rostów wielkopolskich niepobierania opłat od przejeżdżających przez Gniezno
z towarami mieszczan lubelskich (114); w poleceniu Zygmunta I staroście
lubelskiemu Janowi z Tęczyna w 1537 r. chwywania i karania kupców, omija-
jących Lublin w drodze z Litwy do Wrocławia (158); w nakazie Władysła-
wa IV 1637 r. względem uiszczania opłat składowych przez kupców nie-
mieckich (318); w obronie kupców chrześcijańskich przed konkurencją ży-
dowską (373, 377, 379, 384 i inne); w ułatwieniu eksportu czerwca, bydła
i wosku oraz trosce o jakość tych najgłówniejszych przedmiotów handlu lu-
belskiego (85, 136, 202, 207).

Do zorganizowania stanu kupieckiego w Lublinie znacznie przyczynił
się Jan Sobieski, ustanawiając w 1676 — 1685 latach „prawo i porządek“
między kupcami lubelskimi i zatwierdzając „artykuły bractwa kupców lubel-
skich“ (373, 377, 384). „Przywilej kupiecki“ króla Jana z dn. 6 czerwca 1685 r.
(privilegium mercatoriale, privilegium confraternitati mercatorum Lublinensium
serviens) potwierdzony został 4 paźdz. 1697 r. przez Augusta II (390, por.
390 a i 391 a).

¹⁾ Ks. 247 b, str. 34.

²⁾ Balzer. Corp. jur. Pol. III, N 95.

Jurydyki. Powiedziano już, że po wykupieniu w 1504 r. przez gminę miejską wójtostwa jurysdykcja nad ludnością miasta przeszła do rady, wzgl. do ławy. Zygmunt August w 1556 r., a Zygmunt III w 1614 potwierdzili magistratowi jego prawa sądownicze (219, 289); Jan Kazimierz nakazał w 1654 r. urzędowi radzieckiemu lubelskiemu jurysdykcję miejską „całe i nie-naruszenie zatrzymać, nie dając jej nikomu z rąk sobie wybierać i niesłusznie przypisować“ (338, por. 374, 376). Mandat ten konieczny był wobec powstawania w obrębie lokalnym gruntów, początkowo Lublinowi nadanych, coraz większej ilości jurydyk świeckich i duchownych, wolnych od ciężarów miejskich i niepodlegających sądom miejskim (326). Po dwóch latach, w 1656 r., tenże Jan Kazimierz skasował wszystkie jurydyki, powstałe na gruntach miejskich bez konsensu królewskiego i poddał je jurysdykcji magistratu (345, 346, 408). Definitywnie kwestję jurydyk rozstrzygnęło, jak wiadomo, prawo „Miasta nasze królewskie wolne“ z dn. 18 kwietnia 1791 r.

W pracy niniejszej wymienione są następujące jurydyki:

Czwartek za zamkiem i za Czechówką, z kościołem św. Mikołaja, którego prebendarze posiadali władzę nad odrębną jurydyką Czwartkowską, ustanowioną przez Zygmunta Starego (181, 235, 366, 369).¹⁾

Kalinowszczyzna, inaczej przedmieście Lwowskie, jako rozszerzenie Czwartku ku wschodowi, z kościołem św. Agnieszki (oo. Augustynianów) (421).

Podzamcze. „Między Czwartkiem a bramą Grodzką, kiedy staw, wytworzony przez rzekę Czechówkę, i wody okalające zamek zaczęły częściowo, zwłaszcza przy wałach zamkowych, wysychać, wytworzyła się wokoło tych wałów nizina, a na niej wcześniej, bo już w początkach XVI w., zaczęła się zabudowywać²⁾ nowa dzielnica miejska, stanowiąca później jurydykę podzamecką czyli Podzamcze“.³⁾ Z nadanych przedmieszczanom podzameckim (suburbani in fundo arcis Lublinensis commorantes) licznych przywilejów największe znaczenie posiadały przywileje Zygmunta III z dnia 15 lipca 1595 r. i 22 marca 1614, potwierdzające Podzamczu korzystanie z prawa magdeburskiego, regulujące sprawę jurysdykcji nad ludnością miejscową i zezwalające na zakładanie bractw i cechów (258, 290, 360, 369, 422). Inne przywileje dotyczyły warzenia piwa podzameckiego (233, 244, 246, 257, 261, 265, 369), uprawiania rzemiosła — na Podzamczu szczególnie rozwinięte było garbarstwo — (233, 274, 369), wolnego wstępu z towarami do miasta murowanego (233, 369), obowiązków względem zamku (233, 244, 369), wolności od podwód, stacyj i przechodów żołnierskich (340, 353). Dekrety Zygmunta III z dnia 10 grudnia 1594 r. (257, 369) i 28 czerwca 1596 r.

¹⁾ Szczegóły, dotyczące jurydyki Czwartkowskiej, podaje ks. Wadowski, str. 74 — 100.

²⁾ przy wydatnym poparciu króla Zygmunta III i jego poprzedników (275, 276).

³⁾ Ks. W a d o w s k i, op. cit., str. 21.

(261, 369) regulowały stosunki ludności chrześcijańskiej z miejscową gminą żydowską w sprawie warzenia i sprzedaży napojów oraz wypieku chleba; dekret tegoż króla z dn. 22 marca 1614 r. polecał jurydyczanom podzameckim używać w herbie nie koziołka lub kozła, jakiego używało miasto, lecz baranka bez rogów (in sigillo non caput haedi aut hirci, sed agni sine cornibus signum sculptum gerant et praeferant — 290, 369).

Dopiski, poczynione w 1784 r. na kopiach przywilejów Podzamcza przez ostatniego wójta podzameckiego Marcina Klemensa („ac si przywilej“, „jakoby przywilej“ — 275, 360), pozwalają mniemać, że niektóre z tych przywilejów wzbudziły wątpliwości co do swej autentyczności podczas badania przez lubelską komisję boni ordinis praw przedmieszczan podzameckich *Probostwo farne* tytułu św. Michała Archanioła (309, 393, 397).

Wieniawa, przedtem Lubomelszczyzna, powstała na ogrodach Krejdlarowskich, zwanych Niwa, i kolejno należąca do Lubomelskich, Oczków, Krosnowskiego, Burkackiego, Leszczyńskich, Gorajskich, Suchodolskiego, Tarłów (22, 35, 52, 60, 61, 94, 104, 105, 263, 270, 279, 285, 368, 423).

Jurydyka Panny Maryi, utworzona przez klasztor pp. brygidek. Akta, podane w pracy niniejszej, dotyczą przeważnie długoletnich sporów i procesów między brygidkami a miastem o grunta, przez które przeprowadzone zostały rury wodociągowe i na których wybudowano blech oraz powstał kościół św. Krzyża za wałami lubelskimi (123, 130, 147, 168, 236, 264, 266, 269, 325). Zniesiona w 1784 r.¹⁾

Żydy, patrz niżej.

Żydzi. W artykule „Żydzi w Lublinie i ich przywileje“, zamieszczonym w piśmie „Izraelita“, 1890 r., NN 8-9, czytamy, że Kazimierz W. w 1336 r. „na prawym brzegu Bystrzycy, tuż pod daleko ciągnącemi się lasami, ufundował przedmieście, nadając mu nazwę Kazimierz, gdzie żydom lubelskim osiedlić się polecił.“²⁾ Wersja ta, dość często spotykana w literaturze historycznej, nie może być sprawdzona w aktach.

Według lustracji 1570 r. „żydowie na zasadzenie swoje i zbudowanie na tem miejscu, gdzie teraz mieszkają, żadnego przywileju królewskiego nie pokazali“ (220). Wiadomo że skupiali się oni na ograniczonej przestrzeni dookoła góry zamkowej, bądź na północ od zamku (Szeroka — Cyrulicza — Jateczna), bądź na południe (Podzamcze — Krawiecka). Pierwsi podlegali władzy starościńskiej; drudzy tworzyli autonomiczną gminę z własnymi ławnikami,³⁾ własnym poborcą podatków publicznych (343) i własnymi sędziami: jeneralnym rabinem czyli jeneralnym seniorem do spraw o charakterze

¹⁾ Por. ks. Wadowski, str. 418 — 419, 421 — 422, 425 — 427, 500 i inn.

²⁾ Wojciechowski Stefan. Zaginione osady w Lubelskiem. Lublin 1929, str. 25: „mało to wydaje się prawdopodobne.“

³⁾ Bałaban, op. cit., str. 12.

przeważnie wyznaniowym (117 a) oraz ustanawianym przez wojewodę z grona miejscowych posesjonatów do innych, poza wyznaniowymi, spraw sędzią — chrześcijaninem, noszącym tytuł „sędziego do spraw żydowskich“ (218); tu, „na Grodzisku“, posiadali zachowany do naszych dni cmentarz (kierchów albo okopisko — 214, 322, 330). U podnóża góry zamkowej, na wilgotnym, z dużym nakładem pracy przez nich osuszonym gruncie, nabytym przez d-ra Izaaka Maja, zbudowali talmudyczną szkołę wyższą oraz synagogę (230; druga synagoga, Kotlerschul, — 319, 402). Drukowali książki w swoich drukarniach (206, 436). Na Podzamczu mieli jatki rzeźnicze (214), przeniesione w 1632 r. z polecenia starosty Mikołaja Firleja „dla wielkiego smrodu i zarazy ludziom“ na inne miejsce (310).

W pierwszej połowie XVI w. żydzi lubelscy zdobywają szereg cennych przywilejów królewskich i dekretów starościńskich, że wymienimy tutaj prawo handlowania w Lublinie na równi z żydami innych, dostępnych dla handlu żydowskiego, miast polskich, uzyskane w 1523 r. (118); wolność od opłaty cła, otrzymaną w latach 1530, 1532, 1543 i 1550 (126, 131, 187, 205); zwolnienie od robót i ciężarów publicznych, oprócz gwałtu do wielkiego stawu, w 1553 r. (209); a w XVII w.: obronę i protekcję żydów muzyków lubelskich w 1654 r. (341); wolność od podatku sztukowego w 1660 r. (355); konsens na wolny handel w Lublinie w 1696 r. (388) oraz szereg dekretów starostów: Zbigniewa Firleja, Jerzego Ossolińskiego, Aleksandra Ludwika Niezabitowskiego i Jana Karola Daniłowicza, dekretów, stawiających żydów w uprzywilejowanym poniekąd w porównaniu z chrześcijanami położeniu (402, por. 231, 426, 427, 432).

Jednocześnie kahał żydowski zawiera umowy czyli ugody (*concordiae, pacta*) z władzami miejskimi w sprawach wolności i handlu. O ugodzie 1505 r. znajdujemy wzmiankę w dekreście króla Jana Sobieskiego z dn. 11 lutego 1679 r. (379); o ugodzie 1555 r. wspominają *Pacta civitatis cum Judaeis* 1658 r., wydrukowane w pracy „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, N 143. Według lustracji 1564 r., str. 9, rajcy „*ex concordia cum Judeis, aby ich w mieście cierpieli, uczynili umowę od tego czasu ad decursum decem annorum singulis annis per marcas triginta, które biorą na ratusz, a ktemu puł kamienia pieprzu pro florenis novem.*“

Polityka władz państwowych w stosunku do żydów odznaczała się, jak wiadomo, dużą chwiejnością i brakiem konsekwencji. Przychyłne dla żydów przywileje i nadania przeplatały się z szeregiem surowych ograniczeń i restrykcji. Już Zygmunt I w mandacie do starosty Jana z Pilczy z dnia 2 paźdz. 1518 r. polecił mu, aby wobec uprawiania przez żydów lubelskich handlu „z większą, niż należałoby i niż pozwolone im jest, łatwością, i pozabawiania przez to chrześcijan przysługujących im zysków i korzyści“, ukrócił „tak szeroką i niezwykłą łatwość żydów w handlu“ (115); po trzech latach, w 1521 r., tenże Zygmunt Stary zabrania żydom skupowania na drogach

zboża i innych produktów od dążących do miasta włościan (116), a w 1531 nakłada na żydów obowiązek opłaty podatku strychelnego (128), co zresztą, jak utrzymuje prof. Bałaban, nie zatamowało rozwoju handlu żydowskiego.¹⁾ W 1594 r. Zygmunt III zakazuje żydom warzenia i propinowania piwa na użytek chrześcijan (256). Protektor żydów, Jan Sobieski, zmuszony jest za-
twierdzić w 1676 — 1685 latach „przywilej kupiecki“, którego §§ 23 — 27 wymierzone były contra perfidam gentem judaicam (373, 384). W 1679 r. tenże król Sobieski zabrania żydom sprzedaży towarów w niedziele i święta katolickie, korzystania ze służby chrześcijańskiej i t. d. (379, por. 395, 398, 399, 415, 425).

Zasadniczo do chrześcijańskiego miasta żydzi nie mieli wstępu. W drugiej połowie XV i pierwszej XVI w. na rynku lubelskim mieszkał we własnym domu za specjalnym pozwoleniem królewskim jedyny żyd, bogaty poborca cel, Josko, a po jego śmierci, w 1507 r., syn jego Pessach Joskowicz (142, 149). Lecz wszystkie próby ścisłego rozgraniczenia terytorialnego między murowanym, chrześcijańskim miastem a dolnym, żydowskim, napotykały na nieprzewyciężone przeszkody. Wbrew przywilejom królewskim i uchwałom miejskim żydzi z biegiem czasu coraz liczniej osiedlali się w murach samego miasta i coraz częściej otwierali tutaj swoje sklepy, kramy i budy. Na początku XVII w. pełno już ich było w starym rynku. Prócz lichwiarzy, kupców i przekupniów kręcili się tutaj liczni licytatorzy czyli baryśnicy, faktorzy, maklerze i jednacze, „którzy zwykli ludzi pobożnych i szlachtę podrózną od kupowania towarów u chrześcijan — kupców lubelskich odmawiać, a do swoich żydowskich sklepów zaprowadzać“,²⁾ i wszystkie wydawane przeciwko nim zakazy pozostawały bez wykonania (154, 379).

Żydzi żywołowo cisnęli się do miasta chrześcijańskiego, bo w szczupłych ramach wilgotnego ghetta, wobec szybkiego przyrostu ich ludności, stawało się dla nich zbyt ciasno. Magnaci, szlachta, nawet duchowieństwo, obojętni na rywalizację ekonomiczną między mieszczaństwem polskim a żydowskim, nie przestrzegali powtarzanego wielokrotnie przepisu de non tolerandis judaeis poza obrębem ich gminy, gdyż niełatwo było im obejść się bez różnorodnych, przeważnie o charakterze finansowym, usług żydowskich. Dla osłabionego, niemogącego znieść konkurencji żydowskiej, chrześcijańskiego mieszczaństwa lubelskiego pozostawał w tych warunkach jedyny środek ratunku: ścisłe wykonanie powyższego przepisu o nietolerowaniu żydów przez całkowite usunięcie ich za bramę Grodzką. I oto od połowy XVII w. rada lubelska wydaje, a królowie potwierdzają liczne lauda ratione rugowania żydów z miasta (377, 400, 401, 403, 419, 429).³⁾ Znamiennym jest, jako

¹⁾ Bałaban, str. 9.

²⁾ Kamiński Jan dr. Z dziejów konfraterni kupieckiej w Lublinie. Lublin 1925, str. 62.

³⁾ por. „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, NN 243, 254, 278.

ilustracja do znanego faktu faworyzowania żydów przez możnych panów, dekret Augusta III 1737 r. do wysokich dygnitarzy duchownych i świeckich, do księży i klasztorów, dominikanów, trynitarzy, pijarów, bernardynek i inn., grożący surowymi karami za wynajmowanie żydom mieszkań w swych pałacach i domach oraz za dzierżawienie im browarów, karczem i t. p. (404).

Wreszcie w 1759 r. wydane zostało ostatnie laudum in ordine evacuationis judaeorum formatum (414, por. 429). Biedota żydowska wróciła przeważnie do ghetta. Bogaci pozostali w mieście, uprawiając nadal handel i odnajmując za grube pieniądze mieszkania w pałacach i domach magnackich i klasztornych.¹⁾

Upadek miasta. W 1762 r. miasto zaniósł do króla Augusta III rozpaczliwą suplikę o ratunek (417). Jako na główne przyczyny upadku, wskazało: na ucisk fiskalny ludności przy jednoczesnym zwalnianiu od podatków i opłat szlacheckich i duchownych jurydyk; na pozbawienie jarmarków oraz innych nadanych przywilejami praw i prerogatyw; na opanowanie handlu przez żydów i greków — winiarzy; wreszcie na częste klęski pożarów.²⁾

Tak było istotnie.

O wszelakiego rodzaju exakcjach i poborach, wymuszanych od ludności miejskiej sub executione militari; o „darach dobrowolnych“, ściąganych od wynędzniałych mieszczan niekiedy bezpośrednio po najściu nieprzyjaciela lub pogorzeli z racji pobytu na zamku rodziny królewskiej, zaślubin wojewodzica lubelskiego lub szczęśliwego powicia przez starościcę córki; o zapięczętowaniu sklepów i mieszkań zalegających płatników i rozkwatrowaniu w domach ich żołnierzy; o całej tej stale praktykowanej rabunkowej gospodarce podatkowej posiadamy wiadomości w wydanych już laudach miejskich.

Słynne na cały świat jarmarki, raz przeniesione do Łęczny, więcej do Lublina nie wróciły. Aczkolwiek w przywileju 1703 r., równającym w prawach i prerogatywach Lublin z Krakowem (391), król August II wyraził życzenie, aby jarmarki lubelskie „według przywilejów, jako przedtym bywały, tak i te-

¹⁾ Bałaban, op. cit., str. 59-60.

²⁾ W „Bibliografii Polskiej“ Estreichera, cz. III, t. X, znajdujemy nast. pozycję: „Prawdziwa i rzetelna najj. królowi jmcj ...praw i przywilejów miasta j. kr. mci Lublina demonstracja, ruiny zaś jego i krzywdy remonstracja wypisana, r. P. 1763. Ze strony m. Lublina. Wypowiada, że duchowieństwo i szlachta nie chcą ponosić żadnych ciężarów miasta, pogłównego nie płacą, od jurydykcji excypują się. Duchownych kamienic jest 42, szlacheckich 33, miejskich 38. Grecy sub titulo węgrów obsiedli miasto lat temu circiter 50, handlują winem, zbierają pieniądze i do Macedonji wywożą, a nawet pogłównego nie płacą. Wina chowają skrycie po piwnicach klasztornych. Żydzi, ta inimica gens, raz wkorzeniona, do wypędzenia trudna. Handle im zakazane prowadzą. Garnizonowi trzeba ex officio dawać stancje.“ Druk. F-o, k. 2.

raz aby in suo robore zostawały,¹⁾ to wszakże raz przyczynionej Lublinowi szkody nie udało się już powetować. Łączna przyciągnęła do siebie handlujących koźmi i bydłem kupców z Wołynia, Podola, Ukrainy i nawet wschodu, którzy dawniej zjeżdżali do Lublina. Dla ekonomicznego życia miasta naszego był to prawdziwy cios.

O jurydykach i o żydach była już mowa.

Co do „greków alias węgrows” (320, 333, 437), to ci, wbrew zawartej z miastem 14 grudnia 1752 r. ugodzie,²⁾ „prowadząc — według laudum miejskiego z dn. 18 lipca 1757 r. — handel winny, z którego znaczne za granice wywożą kapitały, nic na potrzeby, podatki i inne składki miejskie publiczne z wielką szkodą obywatelów lubelskich nie przykładają się“, wobec czego oboi magistrat, widząc „już prawie ostatnią ruinę i upadek miasta“, uchwalił wydać do sądów królewskich zadwornych mandaty o ewakuację wszystkich tych winiarzy z Lublina.³⁾

Na „ogień wielki“, na „ruiny, popiół i ostatnie zniszczenie“ miasta lub jego przedmieść, na pożary, podczas których zdarzało się, „że tylko puste place po spalonych gmachach pozostały“ (382), że mieszczenie „omnium rerum suarum privatarum et publicarum civitatis suae... tantam jacturam fecerunt, ut neque domus, nec ulla supellectilis domesticae nota aut mercis vel cuiuspiam alterius rei superfuerit, quae non eo ipso ignis incendio absumpta sit“ (112), znajdujemy dużo wskazówek w publikacji niniejszej (27, 28, 71, 113, 121, 221, 222, 225, 240, 282, 316, 353).

Były jeszcze inne przyczyny upadku. Wspomniano już, że Lublin, jako kresowe, daleko ku wschodowi wysunięte miasto, wystawiony był na częste napady nieprzyjaciół (8, 78, 99, 120, 139, 312). Według skąpych społecznych wiadomości, już w początku XIII w., w 1205 r., oblegał zamek lubelski Roman halicki. Zagarniali Lublin i jego okolice następcy Romana, Daniło Romanowicz, Lew Daniłowicz, Jur Lwowicz. W przywileju Zygmunta I z dn. 29 sierpn. 1515 r. czytamy, że civitas Lublinensis illis oris propinqua est, in quas impetus Thartaricus plerumque solet effundi (112). Rzeczywiście, żaden z trzech napadów tatarskich na Polskę w XIII w. nie oszczędził Lublina. W przerwach między Romanem i Daniłą, Batu - Chanem i Burundajem, pustoszył Mendog (1255 r.) oraz inni książęta litewscy, bądź sami, bądź w sojuszu w Prusami i Jadźwingami. W następnym wieku, przy Kazimierzu W., Tatarzy wraz z Rusinami oblegają w ciągu 12 dni Lublin,

¹⁾ Vol. leg. (Pij.), VI, str. 108.

²⁾ Cons. 147, f. 170 — 171.

³⁾ Arch. Varia, Lauda prezydenta i rady, ks. 254, str. 84 — 86. Wiadomości o winiarzach lubelskich (winami kupcy kupcy, węgry wina w Lublinie mający, vinopolae graeci et hungari, vini propinatores alias oenopolae), rozsiiane w księgach lubelskich, radzieckich i wójtowskich, odnotowane są w kartkowym katalogu rzeczowym do tychże ksiąg.

„szturmując we dnie i w nocy“. W 1376 r. łupią ziemię lubelską po Wisłę i San Litwini. W 1447 r. czynią to samo Tatarzy. W 1500-ym syn chana perekopskiego Mengli Gireja Achmet Girej rozpuszcza pod Lublinem swe zagony¹⁾. Nie wszystkim z tych wrogów sprzyja jednakowe szczęście. Nie zawsze zdobywają miasto nasze i nie zawsze unoszą z niego bogate łupy. Zawsze jednak plądrują je, zawsze niszczą, a częstokroć „in solitudine obracają“. Po każdym jednak, zdawałoby się, ostatecznym już ciosie miasto podnosiło się, odradzało do nowego życia, a niekiedy jeszcze bujniej rozkwitało.

Dopiero krwawy „potop“ 1655 — 1657 r. zniszczył świetność trybunalskiego grodu, zadając mu nieuleczalne już rany. W księdze radzieckiej lubelskiej N 135 zapisana jest drobna prywatna sprawa z ciekawym zeznaniem naocznego świadka owych pamiętnych lat. „Mieszkając przedtem tu, w Lublinie, — czytamy w tym zeznaniu — pomnię to dobrze, iż Moskwa i Kozacy, jako insze folwarki na przedmieściu będące, tak tesz i dom p. Jana Głowackiego, spustoszyli byli, i okna potłuczone i piecze poobalane były po teźże Kozaczyźnie; żonę jego odkupiłem od Moskwy, dałem za nią 80 złotych. Potym Szwedzi nastąpili byli... i domy na Przedmieściu porozbierali... Tandem wojsko litewskie nastąpiło. Po Litwie Węgrowie... przyszedzszy poburzyli wszystko, piece i okna“. ²⁾ Wypadki, o których mowa, obejmują krótki przeciąg czasu, od 15 paźdz. 1655 r., czyli od wejścia do Lublina hetmana zaporoskiego Daniela Wyhowskiego, i do maja 1657 r., czyli do wejścia wojsk sprzymierzonego z Karolem Gustawem księcia siedmiogrodzkiego Jerzego Rakoczego. W ciągu tych 19 miesięcy domek Głowackiego widział u siebie Moskwę, Kozaków, Szwedów, Litwę i Węgrów (por. 339, 355, 382, 408). A wszystko, co po tych nieszczęściach ocalało lub zostało odbudowane, spalili i spustoszyli Tatarzy w 1672 r., roku traktatu w Buczaczu. Na początku XVIII w. Lublin znów jest teatrem krwawej walki pomiędzy Piotrem W. a Karolem XII, walki, toczącej się już nie o miasto i nawet nie o Polskę, lecz o protektorat nad Polską, o zadośćuczynienie ambicjom mocarstwowym dwóch potentatów ówczesnego świata.

Nieodstępnym towarzyszem ówczesnych wojen był mór, który np. w pierwszej połowie XVII w. grasował w Lublinie bez przerwy w ciągu 7-iu lat (315) i przeciw któremu zbiedzona ludność nawet nie broniła się, dopatrując w nim dopustu Bożego (188, 189, 190, 332, 339).

Do klęsk wojennych i żywiołowych należy dodać inne, które posiadały charakter raczej ogólnopolski, lecz w nie mniejszej mierze przyczyniły się do zubożenia i ruiny miasta, więc „excessy i zbrodnie“ (299), exakcje

¹⁾ Korzon. Dzieje wojen i wojskowości w Polsce. I, str. 58, 63, 65, 67, 69, 71, 83, 105, 226.

²⁾ Cons. 135, str. 320 v. — 321.

i bezprawia przechodzących żołnierzy podczas ich stanowisk, zimowisk, noclegów, wychnień i popasów w Lublinie (45, 278, 282, 283, 311, 313, 314, 326, 334, 339, 340, 346, 348, 355, 365, 376, 392, 395); dalej — „agrawacje“ i „oprymacje“ ze strony starostów (9, 17, 53, 110, 124, 138, 145, 153, 156, 193, 202, 243, 250, 421), poborców wojewódzkich (226, 228), sędziów grodzkich (243, 337, 338), deputatów trybunalskich (383); wreszcie całą egoistyczną, klasową politykę szlachty w stosunku do mieszczan, jej walkę z cechami, jej dążność do dyktowania miastom własnych cen na towary i na surowiec. Gdy uprzytomnimy sobie wszystkie te klęski i nieszczęścia, nie zadziwimy się, że pod ich ciężarem ugiął się Lublin — *judiciorum tribunalis regni sedes, palatinatus Lublinensis decus* (417), i rozproszyła się po szerokim świecie liczna, jeszcze przy Zygmuncie III 40000-na, ludność jego.

Oryginały. Oryginały przywilejów m. Lublina są własnością miasta i przechowują się w skarbcu magistrackim, w żelaznej, zapewniającej bezpieczne schronienie, szafie.

Stan zachowania dyplomów lubelskich nie może być nazwany zadowalającym. Są tutaj cenne okazy pergaminowe z ozdobnie stylizowanymi intytlucjami i inicjałami imion wystawców; jednocześnie atoli wiele jest zniszczonych, przedartych, wyblakłych i nieczytelnych. Od wielu poddrywano pieczęcie, jak gdyby pieczęć bez dyplomu posiadała jakąkolwiek wartość. Od innych pieczęci pozostały często jedynie ślady w postaci ułamków wosku lub laku, pustych puszek i woreczków, sznurków jedwabnych, pasków pergaminowych lub tylko dziurek na sznurki i nacięć na paski.

Zbiór magistracki jest mocno zdekompletowany. Według sumariusza przywilejów 1841 r., opatrzonego podpisem prezydenta miasta Edwarda de Toll, Magistrat posiadał 267 pergaminowych i innych dawnych dokumentów. Po weryfikacji, dokonanej w 1935-36 latach, okazał się brak 96-ciu dokumentów: Z nich 34 przechowuje się obecnie w Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego; zarejestrował je dr. Aleks. Jaworowski w wydanym w 1913-1917 r. katalogu rękopisów tejże Biblioteki. Jedna księga cechowa — w Archiwum Państwowym. Pozostałe 61 należy uważać za zaginione. W jakich okolicznościach i przy czyich rządach odbywało się to zatracanie naszego lokalnego bogactwa kulturalnego, dowiedzieć się nie zdołaliśmy.

Próba skonkordowania pozycji sumariusza 1841 r. z obecnym zespołem rękopisów B-ki Łopac. dała następujące wyniki. N 16 według sumariusza 1841 r. (w dalszym ciągu numery sumariusza 1841 r., przechowywanego w Magistracie, oznaczamy literą M.) znajduje się w B-ce Łopac. pod N 21 (numery katalogu Jaworowskiego oznaczamy literą Ł.); M. 24 = Ł. 35; M. 27 = Ł. 36; M. 28 = Ł. 54; M. 29 = Ł. 37; M. 30 = Ł. 38; M. 31 = Ł. 39; M. 32 = Ł. 41; M. 34 = Ł. 40; M. 35 = Ł. 23; M. 36 = Ł. 42; M. 37 = Ł. 44;

M. 38 = Ł. 45; M. 40 = Ł. 56; M. 42 = Ł. 47; M. 45 = Ł. 24; M. 47 = Ł. 59;
 M. 48 = Ł. 58; M. 49 = Ł. 46; M. 51 = Ł. 60; M. 52 = Ł. 50; M. 78 = Ł. 1302;
 M. 102 = Ł. 1304; M. 117 = Ł. 1305; M. 129 = Ł. 1306; M. 137 = Ł. 1307;
 M. 170 = Ł. 1308; M. 171 = Ł. 90; M. 183 = Ł. 1310; M. 192 = Ł. 1311;
 M. 193 = Ł. 1312; M. 213 = Ł. 1314; M. 240 = Ł. 1309; M. 266 = Ł. 1313.
 M. 245 = Arch. Państw. Varia, N 292.

61 zaginionych dokumentów w sumariuszu 1841 r. posiadały NN: 4, 9, 11 — 15, 17 — 23, 25, 26, 39, 41, 43, 46, 50, 58, 67, 72, 74, 75, 79, 103, 109, 122, 123, 134 — 136, 140, 150, 154, 160, 166, 195, 197, 206, 211, 214, 219, 221 — 223, 226 — 228, 230, 232, 233, 235 — 237, 239, 255, 263, 265.

Ponieważ na niektórych magistrackich dokumentach spotykamy adnotatę „niepotrzebny“, pozwalamy sobie wyprowadzić wniosek, że część zaginionych dokumentów również kiedyś została uznana za „niepotrzebną“ i usunięta z Magistratu.

W skarbcu znajdują się ponadto 34 rękopisy 1507-1797 r. oraz jeden 1839 r. (opis odnowienia obrazu św. Antoniego w bramie Krakowskiej), nie wymienione w sumariuszu 1841 r.

Wartość zbioru magistrackiego jest niejednakowa. Obok ważnych dyplomów natury zasadniczej, mamy tutaj akta w drobnych sprawach prywatnych oraz inne, bądź z dziejami Lublina związane luźno, tylko, bądź takie, które do Magistratu lubelskiego zabłądziły przypadkowo, np. ruski pergaminowy przywilej Zygmunta I, potwierdzający ziemianinowi brzeskiemu Janowi Horbowskiemu władanie majątkiem Siniewiczze „z dwiema czołowieki“ w powiecie drohiczyńskim (N 23); list od urodzenia (natalium attestatio), otrzymany w 1639 r. przez Pawła Kotha od burmistrza i rajców m. Gdańska (N 155); list od wyuczenia się rzemiosła mieczniczego, wydany w 1695 r. niejakiemu Jakóbowi Bekierowiczowi przez cechmistrzów tegoż rzemiosła w m. Staszewie w Sandomierskim (N 183), i inn.

Kopie. Przy oryginałach przywilejów, przechowywanych w Magistracie i w Bibliotece Łopacińskiego, znajduje się pewna ilość wierzytelnych kopij, pochodzących przeważnie z XVIII w. B-ka Łopac. posiada ponadto 196 odpisów (teki NN 1410 — 1412), z których kilkudziesięciu dokonał własnoręcznie Łopaciński; pozostałe odpisy, dość wadliwe, słabo odczytane i kropkowane, zostały przez niego pobieżnie tylko przejrane. Ks. Wadowski „w Kościołach Lubelskich“ (str. 18-19) wspomina, że ś.p. Hieronim Łopaciński zbierał odpisy przywilejów lubelskich w celu wydania dyplomatarjusza miasta naszego. Śmierć, która tak niespodziewanie zaskoczyła w 47-ym roku życia tego wielce zasłużonego badacza przeszłości Lublina (+ 1906 r.), przeszkodziła mu w zrealizowaniu swego zamiaru.

Archiwum Państwowe oryginalnych przywilejów nie posiada. W dziale „Varia“ Archiwum przechowuje trzy kopiarze lubelskie:

1) „Liber privilegiorum tum decretorum tum assessorialium, quam commissarialium aliorumque jurium civitati Lublinensi pro judiciis advocatiali et scabinali serviens, ex originali codice pergameno librorum officii consularii Lublinensis... sumptu nob. advocati et scabinorum Lublinensium per-scriptus a. D. 1763,“ w brązowej skórzanej oprawie, in f-o, kart zapisanych 133, z których k. 1-101 obejmują kopie przywilejów od 1317 do 1762 r., opatrzone małoskułowymi nagłówkami; k. 101 v.—103: index privilegiorum... secundum ordinem et numerum foliorum; k. 104—133: ekstrakty z protokołu dekretów lubelskiego urzędu radzieckiego 1788 r. oraz ustawy lubelskiej Komisji dobrego porządku 1782 — 1787 r. Obecna sygnatura 242.

2) „Liber variorum juramentorum et privilegiorum civitati Lublinensi servientium per nob. ac spect. Gregorium Deodatam Faruchowicz praecon-sulem civitatis S. R. M-tis Lublinensis comparatus 1757,“ w czarnej skórzanej oprawie, in f-o, kart 18; obejmuje rotę przysięg rajców, wójta, ławników i t. d. oraz kopie niektórych przywilejów od 1546 do 1760 r. Obecna sygnatura 241.

3) Kopiarz do spraw celnych p. t. „Specyfikacja przywilejów i praw najj. regnantów i regnantek polskich miastu j. kr. mci Lublinowi względem wolności od płacenia cła i myt wszelkich od wszelakich towaruw (s.), etiam bydła rogatego, po całym królestwie Polskim jadącym kupcom miłościwie nadanych podczas condescensji między tymże miastem i kupcami lubelskimi a jw. jp. Janem Jakubem na Zamościu Zamoyskim, lubelskim, rostockim starostą.. respektem wybierania cła i innych cyrkumstancj z dekretu radoskiego trybunalskiego tu w Lublinie agitującej się per annos spisana et ad iudicium podana w Lublinie, d. 20 mensis septembris a. D. 1751-mo,“ w tekturowej oprawie, in f-o, kart 25; obejmuje kopie przywilejów od 1371 do 1676 r. Obecna sygnatura 240.

Kopiarze te, aczkolwiek niedokładne, posiadają niewątpliwe znaczenie, gdyż często zastępują nam zagubione lub zniszczone oryginały.

W przechowywanych w Archiwum księgach miejskich i grodzkich lubelskich spotykamy przywileje i dokumenty, podane do ksiąg tych w formie oblat. Odnotowano je w grupie „Kopie“.

Co zaś do dwóch ważnych rękopisów, należących ongi do b. Archiwum akt dawnych m. Lublina, o których wspomina ks. Wadowski w „Kościółach Lubelskich“, w przypisie na str. 4, mianowicie: 1) pergaminowego, oprawnego w skórę, mającego tytuł „Jura et privilegia civitatis Lublinensis“ i zawierającego na 97 kartach kopie przywilejów od 1317 r. prawie do końca XVI w. (por. w pracy niniejszej pozycję 149), i 2) papierowego, również oprawnego, w dwóch księgach, sporządzonego za czasów Komisji dobrego porządku i obejmującego wraz z kopiami przywilejów dokładny opis tytułów własności i posiadłości obywateli miasta, to pierwszy znany jest obecnie tylko z krótkich wyciągów, poczynionych przez Łopacińskiego w szkolnym zeszycie na 15 kartach (B-ka Łopac., rps N 1413), a drugi nieznaną zupełnie.

Sumariusze. Sumariuszów znany 7:

1) Summarium privilegiorum, donationum, documentorum libertatumque civitati Lublinensi ab eius locatione... collatorum... vigore sententiae ill. Commissionis boni ordinis... porrectum a. 1781", zawierający oprócz przywilejów miasta rejestry dokumentów, dotyczących Wieniawy, folwarku Kilowskiego, Zdrojewszczyzny, Ponigwody, Bronowic, Zakulszczyny, Czwartku, Słomianego rynku i Góry Białkowskiej, podpisany przez archiwistę Kajetana Konopkę i rajców Jana Buriona i Mikołaja Jelińskiego. — Arch. Państwowe w Lublinie. „Varia“, N 243.

2) „Summarjusz praw, przywilejów i nadań m. Lublinowi służących od czasu jego założenia, w 1819 r. sporządzony przez dozorcę miast 1-go dozorstwa w-dztwa Lubelskiego Brandyssa“. — Archiwum akt dawnych w Warsz. Komisja rządowa spraw wewn., N 3658, str. 141 — 173.

3) Sumariusz nieznanego autora 1819 r., bez tytułu, zawierający prócz streszczeń przywilejów wiadomości o początkach Lublina od 810 r.(?), geograficznym położeniu miasta, jego rozległości, dawnych i późniejszych granicach, idących z Lublina traktach publicznych, dochodach i funduszach miasta, posiadanych przez miasto folwarkach, wsiach, gruntach, ogrodach, placach, domach, bramach, studniach, o zamkach i innych publicznych gmachach rządowych, klasztorach, świątyniach różnych wyznań, jarmarkach, handlu, fabrykach, propinacji oraz refleksje na temat, „czyli miasto wogóle wzrasta lub upada“. — B-ka Łopac., rps N 146.

4) „Summarjusz przywilejów i dekretów najj. królów polskich, niemniej uchwał z strony Magistratu lubelskiego wydanych, m. Lublinowi i cechom tegoż miasta służących, które się na teraz znajdują; w myśl reskryptu prześw. Kommissji w-dztwa Lubelskiego pod dn. $\frac{9}{21}$ lipca 1836 r. N $\frac{30068}{6237}$ zapadłego sporządzony przez delegowanego powyższym reskrytem Antoniego Beczalskiego.“ — B-ka Łopac., rps N 514.

5) „Summarjusz wszystkich przywilejów, praw i nadań przez najj. królów polskich m. Lublinowi służących, od czasu jego założenia aż do ostatnich czasów, z wyszczególnieniem dokładnej treści, co każdy przywilej w sobie obejmuje i z jakiej przyczyny został udzielony i do jakiego użytku“, z datą $\frac{11}{23}$ czerwca 1841 r. i podpisem prezydenta miasta Edwarda de Toll. — Magistrat, skarbiec.

6) „Ukazatiel priwilegij, zakonow i lgot danych b. polskimi korolami gorodu Lublinu“. — B-ka Łopac., rps N 514 a. Jest to przekład sumariusza 1841 r. Na ostatniej stronie: „S podllynym na polskom jazykie wierno. Sekretar' Lublinskago gorodowago Magistrata Kozłowski.“

7) „Przywileja (s.) m. Lublina.“ Wykaz zamieszczony na str. 366 — 471 rękopiśmiennej pracy ks. Karola Boniewskiego „Lublin w pamiątkach“, 1859 r.; st. 366 — 433: przywileje; str. 433 — 471: cechy.¹⁾

¹⁾ W 1935-36 r. autor pracy niniejszej sporządził nowy wykaz przechowywanych w skarbcu magistrackim archiwaljów, obejmujący 207 pozycy.

Wszystkie powyższe sumariusze mają swoją cenę, gdyż informują nas o dokumentach obecnie nieistniejących. Zawierają jednak wiele błędów bądź w datach rocznych i dziennych, bądź w nazwiskach i miejscowościach, bądź wreszcie w samej treści.

Nawet w najlepszym z nich, 1781 r., znajdują się: kasztelan krakowski Joannes in Zarnow zamiast Jana z Tarnowa (str. 1); przedmieszczanin lubelski Joannes Kuřokinthy zam. Turobiński (str. 18); rajca krakowski Joannes Beron zam. Boner (str. 22); dr św. Teologii Andreas de Tenczyn zam. Techin (Andrzej z Cieszyna) (str. 23) i t. p.

W sumariuszu Brandysa czytamy w pozycji 4-ej: „1400 r. 26 lipca. Przywilej, którym król kupno wsi Konopnicy na rzecz m. Lublina od barona Włodkowa... potwierdza, w akcie zaś jest: „ad nostrae celsitudinis nostrorumque baronum Petrus Wlodkonis de Charbinowice fidelis noster dilectus veniens praesentiam.“ W pozycji 7-ej, 20 maja 1456 r., figuruje rajca krakowski i wójt lubelski Jan Puzyna, zamiast Pieczeń; tegoż wójta lubelskiego „Puznę“ znajdziemy u Brandysa w pozycjach 8-ej i 65-ej. Znanego założyciela synagogi na Szerokiej ulicy Jelenia (Hirsch) Doktorowicza, nadwornego faktora królów Zygmunta III i Władysława IV, Brandys nazywa Goleń Doktorowicz (suppl., N 4) i t. p. Dienne daty u Brandysa są rozwiązane przeważnie mylnie; w rocznych znajdujemy: w pozycji 32 — 1666 r. zam. 1566; w poz. 54 — 1661 zam. 1669; w poz. 63 — 1504 zam. 1503 i t. d.

Regesty sumariusza 1819 r., należącego do B-ki Łopac, dają mało nowego w porównaniu z innymi sumariuszami. Wiadomości historyczno-statystyczne są tutaj ciekawe, lecz niczym nieudokumentowane.

Prawie wszystkie 223 pozycje sumariusza Beczalskiego z 1836 r. powtarzają się, zwykle w tej samej redakcji, w sumariuszu 1841 r.

Wyliczenie błędów przechowywanego w skarbcu sumariusza 1841 r. zajęłoby zbyt dużo miejsca. Przytoczymy tylko niektóre przykłady. N 17: Stanisław Wygon zam. Ligoń; N 19: Jan z Lenczowicz zam. z Kielczowic; N 27: Wołyń zam. Zwoleń; N 35: wieś Chłopcze zam. Chłopie; N 70: rajca Koszyc zam. Prosiec (Prosyecz); N 87: wieś Dlatlisz zam. Dłotlice i t. p. W N 16 jest mowa o wydaniu pewnemu obywatelowi, który przesiedlił się do Lublina, listu od urodzenia (litterae legitimi ortus); wyraz ortus przetłumaczono: ogród i z aktu zrobiono „protestację względem przykupienia ogrodu.“ W N 20 jako ofiarodawcy na rzecz szpitala św. Ducha w Lublinie figurują „P. Mikołaj mieszczanin lubelski i Anna małżonka Piotra Sistrzenicz, wójta z Kraśnika“, tymczasem w akcie żadnego mieszczanina lubelskiego nie ma, a jest tylko w dacie św. Mikołaj z Myru w Lycei (pridie s. Nicolai), którego zrobiono mieszczaninem lubelskim i który w rosyjskim „ukazatiele“ figuruje jako „gospodin Mikołaj lubliński mieszczanin.“ W N 139 contributio ducillarlis (czopowe) przetłumaczono: „podatek książęcy“,

widocznie od dux — księżę. Porządek dawania podwód, ustanowiony dla Lublina przez Aleksandra Jagiellończyka w 1506 r. (w niniejszej publikacji pozycja 96), streszczony jest w N 63 w nast. sposób: „Aleksander, król polski, mając jechać wraz z żoną z Lublina do Parczowa, nakazuje dla siebie i żony dać dwanaście dobrych wozów i do każdego wozu po cztery konie.“ W innych pozycjach znajdujemy: taylandisz, kit (N 177) zamiast falendysz, kir; salvum concludum (N 225) zam. salvus conductus i t. d.

Wykaz przywilejów w pracy ks. Boniewskiego przedstawia przeważnie odpis sumariusza 1841 r. Niestosownie autor „Lublina w pamiątkach“ opatruje wykaz ten wstępem, pozwalającym mniemać, że praca jego nosi cechy oryginalności: „nie będzie zbyteczną rzeczą, gdy wskażę czas (i) miejsce każdego po szczególne przywileju“; „przejdę je porządkiem lat“ (str. 366) i t. p.¹⁾

Co do rosyjskiego „ukazatiela“, to tutaj występują: „Jelizawieta, impieratrica polskaja i wiengierskaja“, „Iwan Kazimir korol polskij“, „Iwan III“, „Jego Prieoswiaszczenstwo Iwan jepiskop krakowski“ (N 9 pod r. 1391; mowa o biskupie Janie IV z Radlicy, h. Korab), „Iwan Krupka, łakiej Sigizmunda korola polskago“ (N 149: Paweł Krupka, dworzanin królewski) i t. d.

Gorsza to, że błędy, popełnione w starszych sumariuszach 1781 i 1819 r., utrwaliły się w późniejszych, a stąd w pracach drukowanych. Wspomniany już Kurokinthy (Turobiński) z sumariusza 1781 r. nazwany jest w sumariuszu 1841 r. Kurakisztki. Andreas de Tenczyn (Andrzej z Cieszyna) z 1781 r. pozostał w 1841 r. jako Jędrzej Tenczyn. Wójta lubelskiego 1486 r. „Jana Puzynę“ uwieczniła Encyklopedia Powszechna Orgelbrandta 1864 r., t. XVII, str. 377. Wiele innych niedokładności i nawet grubych błędów dotychczas powtarzają autorowie, którzy za podstawę źródłową prac swoich przyjmują nie oryginalne dokumenty lub wierzytelne ich kopie, lecz tylko dawne sumariusze.

Z omówionych powyżej sumariuszów odnotowano w grupach „Regest“ (Reg.) cztery: 1781 r. z czasów Komisji dobrego porządku, Brandysa 1819 r., Beczalskiego 1836 r. i magistracki 1841 r.

Źródła drukowane i literatura. Co do źródeł drukowanych, to 13 najstarszych, streszczonych w publikacji niniejszej, średniowiecznych przywilejów podane są w całości w „Kodeksie dyplomatycznym Małopolski“ Piekoskińskiego; trzy w „Starodawnych prawa polskiego pomnikach“ Helcla; jeden akt graniczny 1459 r. w wydanej przez Białkowskiego „Lubelskiej księdze podkomorskiej“; kontrakt miasta z mistrzem Janem na zbudowanie

¹⁾ Ks. Wadowski, „Kościoły“, str. 7, pisze: „ks. Boniewski, gdy streszcza jaki przywilej, nie zawsze czyni to dokładnie, tak że polegać na takim streszczeniu rzadko można.“ Gdyby ks. Wad. zestawił wykaz ks. Boniewskiego z sumariuszem 1841 r., nie użyłby, sądzimy, wyrazu „streszczenie“.

w Lublinie wodociągu 1506 r. w polskim przekładzie — w pracy Łopacińskiego „Przyczynek do dziejów wodociągów w Lublinie“, „Dla sierot“, Warsz. 1897 r. Wykorzystano Volumina legum i Corpus juris Polonici Balcera. Pamiętano o „Dokumentach“ w dodatkach do prac Kamińskiego „Z dziejów konfraternji kupieckiej w Lublinie“ i „Z przeszłości rzemiosła piekarskiego w Lublinie.“

O ile idzie o literaturę, to najwięcej streszczeń przywilejów lubelskich i wzmianek o nich znajdujemy w monumentalnym, niestety nieukończonym, dziele ks. Jana — Ambrożego Wadowskiego „Kościoły Lubelskie“, Kraków 1907 r., uwzględniającym przede wszystkim akty o charakterze kościelno-religijnym, lecz napisanym na szerokim podłożu lokalno-historycznym. Pożalować należy, że indeks, ułożony przez inną osobę (ks. Wadowski umarł w 1907 r., przed ukończeniem druku swego dzieła), nie stoi na wysokości zadania, gdyż pomija szereg ważnych pozycji i wiele nazwisk (Bander, Drewitz, Krejdlar, Suworow i t. d.), zwłaszcza w przypisach. — Starannie wykorzystane zostały przywileje lubelskie w niedużym studium „Z dziejów organizacji władz miejskich m. Lublina do końca XVII w.“, Lublin 1929 r., Zofji Fröhlichowej, z którą podczas kilkuletnich zajęć jej w Archiwum Państwowym wydawca publikacji niniejszej dzielił się zbieranymi przez się materiałami. — Dzieje żydów lubelskich zbadał prof. Majer Bałaban w pracy „Die Judenstadt von Lublin“, Berlin 1919, opartej na obfitym, nie tylko lubelskim, materiale źródłowym. Dziedzicznym wójtom lubelskim, 1317—1504 r., poświęcił oddzielny rozdział prof. Ptaśnik w swych „Studjach nad patrycyatem krakowskim wieków średnich“ (Rocznik Krakowski, t. XV), 1913 r. Inne prace, wzmiankujące o przywilejach lubelskich (Semkowicza, Kossowskiego, Koczego i inn. wymienione są w grupach „Uwaga“ (Uw.).

Mamy dwie stare prace o Lublinie: Seweryna-Zenona Sierpińskiego „Obraz miasta Lublina“, Warsz. 1839 r., i Władysława Korab Zielińskiego „Monografia m. Lublina“, Lublin 1878 r. W obszernej recenzji pracy Zielińskiego — z pracy tej korzysta się dotychczas, bo innej monografii miasta, jeżeli pominąć pobieżne z natury rzeczy „Przewodniki“, nie posiadamy,— ks. Wadowski pisał, że Sierpiński „zganiał sumariusz Brandysa, ale powtórzył błędy za zganionym“. Zieliński uważał „Obraz m. Lublina“ Sierpińskiego za „niedostateczny pod wielu a wielu względami“, ale „powtórzył za nim wiele błędów i dodał nowych“. Co do innej drukowanej literatury, to Zieliński, według ks. Wadowskiego, „przytacza dzieła, których, zdaje się, nie tylko nie czytał, ale nawet nie widział“; jako źródło rękopiśmienne posłużyła mu praca ks. Boniewskiego „Lublin w pamiątkach“, 1859 r., którą „prawie w całości wyzyskał, ...przedmiot, rozłożony na 365 dni, umieszczając sposobem chronologicznym“, przy czym ks. Boniewski „dostał się ze strony Zielińskiego za swój trud całego życia tylko tego zaszczytu, że wspomniany na

str. 3 dzieła, str. 4 w materiałach i str. 9 w przypisach, niepostrzeżenie dostarczył materiału do wydania oryginalnego dzieła p. Zielińskiemu¹⁾

Uwagi ogólne. Miejskie prawodawstwo w publikacji niniejszej prawie pominięto. Księgę „Constitutiones seu arbitria“, zawierającą na 16 kartach pergaminowych najstarsze uchwały miejskie, wydał w 1928 r. prof. Białkowski p. tyt. „Wilkierze XV — XVII w.“ Lauda XVII w. wydałem w 1935 r. Korzystanie z laudów XVIII w. nie nastęrcza większych trudności; są one zebrane w przechowywanej w Archiwum księdze „Protocollon peculiare civitatis Lublinensis a. D. 1726“, Varia, 254, zawierającej uchwały od 1726 do 1794 r.; wcześniejsze uchwały XVIII w., od 1700 do 1725 r., wybrane już z ksiąg radzieckich i skopiowane, niebawem zostaną przyłączone do „Protocollon peculiare“. Wyjątkowo podane są lauda miejskie w pozycjach 414-ej i 429-ej, jako pozostające w ścisłym związku rzeczowym z dekretami królewskimi w sprawie żydowskiej.

Co do archiwaliów cechowych, to o nich, o ile znajdują się w B-ce Łopacińskiego, informuje katalog d-ra Jaworowskiego. O materiałach cechowych, rozsianych w należących do Archiwum Państwowego księgach miejskich, podano już parokrotnie wiadomości.²⁾ Wykaz przywilejów i ksiąg cechowych, dochowanych w skarbcu magistrackim,³⁾ drukuje się w dodatku do pracy niniejszej. Wiadomo, że wiele pergaminowych i innych dokumentów cechowych pozostaje dotychczas w siedzibach naszych organizacji rzemieślniczych i przechowuje się tam bez dostatecznej pieczołowitości. Rzeczą wysoce pożądaną byłoby przekazanie tych dokumentów jednej z naszych instytucyj oświatowo-naukowych, albowiem jedynie fachowa opieka uchroniłaby te nieliczne już wartościowe zabytki dziejowej przeszłości miasta od grożącej im zagłady.

¹⁾ Ks. J(an) A(mbroży) W(adowski) z Lublina. Kilka uwag krytycznych nad monografią Lublina, napisaną przez Władysława K. Zielińskiego. Przegląd Katolicki, r. 1879, NN 1 — 6, oraz „Kościoły Lubelskie“, str. 7.

²⁾ „Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych“, str. 8—10; „Materiały do lubelskiego słownika aktowego“, str. 14—17; „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, zawierające szereg przywilejów cechowych, artykułów, ugód i zgód.

³⁾ W zestawieniu z sumariuszem 1841 r. brak obecnie w Magistracie:

cechu piwowarskiego 5 przywilejów i ksiąg 1614 — 1766 r., NN 232, 233, 235, 236, 237,

cechu mieczniczego 1 przywileju 1596 r., N 239,

cechu kotlarskiego, blacharskiego i konwisarskiego 1-ej książki 1714 — 1729 r., N 255,

cechu szmuklerskiego 1 przywileju 1642 (1643?) r., N 263,

cechu kowalskiego 1 przywileju 1546 r., N 265.

Brakujące w Magistracie: księga cechu mieczniczego i zawodów pokrewnych od r. 1591, N 245, statut tegoż cechu z dn. 24.VI.1616 r., N 240, oraz przywileje cechu szewskiego 1669, N 266, znajdują się obecnie: N Mag. 245 w Archiwum Państwowym, Varia, N 292; NN Mag. 240 i 266 w B-ce Łopac., NN 1309 i 1313.

Zasadniczo publikacja oparta jest na oryginałach i kopiach wierzytelnych. Prywatne kopie, znajdujące się w B-ce Łopac., w tekach NN 1410—1412, wykorzystane zostały tylko wyjątkowo. Kilkakrotnie sięgnięto do sumariuszów, jako jedynych, dostępnych nam obecnie, źródeł; informacje, zaczerpnięte z sumariuszów, podano w cudzysłowie. Częściej, niż w sumariuszach, znajdowano wiadomości o nieznanych już ani z oryginałów, ani z kopii, przywilejach i dekretach w lustracjach 1564, 1570, 1602, 1614, 1616 i 1660 r. Z motywacyj wyzyskano te, które zawierają nie ogólne sentencje, lecz konkretne wskazówki na stan finansowy miasta, zniszczenia wojskowe, pożary, mór i t. p. Opuszczono świadków aktu; wymienienie ich zbyt rozszerzyłoby rozmiary książki. Zewnętrzna strona dokumentu w publikacji, będącej tylko sumariuszem, opisana została pobieżnie. O ile idzie o materiał dokumentów, odnotowano tylko pergaminy („Perg.“); pozostałe dokumenty są pisane na papierze. Z zapisek dorsalnych przytoczono najważniejsze. Pominięto sygnatury in dorso, pochodzące z różnych czasów, jako nie mające odpowiedników w sumariuszach i nie mogące przyczynić się do odtworzenia dawnego zasobu i układu archiwaliów miejskich. Starano się natomiast z największą, dostępną autorowi, dokładnością oddać istotną treść dokumentu i te szczegóły, które mogłyby posiadać większe znaczenie dla przyszłej, tak nam potrzebnej, monografii Lublina.

M A T E R I A Ł Y

1. 1317, 15 sierpnia, w Krakowie. Władystaw Łokietek, książę krakowski i sandomierski, poleca Maciejowi, wójtowi z Opatowca, lokację m. Lublina i nadaje mieszczanom lubelskim sto łanów ziemi uprawnej i nieuprawnej miary magdeburskiej, z których wydziela na rzecz Macieja, jako osadźcy, wójtostwo dziedziczne z każdym szóstym łanem, trzecim denarem z opłat sądowych, jatkami rzeźniczymi, karczmami, wszystkimi ławami chlebnymi i szewskimi, szóstym sklepem sukiennym i kramnym, rzeźnią, łaźnią, młynami, ile tylko zdoła pobudować na rzekach i w granicach miasta, sadzawkami, na których ma prawo łapania lub łowienia ryb wszelkim sposobem, co całkowicie zabrania się innym (*tradimus et conferimus advocaciam sibi sueque legitime posteritati hereditarie valituram cum sexto manso libero ex laneis civitati aplicatis, tercio denario iudicati et cum macellis, thabernis, mensis panum et sutorum universis, sexta camera pannorum et cramorum, mactatorio, quod cutelhow appellatur in wlgari, et balneo, necnon cum molendinis, quotque in fluviiis construere poterit intra metas civitatis supradicte, et piscinis, in quibus habeat omnimodam facultatem pisces piscandi seu prendendi arte quacunque, quod alijs penitus inhibemus*). Powyższe dochody wójta król zwalnia od opłat do skarbu królewskiego. Wójt i mieszczanie mają korzystać z prawa magdeburskiego. Ani wójt, ani mieszczanie, ani inne osoby, podlegające jurysdykcji miejskiej, nie są obowiązane stawać przed sądami wojewódzkimi, kasztelańskimi i innymi, lecz otrzymują prawo apelacji do sądów nadwornych królewskich, przy czym wójt nie traci w takim razie przyznanego mu zwykłego trzeciego denara. Mieszczanie otrzymują wygon na trzy strony (*expulsionem pecudum ad tres partes, que skotnik vocitatur in wlgari*) oraz na zawsze wolność od ceł przy przechodzie przez posiadłości królewskie w celach kupna lub sprzedaży, a na 20 lat wolność od czynszów królewskich oraz wszelkich opłat i ciężarów; po upływie tych 20 lat mieszczanie będą płacić po 1 wiardunku (*ferto*) z każdego łana. Wójt i jego sukcesorowie mogą według woli swojej sprzedać wójtostwo, zamienić je, podarować lub przenieść na inną osobę.

Or. Mag. N 1. Perg. Pieczęć z dwoma ostatnimi wyrazami: (*can*)cellarii Cracoviensis wycięta. In dorso: Originale donationis advocatie Mathiae de Opatowicz.

Kop. 1) Mag. N 1. 4 egz. XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 1 - 1 v.

Dr. 1) Kod. Mał. II, N 569. 2) Bandtkie. Jus Culmense, str. 303.

Fot. 1) „Album Fotograficzne“, wyd. w 1901 r. staraniem H. Łopacińskiego. 2) Arch. Suppl N 45.

Reg. Sumar. 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 1. 3) 1836 r. N 1. 4) 1841 r. N 1.

2. [1320 - 1333], in Jatka Pacholonis. Król Władysław Łokietek nadaje kupcom lubelskim wolność od ceł w całym państwie (Universis thelonarijs in nostro regno constitutis... volumus..., quatenus cives Lublennenses ab omni requisicione theloney cum omnibus rebus et curribus ipsorum permittatis libere ac pacifice absque omni impedimento pertransire).

Dr. Kod. Mał. II, N 577, z zatwierdzenia królowej Elżbiety 4 lipca 1371 r. w Krakowie i króla Ludwika I 26 stycznia 1376 r. w Sandomierzu.

3. 1342, 25 stycznia, w Krakowie. Król Kazimierz W. sprzedaje za 140 grzywien praskich Franczkowi, mieszczaninowi mogunckiemu, wójtostwo lubelskie ze wsiami Bronowice i Konopnica i nadaje mu każdy 6-ty łan czyli 6-ty denar czynszu z łanów miejskich (sextus mansus sive de mansis civitatis sextus denarius censualis); młyny i koła, z wyjątkiem młynu pod zamkiem lubelskim, który zachowuje dla siebie; 6 łanów miary frankońskiej; pusty plac, na którym pozwala wybudować dom; łaźnię, z której lub z których, o ile wójt w miarę wzrostu ludności pobuduje więcej, król i cały jego dwór mogą korzystać bez jakiegokolwiek opłaty; trzy jatki rzeźnicze, od których klucze posiadacze jatek winni w połowie wielkiego postu (in medio quadragesime) przedstawić wójtowi i jego sukcesorom; wszystkie sklepy sukienne, kramy albo budy solne, budy chlebowe, szewskie, rybne; prawo łowienia ryb, pastwiska, odwóz drzewa (lignorum vectura)¹⁾ w granicach miasta, rzeź (mactatorium quod cutlow wlgariter nuncupatur). Nadania te król zwalnia od podatków i opłat oraz od przewozu (vectura et conductus militaris quod przewoz wlgariter dicitur). Jednocześnie potwierdza podległość mieszczan w sprawach sądowych jedynie jurysdykcji wójtowskiej z prawem apelacji do króla. Trzeci denar z opłat sądowych król oddaje wójtowi, zostawiając sobie dwa denary. Wójt prowincjonalny czyli landwójt (provincialis qui landwoyt dicitur) nie powinien przydawać w sądzie miejskim więcej, niż trzy razy w roku (non plus nisi tribus vicibus in anno). Wreszcie król przyrzeka, że nie wybuduje więcej dla swego użytku żadnego młyna, oprócz wspomnianego wyżej, i zabrania mieszczanom mleć słód (brazea) w jakimkolwiek młynie, oprócz królewskiego, inne zaś zboże pozwala mieszczanom mleć ubi placuerit ipsorum voluntati.

Or. Mag. N 2. Perg. Pieczęć oderwana.

¹⁾ W akcie N 292: vectura alias odwosz.

Kop. Arch. Liber priv., str. 1 v. — 2 v.

Dr. Kod. Mał. III, N 668.

Fot. Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar. 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 3. 3) 1836 r. N 2. 4) 1841 r. N 2.

Uw. Arch. Lustracja 1570 r., str. 5: „Iż było mniemanie, żeby Bronowice i Konopnica, wsi miasta lubelskiego, miały należyć ku wójtostwu lubelskiemu, mieszczanie wywodząc się z tego mniemanie dali sprawę, iż w funduszu wójtowskim tej wsi żadnej wzmianki niemasz, ale iż Bronowice Petrus wójt lubelski kupił, które był potym przydał wespołek i z wójtostwem Morsztynowy, a potomkowie potym Morsztynowy wespołek z wójtostwem miastu lubelskiemu przedali.“ — Lustr. 1660 r., str. 3: „Wieś Bronowice przed laty do wójtostwa nie należała, ale kupna była przez wójta lubelskiego, potym panu Morsztynowi oraz przy wójtowstwie przedana, a znowu przez potomków jego pospołu z wójtostwem per resignationem do miasta Lublina przypadła“.

4. 1358, 14 czerwca, w Lublinie. Król Kazimierz W. pozwala młynarzowi Mikołajowi wybudować na prawie dziedzicznym dwa młyny: jeden na stawie królewskim podle miasta, drugi pod zamkiem lubelskim, i udziela mu trzecią miarę zbożową, zachowując dwie trzecie dla siebie i swych następców; na naprawę młynów Mikołaj będzie dawał trzeci denar, król zaś dwa denary.

Dr. Kod. Mał. III, N 722.

Reg. Matr. I, Suppl. N 21; III, N 1004 i Suppl. N 28; por. *ibid.* I, N 365: potwierdzenie przez Kazimierza IV z dn. 31 paźdz. 1456 r.

5. 1371, 4 lipca, w Krakowie. Królowa Elżbieta potwierdza przywilej ojca swego Władysława Łokietka (bez daty, in Jatka Pacholonis), nadający kupcom lubelskim wolność celną w całym państwie.

Or. Obecnie nie ma. O tym, że był, wiemy z adnotaty Piekosińskiego: „Oryg parg., przechowany w archiwum m. Lublina, opatrzony jest pieczęcią z czerwonego wosku, zawieszoną na pasku pargaminowym“.

Kop. 1) Mag. N 3. XVIII w. 2) Arch. Spec., str. 2-2 v., oraz Liber priv., str. 17 v. - 18.

Dr. Kod. Mał. III, N 843.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 103. 3) 1836 r. N 3. 4) 1841 r. N 3.

6. 1376, 26 stycznia, w Sandomierzu. Król Ludwik I potwierdza przywilej dziada swego Władysława Łokietka (bez daty, in Jatka Pacholonis), nadający kupcom lubelskim wolność celną w całym państwie.

Or. Obecnie nie ma. O tym, że był, wiemy z adnotaty Piekosińskiego „Oryg. parg. przechowany w archiwum miasta. Pieczęci brak.“

Kop. Arch. Liber priv., str. 18.

Dr. Kod. Mał. III, N 880.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 104. 3) 1836 r. N 4. 4) 1841 r. N 4.

7. 1377, 7 stycznia, w Krakowie. Królowa Elżbieta potwierdza wolności i prawa nadane mieszczanom lubelskim (*cives et incole civitatis nostre Lublinensis in metis et finibus infidelium Lythwanorum constituti*) przez ojca swego Władysława Łokietka i brata Kazimierza W. oraz zaleca staroście lubelskiemu poszanowanie tychże praw.

Or. Mag. N 4. Perg. Po pieczęci pozostał tylko pasek pergaminowy.

Kop. Arch. Liber priv., str. 18 - 18 v.

Dr. Kod. Mał. III, N 888.

Fot. Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 84. 3) 1836 r. N 5. 4) 1841 r. N 5.

8. 1377, 9 września, przed zamkiem bełzkim. Piotr, kasztelan i starosta lubelski, stwierdza, że król Ludwik Węgierski po zwycięstwie nad ziemię bełzką i opasaniu zamku bełzkiego polecił na prośbę rajców lubelskich uwolnić dwa łany pola poza miastem, z obu stron prowadzącej do m. Wąwolnicy drogi, od pobieranej dotychczas na św. Marcin opłaty 6 skojców od każdego łana, jako przeznaczone na schronisko (*refugium*) dla bogatych i biednych chrześcijańskich mieszkańców m. Lublina podczas walk z niewiernymi Litwinami.

Or. Mag. N 5. Perg. Po pieczęci pozostał ślad jej zawieszenia na pasku pergaminowym.

Kop. 1) Mag. N 5. XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 49 v.

Dr. Kod. Mał. III, N 894.

Fot. Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 116. 2) 1841 r. N 6.

9. 1379, 16 września, w Krakowie. Piotr, kasztelan i starosta lubelski, zobowiązuje się do poszanowania praw m. Lublina oraz do wynagrodzenia mieszczan lubelskich pod karą 100 grzywien groszy praskich za przyczynione miastu podczas dzierżawienia starostwa lubelskiego szkody, które określa po przybyciu do Lublina Dobiesław, wojewoda krakowski, i Jan z Tarnowa, kasztelan sandomierski.

Or. Mag. N 6. Perg. Były trzy pieczęcie zawieszane na paskach pergaminowych; pozostała z nich jedna, czarna, w bryle wosku.

Dr. Kod. Mał. III, N 911.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 85. 2) 1836 r. N 7. 3) 1841 r. N 7.

10. 1383, 17 maja, w Wilnie. Jagiełło, w. książę litewski, i brat jego Skirgiełło nadają mieszczanom lubelskim prawo wolnego wstępu do ziemi litewskiej w celach handlowych (*nostris civibus de Lublin damus liberum modum ac omnimodam voluntatem in terra nostra mercandi, forisandi et libere nostram terram intrandi et recedendi*) oraz przyrzekają im opiekę i bezpieczeństwo w tejże ziemi.

Or. Mag. N 7. Perg. Były dwie pieczęcie, zawieszane na skrawkach pergaminowych; obecnie brak ich.

Kop. Arch.: 1) Liber priv., str. 2 v. - 3. 2) Consularia, N 105, k. 24 (oblata).

Dr. Kod. Mał. III, N 931.

Fot. 1) „Ateneum Wileńskie,” roczn. VII, 1930 r., artykuł Wład. Semkowicza „Hanul, namiestnik wileński,” przy str. 10. 2) Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 86. 3) 1836 r. N 6. 4) 1841 r. N 8.

11. 1392, 2 stycznia, w Lublinie. Król Władysław Jagiełło nadaje m. Lublinowi na wieczne czasy prawo składu (*generale depositum super mercibus et rebus universis venalibus*) z 8-dniowym przymusem składowym: *omnes mercatores et quivis alii homines universi cuiuscumque status aut condicionis extiterint, in Lublin de quibusque mundi partibus cum eorum mercibus et rebus quibusvis universis venientes, octo diebus continuis post suum ingressum ibidem in Lublin stare aut manere debent ac ipsas suas merces universas deponere et vendere dictis octo diebus sint astricti perpetuis temporibus affuturis, quasque (quod si) dictis octo diebus in eadem civitate Lublinensi manentes vendere non poterint vel non vendiderint, extunc eisdem cum memoratis mercibus et rebus venalibus universis per nostrum regnum duntaxat damus et conferimus proficiscendi plenam, omnimodam et liberam facultatem.*

Or. Mag. N 8. Perg. Po pieczęci pozostał sznurek z białego i zielonego jedwabiu.

Kop. Liber priv., str. 32 v. - 33 v.

Dr. Kod. Mał. IV, N 1017.

Fot. Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 57. 3) 1836 r. N 9. 4) 1841 r. N 10.

Uw. Vol. legum, II, wyd. 1733 r., str. 707: Konstytucja sejmu Piotrkowskiego 1565 r., potwierdzająca powyższy przywilej składowy m. Lublina. — W Archiwum m. Krakowa, w zbiorze Rusieckiego, znajduje się akt N 971 z r. 1404, którym Jagiełło pozwala Wielunianom składać towary w Lublinie przez 3 dni.

12. 1392, 1 lipca, w Lublinie. Król Władysław Jagiełło ustanawia w Lublinie 16-dniowy, zaczynający się na 8 dni przed Zielonymi świątami

kami i kończący w 8 dni po nich, doroczny jarmark (*nundinae seu forum annuale*) i uwalnia przybywających na ten jarmark kupców od opłaty cła.

Kop. Arch. Liber priv., str. 30 v. - 31.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 34. 3) 1841 r. N. 11.

13. 1396, 2 grudnia, w Lublinie. Rajcy lubelscy zeznają, że mieszczanin lubelski Pecz w obecności archidiakona lubelskiego Jana, prebendacza św. Mikołaja Janusza, prioris civitatis Szymona oraz rajców i ich asesorów odstąpił opatowi klasztoru Łysogórskiego Pawłowi młyn i sadzawkę (*molendinum et piscinam*), położone przed miastem Lublinem. Wpisano do ksiąg wójtowskich lubelskich 22 kwietnia 1528 r. na żądanie obywatela lubelskiego Jana Lubomelskiego, jako złożony przez niegoż i opatrzony pieczęcią urzędu wójtowskiego akt, wyjęty z akt wieczystych miejskich, które *infausto eventu una cum ipsa civitate iam transacto tempore in cinerem ac favillas redacta fuisse.*

Kop. Arch. Advocatialis, 3, f. 1 - 1 v.: *Abbati Calvi montis molendinum et piscina resignatur.*

Uw. Por. 1) Riabinin, Archiwum Państwowe w Lublinie, Wiadomość ogólna, str. 65 - 66. 2) Łopac. N 80; tu tłumaczenie z łac., prawdopodobnie z początku XIX w.

14. 1400, 26 lipca, w Krakowie. Król Władysław Jagiełło zatwierdza sprzedaż mieszczanom lubelskim przez Piotra Włodkowica z Charbinowic (*Petrus Wlodkonis de Charbinowice*) wsi Konopnicy ze wszystkimi należnościami i przyległościami oraz patronatem kościoła za 600 grzywien szerokich groszy czeskich, licząc po 48 groszy za jedną grzywnę.

Kop. Arch. Liber priv., str. 13 - 13 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 4.

Uw. Arch. Lustracja 1570 r., str. 5: „Na Konopnicę pokazali przywilej Vladislai Regis Poloniae de data 1400-mo super vendicione et resignatione ville Konopnica ...per Petrum Włodkonem de Charbinowicze. Z daty tego przywileju pokazuje się, iż daleko przed tem pierwej miasto wieś Konopnicę kupiło, aniżli wójtostwo lubelskie“.

15. 1405, 26 marca, w Krakowie. Król Władysław Jagiełło odnawia spalony przywilej poprzedników swoich, Władysława Łokietka, Kazimierza W. i Ludwika I oraz Elżbiety i Jadwigi, uwalniający rajców i pospólstwo m. Lublina od opłaty wszelkich ceł od towarów w całym królestwie (*ipsis itaque consulibus totique communitati predictae civitatis nostre Lublinensis ab omnibus et singulis theloneorum solucionibus, ab eorum mercibus quibuslibet per loca et dominia terrarum regni nostri, ubicunque thelonea huiusmodi exsolvantur, plenam damus... libertatem*).

Or. Obecnie nie ma. Piekosiński wydrukował w Kodeksie Małopolski według „kopji senatora Stronczyńskiego z oryginału pergaminowego, nieco uszkodzonego, przechowanego w archiwum miasta Lublina, u którego po pieczęci pozostał sznur jedwabny biały i niebieski“.

Kop. Arch. Spec., str. 3 - 4 i Liber priv., str. 13 v. - 14.

Dr. Kod. Mał. IV, N 1088.

Reg. Matr. I, Suppl., N 38. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 105. 3) 1836 r. N 10. 4) 1841 r. N 12.

16. 1405, 27 listopada. „Inter haeredem villae Radawiec ab una et spectabiles consules Lublinenses villae Konopnice itidem haeredes parte ab altera intuitu granitierum limitationis quae sunt inceptae a granicie limitum qui stat penes viam eundo de Konopnica in Palikije usque ad parietem nobilium Pauli et Nicolai Pieczkowin determinatae... dislimitatio“.

Reg. Sumar. 1781 r.

17. 1409, 13 września, w Sandomierzu. „Per seren. Casimirum regem Poloniae ad magnificum capitaneum Lublinensem sive eiusdem officialem, ne in foro sui quovis pretextu seu iudicio in causis quibuscunque tam juris, quam et facti, nullatenus cives aggravare et evocare audeat quinimo eosdem sinet, ad petitionem civium Lublinensium sub sigillo regni extraditum pro perpetuis temporibus cum manente inhibitione mandatum“.

Reg. Sumar. 1781 r.

18. 1411, 5 grudnia, w Lublinie. Mateusz z Suchodół, sędzia graniczny ziemi Lubelskiej, wydaje wyrok w sprawie Janusza, dziedzica Uniszowic, z rajcami i pospółstwem m. Lublina o granice między wsią miejską Konopnicą a należącymi do Janusza wsiami Dąbrowicą i Stawinem.

Kop. Arch. Liber priv., str. 50.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 5.

19. 1419, 30 sierpnia, w Lublinie. Nicolaus Gorski vineam extra civitatem Lublin sitam Nicolao Brendil vendit.

Or. Obecnie nie ma. Piekosiński wydrukował w Kodeksie Małopolski według „kopji senatora Stronczyńskiego z oryginału pergaminowego, przechowanego w archiwum m. Lublina, od którego pieczęć, niegdy na pasku pergaminowym uwieszona, oderwana“.

Dr. Kod. Mał. IV, str. 175.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 12. 3) 1841 r. N 14.

20. 1421, 10 marca, w Sandomierzu. Wojciech Jastrzębiec, biskup krakowski i kanclerz państwa, powołując się na pismo rajców

i mieszczan lubelskich z dn. 23 list. 1419 r., zawiadamiające go o wystawieniu przez nich za murami miasta kościoła ku czci św. Ducha z domem szpitalnym pro recolligendis et hospitandis personis miserabilibus et egenis seu infirmis i o uposażeniu tegoż kościoła i szpitala czterema domami z przylegającymi do nich ogrodami, wydaje przywilej erekcyjny prepozytury szpitalnej św. Ducha, wyznaczając prepozytem dotychczasowego rządcę szpitala, księdza Stanisława, syna Mikołaja, z Lublina, i powierzając mu administrationem spiritualium w kościele oraz curam animarum et regimen temporalium dicti hospitalis.

Kop. Arch. Liber priv., str. 50-51.

Dr. ks. Wadowski, Kościoły, str. 359-360, w skróceniu.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z adnotatą: nie ma. 2) 1819 r. N 147.

21. 1432, 22 września, w Lublinie. „Vladislaus II rex monasterium fratrum et sororum s. Mariae Virginis et beatae Brigittae sub regula ss. Salvatoris et Augustini in suburbio Lublinensi erigit de capella et villam eiusdem Skrzinnicza alias Ponatowa, curiam cum 2 mansis ad Bistrzicza a Petro Czigelstricher emptam, decimam e molendino Lublinensi et villa Chlopie, ligna pro aedificiis in silvis regiis, 40 mr. de teloneo Lublinensi et Chelmensi, laneum ad fluvium Bistrzicza per Nicolaum Tlusto donatum, omnia iure sredensi tenenda donat“. Por. NN 168 i 236.

Reg. Matr. IV, vol. 3, Suppl. N 668.

22. 1436. „Literae limitum inter civitatem Lublinensem, praedia eiusdem civitatis ac villam Konopnicam ex una et villam Czechow strenui Nicolai Cebulka ex altera, qui incepti a villa Stawin determinati sunt circa fossam et prata Ponizowicz, per generosum Joannem Bogusz, succamerarium terrestrem Lublinensem extraditae, in pargameno datae et ad acta consularia f. 2 post Epiphaniam a. D. 1591 per oblatam porrectae“.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 65: Documenta civitatis Lublinensis ad bona Winiawa dicta civilia servientia conscripta. Patrz tamże, str. 87.

23. 1442, 2 lipca, w Lublinie. „Inter religiosum Thomam Lublinensem priorem ordinis Praedicatorum totumque conventum suis et nob. Joannis de Trzesniow nobilibus (nominibus?) ab una et proconsulem, consules, advocatum et scabinos totamque communitatem civitatis parte ab altera respectu granitierum scopulorumque cum descriptione eorundem (tenoris sequentis, scilicet a scopulo eundo de Trzesniow in Lublin paenes monticulum Kukle ad partem sinistram dominus prior tenebit, inter quas Kukla cum prato extenditur ad fluvium Bystrzyca) confecta concordia“.

Reg. Sumar. 1781 r.

Uw. Por. ks. Wadowski, Kościoły, str. 214.

24. 1446, 8 lutego, w Lublinie. Jan ze Szczekocin, stolnik sandomierski i starosta lubelski, wójt Marcin z Chmielnika oraz siedmiu sołtysów przysięgłych najwyższego prawa magdeburgskiego na zamku lubelskim (Dobeslaus de Crzynice¹), Jacobus de Zamborzyce, Jacobus de Krempiec, Martinus de Proszom²), Mathias de Dzieczskowice³), Stanislaus dictus Rosmisl⁴) de Kolechowice, Andreas de Wrotkow) stwierdzają, że 14 grudnia 1445 r. odbył się na zamku lubelskim sąd sołtysi, na którym Mikołaj Seus (s.) de Krzeniec⁵), powód, oskarżył Janusza (Jana) Pithlehin (Pieczenia) o zajęcie gwałtem wójtostwa lubelskiego (se ingesit in advocatiam Lublinensem violenter), wbrew prawu, przysługującemu do tegoż wójtostwa powodowi na mocy pokrewieństwa jego z poprzednikiem Pieczenia na urzędzie wójtowskim (Piotrem Schirmerem); Pieczeń zaś przedstawił dowody, że o wójtostwo lubelskie miał już sprawę z Mikołajem Rozmysłem (Rosmel) i że kasztelan lubelski Czesław z Kurozwek i starosta lubelski Jan ze Szczekocin wydali w sprawie tej pomyślny dla niego wyrok. Sąd sołtysi przeniósł spór na decyzję sądu sejm walnego w Piotrkowie, który uznał, że bliższość omawianej sukcesji (proximitas successiois) przysługuje Januszowi Pieczeniowi i jego spadkobiercom, wobec czego — czytamy w wyroku sądu sołtysiego — domino Janussio et eius legitimis successoribus advocatiam Lublinensem ut legitimo successori adjudicamus et ex adverso Nicolao Krzeniecki et ipsius proximioribus de eadem advocatia Lublinensi perpetuum silentium imponimus.

Kop. Arch. Liber priv., str. 3 - 3 v.

Dr. Helcel, II, str. 564.

Reg. Sumar. 1781 r.

25. 1447, 7 lipca, w Krakowie. Sąd nadworny królewski potwierdza wyrok sądu sołtysiego z dn. 8 lut. 1446 r., przyznający wójtostwo lubelskie Januszowi Pieczeniowi i jego sukcesorom. Patrz N 24.

Dr. Helcel, II, str. 563 - 564.

26. 1447, 15 paźdz., w Brześciu. Król Kazimierz Jagiellończyk zwalnia miasto Lublin na 10 lat od wszelkich czynszów. Por. NN 33 i 34.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 119. 3) 1836 r. N 20. 4) 1841 r. N 22.

¹) Piekosiński, Kod. Mał., IV, str. 488: Krzyuycze.

²) Helcel, II, str. 564: Krzczonów.

³) Ibid.: Dzerszczouicze.

⁴) Ibid.: Roszmisl.

⁵) Ibid.: Nicolaus Chreneczsky.

27. 1448, 30 czerwca, w Krakowie. Król Kazimierz IV, pragnąc dopomóc Lublinowi w nieszczęściach, jakie spadły nań wskutek pożaru, ustanawia 4 doroczne jarmarki (fora annualia): pierwszy, 16-dniowy, zaczynający się na 8 dni przed świętem Oczyszczenia N.M.P. i kończący w 8 dni po nim; drugi, również 16-dniowy, na Zielone świątki; trzeci, 8-dniowy, na święto Wniebowzięcia N. M. P. i czwarty, również 8-dniowy, na dzień Szymona i Judy apost., przy czym zwalnia od opłaty cła kupców, przybywających jedynie na pierwsze dwa jarmarki.

Kop. Arch. Liber priv., str. 31 - 32.

Reg. Matr. I, N 22. Sumar: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 35. 3) 1841 r. N 25.

28. 1448, 7 lipca, w Krakowie. „Casimirus rex cives Lublinenses ob damna ignis a solutione pontalium in Lancznaya et metretarum in Bresch ad decennium absolvit“.

Reg. Matr. I, N 28.

29. 1448, 5 paźdź., w Krakowie. Sbigneus episcopus (Oleśnicki), Joannes de Czişow castellanus et capitaneus, Joannes de Tęczyn palatinus Cracovienses consulesque sex civitatum, rozstrzygając z polecenia króla Kazimierza IV kwestię, an advocatia Lublinensis ad ipsum... Casimirum regem Poloniae pertinere debeat vel ad famosum Joannem Peczan consulem Cracoviensem jure propinquitatis et legitimaie successionis sit hereditarie devoluta, orzeka, że wójtostwo lubelskie po śmierci wójta Piotra (Schirmera) winno należeć dziedzicznie do rajcy krakowskiego Jana Pieczenia, jako spokrewnionego z Schirmerami (fraterne conjunctus in tertia linea consanguinitatis), co zaś do króla, to serenissimus dominus noster gratiosissimus Casimirus nullum jus, nullum titulum, nullam proprietatem ad praedictam advocatiam Lublinensem habuit aut habet.

Or. Łopac. N 35. Perg. przedarty i wyblakły. Pieczęci brak.

Kop. Arch. Liber priv., str. 3 v. - 4.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 6. 3) 1836 r. N 21. 4) 1841 r. N 24.

30. 1450, 5 stycznia, w Sandomierzu. Król Kazimierz IV potwierdza przywilej ojca swego, Władysława Jagiełły, określający trakt handlowy dla kupców, idących z towarami z Rusi do Wielkopolski (de terris Russie seu Belzensi per civitates et oppida videlicet Hrubyeschow, Craszynstaw, Lublin, Kazimiriam et demum per Swolen ac per civitatem ipsius Radomiensem stratis antiquis et consuetis ad terras Maioris Polonie ac Wratislaviam), oraz wyznacza trakt dla kupców lubelskich (volumus eciam ut cives nostri Lublinenses et ipsorum mercatores cum bonis quibuscunque memoratis stratis seu viis usque per civitatem Radomiensem proficiscantur, de Radom

vero versus terras Maioris Polonie per Przitik et Inowlodz, Wratislaviam autem per oppidum Opoczno iter continuando ineundo et redeundo pergere ac transire debent). Por. N 39.

Or. Łopac. N 36. Perg. źle dochowany. Pieczęci brak.

Kop. Arch. Liber priv., str. 40 - 40 v.

Reg. Matr. I, N 81. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 87. 3) 1836 r. N 23. 4) 1841 r. N 27.

31. 1450, 10 marca, w Krakowie, in curia seren. principis Kaszimi-
miri. Sąd nadworny wskutek apelacji króla Kazimierza IV od wyroku sądu
6-*iu* miast z dn. 5 paźdz. 1448 r. w Krakowie w sprawie przynależności
wójtostwa lubelskiego, zapoznawszy się z tym i poprzednimi w tejże spr-
awie wyrokami (14 grudnia 1445 r., 8 lut. 1446 r., 7 lipca 1447 r.), wydaje
orzeczenie na korzyść Janusza Pieczenia: circa quas literas ipsum Pyeczen
in omnibus punctis et clausulis suis oportunis iuxta tenorem ipsarum lite-
rarum contra praefatum dominum regem, dominum nostrum graciousissimum...
judicialiter conservavimus, tanquam verum et legitimum heredem ipsius
advocacie Lublinensis et presentibus conservamus ipsique domino regi si-
lencium perpetuum imponentes. Por. NN 24, 25 i 29.

Dr. Helcel, II, str. 594.

32. 1450, 28 czerwca, w Lublinie. „Casimirus rex testificatur
Mathiam, abbatem Calvi montis, cum suo conventu, piscinam cum molen-
dino, supra piscinam regiam in fluvio Czechowka, prope civitatem Lubli-
nensem sitam, Stephano, civi Lublinensi, pro 50 marcis vendidisse“.

Reg. Matr. I, N 119. Sumar. 1781 r., str. 88.

33. 1451, 2 lipca, w Krakowie. Król Kazimierz IV zatwierdza
wyrok sądu komisarskiego w sprawie dochodów wójtostwa lubelskiego.
1) Kramy (institae) pod ratuszem, które wójt Jan Pieczeń sam odbudował
po pożarze, winny stanowić jego wieczną własność (debet pro se habere
et perpetuis temporibus possidere), kramarze zaś, zajmujący kramy te, winni
płacić czynsz wójtowi i jego sukcesorom; w poniedziałki, jako w dni tar-
gowe (dies fori), powyżsi kramarze oraz inni, niekorzystający z kramów wój-
towskich, mogą rozkładać kramy (extendere tuguria seu institas) w innych
miejscach w obrębie miasta i sprzedawać w nich towary. 2) Jatki rzeźni-
cze (macella carniū), znajdujące się w miejscach z dawna na nie prze-
znaczonych, mają należeć do wójta; co do praw rzeźników, posiadających
jatki w innych miejscach, to starosta wraz z rajcami winien zrewidować
(revidere et examinare) prawa te i wydać wyrok, od którego można odwo-
łać się do sądu najwyższego grodu krakowskiego. 3) Cztery jatki rzeźni-
cze, o które toczył się spór między wójtem a radą, przyznano na wieczne

czasu wójtowi wraz ze wszelkimi prowentami. 4) Co do wymaganego przez wójta od sukienników (pannicidae) czynszu, to — wobec sprzeczności zachodzącej między mieszczanami z jednej strony, którzy twierdzili, że król uwolnił ich (w 1447 r.) z powodu pożaru miasta od wszelkich opłat należnych tak jemu, jak również innym osobom, a wójtem z drugiej, który utrzymywał, że zwolnienie to dotyczy jedynie opłat należnych królowi, wójt zaś nie chce z tego powodu tracić czynszów swoich, — król nakazał, aby sprawa została odłożona do dnia św. Michała i wtedy rozstrzygnięta przez sąd sześciu miast, przy czym w razie przychylnego dla wójta wyroku sukiennicy będą obowiązani zapłacić wszystkie czynsze, tak bieżące, jak również zaległe. Por. NN 26 i 34.

Or. Łopac. N 37. Perg. przedarty. Pieczęci brak. In dorso: Kramnycze A-o 1451.

Kop. Arch. Liber priv., str. 4 - 5.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 162. 3) 1841 r. N 29.

34. 1451, 30 września, w Krakowie. Sąd sześciu miast w sprawie między wójtem Januszem Pieczeniem a sukiennikami lubelskimi o czynsze od kramów sukiennych, uznając słuszność dowodów Pieczenia, że otrzymane przez miasto od króla Kazimierza IV w 1447 r. zwolnienie od czynszów na 10 lat dotyczy jedynie dochodów i danin królewskich, lecz nie rozciąga się na czynsze i dochody wójtowskie, nakazuje sukiennikom zapłacić bieżące i zaległe czynsze oraz przysądza na rzecz Pieczenia zwrot kosztów sądowych. Por. NN 26 i 33.

Kop. Arch. Liber priv., str. 7 v. - 8 v.

Reg. Sumar. 1819 r. N 118.

35. 1453, 4 stycznia, w Lublinie. Lithwos Jerzy z Kazanowa, archidiakon i pleban lubelski, na żądanie prepozyta szpitala św. Ducha za murami m. Lublina Piotra, wydaje z akt konsytorza lubelskiego odpis noty poprzednika swego, archidiakona i oficjała lubelskiego Klemensa, stwierdzającej, że według świadectwa podwójciego lubelskiego Gierwazego oraz ławników przysięgłych — Mikołaja Theschara, Wawrzyńca Wacha, Marcina Winiarza, Michała Siodlarza (Michael Sellator), Pawła Krawca (Paulus Sartor), Jakóba Stodolnika i Jana Vygwantha — szl. Piotr Siestrzeniec, wójt m. Kraśnika, wraz z żoną swoją Małgorzatą oraz pasierbami Janem i Jakóbem Krejdlarami zapisali na rzecz szpitala św. Ducha i znajdujących się w nim ubogich dwie grzywny czynszu na należących do nich w Lublinie ogrodach oraz darowali dwa łany pola z zasiewem (duos mansos agri cum segetibus) między polami Jana Barana i niejakiego Gawrona na przedmieściu lubelskim.

Or. Łopac. N 38. Perg. Z boku, z lewej strony, znak notariusza z dewizą: Emanuel salvabit nos. Pieczęć oderwana, pozostał tylko kawałek rze-

myka. In dorso: Super duos mansos et censum duarum marcarum hospitali.

Kop. Łopac. N 38. XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 150. 3) 1836 r. N 25.
4) 1841 r. N 30.

Uw. Patrz ks. Wadowski, Kościoły, str. 361-362. Na ogrodach Krejdlarowskich powstała Lubomelszczyzna, późniejsza Wieniawa.

36. 1453, 12 czerwca, w Lublinie. „Casimirus IV rex mandat, ne nobiles et personae spirituales domos et areas in civitate Lublinensi emant et possideant“. Por. NN 146 i 289.

Reg. Matr. IV, vol. 3, Suppl. N 870.

37. 1453, 25 lipca, w Krakowie. „Domini consules Cracovienses... iuramentum praestiterunt super stratas et vias, ut infra sequitur: „omnes de Lublin et de Russia, qui volunt transire in Slesiam et in Magnam Poloniam et tangunt terram Cracoviensem, ire debent non alias nisi per Cracoviam, et qui tangunt terram Sandomiriensem debent ire per Sandomiriam ineundo et redeundo et simillime debent mercatores de Magna Polonia transire eundo et redeundo versus Lublin et Russiam“.

Reg. Matr. III, Suppl. N 155.

38. 1453, 24 sierpnia, w Krakowie. „Casimirus rex iura et privilegia iudaeis terrarum Cracoviensis, Sandomiriensis et Leopoliensis a rege Casimiro III donata confirmat“.

Reg. Matr. I, N 182. Sumar. 1819 r., Suppl. N 1.

Uw. Lustracja 1616 r., ks. 248 b, str. 18: „Żydowie. W przywileju ś. p. króla Augusta a. 1566 wspomniony jest przywilej divi Casimiri regis de data a. 1473“ (mylnie, zamiast 1453, patrz N 221; por. Kutrzeba, Hist. źródeł, II, str. 301). — Według lustracji 1570 r., str. 26-27, żydzi „powiedali, iż im przywilej regis Casimiri zgorzał tak dwie lecie“.

39. 1454, 8 maja, w Łęczycy. Król Kazimierz IV powtórnie (por. N 30) wyznacza trakt handlowy de terris Russie seu Belzensi per Rubyeschow, Krasznystaw, Lublin, Casimirz et demum per Swolen usque in Radom, de Radom vero Wratislaviam per Sczin, Opoczno, Zarnow, Przedborz, Radomskie, Brzesznycza, Wyelun et per Boleslawyecz; item versus terras Maioris Polonie de Radom per Przythik, Odrzywol, Inowlodz, Brzezyny et demum per Lanciciam, polecając jednocześnie wojewodom, kasztelanom, starostom, burgrabim etc. nie czynić kupcom lubelskim przeszkód w używaniu tych starych i zwykłych dróg (viae antiquae, solitae et consuetae).

Or. Łopac. 39. Perg. wyblakły ze śladem wyciśniętej na dyplomie przez papier czerwonej pieczęci woskowej, zupełnie wykruszonej. Ad relationem magnifici Petri de Szczekoczini, r. P. vicecancellarii.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 88. 3) 1836 r. N 26.
4) 1841 r. N 31.

40. 1455, 21 sierpnia, w Gniewkowie. Król Kazimierz IV potwierdza wszystkie prawa i przywileje, nadane m. Lublinowi przez Władysława Jagiełłę, Władysława Warneńczyka oraz innych poprzedników swych.

Kop. Arch. Liber priv., str. 19 v. - 20.

Reg. Sumar. 1781 r.

41. 1456, 22 stycznia, w Krakowie. Sąd sołtysi w składzie Jakóba z Dąbrówki, wójta prowincjonalnego najwyższego prawa magdeburckiego na zamku krakowskim, oraz siedmiu wyznaczonych przez króla ławników — sołtysów (Jacobus de Dambrowka advocatus provincialis juris supremi teutonici Maydeburgensis castri Cracoviensis una cum septem juratis eiusdem iuris, videlicet Johanne Griszlo, Martino Höwer, Stanislawo Banthkowsky, Paulo Newpurg de Cracovia, Mikossio de Glogoczow, Nicolao de Szuloschowa et Nicolao Grzimala de Swyerziniecz, villarum scultetis) stwierdza, że wójt lubelski i rajca krakowski Janusz Pieczeń sprzedał należące do niego wójtostwo lubelskie ze wszystkimi należnościami i przyległościami, z wyjątkiem nabytej za własne pieniądze kamienicy w Lublinie, zięciowi swemu, rajcy krakowskiemu, Stanisławowi Morsztynowi (Mornstin) i żonie jego Katarzynie z Pieczeniów Morsztynowej za 1000 węg. złotych w złocie. Janusz Pieczeń i obecny przy akcie sprzedaży syn jego Jan obaj zrzekli się wszelkich praw do wójtostwa tak w swoim imieniu, jak również w imieniu małoletniej Doroty, siostry Jana, oraz dzieci zmarłego brata Janusza Pieczenia. W razie bezpotomnej śmierci Katarzyny Morsztynowej Janusz Pieczeń zobowiązał się za siebie i swoich sukcesorów zwrócić Stanisławowi Morsztynowi otrzymane od niego 1000 zł. węg., Morsztyn zaś — oddać Januszowi wójtostwo; w razie bezpotomnej śmierci Stanisława Morsztyna wójtostwo lubelskie winno przejść do wdowy po nim Katarzyny, która zwróci sukcesorom męża 1000 zł. węg. gotowymi pieniędzmi; o ile Stanisław i Katarzyna Morsztynowie zostawią po sobie potomka, powyższe klauzule tracą moc prawną i wójtostwo spada na potomka Morsztynów.

Or. Łopac. N 41. Perg. Po pieczęci pozostał pasek pergaminowy.

Kop. Arch. Liber priv., str. 5 v. - 6 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 8. 3) 1836 r. N 27.
4) 1841 r. N 32.

42. 1456, 16 lutego, w Krakowie. Król Kazimierz IV zatwierdza sprzedaż wójtostwa lubelskiego przez Jana Pieczenia, rajcę krakowskiego, Stanisławowi Morsztynowi, rajcy krakowskiemu i mistrzowi mennicy królewskiej (magistro fabrice monetarum nostrarum).

Or. Mag. N 9. Perg. Datum per manus venerabilis Johannis Lutkonis de Brzeze utr. juris doctoris, sacri apostolici palatii causarum auditoris, archidiaconi Gneznensis et regni Polonie vicecancellarii. Bez podpisu i bez pieczęci, po której pozostały sznurki jedwabne.

Kop. Arch. Liber priv., str. 6 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 7. 3) 1836 r. N 28 i 40. 4) 1841 r. N 33.

43. 1456, 4 marca, w Krakowie. Król Kazimierz IV zwalnia rajcę krakowskiego Stanisława Morsztyna, jako wójta lubelskiego, oraz jego sukcesorów od wszelkich posług i wypraw wojennych związanych z posiadaniem wójtostwa (ab omnibus serviciis bellicis ac expeditionibus generalibus ac particularibus contra quoscunque hostes, inimicos ac infideles intra et extra regnum quandocunque instituendis, indicendis ac imponendis) i rozciąga na niego prawa i wolności nadane przez Kazimierza W. poprzednim posesorom tegoż wójtostwa.

Or. Łopac. N 40. Perg. wyblakły i przedarty w środku. Relatio Johannis Lutkonis de Brzeze, r. P. vicecancellarii. Po pieczęci zostały tylko sznurki.

Kop. Arch. Liber priv., str. 6 v. - 7 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 29. 3) 1841 r. N 34.

44. 1456, 19 kwietnia, w Lublinie. Nicolaus de Prawydl-nyky judex et Andreas de Llesscze subiudex terrae Lublinensis generales stwierdzają, że Bogusław z Ponigwody dokonał z Janem ze Szczekocin, stolnikiem sandomierskim i starostą lubelskim, zamiany wsi Ponigwoda na młyn we wsi Chłopie, przy czym otrzymał dodatkowo od tegoż Jana ze Szczekocin 50 grzywien pieniędzmi.

Or. Łopac. N 23. Perg. Jedna pieczęć, z prawej strony, woskowa z herbem Nałęcz, od drugiej pozostały rzemyki.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 30. 3) 1841 r. N 35.

45. 1457, 3 grudnia, w Piotrkowie. Król Kazimierz IV komunikuje Janowi ze Szczekocin, stolnikowi sandomierskiemu i staroście lubelskiemu, potwierdzony przez Władysława Jagiełłę w 1433 r. statut Kazimierza Wielkiego contra eos qui ad bellum eundo damna inferunt in bonis spiritualium et monasteriorum et saecularium; statutem tym Kazimierz W. ustanowił płacę za żywność pobraną przez ciągnących na wojnę żołnierzy i nakazał podda-

wać kłótwie sędziego, który nie uczyniłby sprawiedliwości ludziom ukrzywdzonym od żołnierza.

Or. Łopac. N 42. Perg. z licznymi uszkodzeniami. Pieczęci brak.

Dr. Vol. leg., wyd. 1732 r., I, f. 112 - 114 i 191 - 192.

Reg. Sumar. 1781 r.

46. 1458, 19 grudnia, w Krakowie. Król Kazimierz IV transmuje i potwierdza przedłożony mu przez wójta lubelskiego Stanisława Morsztyna przywilej Kazimierza Wielkiego z dn. 25 stycznia 1342 r. (N 3) sprzedaży wójtostwa lubelskiego mieszczaninowi mogunckiemu Franczkowi.

Or. Łopac. N 44. Perg. Pieczęć oderwana, pozostały dziurki od sznurka. Relacja podkanclerzego koronnego Jana z Brzezia.

Kop. Mag. N 10. XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 32. 2) 1841 r. N 37.

47. 1459, 24 kwietnia, in campo in limitacione granicierum inter villas Sulyslavycze et Zamborzycze seren. d-ni Kasimiri regis Polonie ex una et Konopnycza circumspectorum virorum consulum Lublinensium ex altera. Jan Kuropatwa z Łańcuchowa, podkomorzy ziemi Lubelskiej i starosta chełmski, przeprowadza granice między wsiami królewskimi Sulisławice i Zemborzyce a wsią miejską Konopnicą, mianowicie: pierwszą narożnicę (acialis scopulus) na brzegu sadzawki we wsi Chłopie, stąd między łanami wsi Sulisławice i Konopnica, dalej do ściany wsi Zemborzyce, gdzie znów postawiono narożnicę; następnie do potoku Baboszków zwanego, i tu ustanowiono narożnicę ostatnią. Mieszkańcom wsi Zemborzyce odmówiono prawa korzystania z łąk, znajdujących się przy spływie potoku Baboszków.

Or. Łopac. N 45. Perg. Pieczęci brak.

Kop. Arch. Liber priv., str. 51 - 51 v.

Dr. Białkowski. Lub. księga podkomorska, str. 83 - 84.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 9. 3) 1841 r. N 38.

48. 1460, 23 marca, na ratuszu lubelskim. Consules civitatis Lublyn Gregorius Gosdz, Martinus Quanta, Petrus Syestrzenycz et Johannes Trzaszytobolka anno presenti in consulatu presidentes nec non Mathias Kuninoga, Nicolaus Schak, Martinus Closman, Janussius Phard, Mathias Wyelunsky, Jacobus Szczepanowicz, Marcus et Martinus Winars consules antiqui stwierdzają, że Piotr z Kurowa, kasztelan lubelski, złożył na wieczne czasy na ratuszu lubelskim do rąk rajców 60 grzywien, polecając im oddać tę sumę na wyderkaf alicui homini probo, hereditario i płacić do kościoła św. Stanisława oo. dominikanów w Lublinie corocznie na święta Wielkanocne 4 grzywny czynszu.

Or. Łopac. N 56. Perg. Od pieczęci pozostały paski pergaminowe.
Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 34. 3) 1841 r. N 40.

49. 1460, 18 grudnia, w Piotrkowie. Na skutek złożonych na sejmie Piotrkowskim zeznań kasztelanów: krakowskiego Jana z Tęczyna i lubelskiego Piotra z Kurowa, że podczas pełnienia przez nich urzędu starościńskiego lubelskiego burgrabiowie zamku lubelskiego według dawnego zwyczaju nie przewodniczyli w sądach miejskich i nawet nie bywali na nich obecni, lecz podległe sądom tym sprawy rozpatrywali jedynie burmistrz, rajcy, wójtowie i ławnicy, za co miasto płaciło po $\frac{1}{2}$ grzywny kwartalnie na rzecz zamku lubelskiego, król Kazimierz IV, zachowując w mocy opłatę tę, nakazuje, aby burgrabi i wogóle jakakolwiek osoba ze strony zamku nie przewodniczyła i nie znajdowała się na sądach miejskich. Por. N 289.

Kop. Arch. Liber priv., str. 8 v. - 9.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 35. 3) 1841 r. N 41.

50. 1461, 13 maja, w Lublinie. „Per magnificum Joannem de Szczekoczyn dapiferum Sandomiriensem et capitaneum Lublinensem inter limites villarum Bronowice et Tatory ad requisitionem consulum Lublinensium per censum castrum et Niwa retro et extra domum pauperum et hospitale ad fluvium Czechowka praetendentis (s.) adinventae granities“.

Reg. Sumar. 1781 r.

51. 1468, 21 stycznia, w Jedlni. Król Kazimierz IV, potwierdzając m. Lublinowi dawne (od 1392 r., N 11) prawo składu, nadaje mu na wzór Poznania strygeld (mensura alias strigelth) czyli prawo mierzenia i taksovania (strychowania) wszelkiego rodzaju postawów sukna przywoźnego. (Animadvertentes et animo nostro revolventes situm, condicionem et ambitum civitatis nostre Lublinensis, quibus inter alias regni nostri insigniores civitates una illarum meruit censi, vocari et reputari, quo tandem insignita nomine et titulo per nos et predecessores nostros dive memorie Polonie reges in tantum decorata et dotata existit, ut inter easdem insignes civitates et capitales connumerari capitalisque existens meruerit, prout decernit omnium et singulorum mercatorum omnis condicionis utriusque sexus undecunque et ex quibuscunque regionibus, terris, provinciis dominiisque tam externis, quam etiam nostre ditioni suppositis, ad ipsam civitatem Lublinensem cum mercibus eorum cuiuscunque staterae vel maneriei aut coloris existant confluencium aut veniencium, mercium et pannorum eorundem depositoryum singulare obtinere ipsoque depositoryo iuxta morem et consuetudinem aliarum civitatum regni nostri uti atque frui et potiri, prout ad depositoryum de iure licet et pertinet. Sed cum prout relatione famosorum consulum

nostrorum Lublinensium didicimus plerumque contingit mercatores nonnullos ad civitatem predictam Lublinensem cum mercibus et pannorum staminibus descendentes interdum stamina incompleta seu minorem mensuram habencia illic introducere ac pro completis ac integris staminibus mercatoribus regni nostri ceterisque ad fora eiusdem depositorii venientibus nec non etiam nonnullis terrigenis regni nostri vendere et pro rebus aut mercibus aliis commutare, in quorum permutatione et emptione staminum ipsi mercatores et indigene regni forenses, vero et advene ementes vel permittentes non mediocriter damnificari et fraudari, vendentes quoque fructum cum foenore reportare videntur, quibus nos obviare et succurrere volentes.. ipsis consulibus et eorum quibusvis sequacibus mensuram alias strigeld omnium et singulorum staminum in civitatem Lublinensem venientium, inductorum et inducendorum et aliarum quarumcunque mercium fieri et facere concessimus.. plenam et omnimodam vigore praesentium facultatem omnia et singula pannorum stamina cuiuscunque existimacionis, taxe, valoris et coloris existant dimensurandi, examinandi et in mensura eiusque plenitudine comprobandi mensurataque et comprobata signeto civili aut eo quo id solitum est fieri consignandi).

Or. Obecnie nieznan. Łopaciński we własnoręcznej kopii (teka 1410, N 16) notuje: „pisany na pergaminie, zachowany dobrze, pieczęci brak, tylko sznurki jedwabne od niej pozostały“.

Kop. 1) Łopac. N 49, XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 33 v. - 34 v.

Uw. Lustracja 1570 r., str. 24: „(mieszczanie) biorą od postawu strygielthu per denarios duos“; Lustr. 1660 r., str. 35: „strychelne biorą także na ratusz od strychowania sukna, które kupcy w jarmarki przywożą, za przywilejem regis Casimiri de a. 1468“.

Reg. 1) 1781 r. 2) 1819 r. N. 61. 3) 1836 r. N 37. 4) 1841 r. N 43.

52. 1468, 28 czerwca, w Wiślicy. Król Kazimierz IV, transumując przedłożone mu przez szl. Jana Krejdlara, syna Małgorzaty, później Sistrzeńcowej, privilegia fundacionis et plantacionis certorum ortorum z lat 1443 i 1461, założonych przez dziada jego Marcina, prebendarza zamku Tęczynskiego, na gruncie zwanym Niwa, nabytym przez ojca Marcina, Stogniewa z Lublina, i ciągnących się extra muros civitatis Lublinensis retro domuum et ortorum pauperum alias hospitalis currentis usque ad viam seu stratam eundo ad villam Czechow, in latitudine vero a metis fossatis alias laneis super quibus suspendium sive patibulum ab antiquis fuit et fundacio ortorum eiusdem civitatis usque ad fluvium Czechowka defluens, potwierdza temuż Janowi Krejdlarowi prawo posiadania i użytkowania wymienionych ogrodów pod warunkiem opłaty na św. Marcin czynszu na zamek królewski.

Or. Mag. N 11. Perg. Relacja podkanclerzego kor. Wojciecha Żychlińskiego, bez podpisu, z zawieszoną na sznurkach jedwabnych czerwoną pieczęcią w bryle wosku.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 26. 3) 1836 r. N 28. 4) 1841 r. N 44.

53. 1468, f. 2 post festum s. Joannis Baptistae, Cracoviae. „Ad magnificum capitaneum Lublinensem, ne cives S. R. M-tis Lublinenses ab eo aggraventur et opprimentur, extraditum a seren. Casimiro rege Poloniae mandatum“.

Reg. Sumar. 1781 r.

54. 1470, 18 czerwca, w Lublinie. Mikołaj z Prawiednik i Andrzej z Leszcze, sędzia i podsędek ziemscy lubelscy, stwierdzają akt sprzedaży wsi Pcnigwoda mieszczaninowi lubelskiemu Maciejowi Szklarzowi przez ks. Zbigniewa, kanonika sandomierskiego, dziedzica wsi Wojciechów, Pali-kije i Ponigwoda, za 60 grzywien. Por. N 59.

Or. Łopac. N 24. Perg. Pozostała jedna pieczęć na rzemyku, w wosku, z herbem Nałęcz; od drugiej tylko rzemyk.

Kop. Arch. Liber priv., str. 18 v. - 19.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r., str. 16 i 71. 2) 1836 r. N 39. 3) 1841 r. N 45.

55. 1471, 21 czerwca, w Krakowie. Król Kazimierz IV daje miastu Lublinowi pozwolenie na urządzenie kanałów w celu sprowadzenia wody z rzeki Bystrzycy, pod warunkiem, że gdyby kanały te powodowały jakąkolwiek szkodę posiadłościom królewskim, bieg rzeki zostanie skierowany do dawnego koryta (praedictus fluvius et eiusdem aque meatus in pristinum alveum revertatur).

Kop. Arch. Liber priv., str. 24 - 24 v.

Reg. Sumar. 1781 r. z adnot.: niemasz.

56. 1473, 8 grudnia, w Lublinie. Burmistrz i rajcy lubelscy zawierają z prasołami solnymi ugodę, na mocy której każdy szlachcic, mieszczanin i wieśniak otrzymuje prawo wolnego wprowadzania na rynek i skład lubelski soli bałwanistej (sal bancatus), ważenia jej kamieniami i cetnarami oraz sprzedawania, dopóki nie zostaną zbudowane kramy (camerae) solne. Jednocześnie rajcy obowiązują się dozierać, aby obywatele lubelscy nie używali na potrzebę swoją soli ruskiej tołpiastej (sal tolpaticus ruthenicus) pod karą tam in corpore, quam in bonis.

Kop. Łopac. N 1423. Odpis z „Acta civilia“ 1406 - 1476, k. 182 v.

Uw. Lustracja 1570 r., str. 32: „Sól tołpiasta. Niewolno soli tołpiastej nikomu szynkować, jeno komu tego zamek najmuje i dopuszcza“. Por.

Balcer, Corp. jur. Pol., N 33, str. 80, pod r. 1508: Depositorium salis Lublinensis.

57. 1475, 10 lipca, w Nowym Korczyniu. Król Kazimierz IV wydaje rajcom lubelskim przywilej na ponowne wybudowanie (denuo erigere) kramnicy czyli smatruza (venditorium alias smatrus) w rynku lubelskim dla sprzedaży przez obcych i miejscowych kupców podczas jarmarków wszelkiego gatunku towarów wzorem innych miast, a szczególnie Krakowa, z obowiązkiem obracania dochodu z tego smatruza na publiczne potrzeby miasta.

Kop. Arch. Liber priv., str. 24 v. - 25 v.

Reg. Matr. I, N 1285. Sumar.: 1) 1781 r. z adnot.: niemasz. 2) 1819 r. N 66.

58. 1475, feria 6 proxima ante s. Joannis Baptistae, w Lublinie. Dobiesław Kmita z Wiśnicza, wojewoda lubelski, Jan z Rytwian, kasztelan sandomierski i marszałek królestwa, Jan Długosz senior, kustosz wiślicki i kanonik sandomierski, oraz Sędziwoj z Tęczyna, proboszcz skarbmierski i kanonik krakowski, rozpatrzywszy wniesioną do króla Kazimierza IV skargę Marcina, przeora klasztoru św. Brygitty, na rajców i mieszczan lubelskich o zajęcie przez nich 1½ łana gruntu, posiadane go przez klasztor na mocy przywileju Władysława Jagiełły, nie uznając słuszności klasztoru, nakazują mu wieczne milczenie.

Kop. Arch. Liber priv., str. 24 v.; por. tamże, str. 57.

Reg. Sumar. 1781 r. z adnot.: niemasz.

Uw. W ugodzie zawartej między klasztorem a miastem 25 sierpnia 1598 r. (patrz NN 264 i 269) odnośny ustęp brzmi: „Co się dotyczy ujęcia i okkupowania gruntu klasztorne go pod górą za klasztorem ku rzyce Bystrzycy, ponieważ miasto oczywiście i dowodnie ukazało to, że w tym żadnego ukrzywdzenia klasztoru nie ma od miasta, znaleźliśmy i znajdujemy, aby około tego z obu stron wieczne milczenie było“.

59. 1482, 1 lipca, w Lublinie. Akt sprzedaży wsi Ponigwoda przez uczciwą Elżbietę, żonę Miklasza z Lublina, a córkę mieszczanina lubelskiego Macieja Szklarza, rajcom i całemu pospólstwu m. Lublina. Por. N 54.

Kop. Arch. Liber priv., str. 95.

Reg. Sumar. 1781 r. z adnot.: niemasz.

60. 1484, 18 lutego, w Lublinie. Komisarze królewscy, Jan Feliks z Tarnowa wojewoda lubelski, Mikołaj z Ostrowa kasztelan biecki i starosta lubelski oraz Stanisław z Brzezia marszałek nadworny koronny, załatwiają spór między Jakóblem Krejdlarem (Creglar) i matką jego Małgorzatą z jednej strony, a rajcami m. Lublina, prepozytem szpitala św. Ducha

Piotrem i dominikanami lubelskimi z drugiej, potwierdzają, że 2 łany pola i czynsze 2-ch i 4-ch grzywien in fundo ortonum in rippa prope fluvium Czechovka iacentium rzeczywiście należą do uposażenia szpitala św. Ducha za murami miasta Lublina.

Or. Łopac. N 59. Perg. b. uszkodzony. Pieczęci brak; pozostały trzy paski pergaminowe.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 41. 3) 1841 r. N 47.

61. 1484, 18 lutego. „Transsumptum de actis consistorii Lublinensis super duas marcas pecuniarum in ortis assignatarum hospitali Lublinensi“. Transumpt aktu N 35.

Or. Łopac. N 58. Perg. uszkodzony. Pieczęci brak, pozostał pasek pergaminowy.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 42. 3) 1841 r. N 48.

62. 1486, 20 lutego, w Lublinie. Piotr Firlej z Dąbrowicy i Piotr z Opoki, sędzia i podsędek ziemcy lubelscy, stwierdzają akt sprzedaży wsi Ponigwoda z dn. 1 lipca 1482 r. (N 59) miastu Lublinowi przez uczc. Elżbietę, żonę Miklasza, za 100 grzywien.

Or. Łopac. N 46. Perg. Pieczęci brak.

Kop. Arch. Liber priv., str. 19 - 19 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 22. 3) 1836 r. N 43. 4) 1841 r. N 49.

Uw. Lustr. 1614 r., str. 8: „Z zapisów ziemskich lubelskich, z dn. 1 lipca 1482 r., pokazuje się, iż tę wieś prawem ziemskim miasto trzyma“.

63. 1486, 10 maja, w Krakowie. „Radni zamku krakowskiego w sprawie Jakóba Kreydler przeciwko Janowi Ordynka Szydłowieckiemu względem opłacania czynszu z 8 ogrodów za miastem Lublinem leżących zadecydowali, iż Ordynko, jeżeli nie będzie płacił z tychże ogrodów regularnie co rok po grzywien dwie z każdego szczególnie ogrodu Jakóbowi Kreydler, prawo emfiteutyczne na zawsze utraci“.

Reg. Sumar. 1841 r. N 50. Por. w Sumar. 1781 r. pod r. 1476.

64. 1487, 7 stycznia, w Piotrkowie. „Casimirus rex nob. Nicolao Bsowsky molendinum sub castro Lublinensi in summa, in qua obligatum habebat, inscribit“.

Reg. Matr. I, N 1838; III, Suppl., N 217.

65. 1487, 22 listopada, w Brześciu Lit. „Casimirus IV rex molendinum aquaticum Magnum nuncupatum extra muros civitatis Lublinensis et alium in fluvio Bistrzicza exstructum nob. Alberto de Schadurki possidenda donat“.

Reg. Matr. IV, Suppl. N 1128. Od r. 1502 występuje jako młynarz lubelski we wsi Chłopie Andrzej Szadurka, rajca i celnik lubelski, wójt i (sołtys) we Wrotkowie. Patrz Matr. III, NN 579, 580, 1003, 1004, 1971, 1973, 2078; IV, NN 2684 - 2686, 11450; Suppl. 1253, 1271, 1301, 1302, 1334.

66. 1489, 24 kwietnia, w Lublinie. Komisarze królewscy, Mikołaj z Ostrowa i Daniel z Białaczowa, pośredniczą w zawarciu ugody między miastem Lublinem a przedmieszczanami lubelskimi w sprawie wyboru rajców oraz propinacji piwa i handlu. Por. N 67.

Or. Łopac. N 60. Perg. wyblakły i nieczytelny. Po pieczęci pozostały paski pergaminowe.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 45. 2) 1841 r. N 51.

67. 1489, 17 maja, w Krakowie. Król Kazimierz IV na prośbę rajców lubelskich Jana Siestrzeńca i Klemensa Minczara zatwierdza zawartą 24 kwietnia tegoż 1489 r. przy pośrednictwie komisarzy królewskich Mikołaja z Ostrowa, kasztelana bieckiego i starosty lubelskiego, oraz Daniela z Białaczowa, kanonika sandomierskiego i pisarza królewskiego, ugodę między rajcami, ławnikami, cechmistrzami i całym pospółstwem m. Lublina z jednej strony, a Janem Zdunem, Jakóbem Turobińskim, Wawrzyńcem Bałanda, Adamem Dudkiem, Tomaszem Urbanem (Thomas Urbanus), Tomaszem Ewarnikiem — ślusarzami (serrifabri) i Wojciechem Grandisz oraz innymi obywatelami przedmiejskimi (suburbani) z drugiej w sprawie wyboru rajców, propinacji piwa i handlu. Na mocy tej ugody 1) w dzieńznaczony dla wyborów rady rajcy winni wezwać na ratusz wszystkich mieszczan, jak również przedmieszczan; pospółstwo winno pozostawać dla uniknięcia ekscesów przed izbą ratuszową (communi populo ante stubam in palacio pretorii remanente); ławnicy, cechmistrzowie, kramarze, kupcy, znaczniejsi mieszczanie posesjonaci oraz starsi elekci i przysięgli z przedmieść winni wraz z tymi, do kogo właściwie należy elekcja, t. zn. wojewodą i starostą lub ich zastępcami, dokonać wyboru rajców secundum ius et consuetudinem; następnie, wezwawszy pospółstwo tak miejskie, jak również przedmiejskie, ogłosić wynik dokonanych wyborów; wybranym rajcom pospółstwo winno okazywać posłuszeństwo i bez ich wiedzy nie urządzać tajnych lub prywatnych schadzek (congregaciones clandestinas et privatas) sub omnium bonorum suorum et colli privacione; 2) żaden przedmieszczanin nie ma prawa pod karą 14 grzywien propinować piwa w innym czasie, niż podczas jarmarków; nabyte w mieście piwo mogą przedmieszczanie wywozić z miasta jedynie na swój i swojej rodziny użytek; rajcy winni utrzymywać za murami miasta w domu, zwanym solna stodola, hominem bonum, posiadającego piwo oraz wszystko potrzebne dla gości (pro hospitibus advenis); 3) żaden przedmieszczanin nie ma prawa pod karą 14 grzywien handlować

na przedmieściach; ci z nich, którzy chcą prowadzić handel miodem, rybą, woskiem, łożem, wełną, żelazem, stalą, skórąmi większymi, pieprzem, szafranem (mel, pisces, cera, sepum, lana, ferrum, calibs, cutes maiores, piper, crocus) oraz innymi towarami, winni składać je i przechowywać w mieście, kupując lub wydzierżawiając w tym celu domy i sklepy (domos et cameras); przedmieszczanie, którzy dla wyżywienia jeżdżą do innych miast po skóry mniejsze (cutes minores) i inne towary, winni po nabyciu tychże wystawić je na sprzedaż w mieście, na rynku (ad circulum civitatis alias ad locum fori), lecz nie na innym miejscu; mieszczanie i przedmieszczanie nie mogą nabywać żadnych rzeczy, ani zboża poza murami miasta, lecz wyłącznie w mieście, na rynku; tylko w tych wypadkach, gdy zbierze się targ (forum) tak wielki, że nie mógłby się pomieścić w mieście, wolno mieszczanom i przedmieszczanom nabywać towary nie tylko w mieście, lecz również na przedmieściu; 4) stajnie dla koni (stabula equorum), znajdujące się na przedmieściach, poza przeznaczonym na jarmarki czasem mają pozostawać zamknięte, aby goście nie mogli korzystać z nich; wyjątek stanowią tylko magnificae et notabiles personae, quibus licitum est stare ubi eis placuerit; gościom poza jarmarkami przedmieszczanie nie mają prawa sprzedawać owsa, siana i słomy (avenam, fenum et stramina). Inne spory między miastem a przedmieszczanami niniejszą ugodą umarzają się.

Or. Łopac. N 50. Perg. Relacja i podpis Grzegorza Lubrańskiego, podkancl. kor. Bez pieczęci.

Kop. Arch. Liber., priv., str. 25 v. - 27, z dużą luką.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 138. 2) 1836 r. N 46. 3) 1841 r. N 52.

68. 1489, 28 października, w Radomiu. „Casimirus rex Nicolao Ffyrley de Dambrowycza, curiensi suo, 300 fl. hung. debiti una cum 40 marc. eidem in quitantiis donatiis, sed non solutis, in casu non solutionis pro die Jacobi proximo (25 iul. 1490) super libra alias vaga civitatis Lublinensis inscribit“.

Reg. Matr. I, N 2055.

69. 1490. „Nicolao de Ostrow, castellano Biecensi et capitaneo Lublinensi, data est litera in pergameno super 427 fl., quos Regiae Mti in mutuum dedit et quos in theloneo aggerali ac censibus Lublinensibus exigere potest, si summa illa sibi pro festo Joannis Baptistae non erit soluta“.

Reg. Matr. I, N 2168.

70. 1491, w Lublinie. „Seren. Alexandri regis Poloniae famos proconsuli et consulibus civitatis S. R. M - tis Lublinensis ab omnibus stipendiarum (tak, zamiast stipendiariorum) et nuntiorum expeditonibus pecunia-rumque exactionibus, tum etiam czopowego contributione libertatio“.

Reg. Sumar. 1781 r.

71. 1491, 5 września, w Radomiu. „Per seren. Casimirum regem Poloniae civibus Lublinsibus ex ratione conflagrationis civitatis eiusdem ab omnibus singulis censibus, exactionibus, contributionibus, podvodis per et super annos 14, a podvodis vero 4 concessa libertatio“.

Reg. Sumar. 1781 r. Por. Sumar. 1819 r. N 119.

72. 1492, 13 grudnia, w Krakowie. „Ad magn. Nicolaum de Ostrow, castrensem Brestensem (tak, zamiast castellanum Biecensem) et Lublinsensem capitaneum, idque nomine famosorum civium Lublinsensium, quatenus census a hortis et agris et aliis proventibus iuxta antiquas liberationes a praedecessoribus emanatas non exigat, emanatum mandatum“.

Reg. Sumar. 1781 r.

73. 1493, 27 lutego, w Piotrkowie. Król Jan Olbracht potwierdza wolności, pregoratywy, przywileje, indulty, donacje i listy, nadane przez poprzedników swoich m. Lublinowi.

Kop. Mag. N 12. Perg. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Krzesława z Kurozwęk. Po pieczęci pozostały sznurki jedwabne.

Kop. 1) Mag. N 12. XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 20 v. - 21.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 89. 3) 1836 r. N 47. 4) 1841 r. N 53.

74. 1493, 3 marca, w Piotrkowie. Król Jan Olbracht wydaje dekret w sprawie dróg, którymi należy pędzić woły i inne bydło z Rusi i Podola. Patrz N 85.

Reg. Matr. III, Suppl. N 234.

75. 1494, 21 września, w Radomiu. Król Jan Olbracht z powodu sporów między wójtem lubelskim Stanisławem Morsztynem a rajcami i mieszczanami m. Lublina postanawia, że Morsztynowi i jego sukcesorom przysługuje prawo 1) wyboru podwójciego (viceadvocatus juris theutonici) pod warunkiem, aby był to mąż juris pericia fideque et fama bene conservatus; 2) odnawiania i wystawiania na nowo kramów (institae) pod ratutuszem na miejsce spalonych i lokowania w nich podczas jarmarków kramarzów przybyłych z innych miejsc; 3) posiadania wszystkich jatek rzeźniczych (macella carnificum), znajdujących się w dawnych, przeznaczonych na ten cel, miejscach. Jednocześnie król nadmienia, że wójt i jego sukcesorowie obowiązani są pod karą 100 grzywien sądzić sprawy mieszczan lubelskich jedynie według prawa magdeburckiego. Por. N 289.

Or. Mag. N 13. Perg. Relacja i podpis Krzesława z Kurozwęk, kanclerza w. kor. Pieczęci brak. In dorso: Super electionem viceadvocati.

Kop. 1) Łopac. N 79^a, kopia wydana przez ławę m. Krakowa feria qu... ante Simonis et Judae a. D. 1494, z wyciśniętą przez papier pieczęcią m. Krakowa. 2) Arch. Liber priv., str. 9 - 10.

Reg. Sumar.: 1) 1794 r. 2) 1819 r. N 139. 3) 1836 r. N 48. 4) 1841 r. N 54.

76. 1497, 4 marca, w Sandomierzu. „Joannes Albertus rex 7 mansionarios et 1 clericum in ecclesia s. Trinitatis in castro Lublinensi instituit et certos proventus de villis Swydneyk, Bystrzicza, Lagyewnyky, Przibislawicze, Tatari, Wrothkow, Crampyecz, Janovicze sustentandi gratia assignat“.

Reg. Matr. III, Suppl. N 249.

77. 1501, 22 grudnia, w Krakowie. „Mtas Regia consensit redimere libram seu stateram et tragarstwo in civitate Lublinensi famosis praeconsuli et consulibus civitatis Lublinensis de manibus fam. Andreae Schadurka, civis Lublinensis, non excedendo summam principalem in eisdem iuste inscriptam“.

Reg. Matr. III, N 44.

78. 1502, 13 czerwca, w Lublinie. Król Aleksander Jagiellończyk ze względu na grożące m. Lublinowi ze strony wrogów niebezpieczeństwo uwalnia na zawsze mieszczan lubelskich od wszelkich wypraw wojennych ze wsi Ponigwoda (Quia licet cives nostri Lublinenses de bonis suis dictis Ponikwoda bellicam expeditionem more nobilium servire teneantur, tamen considerantes temporum qualitatem quibus iam ad hoc ventum est, quod ipsa civitas non solum propter se, sed etiam propter totam hanc provinciam debeat in suis commodis augeri et cumulari, ut imminente ab hostibus periculo possit in ea plenam securitatem habere, itaque supradictos cives ab omni expeditione bellica ad quam de iisdem bonis Ponikwoda nobis et reipublice obligati sunt absolutos fecimus et absolvimus). Patrz N 84.

Or. Mag. N 14. Perg. Relacja i podpis sekretarza w. kor. Jana Łaskiego. Po pieczęci pozostały sznurki jedwabne i czerwony pluszowy woreczek. In dorso: Privilegium in quo libertatur Ponikwoda ab expeditione bellica.

Kop. Arch. Liber priv., str. 21 v. - 22.

Reg. Matr. III, N 539. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 10. 3) 1836 r. N 49. 4) 1841 r. NN 55 i 56.

Uw. Arch. Lustr.: 1) 1616 r., N 248b, str. 5: „Z zapisów się pokazuje, iż tę wieś (Ponigwodę) prawem ziemskim miasto trzyma“. 2) 1660 r., N 247b, str. 4: „Teraz ta Ponikwoda cale spustoszała, sam jeno grunt zostaje“.

79. 1502, 13 czerwca, w Lublinie. „Rex stateram cum tragarstwo in Lublin civibus eiusdem oppidi perpetuo donat hac condicione, ut quolibet anno ad capellam regiam S. Trinitatis in arce Lublinensi barile vini pro festo Nativitatis Christi et cerae 1½ lapidem pro festis Pentecostes et Simonis et Iudae (28 oct.) consules dare tenebuntur“. Patrz N 84.

Reg. Matr. III, N 543.

80. 1502, 15 czerwca, w Lublinie. „Rex 1000 fl. hung. (1770 fl. pol.) in mutuum a Stanislao Curopathua de Laczuchow, castellano Chelmensi, acceptos pro festo Nativitatis Christi reddere promittit et in casu non solutionis intromissionem eidem in castrum et civitatem Lublinensem cum villis Zukow, Krczonow, Janovicze Maiori, Szwydnyk et Wrothkow dare se obligat“.

Reg. Matr. III, N 560.

81. 1502, 21 czerwca, w Brześciu Lit. „Regia Mtas recognoscendo debitum 100 fl. civibus Lublinensibus, apud eos mutuatorum, promisit illud eis solvere“.

Reg. Matr. III, N 575.

82. 1503, 21 listopada, w Lublinie. „Rex, satisfaciendo consulis Lublinensibus pro pannis et pecuniis pro expeditione stipendariorum (s.) et nuntiorum mutuo datis, ipsis 300 fl. per ½ sexagenam computatos in exactione czopowe civili demonstrat et insuper libertatem 3 annorum a solvendis exactionibus eisdem donat“.

Reg. Matr. III, N 981. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 120. 3) 1836 r. N 52. 4) 1841 r. N 58.

83. 1503, 23 listopada, w Lublinie. Król Aleksander Jagiellończyk nakazuje marszałkowi dworu swego Janowi Rabsztyńskiemu z Tęczyna zwrócić kupcom sukna i towary pobrane jako opłatę targowego (ratione foralium) ze sklepów i innych miejsc sprzedaży podczas jarmarku na św. Szymona i Judy oraz uwalnia na przyszłość od tejże opłaty targowego na czas tegoż i innych jarmarków wszystkich kupców, posiadających towary w sklepach (testudines), na wozach (currus) i w statkach wiązanych lub zamkniętych (vasa ligata sive clausa). Por. N 289.

Or. Mag. N 15. Perg. Podpis kanclerza w. kor. Jana Łaskiego. Uszkodzona pieczęć z czerw. laku na wosku, zawieszona na paskach pergaminowych. In dorso: „Super absolucionem targowe“. „N 43. Privilegium seu decretum, ne mareschalcus a mercatoribus et mercibus foralia exigat“.

Kop. Arch. Liber priv., str. 35 - 35 v.

Reg. Matr. III, N 986. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 37. 3) 1836 r., Nr. 50. 4) 1841 r. N 57.

84. 1503, 25 listopada, w Lublinie. Król Aleksander Jagiellończyk odnawia i wydaje z pieczęcią państwową dwa przywileje m. Lublina, wydane dn. 13 czerwca 1502 r. z pieczęcią sygnetową: 1) nadający miastu prawo utrzymywania wagi z tragarstwem i obracania dochodu z tego źródła na naprawę murów miejskich i na roboty związane z obroną przed atakami nieprzyjacielskimi (N 79) (quia cum superioribus diebus stateram cum tragarsthwo consulibus et civibus nostris Lublinensibus pro usu et necessitate civitatis de manibus horum, quibus obligata erat, redimere consensissemus, nunc autem attenta necessitate non solum ipsius civitatis, sed totius huius provincie, cuius incole universi imminente aliquo ab hostibus periculo ad eam confugere consueverunt, ut consules civitatis eiusdem tanto melius menia instaurare et alia que ad propulsandum hostium impetum facere possint, matura super hoc deliberatione habita, eandem stateram cum tragarsthwo predictae civitati alias proconsuli, consulibus et universis eiusdem inhabitatoribus, prout certo accepimus eam ex antiquo ad illos pertinuisse, sic nos pro conditione eiusdem civitatis meliori denuo ipsis eam dandum, donandum et resignandum duximus) pod warunkiem dawania do kaplicy św. Trójcy na zamku królewskim corocznie na święto B. Narodzenia jednej baryły wina (unum barile vini) i 1½ kamienia wosku oraz, również corocznie, na św. Szymona i Judy (28 paźdz.) i na Zielone świętki, po połowie tejże daniny; 2) uwalniający miasto od wypraw wojennych (ab omni expeditione bellica) ze wsi Ponigwoda (N 78).

Or. Mag. N 16. Perg. Podpis kanclerza w. kor. Jana Łaskiego. Pieczęci brak.

Kop. 1) Mag. N 16. 2) Arch. Liber priv., str. 21 - 21 v. i 22 - 22 v.

Reg. Matr. III, N 995. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 63 pod mylną datą: 1504. 3) 1836 r. N 51. 4) 1841 r. N 56.

Uw. Arch. Lustracja 1564 r., str. 11: „(Mieszczanie) wybierają tragarne od każdego pułkuffka wina, który do piwnice zstawiają, per grossum unum et medium. Od kuffy małmazji per grossos duos“. Lustracja 1660 r., N 247 b, str. 32: „Opowiedało się miasto naprzeciw żydom lubelskim, że oni privato suo motu et autoritate in praeiudicium et diminutionem proventuum wagi miejskiej wagą swoją z osobna w mieście żydowskim wystawili. Opowiedział się x. proboszcz capelli ś. Trójcy w zamku lubelskim będący, iż miasto takowej swojej nie dosyć czyni powinności, wina ani wosku nie oddaje. Przetosz my pomienionego x. proboszcza przy przywileju wzwyż opisanym zachowujemy, iniungentes miastu, aby tej swojej dosyć czynili ab hinc powinności“.

85. 1503, 28 listopada, w Lublinie. Król Aleksander Jagiellończyk odnawia dekret brata swego Jana Olbrachta, wydany na sejmie Piotrkowskim 3 marca 1493 r. (N 74) w sprawie dróg, którymi należy pędzić woły i inne bydło z Rusi i Podola, oraz pobierania od nich cła. Wszystkie woły z ziemi Wołyńskiej mają być pędzone przez Bełż, Hrubieszów, Lublin i Radom, a z Radomia zwykłymi drogami (per vias solitas et consuetas), i od tych wołów celnicy sandomierscy nie powinni pobierać cła; wszystkie woły z ziemi Podolskiej, Lwowskiej i Przemyskiej mają być pędzone na Sandomierz, i od tych wołów celnicy sandomierscy powinni cło pobierać.

Kop. Arch. Liber priv., str. 22 v. - 23.

Reg. Matr. III, N 1028. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 47.

86. 1504, 19 stycznia (feria sexta ante festum sancte proxima), w Lublinie. Stefan Złotnik, podwójci lubelski, wraz z 7-ma łąwnikami, Janem Miecznikiem, Wawrzyńcem Kielbaską, Wojciechem Stróżyczopem kuźnikiem, Michałem Kropidło, Janem Suchypołec, Wojciechem Smarslek i Janem Stala ^a), oraz cechmistrzami i całym pospółstwem m. Lublina stwierdzają, że wyznaczeni przez nich zostali Jan Męzyk (Manzyk, actu presbiter, olim confrater noster), Jakób Kochman rajca, Stefan Złotnik (Stephanus Aurifaber), podwójci, i Wawrzyniec Kielbaska, łąwnik, jako pełnomocnicy dla zawarcia z Janem Bonerem, rajcą krakowskim, aktu wykupna wójtostwa lubelskiego.

Or. Mag. N 17. Perg. Po pieczęciach pozostały tylko paski pergaminowe.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 53. 3) 1841 r. N 59.

Uw. W dacie przepuszczono słowo Agnethis.

87. 1504, 9 marca, w Piotrkowie. „Rex Nicolao Firley de Dambrowicza, vexillifero Cracoviensi et capitaneo Lublinensi, nuper in Hungariam misso, 200 fl. in villis Krszczonowo, Swidnik, Janovicze et Wrodlkow in terra Lublinensi, necnon in molendinis et piscinis circa Lublin, item in censu suburbii Lublinensis utriusque Czwarthek, Podgradzie, Tathari et in balneo castrensi et exactione aggerali Lublinensi alias grobelne, tenutae eius, inscribit“.

Reg. Matr. III, N 1391.

88. 1504, 27 lipca, w Krakowie. Sąd gajony najwyższego prawa magdeburgskiego na zamku krakowskim (Nos Joannes Reychman advocatus provincialis iuris supremi theutonici magdeburgensis castris Cracoviensis una

^a) w akcie N 92 Scała.

cum septem scabinis juratis) na specjalne polecenie króla Aleksandra i w obecności rajców krakowskich Jana Bonera i Piotra Morsztyna, jako opiekunów małoletniego Jerzego, syna zmarłego Stanisława Morsztyna, wójta lubelskiego, oraz Erazma Bethmana, jako opiekuna wdowy po Stanisławie Morsztynie Urszuli, zatwierdza zawarty pomiędzy Rafałem Wielopolskim, pełnomocnikiem wspomnianych opiekunów oraz ostatniego wójta dziedzicznego Stanisława, syna Stanisława, Morsztyna¹⁾ z jednej strony, a przedstawicielami rady i pospólstwa m. Lublina z drugiej — akt sprzedaży za 2400 zł. p., płatnych w 8-miu ratach, rajcom i całemu pospólstwu m. Lublina wójtostwa lubelskiego z wsią Bronowicami, ze wszystkimi wójtostwa tego prawami, dochodami i przynależnościami, z wyjątkiem kamienicy na rynku, która wraz z dwoma przylegającymi do niej placami zachowuje się dla dzieci zmarłego Stanisława Morsztyna.

Or. Mag. N 18. Perg. Pieczęci brak. In dorso: 1) Anno 1504. Advocacie Lublinensis empcio et resignacio una cum villa Bronowicze civitati Lublinensi hereditarie coram iudicio bannito juris supremi theutonici meidburgensis castri Cracoviensis. 2) Venditio advocatie Lublinensis per successores Morszten civitati Lublinensi pro summa 2400 fl. p. 1504. 3) Productum coram dd. lustratoribus die februarii 1661-mo.

Kop. 1) Mag. N 18. Ex codice privilegiorum civitatis S. R. M-tis extraditum. Michael Kloss consul Lubl., officii eiusdem notarius m. p., z pieczęcią urzędu radzieckiego. 2) Arch. Liber priv., str. 10 - 11 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 11. 3) 1836 r. N 54. 4) 1841 r. N 60.

89. 1504, 31 lipca, w Krakowie. „Nicolaus Strasch de Byalaczow iudex et Joannes de Grodoucze subiudex terrae Cracoviensis generales, significant Joannem dictum Manzyk presbyterum et Jacobum Kophman^{a)} consules ac Stephanum aurifabrum viceadvocatum et Laurentium Kyelbassa^{b)} scabinos, tanquam plenipotentes a consulibus et iuratis czechmagistris contuberniorum totius artificii et communitatis Lublinensis constitutos, se Stanislao Morstyn seniori ac Joanni Boner et Petro Morstyn, tanquam tutoribus Georgii, filii iunioris olim Stanislai Morstin, consulis Cracoviensis, 2400 fl. pro advocatia Lublinensi in ratis annuis per 300 fl. pro quolibet festo Purificationis B. V. Mariae (2 febr.), incipiendo a proximo futuro, solve, casu vero non solutionis ratarum intromissionem in advocatiam dictam

¹⁾ Wójt Stanisław Morsztyn umarł w 1482 r.; wójtostwo odziedziczył po nim syn jego Stanisław, brat małoletniego Jerzego.

^{a)} w akcie N 86 Kochman; ^{b)} w akcie N 86 Kyelbaska.

et villam ipsorum haereditariam Konopnycza per ministerialem Nicolaum de Lublyn dare obligasse“.

Reg. Matr. III, N 1576.

90. 1504, 9 sierpnia, w Krakowie. Król Aleksander Jagiellończyk wydaje konsens na sprzedaż wójtostwa lubelskiego m. Lublinowi.

Or. nieznanymi.

Kop. 1) Mag. N 19. Ex codice privilegiorum civitatis S. R. Mtis Lublinensis extraditum. Michael Kloss, consul Lubl., officii eiusdem notarius m. p. Pieczęć wyciśnięta w papierze z napisem w otoku: Sigillum proconsulis civitatis S. R. M. Lublin. In dorso: Consensus regius super resignationem advocatiae Lublinensis. 2) Arch. Liber priv., str. 11 v. - 12.

Reg. Matr. III, N 1600. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 12. 3) 1841 r. N 61.

91. 1504, 13 sierpnia, w Krakowie. „Rex proconsuli et consulis civitatis Lublinensis, solutionibus podvodarum et aliarum civilium contributionum oneratis, ab eis currus expeditionis bellicae non recipere promittit, ubi vero regem persona in propria movere contigerit, extunc consules Lublinenses currus bellicos dare tenebuntur“.

Reg. Matr. III, N 1610.

92. 1504, 3 września, w Lublinie. Joannes Syestrzenyecz proconsul, Nicolaus Lubimelski, ^{a)} Andreas Schadurka, Jacobus Gayek, Joannes Neko, Thomas Proszyecz, Mathias Mazurek, Nicolaus Byalek, Joannes Grek, Stanislaus Zyelenka et Nicolaus Doyszwoy ^{b)} consules, Stephanus aurifaber viceadvocatus una cum scabinis Joanne Myecznyk, Joanne Scala, ^{c)} Joanne Swyezypolyecz, Alberto Smarslek et czechmagistris senioribusque Joannem Mazyk ^{d)} et Jacobum Gayek confratres suos consulares, Stephanum aurifabrum viceadvocatum et Laurentium Kyelbassa scabinum, suos et totius communitatis plenipotentes ad tractandam et emendam advocatiam Lublinensem a Joanne Bonar et Petro Morstyn, tutoribus Stanislai Morstyn et Georgii, fratris eius, puerorum et haeredum olim Stanislai Morstyn, ipsius advocatiae possessorum, constituunt“.

Reg. Matr. III, N 1651.

93. 1504, 17 grudnia, w Krakowie. „Rex ad petitiones Joannis Bonar et Petri Morstyn, consulum Cracoviensium, tanquam tutorum Stanislai et

a) zamiast Lubomelski; b) zam. Doyszwon; c) w akcie N 86 St a l a; d) zam. Manzyk (Mężyk).

Georgii, filiorum olim Stanislai Morsthyn, consulis Cracoviensis, cum scientia Ursulae, praedicti Stanislai Morsthyn relictae, venditionem advocatiae Lublinensis, in castro Cracoviensi, sabbato post Jacobi (27 iul.) anno 1504 (N 88), obligationem consulum Lublinensium super 2400 fl., in curia regia Cracoviensi, f. 4 ante Petri ad vincula (31 iul.) (N 89) eodem anno, et plenipotentiam consulum Lublinensium certis personis ad emendam eandem advocatiam datam in Lublin, f. 3 post Aegidii (3 sep.) anno eodem factam, approbat“.

Reg. Matr. III, N 1912.

94. 1505, 13 czerwca, w Radomiu. „Rex ad petitiones Joannis Conynssky de Volya Conynsska et Thomae Prossyecz, consulis Lublinensis, hortos nuncupatos Creczlarowsky^a) extra muros Lublinenses, alias census de eisdem hortis pro capella seu mansionaria per eos denuo in ecclesia parochiali s. Michaelis in Lublin erigenda perpetuo donat“.

Reg. Matr. III, N 2283.

95. 1506, 13 lutego, w Lublinie. Rajcy, cechmistrze i całe społstwo m. Lublina zawierają z rurmistrzem (magister canalium) Janem i towarzyszem jego Łukaszem Czyriską z N. Sącza (de nova Sandecz) kontrakt na zbudowanie w Lublinie kanałów dla sprowadzenia wody z rzeki Bystrzycy.

Or. Mag. N 20. Perg. Pieczęci brak.

Dr. W polskim przekładzie: H. Łopaciński. Przyczynek do dziejów wodociągu w m. Lublinie. „Dla sierot. Książka zbiorowa“. Warsz. 1897, str. 105 - 108.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 53. 3) 1841 r. N 62.

96. 1506, 26 lutego, w Lublinie. Król Aleksander Jagiellończyk, pragnąc ulżyć m. Lublinowi, zbyt uciążonemu dawanem podwód królewskich, ustanawia sposób i porządek tej powinności. Królowi, jadącemu wraz z królową z Lublina, miasto obowiązane jest dawać 12 dobrych 4-konnych wozów: na Litwę tylko do Parczewa lub Łukowa; na Ruś tylko do Krasnegostawu; do ziemi Sandomierskiej lub Wielkopolski tylko do Urzędowa lub Kazimierza; za korzystanie z podwód lubelskich przez parę królewską dla siebie i dla swych rzeczy do dalszych stacyj miasto otrzymuje dostateczną i sprawiedliwą zapłatę; królowi, jadącemu bez królowej, miasto daje tylko 6 podwód.

a) zamiast Credlarowsky.

Or. Mag. N 21. Perg. uszkodzony. Po pieczęci pozostał pasek pergaminowy. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Macieja Drzewickiego

Kop. Arch. Liber priv., str. 27 - 27 v. i 52 v. - 53.

Reg. Matr. III, N 2699. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 56.
3) 1841 r. N 63.

97. 1506, 8 marca, w Lublinie. Król Aleksander Jagiellończyk, pragnąc, aby podczas jego panowania m. Lublin tanto libencius inhabitari et muniri accuracius valeat, nadaje mu na przeciąg jednego roku dochód z podatku czopowego z przeznaczeniem go na obwarowanie i odnowienie miasta (propter municionem et reformationem civitatis ad unius anni decursum); jednocześnie nakazuje rajcom składanie rachunku z użycia tego dochodu przed starostą lubelskim, poborcy zaś ziemi Lubelskiej Piotrowi Kijańskiemu stosowanie się do niniejszego przywileju.

Or. Mag. N 22. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Macieja Drzewickiego.

Kop. Mag. N 22.

Reg. Matr. III, NN 2766 i 2772. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 57.
3) 1841 r. N 64.

98. 1507, 10 czerwca, w Parczewie. „Przez Zygmunta, króla polskiego. Przywilej, mocą którego dla podźwignięcia m. Lublina postanowił król, że podatek szos zwany... całkiem w swej mocy ustanowionej miastu darował“.

Reg. Sumar. 1819 r. N 71.

99. 1507, 9 grudnia. „Ad civitatem Lublinensem et oppidanos in palatinatu Lublinensi nec non generosum vexiliferum, capitaneum Lublinensem, ut custodiant castrum Lublinense ab hostibus, quam ob rationem ab omni exactione sunt excepti, cum praecustoditis poenis editum mandatum“.

Reg. Sumar. 1781 r.

100. 1508, 25 lutego, w Krakowie. Jan (Konarski), biskup krakowski, wydaje dekret w sprawie zapisów na uposażenie altarii św. Elżbiety w kościele parafialnym św. Michała Archanioła i odprawiania przez altarystę mszy z tytułu tych zapisów. Jako zapisodawcy bądź nieruchomości, bądź ulokowanych na nich czynszów, są wymienieni: 1) Stefan z Wilczyna, kanonik i oficjał chełmski, 2) Jan Rybicki, mansjonarz kościoła kolegiackiego w Sandomierzu i egzekutor testamentu Stefana z Wilczyna, 3) Jan Lubomelski, pleban czemiernicki i oficjał lubelski, altarysta altarii św. Elżbiety, 4) Mikołaj Doizwon, rajca lubelski.

Kop. Arch. Liber priv., str. 70 - 73.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z adnot.: niemasz. 2) 1836 r. N 60.
3) 1841 r. N 67.

Uw. Patrz ks. Wadowski, Kościoły, str. 117.

101. 1508, 16 maja, w Lublinie. Król Zygmunt I stanowi, że stosownie do nadanej przez poprzedników jego m. Lublinowi prerogatywy: „nullus ad consulatum civitatis proferri possit, nisi prius scabinatum gereret et in eo sedens ad consulatum electus esset“, rajcy winni nadal być wybierani jedynie z ławników; secus facientem decernimus pro non consule habendum. Por. N 416.

Kop. 1) Mag. N 24. Kopia i obl. gr. lub. z dnia 19 września 1758 r.
2) Arch. Liber priv., str. 23.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 140. 3) 1836 r. N 58.
4) 1841 r. N 65.

102. 1508, 17 maja, w Lublinie. Król Zygmunt I potwierdza mieszkańcom m. Lublina wolność od ceł w obrębie całego królestwa, nadaną przez jego poprzedników.

Or. Mag. N 25. Perg. Ślad wykruszonej czerwonej pieczęci woskowej na dyplomie. Relacja bez podpisu kanclerza w. kor. Jana Łaskiego.

Kop. Arch. Spec., str. 5.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 106. 3) 1836 r. N 59.
4) 1841 r. N 66.

103. 1510, 22 stycznia, w Krakowie. Bernardinus Gallus, kustosz, kanonik i wikary generalny krakowski, na życzenie Jana Bonera i Piotra Morsztyna, egzekutorów testamentu Stanisława Morsztyna, oraz Erazma Zayfretha czyli Betmana, mieszczanina krakowskiego, wydaje z akt wikariatu krakowskiego transumpt kontraktu czyli ordynacji nast. treści: Andrzej z Cieszyna (Andreas de Teschin), dr. św. teologii i altarysta św. Marcina, Feliksa i Aukta w kościele św. Barbary w Krakowie, zeznał w obecności tegoż Gallusa, że wymienieni wyżej Boner, Morsztyn i Betman, czyniąc zadość zobowiązaniu, wniesionemu do akt wikariackich krakowskich 23 maja 1508 r., zapisali roczny czynsz 10 grzywien na jatkach rzeźniczych w Krakowie (in institis alias macellis carnificum in civitate Cracoviensi) na uposażenie wymienionych altarysty i altarii. Czynsz ten altarysta Andrzej przyjął, jako rekompensatę dawniejszego, zapisanego na wójtostwie lubelskim, czynszu 12 grzywien, prawie zatraconego wskutek wielkiego pogorszenia się stanu dóbr wójtostwa (propter nimiam deterioracionem bonorum prefate advocacie), wobec czego Andrzej uwalnia na zawsze w swoim i sukcesorów swoich imieniu rajców i całe pospólstwo m. Lublina, jako obecnych właścicieli wójtostwa lubelskiego, od opłaty zapisanego na wójtostwie czynszu 12 grzywien.

Or. Mag. N 26. Perg. Pieczęć oderwana.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 61. 2) 1841 r. N 68.

104. 1510, 21 lutego, w Piotrkowie. Król Zygmunt I zatwierdza zapis czynszu z ogrodów Krejdlarowskich na rzecz szpitala św. Ducha w Lublinie i znajdujących się w nim ubogich (N 35), uwalnia ogrody te oraz czynsz z nich od wszelkich ciężarów i nadaje im immunitet kościelny.

Or. Mag. N 27. Perg. Pieczęć uszkodzona z laku czerwonego na wosku, zawieszona na sznurkach jedwabnych. Datum per manus Joannis de Lassko, coadiutoris Gnesnensis perpetui et Regni Polonie cancellarii. U dołu dyplomu: Septem floreni dati in Cancellaria.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 151. 3) 1836 r. N 62. 4) 1841 r. N 69.

Uw. Por. ks. Wadowski, Kościoły, str. 362.

105. 1510, 10 kwietnia, w Lublinie. Stephanus aurifaber, vice-advocatus civitatis Lublinensis, una cum septem scabinis in iudicio bannito insidentibus Joanne Stala, Alberto Struzyczop, Stanislaio Zelazo, Nicolao Wysznowsky, Venceslao Mercatore, Stanislaio Sthano et Valentino Rachansky zaświadczają, że rajca lubelski Thomas Proszycz, osobiście stanąwszy przed sądem gajonym, przyznał szpitalowi św. Ducha w Lublinie, znajdującym się w nim ubogim oraz prepozytowi tegoż szpitala czynsz w wysokości dwóch grzywien rocznie z nabytych przez niego ogrodów Krejdlarowskich.

Or. Mag. N 28. Perg. wyblakły. Pieczęci brak.

Dr. Ks. Wadowski, Kościoły, str. 365, w skróceniu.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z mylną adnot.: niemasz. 2) 1836 r. N 63. 3) 1841 r. N 70. W sumariuszach 1836 i 1841 r. mylnie: Tomasz Koszyc

105 a. 1511, 9 czerwca, w Brześciu Lit. „Mandatum ad factorem thelonei Lublinensis de theloneo a cera e Lithuania advecta exigendo“. Król Zygmunt I wydaje mandat do podsędka, później sędziego lubelskiego, Bernarda Maciejowskiego w sprawie opłaty na komorze brzeskiej 6 groszy lit. od kamienia wosku, przywożonego z Litwy na jarmarki lubelskie.

Dr. Balcer, Corp. jur. Pol. III, N 80; por. ibid. N 106 z r. 1512 i N 144 z r. 1513.

Uw. Koczy, Handel Poznania, str. 328: „Zyskowny handel woskiem koncentrował się w Lublinie, skąd różnemi drogami dostawał się na zachód. Wosk, pojawiający się na jarmarkach lubelskich, był różnego pochodzenia, głównie jednak dostarczały go barcie litewskie. Przemycano wosk z Litwy na jarmarki lubelskie, uchylając się od opłaty cła, a nadużycia takie przybrały widocznie wielkie rozmiary, skoro król dwukrotnie zwracać się musiał do

urzędników z upomnieniem, aby położyć kres przemycaniu wosku, które skarbowi przynosi szkody". Por. *ibid.*, str. 334.

106. 1511, 25 stycznia, w Piotrkowie. Król Zygmunt I zakazuje staroście chełmskiemu Wiktorynowi z Sienna (Victorinus de Szyenno) i następcom jego na urzędzie pobierania od kupców lubelskich, przejeżdżających przez ziemię Chełmską, cła oraz jednego grosza od pieczęci (super exigendo theloneo et solucione unius grossi a sigillo quem capitaneus ipse et sui factores ab ipsis Lublinensibus per civitatem ipsam Chelmensem cum ipsorum mercibus proficiscentibus expetebant..., decernimus... quod idem capitaneus modernus et alii pro tempore existentes capitanei Chelmenses nulla thelonea et neque eundem grossum racione sigilli expetere ab ipsis Lublinensibus debebit et debebunt). Por. N 145.

Or. Mag. N 29. Perg. Szczątek pieczęci z czerwonego wosku, wyściśniętej na dyplomie. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Macieja Drzewickiego.

Kop. Arch. Spec., str. 6.

Reg. Matr. IV, N 9824 i 17178. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 21, 3) 1841 r. N 71.

107. 1511, f. 2 post festum s. Petri. „Ex requisitione spect. proconsulis et consulum, advocati et scabinorum totiusque communitatis civitatis Lublinensis limitum inter bona regalia videlicet villam Wrotkow et Chłopie ab una et villam Dziesiąta parte ab altera per iudicium camerariale campestre expeditus actus. Quo villas et haereditates videlicet Abramowice et Wrodkow ivimus rectissimo tramite scopulos de terra erigendo et alia signa in arboribus ad instar crucis faciendo usque ad viam de Dziesiąte in Wrotkow et venimus ad rippam luti, per quod fluit fluvius Dziesiąte in Bronowice, in cuius rippa luti fecimus finalem scopulum“.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 23.

Uw. W Sumariuszu Brandysa 1819 r. znajduje się pozycja N 24 następującej treści: „29 lutego 1611 r. Wypis z ksiąg djecezjonalnych biskupstwa krakowskiego w aktach konsystorza lubelskiego zamieszczony. Wypis pod tytułem Archidjakonja lubelska, mocą którego to wypisu okazuje się, że wieś Dziesiąta o pół mili od Lublina należała prawem własności do Lublina; wzamian dana x. archidjakonowi lubelskiemu za kamienicę przy ulicy Archidjakońskiej pomiędzy kościołami Farnego pod tytułem św. Michała i xx. dominikanów stojące, która to zamiana przez króla Kazimierza zatwierdzoną została; zajmująca w sobie łąnów wiejskich 12 grontu, teraz zaś do dóbr narodowych należy i miasto z niej żadnego dotąd niema użytku. Tranzakcja tej zamiany nie znajduje się i jakim sposobem była zdziałaną niewiadomo“.

108. 1512, 22 stycznia, w Krakowie. Nicolaus Zaver, advocatus provincialis, et septem scabini juris supremi magdeburgensis castris Cracoviensis, videlicet Joannes Zuntak, Mathias Saponarius, Melchior Vaygel, Joannes Goray, Joannes Dlugosch, Bernardus Ffoyx ^{a)}) et Mathias Schwab, za świadczają, że Jan Boner, burmistrz, i Piotr Morsztyn, rajca krakowscy, opiekunowie synów zmarłego rajcy krakowskiego i wójta lubelskiego Stanisława Morsztyna, przed złożonym z wymienionych wyżej wójta i ławników sądem gajonym zamku krakowskiego skwitowali burmistrza, rajców i całe pospólstwo m. Lublina z 2400 zł. p., otrzymanych za sprzedane w 1504 r. miastu Lublinowi wójtostwo lubelskie.

Or. Mag. N 30. Perg. Po pieczęci pozostały paski pergaminowe.

Kop. Arch. Liber priv., str. 12 v. - 13.

Reg. Matr. IV, N 10314. Sumar.: 1) 1819 r. N 13. 2) 1841 r. N 73.

109. 1512, 26 lutego, w Wilnie. „Zygmunt, król polski, przywilejem swym z daty powyższej najmocniej zakazuje, ażeby w. Piotr z Dąbrowicy, wojewoda lubelski, i jego urzędnicy nie mięszali się i nie przeszkadzali w wyborze akcyzy od wina i innych trunków, do czego też i następcy jego mięszać się nie mają prawa“.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 64. 3) 1841 r. N 72.

110. 1512, 12 marca, w Krakowie. „In causa inter proconsulem et consules civitatis Lublinensis, tanquam actores, et Victorinum de Syenno, capitaneum Chelmensem, tanquam reum, occasione recipiendi teloneum a civibus Lublinensibus in terra Chelmensi, cognita causa per Mathiam de Drzewicza, regni cancellarium, rex decernit nullum teloneum a civibus Lublinensibus in terra Chelmensi a capitaneo recipiendum esse.“

Reg. Matr. IV, N 1472; Sumar. 1841 r. N 74.

110 a. 1512, 18 marca, w Krakowie. „Edictum de strata publica per civitatem Leopoliensem tendente a mercatoribus ex Russiae et Podoliae terris Cracoviam et in Lublin proficiscentibus observanda“. Król Zygmunt I, dowiedziawszy się od rajców m. Lwowa, że wiele kupców, furmanów i żydów wywozi z Rusi i Podola do Krakowa, Lublina i innych miast wosk i inne towary niezwykłymi drogami, z pominięciem składu lwowskiego, wydaje do wojewodów, kasztelanów, starostów etc. mandat, nakazujący ściśle przestrzeganie posiadanego przez Lwów prawa składowego.

Dr. Balcer, Corpus juris Pol. III, N 106.

111. 1514, 31 sierpnia, w Lublinie. Podwójci i ławnicy m. Lublina ponawiają ugodę z rurmistrzem Janem w sprawie opatrywania kana-

^{a)} w kopii Fox.

łów, dostarczania wody, wypłaty przez miasto $\frac{1}{2}$ kopy pieniędzmi w każdy piątek tytułem wiecznego czynszu, zwolnienia tak jego, jak również dzieci jego, od podatków i ciężarów miejskich, wydoskonalenia w sztuce swojej pomocnika i t. p.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 66. 2) 1841 r. N 75.

Uw. W B-ce Łopac., rps N 140, tłumaczenie z łac. 1851 r.

112. 1515, 29 sierpnia, w Krakowie. Sigismundus I... habentes rationem calamitatis civium nostrorum Lublinensium, qui paulo superiori tempore omnium rerum suarum privatarum et publicarum civitatis sue ignis incendio tantam iacturam fecerunt, ut neque domus, nec ulla supellectilis domesticae nota aut mercis vel cuiuspiam alterius rei superfuerit, quae non eo ipso ignis incendio absumpta sit cum magna rei publicae totius regni iactura, et presertim quod ipsa civitas illis oris propinqua sit, in quas impetus Thartaricus plerumque solet effundi, uwalnia miasto Lublin od podatków na rzecz króla i na obronę państwa (ab exactione nostra civili et ab alia exactione pro defensione regni) na 18 lat, od podatku czopowego na 1 rok i od podwód na 8 lat.

Or. Mag. N 31. Perg. Po pieczęci pozostał pasek pergaminowy. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Mag. N 31.

Reg. Matr. IV, N 10589. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 122. 3) 1836 r. N 67. 4) 1841 r. N 76.

113. 1517, 2 marca, w Wilnie. Oppidanis Lublinensibus ratione conflagrationis libertas a czopowe ad dominicam Pentecostes proximam (31 maii) prorogatur“.

Reg. Matr. IV, N 11129.

114. 1517, 5 kwietnia, w Wilnie. „Rozkaz królewski do starostów Wielkiej Polski. Mocą którego na zaniezione zaskarżenie obywateli Lublina nakazał król, ażeby od kupców lubelskich, przejeżdżających przez miasto Gniezno, jako przywilejami od antecessorów nadanemi uwolnionych, w Gnieźnie żadnej opłaty od towarów pobierać nikt nie ważył się, owszem przy nadanych wolnościach mają być utrzymanemi“.

Reg. Sumar. 1819 r. N 51.

115. 1518, 2 października, w Krakowie. Król Zygmunt I wobec skarg na starostę lubelskiego Jana z Pilczy ze strony rajców i mieszczan lubelskich poleca mu: 1) dom wybudowany z pozwolenia starosty przez pewnego żyda przy bramie miejskiej, w miejscu, na którym znajdowało się źródło miejskie (ubi fons erat civilis), kazać przenieść na inne miejsce (por.

N 398); 2) zabronić uprawianą dotychczas z pozwolenia starosty sprzedaż i szynkowanie piwa przywoźnego lub obcego (*cerevisia advectitia seu externa*) w łaźni miejskiej i we wsi Tatary, dozwalając szynkowania w tych miejscach wyłącznie piwa lubelskiego; 3) ponieważ dzięki urządzeniu przez starostę pod zamkiem sadzawki (*piscina*) i obfitości w niej wody mieszczanie pozbawieni zostali drogi publicznej, która prowadziła do miast Kocka i Łukowa i przez którą zwykli pędzić bydło na miejskie pastwiska, wyznaczyć inną drogę do wspomnianych miast dla pieszych oraz dla przegonu bydła (*aliud iter commune et commodum eundi versus Coczek et Lukow ac pro depellendis pecoribus ad pascua civilia ipsis civibus demonstrat et designet*); 4) wobec uprawiania przez żydów handlu z większą, niż należałoby i niż pozwolone im jest, wolnością (*liberius quam par vel eis permissum esset*) i w każdym miejscu (*omnifarium*), a przez to pozbawiania obywateli miejskich należnych im zysków i korzyści (*lucra et commoda*), ograniczyć tak szeroką i niezwykłą łatwość żydów w handlu i przywrócić ją do dawnej miary i dawnego zwyczaju (*ut tam amplam et insolitam negociandi facultatem Judeorum Lublinsium ita prout equum est coarctet et ad priorem modum et consuetudinem reducat*), albowiem niestosownym byłoby, aby żydzi korzystali z równych z chrześcijanami prerogatyw i wolności (*consentaneum non sit, quod Judei equali cum christianis prerogativa et libertate potiantur*).

Or. Mag. N 32. Pieczęć czerwona woskowa przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu (*ad mandatum s. reg. m-tis*).

Kop. 1) Mag. N 32. 3 egz. (obl. radz. lub. 26 czerwca 1786 r.); 2) Arch. Consul. 166, f. 34 v. - 35 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 124. 3) 1841 r. N 77.

115 a. 1520, 23 lipca, w Toruniu. „*Edictum de antiqua et consueta latitudine et mensura stratarum publicarum servanda*“. Król Zygmunt I wydaje mandat do wojewodów, kasztelanów, starostów etc. z powodu zażaleń mieszczan i kupców lubelskich, handlujących bydłem, na zwięzanie dróg, wyznaczonych dla przegonu wołów i innego bydła na targi i jarmarki przez zaorywanie lub ogradzanie tychże dróg. Ponieważ kupcy wskutek doznawanych utrudnień wstrzymują się od pędzenia i sprzedaży wołów z wielką szkodą dla ceł królewskich oraz skarbu królewskiego i rzltej, król nakazuje zachować drogi te w stanie, który pozostawiałby łatwe i swobodne przejście dla pędzonych wołów i bydła oraz nie powodował niszczenia zboża (*ut depellendis bobus et aliis pecoribus iter praebeatur facile et expeditum et segetes ipsae eorum frequentia non infestentur*).

Dr. Balcer, Corp. jur. Pol. III, N 236; por. *ibid.* N 217.

116. 1521, 30 grudnia, w Piotrkowie. Król Zygmunt I, dowiedziawszy się od rajców i całego pospólstwa m. Lublina, że żydzi zamiesz-

kali w mieście i poza miastem sprzedają różne towary, szczególnie szafran, pierz i t. p. na wagę (ad pondera crocum, piper etc.), a sukno na łokcie (pannum in ulnas), oraz że nie dają włościanom, dążącym do miasta ze zbożem i innymi produktami, dojść do rynku i zwykłych miejsc sprzedaży, lecz skupują artykuły te po wyższej cenie, powodując niedostatek ich w mieście, wydaje dekret, że żydzi, tak wspólnie, jak również poszczególnie, nie mogą odtąd poza granicami miasta skupować zboże pod utratą tegoż (sub ammissione frumentorum per eos emptorum); dla rozpatrzenia zaś innych wytoczonych przeciwko żydom zarzutów król wyznacza komisję w składzie Mikołaja z Dąbrowicy, kasztelana krakowskiego, i Jana z Oleśnicy, wojewody lubelskiego.

Or. Łopac. N 1302. Perg. Pieczęć woskowa na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Krzysztofa Szydłowieckiego. In dorso: Decretum contra Judeos Lublinenses.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 125. 3) 1841 r. N 78.

117. 1522, 4 czerwca, w Lublinie (zatwierdz. przez króla Zygmunta I 1522 r., 21 czerwca, w Wilnie). Decretum commissoriale de obedientia Magistratui praestanda dependens a privilegio a. 1489-ni. Pospółstwo żądało:

1) aby szafarze czyli prowizorowie, inaczej lunarowie, wybierani byli z pospółstwa, a nie z rajców; komisarze królewscy uchwalili, aby jeden szafarz był wybierany z pospółstwa, a drugi z rajców;

2) aby rajcy nie dzierżawili wsi i folwarków miejskich; uchwalono, aby dzierżawione przez rajców dobra były oszacowane i pospółstwu była podawana do wiadomości wysokość szacunku;

3) aby rajcy składali pospółstwu rachunki z dochodów i wydatków miejskich; uchwalono, aby rajcy składali rachunki, przywołując do siebie podwójciego i dwóch cechmistrzów (vocando ad se viceadvocatum et duos cechmagistros);

4) aby rajcy nie przywłaszczali sobie tego, co nabyte jest dla miasta, np. cementu i t. p.; uchwalono, że rajcom winien być wyznaczony termin dla zwrotu przywłaszczonego dobra miejskiego; w razie śmierci rajcy do zwrotu obowiązani są sukcesorowie;

5) aby burmistrz i rajcy nie używali do pracy na własne potrzeby koni miejskich; burmistrzowi i rajcom zezwolono na używanie tych koni na własne potrzeby, lecz za zgodą pospółstwa (quia possint ipsi consules equis communibus pro sua necessitate laborare, sed tamen cum consensu civitatis);

6) aby rajcy wraz z pospółstwem wybierali ławników, zdolnych do zajęcia urzędu radzieckiego, uczciwych i cieszących się dobrą sławą; uchwalono, aby rajcy nowi i starzy wybierali ławników zdolnych i cieszą-

cych się dobrą sławą; o udziale pospólstwa w wyborze ławników wzmianki nie ma;

7) aby rajcy rewidowali cztery razy do roku ulice i drogi i naprawiali je; uchwalono, aby każdy burmistrz (kwartalny) podczas swego urzędowania raz zrewidował i naprawił ulice i drogi;

8) aby rajcy nie karali i nie dręczyli mieszczan nieznośnym i niezwykłym więzieniem i biciem (*intollerabilibus et inconsuetis carceribus et verberibus*) ani sami, ani przez swoich sług; uchwalono, aby rajcy karali winnych więzieniem, lecz nie inaczej;

9) aby rajcy nie przychodzili na posiedzenia z nożami; uwzględniono;

10) aby rajcy zbierali się raz lub dwa tygodniowo u burmistrza na posiedzenia w sprawach, dotyczących dobra publicznego; uwzględniono;

11) aby rajcy w domach swoich nie pędzili miodu ani piwa, lecz tylko wino i małwazję; uwzględniono;

12) aby rajcy załatwiali sprawy miejskie przed królem i w innych miejscach z wiedzy i z woli pospólstwa, ponieważ miasto jest obciążone wielkimi wydatkami i nakładami; uchwalono, aby rajcy wzywali do siebie cechmistrzów i wyjaśniali im sprawę, a po powrocie informowali, czy wygrali ją, czy nie;

13) aby rajcy bardziej przykładali się do spraw pospólstwa, zwłaszcza w razie uciążliwości doznawanych przez mieszczan od kogokolwiek; uchwalono, aby rajcy według większej swej możności stali za dobro miasta (*quia consules iuxta majus suum posse stent pro bono civitatis*);

14) aby rajcy względem ludzi uczciwych nie używali słów zapalczywych i popędliwych (*verba furiosa et impetuosa*), lecz mieli ich w należytych poszanowaniu; uchwalono, aby rajcy przy prowadzeniu spraw zachowywali się przystojnie (*honeste*), karząc ekscesy odpowiednim napomnieniem (*digna correctione*);

15) aby ważnik miejski (*librator staterae civitatis*) był przysięgły i rzetelnie spełniał swe obowiązki; uwzględniono;

16) aby rajcy nie przyciągali jednych i tych samych mieszczan do pełnienia straży nocnej, zwłaszcza w czasie pokoju; uwzględniono;

17) aby przywileje nadane miastu rajcy pokazywali tylko w razie koniecznej potrzeby i w należytych miejscach (*in loco legitimo*); uwzględniono.

Dalej następują *articuli personales* w liczbie 9-ciu; 8 z nich dotyczy przewinień wymienionych z nazwiska rajców, pisarza miejskiego oraz poszczególnych mieszczan; w 9-tym artykule pospólstwo skarżyło się, że rajcy obracają pobierane przez nich grzywny na własną korzyść; komisarze postanowili, że grzywny ponad kopę powinny być obracane na użytek publiczny; grzywny zaś, wynoszące kopę, rajcy mają brać dla siebie, jako prawie im należące. Wreszcie komisarze uchwalili, że mieszczanie, którzy wznieśli wśród pospólstwa spisek przeciwko radzie, zwłaszcza 5 osób, uwięzio-

nych przez rajców i następnie uwolnionych przez pospólstwo, mają odświeżyć więzienie na zamku, w przyszłości zaś wszyscy mieszczanie powinni pod karą śmierci okazywać posłuszeństwo i szacunek względem rajców i nie wznosić podobnych spisków i rozterek (*conspiraciones et dissensiones*). Por. N 119.

Or. Obecnie nieznan. W B-ce Łopac., fasc. N 1410, znajduje się własnoręczny odpis Łopacińskiego z adnotatą: „Z akt miejskich. Dok. perg. z r. 1522, b. dobrze zach., z pieczęcią lakową w wosku“. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Liber priv., str. 14-16 i 64-66.

Reg. Matr. IV, NN 13238-13239. Sumar.: 1) 1781 r. 3) 1836 r. N 68. 3) 1841 r. N 79.

117 a. 1522, 21 lipca, w Wilnie. „*Ordinatio officii ac potestatis doctoris Judaeorum in terris Lublinensi, Chelmensi et Belzensi instituti. Sigismundus etc. Significamus etc., quia commendatam habentes peritiam in lege Mosaica Judae Aaron doctoris eiusdem legis Mosaicae, atque edocti..., concessimus illi... facultatem, ut... possit exercere libere iurisdictionem suam, quae ad doctoratum eius spectat, in Iudaeos in terris Lublinensi, Chelmensi et Belzensi consistentes, eosque iudicare et corrigere in his, quae ad legem et fidem illorum Judaicam pertinent; ...mandamus vobis palatinis et capitaneis., ut... si ipse Juda Aaron aliquem Judaeum propter illius excessum iuste et legitime excommunicaret, et ille ab eo excommunicatus per aliquantum tempus excommunicationem illius pertinaciter sustineret, talem poena pecuniaria, vestro arbitrio statuenda, puniatis“...*

Dr. Balcer, Corp. jur. Pol. III, N 270.

Uw. Por. Bałaban, Die Judenstadt v. Lublin, str. 14.

118. 1523, 27 lutego, w Krakowie. „*(Żydzi) mają przywilej regis Sigismundi d. d. Cracoviae f. 6 ante dominicam Reminiscere a. 1523, quo privilegio Judaei subcastrenses conservantur circa libertates et consuetudinem mercandi et illis per omnia et in omnibus uti possunt, quibus caeteri Judaei in regno et civitatibus, praesertim in terris Rusiae, gaudere consueverunt“.*

Lustr. 1660 r., str. 51.

Reg. Sumar. 1819 r., Suppl. N 2.

119. 1523, 11 kwietnia, w Krakowie. Król Zygmunt I z powodu sporów między rajcami a pospólstwem w sprawie wyboru wójta sądowego czyli podwójciego (*advocatus juris civilis, viceadvocatus*) ustanawia, że prawo wyboru wspomnianego wójta należy do rajców; wyboru tego rajcy winni dokonywać nie wraz z pospólstwem, lecz z delegatami od cechów, które

wybierają każdy po jednym delegacie, oraz od pozostałej, niezorganizowanej w cechy, reszty pospólstwa, więc kupców, rzemieślników i inn., którzy wybierają pięciu mężów; wójt sądowy ma być wybierany z grona ławników, z pośród osób biegłych w prawie magdeburkim. Jednocześnie Zygmunt I wyjaśnia, że artykuł 3-ci dekretu komisarskiego z dnia 4 czerwca 1522 r. (N 117) należy rozumieć w tym sensie, że dwaj cechmistrze, powoływani przez radę dla złożenia im rachunków z dochodów i wydatków miejskich, winni być wybierani z pośród pospólstwa; artykuł zaś 11-ty tegoż dekretu król kasuje i nadal pozwala rajcom pędzić w domu miód i piwo.

Or. Mag. N 33. Perg. Część pieczęci lakowej w bryle wosku na jedwabnym amarantowym sznurku. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Liber priv., str. 16 - 17.

Reg. Matr. IV, N 13523. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. Nr. 69. 3) 1841 r. N 80.

120. 1524, 12 maja, w Krakowie. Król Zygmunt I ze względu na konieczność obwarowania m. Lublina przeciwko Tatarom i innym wrogom stanowi, aby burmistrz i rajcy wydawali według uznania swego jednemu, dwóm lub więcej mieszczanom, swoim lub nawet obcym, pozwolenie na palenie i sprzedaż gorzałki (*vinum sublimatum*) i pobierany od tego czynsz obracali na reparację miasta i inne jego potrzeby.

Or. Mag. N 34. Perg. Pieczęć czerwona lakowa w bryle wosku na jedwabnych sznurkach. In dorso: *De vino sublimato*.

Kop. 1) Mag. N 34, XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 28-28 v.

Reg. Matr. IV, N 13940. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 38. 3) 1836 r. N 70. 4) 1841 r. N 81.

121. 1527, 29 stycznia, w Krakowie. Król Zygmunt I ze względu na upadek m. Lublina bądź wskutek dewastacji przez niewiernych (Turków i Tatarów) ziem ruskich, z których miasto Lublin zwykło otrzymywać wielką ulgę i pomoc przez handel i innymi sposobami, bądź wskutek często nawiedzających miasto pożarów (*partim propter devastationem ob infidelibus terrarum nostrarum Russiae, ex quibus magnum sublevamen et subsidium ipsi civitati nostre Lublinensi commercio et aliis modis accedere solebat, partim vero propter frequentem illius conflagrationem*), pragnąc dać mieszczanom lubelskim, szczególnie narażonym na napady nieprzyjacielskie, możliwość lepszego i mocniejszego obwarowania się, zezwała na wybudowanie pod miastem, nad rzeką Bystrzycą, w pobliżu wielkiej sadzawki królewskiej, blechu (*dealbatorium tele quod vulgo blech vocatur*) i szlifierni (*officina feramentaria schloffarnya nuncupata*), z użyciem prowentów, dochodów, czynszów i zysków z tych przedsiębiorstw na zasilenie skarbu miejskiego.

Or. Mag. N 35. Perg. Pieczęć uszkodzona z czerwonego laku w bryle wosku na jedwabnych czerwonych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. 1) Mag. N 35, XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 35 v. - 36 v.

Reg. Matr. IV, N 14993. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 69. 3) 1836 r. N 71. 4) 1841 r. N 82.

Uw. Arch. Lustracja 1660 r., str. 33: „Było to miasto quondam in possessione blechu i siofarniey, ktora na rzece Bistrzycy leży. Potym per commissionem in anno... expeditam odpadł ten grunt do klasztoru panien zakonnych św. Brygidy i ad praesens zostają possessorkami jego“.

122. 1527, 27 kwietnia, w Krakowie. Król Zygmunt I, aczkolwiek trzy lata temu na sejmie w Piotrkowie suspendował bardzo licznym miastom na przeciąg 5-ciu lat opłatę od ceł, to wszakże obecnie, z uwagi na wielkie straty wynikłe stąd dla całego państwa, odwołuje za radą senatu i posłów ostatniego sejmu walnego krakowskiego wspomnianą suspenzę i zachowuje te tylko wolności celne, które miasta otrzymały dawniej, przed uniwersałem piotrkowskim 1523 r., bądź od króla Zygmunta, bądź od poprzedników jego.

Or. Mag. N 36, kopia nieurzędowa XVIII w.

Reg. Sumar. 1841 r. N 83.

123. 1527, 2 lipca, w Lublinie. „Joannes de Tanczin Lublinensis et Petrus de Dambrowicza Chelmensis castellani, iudices commissarii regii, concordiam inter Dorotheam de Tomaschovicze abbatissam, Felicem generalem confessorem ordinis s. Brigittae ac conventum fratrum et sororum s. Salvatoris de Triumpho ab una et consules ac communitatem Lublinensem ab altera parte occasione cannalium sive aquaeductus, pratorum et hortorum ac domorum in postico dicti monasterii aedificatorum faciunt“. Por. N 147.

Reg. Matr. IV, N 23239. Sumar. 1781 r. z adnot.: niemasz.

124. 1529, 29 listopada, w grodzie lubelskim. Janusz Świerczowski, kasztelan wiślicki i starosta lubelski, kasuje i odwołuje krzywdy, które, jako starosta, uczynił obywatelom lubelskim przy korzystaniu z pastwiska między rz. Bystrzycą a łanami miejskimi oraz w stosunku do rusznikarza Iglarza i inn, i zwraca miastu wszystko, co alienował od niego (attendentes fieri cum nostre consciencie scrupulo iniurias quas civibus Lublinensibus existens protunc capitaneus intulimus et pro quibus ipsi cives nos traxerant vigore commissionis Sacre Regie Maiestatis ad decisionem certorum commissariorum per Suam Sacram Regiam Maiestatem deputatorum, cassamus, revocamus in nihilum rediendo et inserimus itidem fecisse eis motus ira et ex allocucione quorundam hominum pro pascuis inter fluvium Bystrzicza et laneos civiles iacentibus nec non pro bumbardista dicto

Iglyarz et aliis iniuriis videlicet ea omnia que ab ipsa civitate alienavimus, quocunque modo prout ex antiquo fuit, eidem civitati restituimus).

Or. Mag. N 37. Perg. Po pieczęci pozostały paski pergaminowe

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 72. 3) 1841 r. N 84.

125. 1530, 27 sierpnia, w polu przy sadzawce lubelskiej, w miejscu granicznym, na brzegu rzeki, między dziedziną — wsią królewską, Tatary zwaną, z jednej strony a wsią Bronowice wójtostwa lubelskiego — z drugiej. Wyznaczeni przez króla Zygmunta I komornicy (camerarii) Piotr Firlej z Dąbrowicy, kasztelan chełmski i starosta kazimierski, oraz Piotr z Bystrzejowic sędzia i Andrzej Lasota z Łopiennika i Radlina podsędek lubelscy, przeprowadzili granice między wsią królewską Tatary, znajdującą się w tenucie Jana z Tęczyna, kasztelana i starosty lubelskiego, marszałka nadw. kor., a wsią Bronowice, należąca do wójtostwa lubelskiego. Granice ustalono w ten sposób, że pierwszą narożnicę (scopulus acialis) usypano i wzniesiono przy rzece Bystrzycy, na brzegu sadzawki; dalej kopce ciągnęły się przy łanie Łyczkowskim (Liczowskie, Łyczkowskie), w kierunku drogi, wiodącej od wsi Dziesiąta i Bronowice ku Lublinowi i przy przejściu przez tę drogę (veniendo ad viam quae ducit de villa Dziesiąta et Bronowice ad Lublin et pertransiundo hanc viam scopuli sunt sippiati); wreszcie drugą narożnicę usypano i wzniesiono z ziemi przy ścianie (ad parietem) wsi Dziesiątej.

Kop. Arch. 1) Liber priv., str. 67 v. - 68 v.; 2) Fragm. Cons. 12, N 35, (obl. z dn. 19 maja 1663 r.).

Reg. Sumar.: 1) 1781 r., str. 28, i na str. 55 pod dn. 19 maja 1663 r. — in iudicio consulari oblata. 2) 1819 r. N 14.

Uw. O łanie Łyczkowskim czyli Kmiecim znajdujemy następującą wiadomość w Lustracji 1602 r., str. 20, wzgl. 1614 r., str. 79: „Villa Tatary cum praedio. Łan Łyczkowski. Jest w tej wsi łan roli, który łyczkowie niejacy wiecznością trzymają i żadnej z niego powinności do zamku nie oddają, na którą ukazali przywilej przed pierwszemi lustratorzy Kazimierza króla de data 1477-mo, w którym cuidam Martino Klosman civi Lublinensi et consuli mansum liberum in suburbio civitatis Lublinensis eiusdem inter granicies seu rubeta regalia haereditatis villae Tatary, penes granicies agrorum advocatae Bronowice, incipiendo a magna piscina regali ad vadum ^a) dictum Kalenie, dedit, contulit perpetuis temporibus“. Por. Lustr. 1660 r., ks. 247 a, str. 86 - 87.

126. 1530, 14 października, w Krakowie. „Judaeis sub castro Lublinensi habitantibus libertas a solvendo teloneo antiquo donatur“.

Reg. Matr. IV, N 15866.

^a) w Lustr. 1614 r.: stagnum.

127. 1530, 20 grudnia, w Piotrkowie. Król Zygmunt I wskutek prośby mieszczan lubelskich o pozwolenie pobierania grobelnego czyli mostowego (*aggerale seu pontale*) na naprawę dróg, które wraz z gospodami publicznymi (*diversoria publica*) mieszczanie pobudowali z dużym nakładem kosztów naokoło miasta, poleca staroście lubelskiemu Janowi z Tęczyna i kasztelanowi chełmskiemu Piotrowi z Dąbrowicy zbadać stan dróg i określić potrzebne na ich naprawę sumy. Jednocześnie nakazuje wyznaczyć na targ koński (*pro foro equino*) inne, bardziej dogodne, miejsce.

Or. Mag. N 38. Z wyciśniętą przez papier czerwoną pieczęcią lakową. Bez podpisu, *ex commissione S. M-tis Regie propria*.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 85.

128. 1531, 24 marca, w Krakowie. Król Zygmunt I postanawia, że żydzi z przedmieścia lubelskiego obowiązani są do opłaty podatku strychelnego (*contribucio que strigoldt dicitur a mensurandis staminibus panni*).

Or. Mag. N 39. Perg. Pieczęć czerwona woskowa, nieco uszkodzona, przywieszona na rzemykach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Liber priv., str. 34 v. - 35.

Reg. Matr. IV, N 16009. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 126. 3) 1836 r. N 73. 4) 1841 r. N 86.

129. 1531, 29 lipca, w Krakowie. Król Zygmunt I ustanawia dla mieszczan lubelskich *ordinem appellandi*: mieszczanie nie powinni być przez kogokolwiek wprost (*simpliciter*) pociągani ani przed króla, ani do sądu królewskiego albo do sądu najwyższego prawa magdeburskiego na zamku krakowskim przed otrzymaniem sprawiedliwości w sądach lubelskich; zgodnie z przysługującymi prawami mają oni być pozywani jedynie w drodze apelacji od wyroków sądów miejskich z początku do sądu najwyższego na zamku krakowskim, a stąd przed króla albo do trybunału królewskiego lub do sądu sześciu miast.

Kop. Arch. Liber priv., str. 40 v. - 41.

Reg. Matr. IV, N 6029.

130. 1531, 10 października, w Krakowie. Król Zygmunt I potwierdza dekret komisarzy królewskich z dn. 2 lipca 1527 r. (N 123), *in quo continebatur, quod cives ipsi Lublinenses possint citra damnum et preiudicium conventus sanctimonialium Lublinensium (brygidek) capere terram illic ante civitatem Lublinensem in fine moncium in loco inter predium earundem sanctimonialium et fluvium aqueductus ad usum erigendi alcuis dealbatorii et cannalium civilium.*

Or. Mag. N 40. Pieczęć popsuta czerwona, woskowa. Ad mandatum Regie M-tis proprium. Podpis podkanclerzego Piotra Tomickiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 74. 3) 1841 r. N 87.

131. 1532. „Żydowie. Wolność od cel. Super libertate a solvendis teloneis Judeis in civitate Lublinensi et in suburbio eiusdem civitatis habitantibus concessa (żydzi) pokazali przywilej seren. regis Sigismundi de data 1532 - do“.

Lustr. 1570 r., f. 30.

132. 1532, 25 marca, w Krakowie. „Przez Zygmunta, króla polskiego. Przywilej, którym approbuje sprzedaż jednego łąnu gróntu na Tatarach, dawniej przedmieściem Lubelskim zwanych, a teraz wieś Tatary do dóbr narodowych należąca, przez Marcina Klosmana, radcę lubelskiego, Janowi Łyczkowi, mieszczaninowi lubelskiemu, co jest dowodem, iż przedmieście Tatary i gront jego było własnością dawniej miasta Lublina, jako gront z liczby 100 łąnów wynikający“.

Reg. Sumar. 1819 r. N 25.

133. 1532, 30 czerwca, w Krakowie. Granicies inter agros prae-dialis (s.) Joannis Lubomelski et villam Czechow, quarum originale habet idem Joannes Lubomelski. Zygmunt I potwierdza granice pomiędzy polami folwarcznymi Jana Lubomelskiego, rajcy lubelskiego, a wsią dziedziczną szl. Jana Bychawskiego Czechowem, wytyczone 8 lutego 1531 r. przez komornika granicznego Andrzeja Lasotę z Łopiennika w obecności komisarzy Jana z Tęczyna kasztelana i starosty lubelskiego, marszałka nadw. królewskiego, Piotra z Dąbrowicy kasztelana chełmskiego i starosty kazimierskiego, Piotra z Bystrzejowic (de Bystrowice) sędziego grodzkiego lubelskiego i inn. Pierwszy kopiec graniczny usypano na brzegu rzeki Czechówki; dalsze ciągnęły się nad wadołem Przezwisko zwanym, potym polem do drogi, prowadzącej z Kurowa do Lublina, następnie z obu stron drogi ze Snopkowa do Lublina; po zejściu z tej drogi usypano kopce w prostym kierunku z obu stron drogi, zwanej Sycznia ¹⁾; wreszcie, idąc przez lasek (rubetum) aż do ściany i dwóch dawnych kopców granicznych, rozdzielających dziedziny Jakubowice ²⁾ urodz. Jerzego Czarnego i ściany wsi Czechów oraz m. Lublina. Transumowany przez Zygmunta I powyższy akt graniczny wydany został 20 marca 1531 r. w Targowisku przez podkomorzego ziemskiego lubelskiego Jana z Targowiska.

Kop. Arch. Liber. priv., str. 47 v. - 49 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r., str. 89. 2) 1819 r. N 27.

¹⁾ w sumariuszu 1781 r., str. 89: Xienia droga; ²⁾ w akcie: Jambowice.

134. 1532, 1 lipca, w Krakowie. Król Zygmunt I transumuje i potwierdza sporządzony 18 czerwca tegoż 1532 r. przez komisarzy królewskich Andrzeja z Tęczyna wojewodę krakowskiego, Piotra z Dąbrowicy Firleja kasztelana chełmskiego, Andrzeja Lasotę z Łopiennika i Radlina podkomorzego i podsędkę lubelskiego, Piotra z Bystrzejowic sędziego lubelskiego oraz Jerzego Czarnego z Witowic stolnika lubelskiego akt graniczny między wsiami wojewody lubelskiego Jana z Oleśnicy, Dysem i Dłotlicami, a miastem Lublinem. Kopce graniczne usypano, poczynając od gościńca z Lublina i Ciecierzyna, przy drogach: od dworu z Dłotlic do Lublina, z Lublina do Dysa i dalej do Jakubowic aż do ścian i kopców granicznych Czechowskich i Jakubowskich (ad parietes et scopulos graniciales Czechowskie et Jakubowskie).

Kop. 1) Mag. N 41, obl. w urzędzie radzieckim lubelskim 11 sierpnia 1756 r., 2 egz. 2) Arch. Liber priv., str. 36 v. - 38.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 78. 3) 1836 r. N 76. 4) 1841 r. N 89.

135. 1532, 30 września, w Krakowie. Król Zygmunt I postanawia, aby puste place w Lublinie, tak szlacheckie, jak również mieszczańskie, które w ciągu roku od daty ogłoszenia proklamacji nie będą zabudowane przez właścicieli, zostały przekazane na rzecz skarbu miejskiego i następnie odsprzedane innym, mogącym je zaludnić, osobom; burmistrzowi i rajcom król poleca przestrzegać, aby zapisy domów i innych posiadłości miejskich dokonywane były wyłącznie na rzecz mieszczan lubelskich i wogóle osób, posiadających prawo miejskie. Jednocześnie król zabrania propinacji w mieście piwa kockiego i innego przywożnego i nakazuje staroście lubelskiemu Janowi z Tęczyna skasowanie na zawsze karczmy na przedmieściu, w której ze szkodą dla mieszczan i młynów królewskich odbywała się sprzedaż wspomnianego piwa.

Or. Mag. N 42. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Krzysztofa Szydłowieckiego. In dorso: De arearum desertarum edificatione. Advecticie cerevisie inhibicio.

Kop. 1) Mag. N 42, obl, radz. lub. z dn. 12 list. 1780 r. 2) Arch. Liber. priv., str. 41 v. - 42.

Reg. Matr. IV, N 6231. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 75 3) 1836 r. N 77. 4) 1841 r. N 90.

136. 1532, 21 października, w Krakowie. Król Zygmunt I z uwagi na to, że niektórzy kupcy, wywożący воск zagranicę, niedokładnie deklarują wagę (aliqui ex mercatoribus qui ceram extra regnum nostrum vehunt non fideliter declarant quantum eius ipsius cere habeant), nakazuje burmistrzowi i rajcom lubelskim, aby wazyli na wadze miejskiej воск wy-

wożony z Lublina i wydawali zaświadczenie z pieczęcią i z wykazaniem imienia kupca i woźnicy, ilości kamieni i sztuk wosku oraz daty wywozu (*provideatis ne talis cera permittatur, nisi prius sit ponderata ad libram Lublinensem, vosque constituatis aliquos probos et honestos homines qui iurati diligenter hoc attendant ab eis sub certo sigillo detur testimonium exprimendo non mercatoris tantum, sed etiam vectoris nomen, et quot lapides cere habeat et in quot portionibus et qua die ex civitate illa evehatur*). W razie nieokazania świadectwa na granicach państwa celnicy królewscy winni sami złożyć wosk na wagę; burmistrz i rajcy lubelscy powinni na żądanie celnika krakowskiego wydawać mu rejestry wagi (*si quis testimonium eiusmodi sufficiens in confiniis regni nostri non demonstraverit, permittimus custodibus theloniei nostri eius ceram ad pondus deponere; regestrum quoque circa tale pondus conscriptum volumus, ut thelonatori nostro Cracoviensi pro tempore existenti a vobis extradatur quandocunque ab eo requisiti fueritis*).

Or. Mag. N 43. Ze szczątkami czerwonej pieczęci woskowej, wyciśniętej na dyplomie. In dorso: Super pondus caere in Lublino.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 75. 3) 1841 r. N 88.

137. 1533, 23 stycznia, w Piotrkowie. „Civibus Lublinensibus ultra teloneum aggerale alias grobelne l grossi, teloneum de singulo curru mercibus onerato per l ternarium exigendum donatur“.

Reg. Matr. IV, N 16694.

138. 1533, 22 maja, w Krakowie. Król Zygmunt I wobec skarg mieszczan lubelskich na przymuszanie ich do dawania podwód do Brześcia Lit. i innych odległych miejscowości poleca Janowi z Tęczyna i następcom jego na urzędzie starościńskim stosowanie się do przywileju króla Aleksandra Jagiellończyka z dn. 26 lutego 1506 r. (N 96), ustanawiającego dla m. Lublina powinność odprawiania podwoły królewskiej tylko do Parczewa, Łukowa, Krasnegostawu, Urzędowa i Kazimierza.

Or. Mag. N 44. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego. In dorso: De podvoda non ultra nisi ad Parczow.

Kop. 1) Mag. N 44, XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 27 v. - 28 i 53 - 53 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 141. 3) 1836 r. N 78 4) 1841 r. N 91.

Uw. W katalogu rpsów B-ki Łopacińskiego mylnie podany pod N 1303; znajduje się w Magistracie, a nie w B-ce Łopac.

139. 1533, 6 czerwca, w Krakowie. Król Zygmunt I, pragnąc wzmocnić m. Lublin, wystawione na częste napady nieprzyjaciół, zobowiązuje się zachować je przy posiadaniu wójtostwa w ciągu 20-tu lat, po których upływie królowi i jego następcom wolno będzie wykupić wójtostwo od burmistrza, rajców i mieszczan.

Kop. Arch. Liber priv., str. 17 - 17 v.

140. 1535, 21 kwietnia, w Wilnie. Król Zygmunt I pozwala rajcom lubelskim na sprowadzenie wody przez kanały i rury (per cannas et fistulas) z rzeki Bystrzyca, od wsi Wrotków do miasta, z tym, aby wybudowany kosztem miasta wodociąg, od miejsca zwanego Kilowskie i łąki wójtowskiej we Wrotkowie, utrzymywany i naprawiany był nadal z ogólnych funduszy miejskich i nie przyczyniał szkody sadzawce (piscina) królewskiej we Wrotkowie. Jednocześnie król pozwala rajcom na pobieranie czynszu od mieszczan za korzystanie z wody i obracanie tegoż czynszu na potrzeby miasta.

Or. Mag. N 45. Perg. Relacja b-pa przemyskiego Jana Chojeńskiego. Podpis króla Zygmunta I. Pieczęci brak.

Kop. Arch. Liber priv., str. 28 v. - 29 v.

Reg. Matr. IV, N 17825. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 80. 3) 1841 r. N 92.

141. 1535, 23 kwietnia, w Wilnie. Król Zygmunt I potwierdza przywilej Kazimierza W. (z dn. 25 stycznia 1342 r., N 3), na mocy którego wsie Konopnica i Bronowice zostały inkorporowane do wójtostwa lubelskiego i przeniesione na prawo magdeburskie; ponieważ wsie te należy uznawać za przedmieście Lublina, a wójt lubelski i jego sukcesorowie tylko przez króla według prawa magdeburskiego, będąc wezwani pozwem królewskim, mogą być sądzeni i nie przez kogo innego (advocatus et sui succesores duntaxat a nobis iure theutonico maideburgensi cittacione nostra evocatus iudicari possit et ab alio nemine), przeto władze miejskie nie mogą z racji inkorporowania do miasta Konopnicy i Bronowic być pociągane do sądu ziemskiego. Zważywszy te okoliczności, Zygmunt I poleca wszystkim sędziom, tak ziemskim, jak również grodzkim, wniesione do nich przez szlachtę przeciwko burmistrzowi, rajcom i mieszczanom lubelskim pozwy z tytułu posiadania przez miasto wspomnianych wsi uznawać za nieprawomocne i niemające żadnego znaczenia (cittaciones invalidae et nullius momenti), rajców zaś król zwalnia od obowiązku stawiania się i odpowiadania na tego rodzaju nierozsądne (frivolae) wezwania.

Or. Mag. N 46. Perg. Podpis króla Zygmunta I. Brak pieczęci sygnetowej.

Reg. Matr. IV, NN 17153 i 17828. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 90. 3) 1836 r. N 81. 4) 1841 r. N 93.

142. 1535, 26 maja, w Wilnie. Król Zygmunt I zatwierdza dekret starosty lubelskiego Jana z Tęczyna z dn. 13 maja 1535 r. w sprawie wydalenia z m. Lublina żyda Joska Piesaka. Por. N 149.

Or. Mag. N 47. Perg. Ślad pieczęci sygnetowej królewskiej. Relacja b-pa przemyskiego Jana Chojeńskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 127. 3) 1836 r. N 82. 4) 1841 r. N 94.

143. 1535, 25 sierpnia, w Krakowie. Król Zygmunt I na prośbę rajców i mieszczan lubelskich wydaje z większą pieczęcią królewską transumpt przywileju swego z dn. 21 kwietnia tegoż roku (N 140) w sprawie wodociągów, który w kwietniu wydany został z pieczęcią sygnetową.

Or. Mag. N 48. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 84. 3) 1841 r. N 96.

144. 1535, 30 sierpnia, w Krakowie. Król Zygmunt I wydaje pod większą pieczęcią królewską potwierdzenie przywileju Kazimierza W. z dn. 25 stycznia 1342 r. (N 3) w sprawie inkorporacji do wójtostwa lubelskiego wsi Konopnicy i Bronowic, wydanego 23 kwietnia 1535 r. w Wilnie pod pieczęcią sygnetową (N 141).

Or. Mag. N 49. Perg. Pieczęci wiszącej brak. Podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego. In dorso: 1535. Privilegium. Villae Konopnicza et Bronowice iurisdictioni civili incorporantur.

Kop. 1) Mag. N 49. 2) Arch. Liber priv., str. 38.

Reg. Matr. IV, N 17177. 2) Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. NN 15-16. 3) 1836 r. N 85. 4) 1841 r. N 97.

145. 1535, 30 sierpnia, w Krakowie. Król Zygmunt I potwierdza przywilej z dn. 25 stycznia 1511 r., w Piotrkowie (N 106), zakazujący Wiktorynowi z Sienna, staroście chełmskiemu, i następcom jego na tym urzędzie pobierania cła od kupców lubelskich, przejeżdżających przez ziemię Chełmską.

Or. Mag. N 50. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Spec., str. 7-7 v.

Reg. Matr. IV, N 17178. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 107. 3) 1836 r. N 86. 3) 1841 r. N 98.

146. 1535, 1 września, w Krakowie. Król Zygmunt I potwierdza dekret ojca swego Kazimierza Jagiellończyka z dn. 12 czerwca 1453 r. (N 36), zabraniający szlachcie i duchowieństwu nabywanie w m. Lublinie placów lub domów oraz prowadzenie, załatwianie i popieranie przez szlachtę jakichkolwiek spraw w sądach miejskich (ut nulli nobiles seu terrigene cuiuscunque condicionis existant occasione rerum quarumcunque in iudiciis civitatis Lublinensis procurare, tractare aut fovere causas debeant et habeant). Por. N 289.

Or. Mag. N 51. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Liber priv., str. 42 - 43.

Reg. Matr. IV, N 17183 i Suppl. N 870. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 79. 3) 1836 r. N 83. 4) 1841 r. N 95.

147. 1535; 3 września, w Krakowie. Król Zygmunt I zatwierdza ugodę z dn. 2 lipca (f. 3 ipso die Visitationis b. Virginis Mariae) 1527 r. (N 123), zjednaną przez komisarzy królewskich Jana z Tęczyna, kasztelana lubelskiego, i Piotra z Dąbrowicy Firleja, kasztelana chełmskiego, między abbatysą klasztoru św. Brygidy Dorotą z Tomaszewic i przeorem (confessor generalis) tegoż klasztoru z jednej strony, a rajcami i całym pospólstwem m. Lublina z drugiej — w sprawie kanałów wodociągowych i gruntów spornych, na których wodociąg został wybudowany. Rajcy zapewniają klasztorowi korzystanie z wody wodociągowej, klasztor zaś obowiązuje się dawać rurmistrzowi kłody (robora) i wszystko niezbędne dla wodociągu oraz opłacać robotę rurmistrza. Obowiązuje się również klasztor nie czynić burmistrzowi, rajcom i pospólstwu przeszkód przy korzystaniu przez nich z praw i przywilejów, nadanych m. Lublinowi przez Kazimierza IV Jagiellończyka (w 1471 r., N 55) w sprawie kanałów, i nie rozciągać praw własności ani na kanały, ani na łąki, ogrody i błota, przez które kanały zostały przeprowadzone; następnie skasować (cassare) trzy ogrody z domami dawniej przez klasztor pobudowanymi w pobliżu wodociągu, czwarty zaś dom, zamieszkały przez Przelogowę, rajcy mają przenieść kosztem miasta na wskazane przez abbatysę i przeora miejsce, przy czym w przyszłości żadna ze stron nie będzie zabudowywać gruntów, stanowiących przedmiot obecnej ugody, lecz pozostawi je do ogólnego użytku. Co do łąków t. zw. Ordyczyńskich (Ordynkowskich, obywatela lubelskiego Wojciecha Ordynki), to rajcy obowiązują się nie czynić klasztorowi przeszkód w korzystaniu z tychże łąków.

Or. Mag. N 52. Perg. podarty. Pieczęci brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Liber priv., str. 29 v. - 30 v.

Reg. Matr. IV, N 17185. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 87. 3) 1841 r. N 99.

Uw. Arch. Lustracja 1570 r., str. 18-19: „Rury. Mieszczanie wiodą wodę przekopą z rzeki Bystrzyce kosztem nie małym na pół mile, wzięwszy ją od miasta z stawu Wrothkowskiego, na której rurans zbudowany i rurami woda do miasta przychodzi. Ta przekopa iż za przychodzeniem wód gwałtownych z gór często się targa, tedy wielki nakład na naprawę grobli u niej bydź musi, jakoż go rejestrami pokazano, iż w przeszłym roku rurmistrz, grabarz i poprawa grobli kosztuje złotych 577 groszy 26 denarów 9. Item dochód rurny od wody płacą ci, co piwo i miód ważą (s.) tylko w mieście, od waru piwa groszy 3 szelągów 2, od beczki miodu rozsycenia groszy 2.. Item ten pożytek mieszczanie na ratusz biorą, pokazali przywilej Casimiri Regis de data 1471-mo super facultatem in civitate Lublinski canalia faciendi et parandi et aquam de fluvio Bystrzyca sub muris civitatis eiusdem trahendi et ducendi cum condicione sine tamen nostro et bonorum nostrorum incommodo seu damno. Item pokazali drugi przywilej seren. Regis Sigismundi de data 1536^a) super deductione aquae per cannas et fistulas de fluvio Bystrzyca a villa Wrotkow“. — Lustracja 1660 r., N 247 b, str. 33: „Aquaeductus. Ci co piwa warzą i miód w samym mieście, płacą annuatim od wody miastu po gr. 6 ratione iż pp. mieszczanie wielki nakład w każdym roku na poprawę rur podejmują. Ten procent miastu należy vigore privilegii Casimiri Regis in a-o 1471, na co subsequuta posterior confirmatio per seren. Sigismundum de die Vilnae 21 Apr. a. 1535. Z tego rurmurzu płacą czynsz do szpitala św. Ducha po gr. 6, a to względem gruntu, przez który wodę tę prowadzą“.

148. 1535, 9 września, w Krakowie. Król Zygmunt I potwierdza przywilej dziada swego Władysława Jagiełły z dn. 26 marca 1405 r. (N 15), uwalniający kupców lubelskich od opłaty ceł w obrębie całego królestwa.

Or. Mag. N 53. Perg. Ślad czerwonej pieczęci woskowej, wyciśniętej na dyplomie. Relacja podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego.

Kop. Arch. Spec., str. 8-9.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 108. 3) 1841 r. N 100.

149. 1535, 25 września, w Krakowie. Król Zygmunt I, potwierdzając dawne prawa i przywileje m. Lublina, na których mocy nikt nie może mieszkać w obrębie murów miejskich i władać dziedzicznie domem, o ile nie jest zdolny do pełnienia powinności miejskich i uprawniony do korzystania z prawa miejskiego (nisi eum qui ad munia civitatis obeunda habilis et juris civilis capax esse queat), zezwala wyjątkowo niewiernemu Pessachowi^a) Joskowiczowi, który, podobnie do przodków swoich, corocznie pła-

a) 1535?

a) w innych aktach Pyessak.

cił pewną sumę do skarbu królewskiego za prawo inkolatu w mieście, na dożywotnie dzierżawienie wraz z żoną swoją Esterą Lubą domu, nabytego na gruncie samego miasta od niejakiego Mikołaja Piotrowskiego za 70 grzywien (i nieprawnie zapisanego na imię Pessacha w aktach grodzkich lubelskich), pod warunkiem podległości jurysdykcji radzieckiej i wójtowskiej, uiszczania wszystkich podatków tak królewskich, jak również miejskich, oraz nietolerowania w domu tym innych żydów. Kasując dane poprzednio przez starostę lubelskiego Jana z Tęczyna Pessachowi polecenie usunięcia się z miasta w ciągu 6-ciu tygodni pod zakładem 500 grzywien, król nakazuje, aby Pessach postawił przed sądem gajonym lubelskim Piotrowskiego dla dokonania przez tegoż rezygnacji ze sprzedanego Pessachowi domu na rzecz burmistrza, rajców i całego pospólstwa m. Lublina za taką sumę 40 grzywien. Jednocześnie Zygmunt I zaznacza, że pozwolenie na dożywotnie zamieszkanie w Lublinie dotyczy tylko Pessacha i żony jego, lecz nie rozciąga się na innych żydów (*decernimus ipsum Judaeum Piesak Joskowicz praefatum solum duntaxat ad tempora vitae illius et uxoris eius Sterlube modernae et neminem alium Judaeum neque quempiam successorum eius in civitate nostra Lublinensi manere et habitare*).

Or. Mag. N 54. Perg. b. zniszczony. Podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego. In dorso: Piessak Judaeus. Judaeo Piesak ad vitae duntaxat tempora super incolatum domus in civitate Lublinensi concessum privilegium. — 29-um privilegium in quo continetur, ut Piessak Judaeus onera civilia solvat et alios Judaeos se amplius... locet(?).

Kop. 1) Mag. N 54. Dwie kopie XVIII w. i trzecia, wydana 27 maja 1818 r. przez archiwistę m. munic. Lublina Mikołaja Cękałskiego „z księgi przywilejów miastu Lublinowi służących, na pergaminie napisanej i w Archiwum miasta munic. Lublina znajdującej się”. 2) Arch. Liber priv, str. 44-45 v.

Reg. 1) Matr. IV, N 17198, z datą 8 września; 2) Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 128. 3) 1841 r. N 101.

150. 1535, 27 września, w Krakowie. Król Zygmunt I, powiększając ustanowioną superiori tempore opłatę mostowego (*theloneum pontale*) — po 3 denary od naładowanego towarami wozu, stanowi, aby woźnice i kupcy, którzy dają na zamek po 1 groszu grobelnego (*theloneum aggerale, quod grobelne dicitur*), płacili na rzecz miasta, na naprawę i konserwację mostów i dróg miejskich, tyle trzeciaków mostowego, ile groszy grobelnego płacą na zamek (*quicumque mercatores et vectores et a quibuscumque rebus suis theloneum aggerale per unum grossum castro Lublinensi solvunt, hi ipsi etiam quotquot grossos pendunt, solvere etiam et contribuere per totidem ternarios ipsis consulibus Lublinensibus undecumque et versus quamcumque partem illac ratione thelonei eorum pontalis, viarum et pontium civilium omnino debeant et tenebuntur*).

Oryg. Łopac. N 1304. Perg. Uszkodzona pieczęć czerwona woskowa na jedwabnym sznurku. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego. In dorso: Privilegium super theloneo aggerali, 1535.

Kop. Arch. Liber priv., str. 39 - 39 v.

Reg. Matr. IV, N 17267. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 48. 3) 1836 r. N 88. 4) 1841 r. N 102.

Uw. Arch. Lustr. 1660 r., ks. 247 a, str. 40: „Mostowe, sztukowe, stryhelne, korcowe. Miasto... mostowe bierze vigore privilegii Sigismundi regis de a. 1535, którym przywilejem (ad reficiendum et manutenendum pontem ac viam reparandam abolendo priores litteras super praedicto theloneo a curribus emanatas) data facultas temu miastu theloneum pontale exigendi per ternarium ab iis, quicunque ratione thelonei aggeralis ad castrum Lublinense per grossum unum solvunt“.

151. 1535, 27 września, w Krakowie. Król Zygmunt I postanawia, że miasto Lublin w razie poboru na obronę państwa szosu winno na przyszłość płacić na ręce poborcy ziemi Lubelskiej tylko 60 grzywien, resztę zaś ściągniętej sumy rajcy mogą obracać na ogólne potrzeby miasta oraz na naprawę murów i fortyfikacji.

Kop. Arch. Liber priv., str. 39 v.

Reg. Matr. IV, N 17265. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 72. 3) 1836 r. N 89. 4) 1841 r. N 103.

152. 1535, 27 września, w Krakowie. Król Zygmunt I powiększa liczbę rajców lubelskich z 8-miu do 10-ciu; starych rajców (consules antiqui) winno być odtąd 6-ciu; nowych czyli rezydentów 4-ch; tych ostatnich (pełniących obowiązki zmieniających się co kwartał burmistrzów) mają co roku wybierać z grona ławników według dawnego zwyczaju: pierwszego (I kwartału) — starosta w imieniu królewskim, drugiego (II kwartału) — wojewoda, trzeciego i czwartego (III i IV kwartałów) — pospólstwo.

Kop. Arch. Liber priv., str. 43 - 43 v.

Reg. Matr. IV, N 17266.

153. 1535, 28 września, w Krakowie. Król Zygmunt I poleca wojewodom, kasztelanom, starostom, celnikom i inn. nie pobierać żadnych ceł od towarów mieszczan lubelskich oraz tych przedmieszczan, którzy pozostają pod jurysdykcją miejską i ponoszą na równi z mieszczanami ciężary publiczne.

Or. Mag. N 55. Perg. Pieczęć z czerw. wosku na dyplomie. Ad mandatum S. R. M-tis proprium; podpis podkanclerzego kor. Piotra Tomickiego. Jest również tamże drugi egzemplarz pergaminowy; różnica ta, że po wyrazach „singulis theloneorum solucionibus“ dodano: „ab eorum mercibus quibuslibet“.

Kop. 1) Mag. N 55. 2) Arch. Spec., str. 10.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 109. 2) 1836 r. N 90. 3) 1841 r. NN 104-105.

154. 1536, 8 listopada, w Warszawie. Król Zygmunt I wydaje mandat do starosty lubelskiego Jana Tęczyńskiego, aby nie mianował żydów licytatorami w Lublinie.

Kop. Arch. Consularia, 105, f. 76 v.

155. 1537, 22 lutego, w Krakowie. Król Zygmunt I na podstawie confirmowanego przez niego 23 kwietnia 1535 r. (N 141) przywileju Kazimierza W. z dn. 25 stycznia 1342 r. (N 3), wyłączającego wieś Konopnicę z jurysdykcji ziemskiej i uznającego ją za podległą prawu miejskiemu, ponownie uwalnia rajców lubelskich, jako dziedziców i posesorów wspomnianej wsi, od obowiązku odpowiadania przed sądem ziemskim, do którego pociągnął ich szl. Paweł Bistram, dziedzic Popkowic.

Or. Mag. N 56. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Chojeńskiego.

Kop. 1) Mag. N 56. 2) Arch. Liber priv., str. 40.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 94. 2) 1841 r. N 107.

156. 1537, 22 lutego, w Krakowie. Król Zygmunt I, nakazując Mikołajowi Rusockiemu, staroście łęczyckiemu, przedeckiemu i rawskiemu, poszanowanie nadanej mieszczanom lubelskim i potwierdzonej przywilejami wolności celnej w obrębie całego królestwa, stwierdza, że wolność ta, o ile dotyczy starych ceł królewskich, rozciąga się również na starostwa królewskie Łęczyckie i Rawskie, natomiast cło kasztelańskie oraz innych dygnitarzy i urzędników królewskich mieszczanie lubelscy obowiązani są opłacać.

Or. Mag. N 57. Perg. b. uszkodzony. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Chojeńskiego.

Kop. 1) Mag. N 57, z końca XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 22 v. - 24.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 110. 3) 1836 r. N 93. 4) 1841 r. N 108.

157. 1537, 27 lutego, w Krakowie. Z powodu skarg mieszczan lubelskich na mieszczan lwowskich, jakoby m. Lwów wzbraniało kupcom z Turcji i Wołoszczyzny udawać się na jarmarki lubelskie, naruszając posiadane przez Lublin przywileje na skład i na jarmarki, na które wolno zjeżdżać kupcom ze wszystkich części świata, i wobec twierdzenia mieszczan lwowskich, że na mocy otrzymanych od królów polskich przez m. Lwów przywilejów wszyscy kupcy skądkolwiek przybywający obowiązani są wwozić, składać i sprzedawać tutaj towary i nie mogą stąd wyjeżdżać dalej (ut

omnes mercatores undecumque venientes res et merces suas in eorum civitatem invehere illicque deponere et vendere teneantur et debeant neque inde longius progredi possint), król Zygmunt I, zajęty innymi sprawami, postanowił dekretem tymczasowym, że mieszczanie lwowscy nie powinni pozwalać Turkom, Tatarom i Wołochom na omijanie ich miasta, lecz mają prawo zmuszać ich do składania we Lwowie towarów i czynić to mogą bez obrazy dla mieszczan lubelskich i bez wszczynania przez tych ostatnich sprawy (quod ipsi cives Leopolienses non tenebuntur mercatores Turcos, Tartaros et Valachos permittere civitatem suam preterire, sed res et merces eorum illic in civitate sua deponere cogent et retinebunt idque facere poterunt sine iniuria et causa conquerendi eorundem civium nostrorum Lublinsium) aż do definitywnego rozstrzygnięcia przez króla tego zatargu po rozważeniu przywilejów obu miast.

Or. Mag. N 58. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Chojeńskiego.

Kop. Arch. Liber priv., st. 45 v. - 46 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 96. 3) 1841 r. N 110.

158. 1537, 9 marca, w Krakowie. Król Zygmunt I wskutek skarg mieszczan lubelskich na kupców, którzy, idąc z w. ks. Lit. do Wrocławia, omijają Lublin ze szkodą dla miasta (qui ex magno ducatu nostro Litvanie Vratislaviam euntes declinare et preterire solent itinera publica per civitatem nostram Lublinsensem dirigentia unacum rebus et mercibus suis), poleca staroście lubelskiemu Janowi z Tęczyna wydać ogłoszenie, zabraniające omijanie Lublina, nieposłusznych zaś chwytając, zatrzymywać i nakładać na nich kary.

Or. Mag. N 59. Pieczęć przez papier na dyplomie wyciśnięta. Ad mandatum S. R. M-tis.

159. 1537, 9 marca, w Krakowie. Król Zygmunt I na prośbę burmistrza, rajców i pospólstwa m. Lublina przenosi dzień dorocznych wyborów rajców z dnia św. Walentego (14 lutego) na oktawę Obrzezania Pańskiego (8 stycznia).

Kop. Arch. Liber priv., str. 43 v. - 44.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 95. 3) 1841 r. N 109.

160. 1537, 4 października, w Krakowie. Król Zygmunt I daje szpitalowi św. Ducha na przedmieściu lubelskim na utrzymanie znajdujących się w nim ubogich 24 gr. rocznego czynszu, płaconego na zamek królewski z dwóch łanów pola, zapisanych dla szpitala przez Piotra Siestrzeńca (patrz N 35) i znajdujących się między polami mieszczan lubelskich Jana Domaratha i Mikołaja Gawrona, oraz obdarza łany te immunitetem kościelnym.

Or. Mag. N 60. Perg. b. uszkodzony. Pieczęci brak. Relacja kanclerza w. kor. Jana Chojeńskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 152. 3) 1836 r. N 92. 4) 1841 r. N 106. W Matr. IV, N 18362: Cracovia, f 6 ante Oculi (2 mar.). Donatio 2 laneorum agri, inter agros Joannis Domarat et Michaelis Gawron, civium Lublinensium, sitorum, hospitali S. Spiritus in anteurbio Lublinensi, ad preces consulum Lublinensium, confirmatur; N 18430: Cracovia, sabbato ante Rogationum (5 maii). Ad supplicationes consulum Lublinensium hospitali S. Spiritus in anteurbio Lublinensi eiusque praeposito duo lanei agri inter agros Joannis Domarath et Michaelis Gawron, civium Lublinensium, iacentes, donantur.

Uw. Por. ks. Wadowski, Kościoły, str. 362.

161. 1538, 1 lutego, w Piotrkowie. Król Zygmunt I wydaje uniwersał do wojewodów, kasztelanów, starostów, celników etc. w miastach Łęczycy, Radomiu, Radomsku, Rawie, Kleczowie, Sandomierzu, Krasnymstawie i inn., aby stosownie do przywilejów, nadanych przez poprzednich królów m. Lublinowi, od obywateli tegoż miasta nie pobierano w państwie polskim ceł.

Or. Mag. N 61. Perg. uszkodzony. Ślad czerwonej pieczęci woskowej, wyciśniętej na dyplomie. Ad mandatum proprium S. R. M-tis.

Kop. Mag. N 61.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 111. 3) 1836 r. N 99. 4) 1841 r. N 114.

162. 1538, 5 lutego, w Piotrkowie. Król Zygmunt I, pragnąc wynagrodzić rajców lubelskich ratione eius iacturae quam publicae rei inserviando subire solent, pozwala im na wybudowanie własnym kosztem młyna na rz. Bystrzycy, z którego dwie miary winny iść na zamek królewski, a trzecia rajcom, obecnym i przyszłym, pro eorum privato usu; na naprawę młyna król obowiązuje się dawać dwie części, a rajcy jedną.

Kop. Arch. Liber priv., str. 46 v. - 47 v.

Reg. Matr. IV, N 6253. Sumar. 1819 r. N 31.

Uw. Wcześniejsze wiadomości o młynach patrz Lustracje 1564 r., str. 17 - 18, oraz 1570 r., str. 32 - 38 i 41 - 44.

163. 1538, 16 lutego, w Piotrkowie. Król Zygmunt I znowu (por. N 148) potwierdza (transumuje) mieszczanom lubelskim przywilej Władysława Jagiełły z dnia 26 marca 1405 r. (N 15) w sprawie wolności celnej.

Or. Mag. N 62. Perg. Ślad czerwonej pieczęci woskowej, wyciśniętej na dyplomie. Relacja podkanclerzego kor. Pawła Wolskiego, bez podpisu.

Kop. 1) Mag. N 62. 2) Arch. Spec., str. 11-12.

Reg. Sumar.: 1) 1718 r. 2) 1836 r. N 97. 3) 1841 r. N 111.

164. 1538, 24 lutego, w Piotrkowie. Król Zygmunt I zatwierdza ugodę między opatem klasztoru Sulejowskiego Salomonem z jednej strony, a posłami (nuntii) m. Lublina z drugiej, w sprawie pobierania cła od bydła, pędzonego przez miasta tegoż klasztoru Skrzyn i Sulejów. Obywatele lubelscy obowiązują się płacić od pary koni, wołów i krów, bądź pędzonych, bądź ciągnących wozy lub inne ciężary, po 5 obolów; od każdej owcy, jagnięcia i kozy po 1 obolu; przy pędzeniu przez wodę wolni będą od opłaty mostowego (pontale); pędzący przez te miasta bydło winni posiadać przy sobie urzędowe, z pieczęcią miejską, zaświadczenie swego obywatelstwa lubelskiego.

Or. Mag. N 63. Ślad czerwonej pieczęci woskowej, wyciśniętej na dyplomie. Relacja kanclerza w. kor. Jana Chojeńskiego, bez podpisu.

Kop. Mag. N 63.

Reg. Matr. IV, N 6267. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 100. 3) 1841 r. N 113.

165. 1538, 7 marca, w Piotrkowie. Statuta Sigismundi I. „Miasta i miasteczka, zabraniające kupcom podczas jarmarku, a mianowicie we Lwowie, Lublinie, Poznaniu, Warszawie, na funty, łokcie i kamienie sprzedawać, pozwane przed króla i trzema świadkami przekonane, 100 grzywien winę zapłacić mają, której połowica do skarbu królewskiego, a druga parti instiganti dostać się ma“.

Dr. Vol. leg., I, wyd. 1732 r., str. 524.

166. 1538, 21 marca, w Krakowie. Król Zygmunt I wydaje mandat do burmistrza i rajców lubelskich względem uwolnienia więzionych w areszcie i trzymanyh w kajdanach przedmieszczan, za poręką czcigodnych cbywateli lubelskich, aż do decyzji sądu królewskiego, na który król wzywa burmistrza i rajców.

Or. Mag. N 64. Pieczęć w wosku przez papier wyciśnięta. Ad mandatum S. R. M-tis proprium. Bez podpisu. In dorso: Pro parte suburbannorum Regiae Maiestatis mandatum emissionis incarcerationum.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z mylną adnot.: niemasz. 2) 1836 r. N 98. 3) 1841 r. N 112.

167. 1538, f. 2 proxima in qua decantatur introitus Cantate, w Krakowie. Król Zygmunt I na prośbę mieszczan lubelskich ustanawia, że odbywające się w Lublinie na Zielone świątki i na Oczyszczenie N. M. Panny jarmarki winny rozpoczynać się nie na 8 dni przed każdym z tych

święt i kończyć w 8 dni po nim, jak to miało miejsce dotychczas stosownie do przywileju Kazimierza IV z dn. 30 czerwca 1448 r. (N 27), lecz rozpocząć się w sam dzień wymienionych świąt i trwać dwa tygodnie, jak to jest w zwyczaju w Krakowie (*per duas usque hebdomadas durent et continuentur iuxta morem et consuetudinem in civitate nostra Cracoviensi in hoc servari solitam*).

Kop. Arch. Liber priv., str. 32 - 32 v.

Reg. Matr. IV, N 19185, pod datą 22 maii. Sumar. 1819 r. N 36, pod datą 13 maja.

Uw. Wg aktu N 184 jarmarki na Zielone świątki i na Oczyszczenie N. M. Panny per 16 dies post dicta festa durare debent.

168. 1539, 23 października, w Krakowie. „Litterae Vladislai II regis datae in Lublin f. 2 in crastino Matthaei (22 sep.) anno 1432 (N 21) super erectione et fundatione monasterii ordinis s. Mariae Virginis et s. Beatae (zam. Brigittae) in suburbio Lublinensi confirmantur“. Por. N 236.

Reg. Matr. IV, N 20015.

169. 1540, 26 stycznia, w Krakowie. „Consulibus Lublinensibus molendiarum regium Lublinense magnum appellatum in fluvio Bistrzicza de manibus Joannis Domarad, consulis Lublinensis, exemere consensus datur“.

Reg. Matr. IV, N 20082.

170. 1540, 23 marca, w Krakowie. Król Zygmunt I w sporze między rajcami m. Lublina a Janem z Tęczyna, wojewodą sandomierskim i starostą bełzkim, chełmskim i krasnostawskim, o pobór przez Jana z Tęczyna w tenucie bełzkiej opłaty celnej od mieszczan lubelskich wbrew przywilejowi dziada Zygmunta I, Władysława Jagiełły, nadającemu tymże mieszczanom wolność celną w całym królestwie (N 15), uznaje dożywotnie prawo Jana z Tęczyna na pobieranie wspomnianej opłaty, ponieważ prawo to zostało mu nadane przed konfirmacją ogólnej dla mieszczan wolności celnej; stanowi jednak król, że po śmierci Jana z Tęczyna mieszczanie lubelscy do opłaty cła w starostwie bełskim nie powinni być pociągani.

Or. Mag. 65. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego laku w bryle woskowej na paskach pergaminowych. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

Kop. 1) Mag. N 65, XVIII w. 2) Arch. Spec., str. 13 - 13 v.

Reg. Matr. IV, N 20237. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 101. 3) 1841 r. N 115.

171. 1540, 16 kwietnia, w Krakowie. Wobec skargi przedmieszczan na burmistrza i rajców lubelskich z powodu niewydawania im odpi-

sów przywilejów, służących w równym stopniu przedmieszczanom, jak i mieszczanom, oraz wobec tłumaczenia się pozwanych, quod hec privilegia civilia seu litteras que eis sunt date ad servandum non licere cuiquam tradere per manus, ne ita in aliquam iacturam seu detrimentum respublica civilis deveniat, sed neque copias earum literarum integras dare propter varios eventus, quos facile quilibet estimare potest, cum ipsis tantum thesaurus et privilegia credita sunt, — król Zygmunt I wydaje dekret, że burmistrz i rajcy nie powinni wydawać przedmieszczanom ani przywilejów, ani ich kopij w całości, lecz tylko ekstrakty, zawierające bezpośrednio ich dotyczący artykuł i opatrzone pieczęcią miejską. Albo sami rajcy, albo w ich obecności pisarz miejski obowiązani są, lecz tylko na ratuszu, pokazać i przeczytać przedmieszczanom na ich żądanie dany przywilej.

Or. Mag. N 66. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu. Ad mandatum proprium S. R. M-tis. In dorso: Decretum seren. Sigismundi super communicationem privilegiorum civibus suburbanis Lublinensibus a. D. 1540.

172. 1540, 23 kwietnia, w Krakowie. „Mandatum Petro de Dambrowicza, palatino Lublinensi, Casimiriensi et Radomiensi capitaneo, in absentia iudici hebraeorum seu officio castrensi Lublinensi, ut interdicat doctori iudaeo Schachno in civitate Lublinensi seditiones et disturbia excitare et iudaeos insolitis excommunicationibus et ritibus legi eorum contrariis aggravare, sub poena 1000 marc., quod non solum in civitate Lublinensi, sed ubilibet in regno observari debeatur“.

Reg. Matr. IV, N 6851.

173. 1540, 1 maja, w Radomiu. Król Zygmunt I z powodu sporów między burmistrzami, rajcami i mieszczanami m. Lublina z jednej strony, a przedmieszczanami z drugiej wyznaczył komisję w składzie Piotra Firleja wojewody, Jana z Tęczyna starosty i Bernarda Maciejowskiego kasztelana lubelskich. Komisarze, zbadawszy na miejscu sprawę, wydali dekret (treści dekretu w akcie nie przytacza się), pozostawiając na decyzję króla punkty, dotyczące propinacji na przedmieściach miodu i piwa, lokowania u siebie gości (hospitum locatio), uprawiania handlu i składu towarów. Rajcy i mieszczanie lubelscy przez posła swego przedstawili królowi w terminie przywilej Kazimierza IV z dn. 17 maja 1489 r. (N 67), który Zygmunt I na prośbę mieszczan lubelskich obecnie transumuje i w całości potwierdza.

Or. Mag. N 67. Perg. Pieczęci wiszącej brak. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego. In dorso: Privilegium in quo continetur civibus suburbanis licitum esse propinare cerevisiam, sed mercatura quaevis illis indicta est. lidem (s.) privilegio obedientia magistratui, conventicula inhibetur.

Kop. Mag. N 67, 1800 r., z podpisem sekretarza magistratu m. Lublina Franciszka Krępskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 142. 3) 1836 r. N 102. 4) 1841 r. N 116.

174. 1541 (? 35-ty rok panowania Zygmunta I), 2 marca. Król Zygmunt I nakazuje wojewodzie lubelskiemu Piotrowi z Dąbrowicy, aby podwojowodzy nie mieszał się do propinacji, jako sprawy należącej z dawna do rajców.

Or. Mag. N 68, b. źle dochowany; części aktu brak. Pieczęci brak. In dorso: Literae ad dominum palatinum, ne in constitutionem vini se ingerat.

175. 1541, 2 marca, w Wilnie. „Civibus Lublinensibus ratione munitionis oppidi lapides in montibus Tatari dictis et aliis circa Lublin existentibus libere frangere potestas datur“. Por. N 272.

Reg. Matr. IV, N 20508.

176. 1541, 4 marca, w Wilnie. Król Zygmunt I, uznając, że burmistrz i rajcy lubelscy zaniedbują swe interesy prywatne przez spełnianie obowiązków publicznych, że jest rzeczą słuszną, ut qui sentit onus, sentiat et commodum, oraz pragnąc, aby rajcy byli bardziej skłonni i pilni do czynienia każdemu sprawiedliwości, przekazuje na prywatny ich użytek całkowity dochód, obecny i przyszły, z arendy gorzałczanej w m. Lublinie i jego okolicach, który przywilejem swym z dn. 12 maja 1524 r. (N 120) przeznaczył na reparację miasta (volentes ipsos consules ad iusticiam unicuique administrandam tanto propensiores et diligentiores efficere, proventum seu salarium, quod ex vino distillato seu cremato in civitate nostra Lublinensi et circumcirca provenire solet ac in futurum quomodo libet provenire poterit, illis et aliis pro tempore existentibus consulibus.. largimur. Quemadmodum antea id ipsum sallarium pro civitatis praefatae reparatione donavimus, sic eandem donationem nostram in ipsos proconsules et consules transferimus... pro sua utilitate privata).

Or. Łopac. N 1305. Perg. Po pieczęci pozostały paski pergaminowe. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

Reg. Matr. IV, N 20511. Sumar.: 1) 1819 r. N 39. 2) 1836 r. N 103. 3) 1841 r. N 117.

177. 1541, 7 czerwca, w Wilnie. Król Zygmunt I transumuje i potwierdza ugodę, zawartą 28 lipca 1535 r. między burmistrzem Janem Łabędziem, rajcami — rezydentami Mikołajem Wiśniowskim, Janem Lubomelskim i Janem Domarathem oraz całym pospólstwem m. Lublina z jednej strony, a przedmieszczanami lubelskimi z drugiej. Na mocy tej ugody przed-

mieszczanie obowiązali się zachować ordynację, zawartą w przywileju Kazimierza IV (z dn. 17 maja 1489 r., N 67), oprócz końcowego punktu, głoszącego, że w krzywdach swoich mogą udawać się do starosty (*preter articulum in fine contentum, que (s.) ipsos suburbanos pro eorum iniuriis ad capitaneum loci posse confugere declarat*). Pokrzywdzeni przedmieszczanie winni zwracać się do całej rady m. Lublina. Niezadowoleni z wyroku tej ostatniej mogą w dzień dorocznych wyborów magistratu wystąpić ze swoimi pretensjami wobec wójta, ławników, cechmistrzów, pięciu mężów i całego społeczeństwa; stąd służy im apelacja do króla.

Or. Mag. N 69. Perg. Pieczęć woskowa przez papier wyciśnięta na dyplomie. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego. In dorso: *Privilegium in quo continetur ne cives suburbani pro iniuriis ad capitaneorum a) recurrant, sed tantum ad Magistratum. A. D. 1541.*

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 104. 3) 1841 r. N 118.

178. 1541, 26 października, w Wilnie. Król Zygmunt I, po wydaniu burmistrzowi i rajcom lubelskim konsensu na zakupienie czynszu rocznego dla kaznodziei (*pro praedicatore verbi divini*) w Lublinie oraz na zapis tegoż czynszu na jakichkolwiek dobrach ziemskich w państwie polskim *in vim reemptionis alias na wyderkaf za 500 zł p.*, nakazuje, aby właściciele dóbr, na których czynsz ten jest ubezpieczony, ponosili ciężary wypraw wojennych; po wykupieniu tego czynszu w całości lub częściowo rajcy lubelscy mogą przenieść go na inne dobra bez wyjednywania pozwolenia królewskiego.

Kop. Mag. N 70, XVIII w.

Reg. Matr. IV, N 20654. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 105. 3) 1841 r. N 119.

179. 1541, 27 października, w Wilnie. Król Zygmunt I potwierdza rajcom lubelskim dawne ich prawo wyboru i stanowienia „licytatorów“ (*licitatores seu prosenetae a)* oraz sądzenia kupców chrześcijańskich i żydowskich, miejscowych i obcych, bez jakiegokolwiek przeszkody ze strony starosty (*cum in ea potestate et facultate licitatores seu prosenetas eligendi et constituendi ac mercatores et negociatores tam christianos, quam etiam iudaeos iudicandi proconsul et consules Lublinenses antea fuere..., illos et alios pro tempore existentes consules Lublinenses hac in potestate conservandos duximus*). Por. N 289.

Or. Mag. N 71. Perg. Po pieczęci pozostały tylko rzemyki. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

a) ad capitaneum loci?

a) prosenetae zam. proxenetae — meklerze, jednacze kupca, przekupnie.

Kop. Mag. N 71.

Reg. Matr. IV, N 20656. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 106.
3) 1841 r. N 120.

180. 1541, 27 października, w Wilnie. Król Zygmunt I, mając przedłożony mu przywilej Władysława Łokietka, księcia krakowskiego i sandomierskiego (1317 r., N 1), nadający inter cetera wójtowi lubelskiemu prawo budowania młynów w granicach miasta, oraz commendatam habentes proconsulis et consulum Lublinensium fidem, virtutem et dexteritatem ac in republica civitatis illius nostrae regenda et augenda ac iusticia unicuique administranda singularem curam, studium et diligenciam volentesque illos ad eiusmodi munera et onera... tanto alacrius et promptius obeunda obligationes reddere ac aliqua ex parte consolatos facere, pozwala mieszkańcom lubelskim na wybudowanie młyna na rz. Bystrzycy circa molendinum canalium, przy czym dwie miary z młyna tego mają iść na zamek królewski, a trzecia rajcom pro eorum usu privato et utilitate; na naprawę młyna król będzie dawał dwie części, a rajcy jedną. O ileby młyny i słodownie (braseatoria) królewskie nie działały wskutek niedostatku wody lub z innych powodów, wszyscy winni udawać się wyłącznie do młyna, który wybudują rajcy, i tu składać sól oraz mleć. Por. NN 162 i 169.

Or. Mag. 72. Perg. Połowa czerwonej pieczęci w bryle wosku na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

Reg. Matr. IV, NN 20657-20658; Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 29-30.
3) 1836 r. N 107. 4) 1841 r. N 121.

Uw. Lustr. 1570 r., str. 19-20: „Za przywilejem seren. Sigismundi de data 1541-mo zbudowali byli mieszczanie młyn na przekopie przy rurancie, w którym wedle tegoż przywileju król imć miał mieć dwie mierze, a trzecią miarę rajce pro usu eorum privato“.

181. 1541, 29 listopada, w Wilnie. Król Zygmunt I wydaje przedmieszczanom Czwartkowskim przywilej, uznający ich, pomimo podlegania prebendarzowi kościoła św. Mikołaja, za obywateli lubelskich i zwalnający od opłat, ceł i podatków na równi z innymi mieszkańcami i przedmieszczanami lubelskimi (homines qui circumcirca ecclesiam habitant s. Nicolai... a iurisdictione quavis saeculari exempti et solius praebendarii iurisdictioni adiudicati... ut eodem quo antea ex quo ibidem cives et suburbani Lublinenses privilegio libertateque perpetua et in aevum gaudeant neque ad ullum eos tributum, theloneum et vectigal solvendum teneri praesentibus decernimus et declaramus).

Kop. Arch. Fragm. Cons. 12, N 39, oraz kopie potwierdzenia tegoż przywileju przez króla Michała Wiśniowieckiego z dn. 22 list. 1669 r. (N 366)

w Krakowie i zaświadczenia wójta i ławników gruntu prebendy św. Mikołaja z dn. 31 paźdz. 1665 r. w Lublinie, że kupione przez Sebastiana Jastkowskiego, dziedzica na Jastkowie, „na domek wikaryego i na szkołę bakałarzowi do uczenia“ grunta Chmielowski, Maxuliński, Stanisława Lenarczyka i Piotra Bonieckiego były zawsze w używaniu prebendarza kościoła św. Mikołaja. Wszystkie kopie z 1783 r.

Reg. 1) Matr. IV, N 20675. 2) Sumar. 1781 r., str. 94: Summarium documentorum respectu fundi seu suburbii Czwartek.

182. 1541, 30 listopada, w Wilnie. „Homines praebendarii s. Nicolai in suburbio Lublinensi, ita ut alii cives Lublinenses, ab omni tributo vectigali sive teloneo quovis in foris aut nundinis solvendo immunes et liberi pronuntiantur“.

Reg. Matr. IV, N 20677.

183. 1542, 9 marca, w Wilnie. Król Zygmunt I na prośbę przybyłych do Wilna delegatów od mieszczan lubelskich wydaje uniwersał do starostów, celników i naczelników komór bełzkiej i chełmskiej, aby od obywateli lubelskich czasowo nie pobierano cła na wspomnianych komorach, lecz tylko rejestrowano nazwiska wszystkich przechodzących z towarami. Ostateczną decyzję król wyda po przedstawieniu mu przywileju, na który powołują się delegaci, lecz którego propter locorum distantiam et pericula nie wzięli z sobą. Por. N 185.

Or. Mag. N 73. Pieczęć w czerwonym laku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu. Ad mandatum S. R. M-tis proprium.

Kop. Mag. N 73.

Reg. Sumar. 1781 r.

184. 1542, 9 marca, w Wilnie. „Civitati Lublinensi omnia priora privilegia super nundinas binas confirmantur et ipsae nundinae a die festorum, alterae Pentecostes, alterae Purificationis V. M. (2 feb.) incipere et per 16 dies post dicta festa durare debent“. Por. N 167.

Reg. Matr. IV, N 20755.

185. 1543, 20 kwietnia, w Krakowie, na sejmie konwokacyjnym. Król Zygmunt I postanawia, że po śmierci Jana z Tęczyna, starosty bełzkiego i chełmskiego, mieszczanie, kupcy i woźnice lubelscy winni korzystać z wolności celnej na komorach bełzkiej i chełmskiej, jak również w całym państwie. Por. N 183.

Or. Mag. N 74. Perg. Pieczęć czerwona w bryle wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Pawła Wolskiego.

Kop. 1) Mag. N 74, XVIII w. 2) Arch. Spec., N 14-14 v.

Reg. Matr. IV, N 7187. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 112.
3) 1836 r. N 109. 4) 1841 r. N 124.

186. 1543, 20 kwietnia, w Krakowie. „Sententia in causa inter cives et suburbanos Lublinenses ratione propinationis cerevisiae, mercantiae, hospitum aliarumque rerum per Joannem comitem a Tenczin, castellanum Voiniciensem et capitaneum Lublinensem, Lublini f. 6 post Laurentii (11 aug.) anno 1542 lata, ad supplicationem consulum Lubl. confirmatur“.

Reg. Matr. IV, N 7189.

187. 1543, 3 czerwca, w Krakowie. „Judaei Lublinenses a solutione telonei Crasnostaviensis, Belzensis et aliorum inter Leopolim et Lublin eximuntur“.

Reg. Matr. IV, N 21117.

188. 1543, 19 grudnia, Wielawieś. Król Zygmunt I wydaje mandat do burmistrza i rajców lubelskich: w związku z obawą moru jarmark, przypadający na św. Szymona i Judę (28 paźdz.), został odroczony, a pobierane na tym jarmarku cła podarowane przez króla; obecnie, wobec mającego się odbyć na Oczyszczenie N. M. Panny (2 lutego) jarmarku, król nakazuje, aby cła królewskie zostały pobrane uti prius. Por. N 190.

Or. Mag. N 75. Pieczęć w czerwonym laku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu. Ad mandatum S. R. M-tis proprium.

Reg. Sumar. 1841 r. N 125.

189. 1543, 19 grudnia, Wielawieś. Król Zygmunt I wydaje do starosty lubelskiego Jana z Tęczyna mandat w sprawie pobrania ceł królewskich podczas jarmarku na Oczyszczenie N. M. Panny tej samej treści, co poprzedni.

Or. Mag. N 76. Pieczęć w czerwonym laku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu. Ad mandatum S. R. M-tis proprium.

190. 1544, 8 lutego, w Piotrkowie. Król Zygmunt I poleca staroście lubelskiemu Janowi z Tęczyna zabronić celnikom pobieranie ceł podczas odbywającego się na Oczyszczenie N. M. Panny (2 lutego) jarmarku, ponieważ wyjątkowo tylko (mandatem z dn. 19 grudnia 1543 r., N 188), z powodu obawy moru, przeniesione zostały na dzień ten cła niepobrane podczas jarmarku na św. Szymona i Judę (28 paźdz.); przysługująca mieszczanom lubelskim wolność od ceł podczas jarmarku na Oczyszczenie N. M. Panny winna być zachowana.

Or. Mag. N 77. Pieczęć z czerwonego laku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu. Ex mandato S. R. M-tis proprio.

Kop. Mag. N 77, XVIII w.

Reg. Sumar. 1841 r., N 126.

191. 1544, 12 grudnia, w Krakowie. „Decretum regium in causa inter consules Lublinenses et Leopolienses, quod hi mercatores e Turcia et Valachia ad nundinas Lublinenses ire non permittunt“.

Reg. Matr. IV, N 21727.

192. 1545. „Targowe. Biorą (mieszczanie) w targi wolne łopatki od każdego bydłęcia zabitego do zamku. Mieszczanie pokazali przywilej ser. regis Sigismundi de data 1545-to, iż łopatek brać ni miano do zamku, jeno do żywota magnifici Joannis de Thenczyn pallatini Sandomiriensis, bo są miastu dane“.

Lustr. 1570 r., str. 24-25.

193. 1545, 20 lutego, w Krakowie. Król Zygmunt I wydaje dekret w następującej sprawie między mieszczanami lubelskimi a starostą lubelskim Janem z Tęczyna: mieszczanie skarżyli się, że 1) w wybudowanej za mostem na rz. Bystrzycy karczynie Budzyn (thaberna Budzin dicta) oraz w innych podlegających jurysdykcji starościńskiej miejscach sprzedawane jest z naruszeniem dawnych ich praw i przywilejów piwo obce czyli przywożne i nawet waru zamkowego (cervisia peregrina seu advecticia et etiam cocturae castrensis) oraz z należącej do zamku wsi Tatary; 2) że na wolnych tygodniowych targach mięsnych, zwanych sochaczki (in foris liberis septimanalibus carnum, quae sochaczki vulgo appellantur), wymagane są insolito more od rzeźników na zamek armi pecorum et pecudum qui lopathkii dicuntur. Mieszczanie, pomni na życzliwość i łaski, doznane przez nich od Jana z Tęczyna, prosili tylko, ne huius modi gravamina et praeiudicia ab aliis capitaneis Lublinensibus in futurum in exemplum et sequelam traherentur. Król, za zgodą mieszczan, postanawia, że powyższe prerogatywy mają zastosowanie wyłącznie względem obecnego starosty, następcom zaś jego na urzędzie starościńskim nie wolno będzie ani sprzedawać obcego piwa w miejscach podległych jurysdykcji zamkowej, ani wymagać łopatek.

Or. Mag. N 78. Perg. Pieczęć z czerwonego laku w bryle wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

Kop. Mag. N 78, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 40. 3) 1836 r. N 110. 4) 1841 r. N 127.

Uw. Lustr. 1660 r., ks. 247 a, str. 86: „Budzyn. Karczma Budzyn nazwana przy gościńcu, z której dawano arędy po złot. 40, teraz jeno miejsce znać, na którym była, bo ogniem cale zniesiona nieprzyjacielskim“.

194. 1545, 5 marca, w Krakowie. „Proconsuli et consulibus Lublinsibus malos modios destruendi et novos constituendi et a vendentibus frumenta, nobilibus exceptis, duos nummos exigere facultas datur“.

Reg. Matr. IV, N 21881.

Uw. Lustr. 1570 r., str. 24: „Korczone (coretale). Na korzeczne pokazali przywilej ser. Sigismundi Regis de data 1545-to. Bierą od korca per denarios duos okrom szlachty“. Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 41: „Korczone wybierają na ratusz ab omnibus quicunque in civitate Lublinski vel suburbiis frumenta cujuscunque generis vendere voluerint, nobilibus regni tantum exceptis, a singulis modis cujuscunque grani per nummos duos, quos in usus civitatis convertere debent“.

195. 1545, 24 marca, w Krakowie. Król Zygmunt I rozstrzyga spór między Jakóblem Osmulskim, dzierżawcą młynów królewskich pod Lublinem, a mieszczanami lubelskimi w sprawie udzielenia mieszczanom pozwolenia na wybudowanie nowego młyna na rz. Bystrzycy. Mieszczanie powoływali się na przywilej, dany im przed 228 laty (w 1317 r., N 1) i gwarantujący wolność budowania młynów. Osmulski wskazywał na szkodę, jaka wynikłaby stąd dla niego, jako dzierżawcy. Król wydaje dekret, że mieszczanie mogą zbudować nowy młyn na Bystrzycy wtedy dopiero, gdy albo zwrócą Osmulskiemu sumy, które ma zapisane na młynach, oraz wydatki poniesione przez niego na wybudowanie młynów, i wtedy sami staną się dzierżawcami, albo gdy król sam dokona exemcji tych młynów. Por. N 210.

Kop. Mag. N 79, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 128.

196. 1546, 26 lutego, w Krakowie. Król Zygmunt I, dowiedziawszy się od konsyliarzy swoich, że pospólstwo m. Lublina wybierało dotychczas mało odpowiednich i nieposłusznych rajcom wójtów sądowych (podwójcich, advocati juris civilis), którzy wskutek niedoświadczenia lub nieznamości prawa wydawali mylne wyroki, pozbawia pospólstwo prawa elekcji wspomnianych wójtów i przelewa je na rajców, przy czym stanowi, że elekcja wójta sądowego, który wraz z ławnikami powinien sędzić sprawy miejskie, ma się odbywać corocznie i dokonywać według uznania rajców albo z grona rajców, albo z grona ławników.

Or. Łopac. N 1306. Perg. Pieczęć z czerwonego laku w bryle wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

Kop. 1) Mag. N 80, ex actis officii consularis extraditum 9 decembris a. 1756, 3 egzemplarze. 2) Arch. Liber juram., str. 14-15, oraz Liber priv., str. 67-67 v., obl. z dn. 9 grudn. 1756 r.

Reg. Matr. IV, N 22284. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 143. 3) 1836 r. N 111. 4) 1841 r. N 129.

Uw. Potwierdzenie przez króla Augusta III z dn. 2 kwietnia i 21 grudnia 1758 r. patrz NN 412 i 413.

197. 1547, 22 października, w Piotrkowie. Król Zygmunt I wyjaśnia, że nadany przez niego 20 kwietnia 1543 r. (N 185) mieszczanom lubelskim przywilej zwalnia ich od cła za wszelkie towary, wobec czego poleca celnikom, szczególnie na komorach bełzkiej i chełmskiej, nie pobierać nadal opłat od pędzonych przez mieszczan lubelskich wołów, krów i cieląt.

Or. Mag. 81. Perg. Pieczęć z czerwonego laku w bryle wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Mikołaja Grabia.

Kop. 1) Mag. N 81. 2) Arch. Spec. str. 15 - 15 v.

Reg. Matr. IV, NN 8039 i 22980. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 113. 3) 1836 r. N 112. 4) 1841 r. N 130.

198. 1548, 20 stycznia, w Piotrkowie. Król Zygmunt I, mając na względzie zasługi burmistrza i rajców m. Lublina, przyłącza i wciela na wieczne czasy do miasta wójtostwo lubelskie ze wszystkimi należącymi do niego posiadłościami i dochodami, poddaje je prawu miejskiemu i jurysdykcji burmistrza i rajców obecnych i przyszłych, uwalnia rajców od wypraw wojennych z racji posiadania wójtostwa, od poborów publicznych na rzecz króla i rzpltej oraz od wszelkiej innej służby i ciężarów ziemskich (*advocaciam civilem civitatis nostrae Lublinensis eidem civitati ac juri ipsius civili iurisdictionique proconsulis et consulum Lublinensium modernorum ac pro tempore existentium cum omnibus bonis et proventibus illius universis perpetuo annectentes asscribimus et incorporamus, eximentes prefatos proconsulem et consules... ratione eiusdem advocacie ab omni expeditione bellica generali et particulari ac contributionibus publicis pro nostra et Reipublice necessitate institutis et instituendis et ab omni alia servitute et oneribus terrestribus*). Jedynie opłata szosu będzie wiecznymi czasy obowiązywać rajców.

Or. Mag. N 82. Perg. Pieczęć uszkodzona w bryle wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Samuela Maciejowskiego.

Kop. Mag. N 82, XVIII w., 2 egzempl.

Reg. Matr. IV, N 8138. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 17. 3) 1836 r. N 114. 4) 1841 r. N 132.

199. 1548, 20 stycznia, w Piotrkowie. „Civibus Lublinensibus domum pro liquefacienda cera et probandis variis aromaticis rebus, quae ex Turcia et Graecia advehuntur, kapnicza dictum, denuo exstruere et ad instar civitatis Leopoliensis instituere facultas datur“. Patrz N 207.

Reg. Matr. IV, N 23066. Sumar. 1781 r.

200. 1548, 4 sierpnia, w Krakowie. Król Zygmunt August transumuje i potwierdza przywilej Zygmunta I z dnia 20 stycznia 1548 r. (N 198), inkorporujący wójtostwo lubelskie do miasta Lublina, i przyrzeka, że on i jego następcy nie zgodzą się nigdy na wykupienie wójtostwa przez kogokolwiek, ani też sami nie uczynią tego, czy to na potrzeby stołu królewskiego, czy na jakiegokolwiek inne (promittimus et pollicemur verbo nostro regio, quod prefatos proconsulem et consules totamque communitatem civitatis nostrae Lublinensis de prefata advocatia bonisque ad illam pertinentibus, eidem civitati perpetue appropriatis et incorporatis, nemini subditorum nostrorum cuiuscumque status existant redimere consentiemus neque successores nostri consentient, sed neque nos ipsi etiam pro mensa nostra regia vel etiam quacumque necessitate nostra privata et publica redimemus, nec successores nostri rediment perpetue et in evum).

Or. Mag. N 83. Perg. Pieczęci brak. Rekognicja i podpis kanclerza w. kor. Samuela Maciejewskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 18. 2) 1836 r. N 113. 3) 1841 r. N 131.

201. 1548, 10 grudnia, w Piotrkowie. Król Zygmunt August transumuje i potwierdza przywilej ojca swego Zygmunta I z dnia 22 X 1547 r. (N 197) w sprawie wolności mieszczan lubelskich od opłat celnych.

Or. Mag. N 84. Perg. Po pieczęci pozostała oprawa woskowa na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Samuela Maciejewskiego.

Kop. 1) Mag. N 84, XVIII w. 2) Arch. Spec. N 240, f. 16 - 17 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z mylną adnot.: niemasz. 2) 1819 r. N 114. 3) 1836 r. N 115. 4) 1841 r. N 133.

202. 1549, po niedzieli środopostnej, w Krakowie. Król Zygmunt August „dekretem swym w sporze między starostą lubelskim a m. Lublinem zdecydował: 1 - mo, iż starosta ma się trzymać dawnych przepisów, a innych nie stanowić; 2 - do, wolno temuż staroście lub podstaroście miary i wagi łącznie z magistratem lubelskim rewidować; 3 - tio, ceny na wina nakładać; 4 - to, dozierać, aby wosk na jarmarki przywożony był czysty i pieczęcią miasta, z którego jest przywieziony, opatrzonym, inaczej dla oczyszczenia do blechu miejskiego był odesłany; 5 - to, sukna ażeby trzymały szerokość przepisaną i ilość łokci żeby postawy trzymały, o co pod

jednym król do fabrykantów sukna wydał swój rozkaz i karę konfiskaty na tychże fabrykantów wymierzył i pod dozór starosty odesłał, zabrane zaś sukno aby starosta kupcom zwrócił; 6-to nakoniec co do żydów, którzy mieszkającym w zarobkach przeszkadzają, odsyła miasto do przywileju przez niegdy ojca swego w tej mierze wydanego“.

Reg. Sumar. 1841 r. N 135. Por. Sumar. 1819 r. N 41, pod datą 24 maja 1549 r.

203. 1549, 2 kwietnia, w Krakowie. Król Zygmunt August potwierdza przywilej ojca swego Zygmunta I z dnia 27 paźdz. 1541 r. (N 179), quo jurisdictio non tantum Judaeorum, sed omnium mercatorum, tam extraneorum, quam indigenarum, Magistratui civili Lublinensi adjudicata est. Patrz N 289.

204. 1549, 10 kwietnia, w Krakowie. Król Zygmunt August „stanowi, iż kupcy, przybywający na jarmarki do Lublina, nie mogą dłużej bawić w tem mieście i towary swe sprzedawać nad dni szesnaście i tylko na Zielone świętki, w którym czasie sukno na łokcie i t. p. sprzedawać mogą“.

Reg. Sumar. 1841 r. N 134. W Sumariuszu 1781 r.: „Seren. Sigismundi regis Poloniae ut non vendant mercatores advenientes extra nundinas mercimonia per ulnas et talenta emanatum mandatum“.

205. 1550. „Żydowie. Wolność od ceł. Na wolność od płacenia ceł pokazali przywilej sub titulo ser. regis Sigismundi Augusti de data 1550 - mo, którym daje wolność, że żydzi od wołów, krów i bydła wszelkiego nie mają dawać cła, jedno jako mieszczanie lubelscy“.

Lustr. 1614 r., N 248 a, str. 49.

206. 1550. „(Żydzi) pokazali przywilej regis Sigismundi Augusti de a. 1550 Józefowi żydowi lubelskiemu dany, ne quis eos libros, quos ipse haebraice impresserit, in regno vel dominiis imprimere vel alibi impressos vendere audeat sub poena viginti marcarum argenti et amissione omnium librorum“.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 51.

Uw. Bałaban, Die Judenstadt, str. 27: Der erste Lubliner Buchdrucker hiess Joseph.

207. 1552, 1 sierpnia, w Gdańsku. Król Zygmunt August potwierdza 3 przywileje m. Lublina: 1) z dn. 27 paźdz. 1541 r., w Wilnie, w sprawie wyboru „licytatorów“ (N 179); 2) z dn. 20 lutego 1545 r., w Krakowie, w sprawie propinacji piwa w karczmie Budzyn oraz żądania od rzeźników na zamek Łopatek (N 193) i 3) z dn. 20 stycznia 1548 r., w Piotrkow-

wie (N 199). Tym ostatnim, nieznanym z oryginału, przywilejem król Zygmunt I daje mieszczanom prawo na wybudowanie kapnicy czyli domu w którym topią czyli rozpuszczają wosk (*domus publica, ubi caeram liquefaciant seu conflent vulgo kapnicza dicta*), i ustanawia dla niej następujące przepisy: topienie wosku w jakimkolwiek innym, prócz kapnicy, miejscu zabrania się pod utratą tegoż; wyznaczeni przez burmistrza i rajców dozorczy winni pilnować, aby wosk nie był fałszowany (*ne caera adulteretur*); wosk przywieziony do Lublina w stanie stopionym może być wystawiony na sprzedaż dopiero po zbadaniu go przez przysięgłe, deputowane do tego, osoby i po opatrzeniu pieczęcią miejską; od dostarczonego do kapnicy kamienia lub cetnara wosku pobiera się opłata, jak we Lwowie; przywożone z Grecji i Turcji korzenie, jako to goździki, imbir, kadzidło (*aromatum genera, quae ex Grecia et Turcia advehuntur, ut cariophili, zinziber, thus*), mogą być wystawiane na sprzedaż tylko po zbadaniu ich w przeznaczonym na to miejscu.

Or. Łopac. N 1307. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego wosku, zawieszona na jedwabnym sznurku. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Ocieskiego.

Kop. Mag. N 85, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 42. 3) 1836 r. N 119. 4) 1841 r. N 137.

Uw. Lustr. 1570 r., str. 23: „Kapnica i woskobojnia. Teraz z niej nimasz pożytku, bo nie smalcują, iż w inszych miasteczkach okolicznie smalcują“. Lustr. 1660 r., ks. 247 a, str. 40: „Kapnica. Woskobojnica. Bywała quondam w tym mieście kapnica, która successu temporis spustoszała, in hucusque insza niewystawiona“.

208. 1552, 1 sierpnia, w Gdańsku. Król Zygmunt August na wstawiennictwo niektórych członków rady królewskiej za sławetnymi burmistrzami i rajcami m. Lublina, aby tym łatwiej mogli stawiać mury i inne publiczne budowle miasta oraz odnawiać podupadłe (*ut eo commodius moenia ac caetera aedificia civitatis publica aedificare et collapsa restaurare possint*), pozwala, aby w piwnicy pod ratuszem m. Lublina, który rajcy niedawno ku ozdobie miasta i pożytkowi ogólnemu niemalym nakładem wybudowali, ciż rajcy mogli swobodnie i bez jakiegokolwiek przeszkody szynkować piwem przywoźnym, a mianowicie przemyskim, kazimierskim, gdańskim i wszelkim innym obcym, jak to w innych miastach państwa polskiego w tego rodzaju piwnicach publicznych piwo przywoźne bywa szynkowane, aby przyjezdni, których znaczna liczba na jarmarki doroczne tu się zbierają, oraz chorzy mogli korzystać z lepszego napoju, gdy z winy miejsca wyrabia się tu piwo niedobrego smaku [*ut sub praetorio civitatis nostrae Lublinensis, quod nuper in civitatis decorum et publicum commodum non parvis sumptibus eos aedificasse nobis relatum est, in celario cervisiam advecticiam, ut puta Premi-*

sliensem, Casimiriensem, Gedanensem et quamvis aliam externam vendere et propinare possint libere absque quovis impedimento, ut in aliis civitatibus Regni nostri in eiusmodi publicis celariis cervisia advecticia propinari solet, quo hospites, quorum magnus numerus ad fora annalia eo convenit, et aegroti commodiori potu uti possent, cum vicio loci cervisia non boni saporis illic conficiatur].

Kop. Arch. Kopia z Metryki Koronnej, 80, f. 282 v., sprawdzona przez Kustosza Archiwum Głównego w Warszawie, P. Adolfa Mysłowskiego, i dołączona do Liber privilegiorum.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 43. 3) 1836 r. N 118. 3) 1841 r. N 136.

Uw. Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 37: „Ratusz. Piwnica. Na prowent ratuszny i piwnicę miejską w tymże ratuszu jest przywilej sub titulo ser. Regis Sigismundi Augusti in anno 1552 miastu nadany; zamek z tego nic nie partycypuje; juxta obloquentiam anteriorum lustrationum anno 1616 czynsz od szynku piwa przewoźnego powinnyby dawać mieszczanie possessorowi młyna lubelskiego trzeci grosz ratione tertiae mensurae; aleć w tej piwnicy szynk teraz bywać poprzestał i prowentu żadnego miastu nie czyni“.

209. 1553. „Żydowie. Libertas a laboribus. Pokazali list magnifici olim Stanislai commitis in Thenczyn etc. de data 1553-tio, w którym świadczy, iż ojciec jego żydy ab omnibus oneribus et laboribus, quos in restaurationem piscinae magna et edificiorum arcis quociuscunque iubebant prestare soliti erant., wolnemi uczynił“.

Lustr. 1570 r., str. 30.

Uw. Lustracja 1660 r., N 247 a, str. 64: „Żydzi. Wolność od robót oprócz gwałtu do wielkiego stawu. Mieli żydzi list dawny, którym od robót i ciężarów wszelkich, zapłaciwszy czynsz, wolnemi mieli zostawać z tą kondycją, nihilominus tamen ipsi Judaei in universum omnes et singuli quoties vis aliqua aquarum in magna piscina Lublinensi ingruerit, ad eam vim propulsandam ire et currere tenebuntur“.

210. 1553, 27 marca (f. 2-da post dominicam Palmarum), w Krakowie. Zygmunt August z powodu sporu między burmistrzem, rajcami, wójtem, ławnikami i całym pospólstwem m. Lublina z jednej strony, a Mikołajem Boguszem, wojskim lubelskim, starostą krasnostawskim i dzierżawcą lubelskich młynów królewskich z drugiej, nakazuje mieszczanom lubelskim: 1) znieść młyn wodny, zbudowany przez nich „na wodzie sprowadzanej kanałami z rzeki Bystrzycy i zwanej rurna“ (super aqua ductili canalibus ex fluvio Bistrzicza nuncupata rurna) wbrew dekretowi króla Zygmunta Starego w sprawie Jakóba Osmulskiego z dnia 24 marca 1545 r. (N 195), którym to dekretem mieszczanom pozwolono wybudować nowy młyn

na Bystrzycy wtedy tylko, gdy dzierżawione przez Osmulskiego młyny zostaną wykupione bądź przez mieszczan, bądź przez króla; ponieważ wykup dokonany został nie przez mieszczan i nie przez króla, lecz przez samego Bogusza, dzierży on przeto młyny na tymże prawie, na którym dzierżył Osmulski; 2) nie budować nowych młynów za życia Bogusza; 3) nie oddawać zboża do mielenia na żadne młyny, prócz lubelskich, pod utratą tegoż zboża; 4) płacić Boguszowi według dawnego zwyczaju trzeci grosz od przywożnego piwa pod utratą tegoż; 5) raz tylko na tydzień, w poniedziałki, gdy w mieście odbywa się targ, sprowadzać z okolicy na sprzedaż chleb. Por. N 213.

Or. Mag. N 86. Ślad czerwonej pieczęci lakowej, wyciśniętej na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Ocieskiego.

Kop. Mag. N 86.

Reg. Sumar. 1781 r., pod r. 1543.

Uw. W akcie i sumariuszu podano mylnie rok: 1543 zamiast 1553. Dekret wydany przez Zygmunta Augusta „regni nostri a. XXIV“; relacja Ocieskiego, który otrzymał kanclerstwo w. kor. w 1552 r.

211. 1553, 27 marca, na zjeździe generalnym w Krakowie. Król Zygmunt August spór między rajcami lubelskimi i krakowskimi w sprawie składu (ratione depositoryi), odłożony do obecnego zjazdu generalnego, znów proroguje na 4 lata lub na dłużej, aż do zebrania się sejmu walnego w Krakowie (tam diu donec regni nostri generalia comitia Cracoviensia celebrari contigerit). W ciągu tego czasu kupcy z Wrocławia, Śląska, Moraw i Czech nie mają prawa ani przyjeżdżać z towarami na jarmarki lubelskie, ani wywozić z Lublina towary pod utratą tychże.

Or. Mag. N 87. Ślad czerwonej pieczęci na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Ocieskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. (pod r. 1503); 2) 1819 r. N 58. 3) 1841 r. N 138.

212. 1554. „Między wsią Jakubowicami Murowanemi, Rudnikiem, Trześniowem a miastem j. kr. mci Lublinem w aktach ziemskich oblatowane granice. Te granice przez jww. kommissarzów za przywilejem najj. pana są wynajdowane i czynione“.

Reg. Sumar. 1781 r.

213. 1554, 2 kwietnia, w Lublinie. Stanisław z Tęczyna, starosta lubelski, wydaje dekret, nakazujący mieszczanom lubelskim opłatę 3-go grosza od propinowania w mieście i na przedmieściu piwa przywożnego na rzecz urodz. Mikołaja Bogusza, dzierżawcy lubelskich młynów królewskich na trzeciej mierze, pod karą 14 grzywien. Por. N 210.

Kop. Mag. N 88. Pieczęć z herbem Topór i napisem w otoku: Stani(slaus) Co(mes) in Te(nczyn) Pal(atinus) Sa(ndomiriensis) et... Ex actis capitanealibus castri Lublinensis extractum.

214. 1555. „Jatki rzeźnicze. (Żydzi) produkowali przywilej św. p króla Augusta de data 1555-to, w którym donationem areae penes domum. Judaei Jelen pro extruendo macello per magnificum olim Stanislaum de Tęczyn factam św. p. król August żydom lubelskim assekurować raczył. Pogrzeb i szpital. Approbuje tymże przywilejem król August pro humatione cadaverum mortuorum per eundem magnificum olim Stanislaum comitem de Tęczyn Judaeis Lublinensibus datum et concessum collem et monticulum seu tertiam montis ac insulae partem superiori monti dicto Grodzisko et cimiterio ^{a)} per illos antea possesso proximo adhaerentem et adjacentem cum gaza seu tugurio per laboriosum Bartholomaeum Trzęsiworek inhabitantem cum solutione census annui flor. trium pro singulis s. Martini diebus ad castrum Lublinense; dają tedy żydzi czynszu pogrzebowego annuatim i z placu, który nowo potym przykopali, złotych cztery. Item w tymże przywileju confirmować raczył donationem areae seu locum edificiis carentem penes domum Izaak Judaei pro extruendo nosoipsio ^{b)} seu infirmario pro receptaculo pauperibus infirmis przez pana z Tęczyna pozwolonego“.

Lustr. 1614 r., N 248 a, str. 47-49.

215. 1555, 21 listopada. „Inter villas Palikiie, Wojciechow et Radawiec nec non Motycz atque villam Konopnica ad Lublinum spectantem adinventae, confrontatae granities“.

Reg. Sumar. 1781 r.

216. 1556, 23 stycznia, w Warszawie. Król Zygmunt August pozwala burmistrzowi i rajcom lubelskim pobierać w ciągu dwóch lat na naprawę fortyfikacyj miejskich (pro reparatione munitionum civitatis) czopowe (contributionem ducillarem) tak od obywateli miejskich, jak również od przychodniów. W razie uchwalenia podatku tego na potrzeby króla lub państwa wspomniane prawo miasta przenosi się na rok następny. Pobór czopowego ma się liczyć od przyszłego święta Bożego Narodzenia.

Or. Mag. N 89. Szczałki czerwonej pieczęci, wyciśniętej na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Ocieskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z mylną adnot.: niemasz. 2) 1841 r. N 139.

217. 1556, 24 stycznia, w Warszawie. „Mostowe, sztukowe, strychelne, korcowe... Item pokazano pośledniejszy drugi przywilej Sigismundi Augusti d. d. Varsaviae f. 6 post festum s. Agnetis a. 1556, którym aukcja jest takowego mostowego, co przedtym a singulis equis oneratos currus ducentibus et a bobus singulis wybierano per unum ternarium, potym solidus additus, ut a singulis bobus per medium grossum thelonei nomine oddawano“.

^{a)} Lustr. 1616 r.: cementerio; ^{b)} Ibid.: nosocomio.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 40-41.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z adnot.: niemasz. 2) 1819 r. N 49.
3) 1836 r. N 120. 4) 1841 r. N 140.

Uw. Pierwszy przywilej w sprawie aukcji mostowego miasto otrzymało 27 września 1535 r. Patrz N 150.

218. 1556, 12 października, w Warszawie. „Zygmunt August król polski niniejszym przywilejem postanowił porządek dla żydów lubelskich, w jakim sposobie przez wojewodę lubelskiego mają być sądzeni, a mianowicie, że sędzia do sądenia ustanowiony powinien być szlachcic własność nieruchomą posiadający i z tutejszego będący powiatu, któryby posiadał zdolność, jak rozsądzić sprawy pomiędzy żydami a katolikami; również ażeby żydzi podług dawnego zwyczaju w przytomności starszych byli sądzeni, inaczej cała decyzja sądowa ma być nieważną i skassowaną; dalej ażeby księgi sądenia żydów nigdzie indziej, jak u starszych żydowskich były zachowane, a gdyby się zaś wydarzyła jaka kontrowersja między żydem jednym a drugim, sami żydzi starsi mają moc rozsądzać; niemniej wolno żydom z pomiędzy siebie na urzęda starszych obierać; gdy się wydarzy przysięga któremu żydowi, ażeby podług rodaju wielkiego zupełnie stosował się do krakowskich i poznańskich żydów“.

Reg. Sumar. 1819 r., Suppl. N 5.

Dr. Bałaban, Die Judenstadt v. Lublin, str. 19-20.

219. 1556, 2 listopada, w Warszawie. Król Zygmunt August wydaje m. Lublinowi przywilej, quo jurisdictionem civilem et Magistratum circa ipsius praerogativam conservat et omnes exemptiones a jurisdictione civili per quempiam impetratas tollit. Patrz N 289.

220. 1558. „Żydowie. Żydowie na zasadzenie swoje i zbudowanie na tem miejscu, gdzie teraz mieszkają, żadnego przywileju królewskiego nie pokazali, jeno list magnifici olim Stanislai comitis in Thenczyn pallatini Cracoviensis etc. de data 1558-vo, w którym żydom kiedy mandatem swym de data 1557-mi król jmc rozkazał mu był insze miejsce naznaczyć ku zbudowaniu ich, a z tego je miejsca zegnać, za płaczem i proźbą żydowską na temże miejscu zostawił je ad extrema omnium et singulorum Judeorum in solidum et successorum ipsorum vitae tempora. Powiedali, iż im przywilej regis Casimiri zgorzał tak dwie lecie“.

Lustr. 1570 r., str. 26-27.

221. 1558, 11 lipca, w Krasnymstawie. Król Zygmunt August wobec pożaru, który strawił w roku ubiegłym przedmieście m. Lublina (quia dum anno superiori anteurbium civitatis Lublinensis divina permissione miserimam ignis devastationem senserit), oraz ze względu na wielkie niebez-

pieczeństwo, grożące całemu miastu wskutek bliskości budynków przed bramą Krakowską, które padły ofiarą ognia, poleca staroście lubelskiemu Stanisławowi z Tęczyna zabronić na wieczne czasy wznoszenie budowli na przestrzeni od wału miejskiego do kościoła Bernardynów.

Or. Mag. N 92. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Ocieskiego. In dorso: Privilegium inhibitionis extructionis domorum personis nobilitaribus et spiritualibus in area qua itur ad templum pp. Bernardinorum. A. 1558.

Kop. Łopac. N 83.

Reg. Sumar. 1781 r.

222. 1558, 20 września, w Warszawie. Król Zygmunt August, zważywszy, że przedmieszczanie lubelscy niedawno ponieśli wskutek pożaru niemałe szkody w budynkach i dostatkach, teraz zaś ze znacznym nakładem kosztów wznieśli nowe budowle w miejscu, wyznaczonym im przez starostę lubelskiego Stanisława z Tęczyna, oraz pragnąc uczynić ich ad commodiora aedificia extruenda promptiores et alacriores, albowiem aedificia elegantia przynoszą korzyść miastu, przyciągającemu na swoje jarmarki, targi i różne zjazdy wiele ludności, nadaje im wszystkie wolności, immunitety i prerogatywy, które służą miastu Lublinowi i dotyczą handlu, targów rocznych i tygodniowych, rzemiosł, propinacji piwa, wina, miodu i t. p. Por. N 221.

Or. Mag. N 93. Perg. mocno wyblakły i nieczytelny. Pieczęć z laku czerwonego w bryle wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Rekognicja i podpis podkanclerzego kor. Jana Przerębskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 91. 3) 1836 r. N 121, 4) 1841 r. N 141.

Uw. Przywilej ten, jak można wnioskować z niewyraźnej zresztą wzmianki w sumariuszu 1781 r., został w następnym roku cofnięty. Patrz we wspomnianym sumariuszu pod datą 1559, Cracoviae, f. 3 post dom. Oculi.

223. 1559, 9 czerwca, w Krakowie. Król Zygmunt August wydaje dekret, na mocy którego burmistrz, rajcy i obywatele m. Lublina, będąc wezwani przez wojewodę lub podwojewodzego w sprawach dotyczących taksy na towary, obowiązani są stawiać się przed nimi, lecz poza miasto nie powinni być pozywani (proconsulem et consules atque cives Lublinenses teneri coram magnifico palatino Lublinensi sive eius vicepalatino ratione rerum venalium precii constituendi in civitatis Lublinensis praetorio, quotiescunque vocati fuerint, comparere iuxta statuti praescriptum teneri, extra tamen civitatem Lublinensem evocari non debent)

Or. Mag. N 94. Ślad czerwonej pieczęci na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jana Ocieskiego. In dorso: Decretum inter consules Lublinenses et palatinum Lublinensem de constitutione.

224. 1561, 8 lipca, w Wilnie. Król Zygmunt August poleca burmistrzowi i rajcom m. Lublina surowo upomnieć wszystkich współobywateli, którzy odstąpili od kościoła katolickiego (*a catholica ecclesia desciscentes*), ut se iuxta veterem ritum et catholicae ecclesiae instituta conservent atque gerant neque novationes attentent aut aliquos motus in civitate excitent pod groźbą wypędzenia z miasta.

Kop. Odpis prof. Al. Kossowskiego z Archiwum Konsystorza Lubelskiego, vol. 19, k. 75.

225. 1564, 28 maja, w Warszawie. Wobec spalenia się podczas pożaru m. Lublina przywileju na postrzygalnię sukna (*pannitonstrina*) król Zygmunt August ponownie stwierdza, że nikomu, ani w mieście, ani na przedmieściach i Podzamczu, nie wolno zajmować się postrzyganiem, oprócz postrzygacza w postrzygalni miejskiej, któremu rajcy oddadzą ją do użytku. Czysz z postrzygalni rajcy powinni według dawnego zwyczaju oddawać na ogólne potrzeby miasta. Jednocześnie król stanowi, aby 1) w mieście, na wszystkich przedmieściach i na Podzamczu był jeden tylko blacharz (*faber laminarius*) i jeden *pixidarius* *vulgo* puszkarz; 2) aby nikomu ani w mieście, ani na przedmieściach, nie wolno było uprawiać jakiegokolwiek rzemiosła przed przyjęciem prawa miejskiego i zobowiązaniem się do posłuszeństwa starszym danego rzemiosła, a to pod karą odebrania i sprzedaży instrumentów rzemieślniczych na rzecz szpitala dla ubogich.

Or. Mag. N 95. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Walentego Dembińskiego. In dorso: *Privilegium super pannitonstrinam*.

Kop. 1) Mag. N 95, XVIII w. 2) Arch. Liber priv., str. 54 v. - 55 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 70. 3) 1841 r. N 142.

226. 1564, 31 lipca, w Parczewie. Król Zygmunt August z powodu skarg rady, ławy i pospólstwa m. Lublina na poborcę województwa lubelskiego Feliksa Zyrzyńskiego, który przy poborze podatków wprowadza *novos modos et rationes alias*, poleca mu: 1) szos pobierać stosownie do nadanych miastu przywilejów; 2) czopowe (*tribucio ducillaria*) tylko od trunków propinowanych, lecz nie od przechowywanych w naczyniach (*ab illis tantum liquoribus quae propinantur et non quae integre in vasis servantur*); 3) na rzemieślników, którzy płacą szos, nie nakładać osobnych podatków od rzemiosła, albowiem *commodo illi quod cum iniuria subditorum nostrorum fuerit non delectamur*. Król wskazuje na konieczność stosowania względem mieszczan lubelskich w powyższych sprawach zwyczajów zachowywanych w Krakowie.

Or. Mag. N 96. Pieczęć w wosku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Bez podpisu. *Ad mandatum S. R. M-tis proprium*. In dorso: *Man-*

datum S. R. Maiestatis ad dominum Zirzinski contributionum publicarum exactorem de schosz, ducillis et artificibus exigendis.

227. 1565. Konstytucja sejmu Piotrkowskiego, potwierdzająca m. Lublinowi przywilej składowy z dn. 2 stycznia 1392 r. (N 11).

Dr. Volum. legum, II, wyd. 1733 r., str. 707.

Uw. Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 5: „Na skład pokazali pp. mieszczanie list Vladislai Regis in crastino Circumcisionis Domini anno 1392 na wieczność miastu nadany, który konstytucją sejmu Piotrkowskiego anno 1565 jest approbowany i opisany, aby niedalej, jeno ośm dni każdy kupiec przyjechawszy kupie swoje składał, a potym indziej po Koronie te towary rozwoził“.

228. 1565, 29 marca, w Lublinie. Rajcy m. Lublina, transumując potwierdzenie przez króla Zygmunta Augusta z dn. 10 grudnia 1548 r. (N 201) przywileju ojca swego Zygmunta I z dnia 22 X 1547 r. (N 197) (którym to przywilejem król Zygmunt I wyjaśnił, że nadany przez niego 20 kwietnia 1543 r. (N 185) mieszczanom lubelskim przywilej zwalnia ich od płacenia ceł od wszelkich towarów), zwracają się do celników i poborców na wszystkich komorach, tak państwowych, jak również królewskich, z prośbą, aby współobywatel ich ucz. Stanisław Landerz (Landersz) korzystał z powyższej wolności celnej.

Or. Mag. N 98. Perg. Po pieczęci pozostały paski pergaminowe.

Kop. Mag. N 98, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 125. 2) 1841 r. N 144.

229. 1565, 7 maja, w Piotrkowie. Król Zygmunt August zatwierdza artykuły wyroku sądu komisarskiego: art. I — w sprawie wyboru wójta sądowego czyli podwójciego: quod attinet remissionem commissariorum nostrorum de electione viceadvocati Lublinensis ratione diversitatis privilegiorum civitati Lublinensi concessorum, comperimus posterius privilegium impetratum non posse derogare priori privilegio et decreto ea in causa ex controversia partium promulgato, ex eaque ratione decernimus electionem viceadvocati iuxta praescriptum privilegii et decreti commemorati prioris in civitate Lublinensi perpetuis temporibus fieri debere; innymi słowy, Zygmunt August uchyla dekret ojca swego Zygmunta I z dn. 26 lutego 1546 r., pozbawiający pospółstwo udziału w wyborach podwójciego (N 196), i nakazuje, aby wybory te odbywały się z zachowaniem przywileju z dnia 11 kwietnia 1523 r. (N 119); art. II — w sprawie przywilejów: aby burmistrz i rajcy odczytywali na ratuszu podczas dorocznej elekcji do rady wybranym od pospółstwa 12-tu mężom przywileje miejskie pod karą 100 grzywien (omnia privilegia civitati concessa circa unamquamque electionem consulum

quotannis per proconsulem et consules iuxta veterem consuetudinem exhiberi debere, ita quod eodem tempore electionis consularis tota communitas civitatis et suburbii Lublinensis in locum praetorii ad eosdem consules antiquo more convenire debet, quae quidem communitas electis e numero suo duodecim viris probatae virtutis et honestae fidei, illos proconsuli et consulibus praesentare tenebitur. Proconsulque et consules Lublinenses coram eisdem omnia privilegia reipublicae civitatis illius quavis ratione concessa coram eisdem proferre atque illis audientibus tenores eorundem tam latino, quam polonico sermone publice prelegere astricti erunt); art. IV — w sprawie posłów miejskich na sejmy generalne: aby burmistrz i rajcy wzywali do siebie 5-ciu mężów z pospólstwa i z ich przyzwolenia wybierali posłów (proconsul et consules Lublinenses iuxta veterem consuetudinem antiquitus observatam vocatis et admissis ad se quinque viris e medio totius communitatis nuncios viros prudentes et industrios ad conventus regni generales quoties necessitas postulaverit mittendos cum scitu et assensu eorundem perpetuis temporibus eligent et negocia omnia tam a consulatu, quam a communitate ad disponendum illis committere communique sumptu eosdem fovere neque deinceps aliquid contrarium statuere debent); art. VII — w sprawie karczmy (taberna) na przedmieściu: aby od czasu zawarcia między rajcami a przedmieszczanami ugody w sprawie karczmy, więcej na przedmieściu karczem nie było; w razie naruszenia tego artykułu rajcy winni zapłacić pospólstwu miasta i przedmieścia 200 grzywien; art. VIII — w sprawie prowizorów kościoła farnego, szkoły i szpitala: burmistrz, rajcy i całe pospólstwo winni wybierać dwóch prowizorów (tutores seu provisores) — jednego rajcy ze swego grona, drugiego pospólstwo z pośród siebie; prowizorzy w dzień wyborów do rady winni składać rachunki rajcom i pospólstwu; art. IX — aby ani burmistrz i rajcy, ani wójt i ławnicy nie prowadzili i nie bronili w urzędzie radzieckim oraz w sądach na mocy plenipotencyj spraw obywateli miejskich i obcych osób.

Or. Mag. N 99. Perg. Po pieczęci pozostały tylko sznury jedwabne. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Walentego Dembińskiego.

Dr. Fröhlichowa. Z dziejów organizacji władz miejskich, str. 37: artykuły II i IV.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 144. 2) 1836 r. N 123. 3) 1841 r. N 143.

Uw. Powyższy wyrok sądu komisarskiego znany jest tylko z zatwierdzenia Zygmunta Augusta.

230. 1566. „Żydowie. Domy. Izaak May doktor żydowski zbudował dwa domy na tem miejscu, gdzie była sadzawka zamkowa. Pokazał na ten plac przywilej króla jmci de data 1566-to, w którym donationem areae antiquae piscinae per magnificum olim Stanislaum commitem in Then-

czyn palatinum Sandomiriensem etc. Izaako May coram actis castri Lublinensis factam sub censu trium florenorum annuo konfirmować raczy“.

Lustr. 1570 r., str. 27-28.

231. 1566. „Domy żydowskie. (Żydzi) mają konfirmację ser. regis Sigismundi Augusti de anno 1566 certorum infra specificatorum privilegiorum, primi a divo Casimiro rege in a. 1453 ^{a)}) (N 38), secundi a rege Sigismundo de a. 1523 (N 118), tertii a sua majestate in a. 1550 (N 205) datorum, tum et aliarum literarum a capitaneis Lublinensibus concessarum, videlicet a Joanne comite in Tenczyn palatino Sandomiriensi in a. 1544, alteram a magnifico Stanislao comite in Tenczyn, castellano Leopoliensi, a. 1553 (N 209), tertiarum itidem ab eodem a. 1558 (N 220), ultimarum a magnifico Joanne comite in Tenczyn, palatino Bełzensi, a. 1565, in quibus literis continentur libertates praefatis Judaeis subcastrensibus a seren. regibus Poloniae et capitaneis loci huius concessae nec non immunitates a solutione theloneorum de bobus, juvencis, agnis, capris et aliis quibuslibet mercibus. Przy tej konfirmacji annexae oraz literae universales ad capitaneum et consules, tum et theloneatores, ut praefatos Judaeos Lublinenses iuxta privilegia eorum conservent nec eos ad solvenda thelonea cogant, census castri Lublinensis quotannis ab iis solvi solitum, non majorem, quam hactenus accipi est consuetum, recipiant nec eosdem ad obeundos castrenses labores, quos ipsi augmentatione census ab antiquo solvi soliti redemerunt, compellant, in aedibus illorum ipsos quiete habitare permittant eosque non dividant et absque speciali voluntate regia in alium locum non transferant, cemetheria et macella illorum non mutant, sed in iis carnes secare et venum exponere permittant“.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 50-51.

Reg. Sumar. 1819 r., Suppl. N 3.

232. 1566, 20 lipca, w Lublinie. Król Zygmunt August, chcąc powiększyć dochody starostwa, daje Maciejowi Kasprowiczowi, burmistrzowi lubelskiemu, pozwolenie na wybudowanie młyna mącznego o 3-ch kołach pod spustem stawu Wrotkowskiego (molendinum farinaceum cum tribus rotis sub demissorio piscinae Wrotkowska dictae) i korzystanie na prawie dożywotnim ze wszystkich dochodów i pożytków z młyna tego pochodzących. W ciągu pierwszych 10-ciu lat po wybudowaniu Kasprowicz będzie miał wszystkie miary zbożowe; po 10 latach — trzecią miarę, król zaś i starosta — dwie miary; na reparację młyna król lub starosta obowiązują się dawać dwa grosze, a młynarz trzeci grosz; do naprawy spustu starosta lub podstarośći winni przykładać się suis sumptibus, aby zawsze był dostateczny spływ

^{a)} w akcie mylnie: 1553.

wody na trzy koła młyńskie. Po śmierci Kasprowicza i jego żony król wypłaci sukcesorom zapisaną na młynie sumę i stanie się jego właścicielem.

Or. Mag. N 100. Perg. Pieczęci brak. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Walentego Dembińskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 32 pod mylną datą: 22 lipca 1666 r. 3) 1836 r. N 126. 4) 1841 r. N 145.

233. 1566, 14 września, w Lublinie. Król Zygmunt August nadaje przywilej przedmieszczanom podzameckim. Patrz N 369.

234. 1570, 2 marca. Król Zygmunt August potwierdza ugodę między klasztorem pp. brygidek a miastem Lublinem.

Or. Mag. N 101. Perg przedziurawiony, wyblakły i nieczytelny. Dziurki od pasków pergaminowych, na których była zawieszona pieczęć. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Walentego Dembińskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 127. 3) 1841 r. N 146.

235. 1570, 16 marca, w Warszawie. Król Zygmunt August, wydając dekret w sporze między przedmieszczanami z Czwartku a radą, ławą i całym pospólstwem m. Lublina, postanawia, że jakieś (quaedam) przywileje, na które powołują się przedmieszczanie Czwartku i które rzekomo nadają im wolność warzenia piwa, miodu, gorzałki oraz sprzedaży tychże trunków, jak również małwazji, wszelkich towarów i wiktuałów, de jure subsistere non possunt, jako sprzeczne z prawami m. Lublina, i wobec tego znoszą się i kasują. Król potwierdza m. Lublinowi wszystkie nadane mu prawa i przywileje, zabrania przedmieszczanom warzyć powyższe trunki oraz sprzedawać je, jak również sprzedawać towary i wiktuały, i nakazuje znieść wszystkie słodownie i browary (braseatoria et braxatoria) na przedmieściach i na Podzamczu lub obrócić je na inny użytek.

Or. Mag. N 102. Wielka pieczęć królewska, przez papier wyciśnięta na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Walentego Dembińskiego. In dorso: Decretum serenissimi Sigismundi Augusti regis Poloniae 1570 quo privilegia posteriora subcastrensium et suburbanorum Lublinensium sunt abrogata.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 147.

236. 1570, 23 marca, w Lublinie. Oblata w grodzie lubelskim przywileju erekcji i fundacji klasztoru św. Brygitty, wydanego w Lublinie przez króla Władysława Jagiełłę 22 wrześn. 1432 r. (N 21) i potwierdzonego w Krakowie przez Zygmunta I 23 paźdz. 1539 r. (N 168). Przywilej 1432 r. głosił, że Władysław Jagiełło, doznawszy od św. Brygitty pomocy w wojnach prowadzonych za ojczyznę i naród polski przeciwko wrogom swoim, Krzy-

żakom z Prus, wznosił kościół i klasztor braci i sióstr zakonu N. M. Panny i św. Brygitty reguły św. Salwatora i Augustyna na przedmieściu lubelskim i nadał klasztorowi wsie królewskie Czerniów i Skrzynnice czyli Poniatowę w ziemi Lubelskiej, półtora łanu pola, folwark (allodium) z dworem i dwoma ciągnącymi się do rzeki Bystrzycy łanami, dziesiątą miarę należnych królowi dochodów z młynów lubelskich i we wsi Chłopie, drzewo na budowę i inne potrzeby klasztorne z lasów królewskich, 40 grzywien rocznego czynszu, które to grzywny celnicy królewscy, lubelski i chełmski, winni wypłacać klasztorowi w równej mierze po 5 grzywien kwartalnie; wreszcie prawo utrzymywania jednego rybaka, który na sadzawkach królewskich lubelskich będzie łapał ryby do użytku klasztoru. Kmieci i mieszkańcy wsi Czerniowa i Skrzynnic oraz folwarków klasztornych król obdarza prawem niemieckim. Kapłani zakonni za powyższe nadania powinni co tydzień odprawiać trzy msze za króla i jego sukcesorów oraz za pomyślność państwa.

Kop. Arch. Liber priv., str. 59-61 v.

Uw. Por. ks. Wadowski, Kościoły, str. 418-419, 421-422, 425-427.

237. 1570, 26 czerwca, w Warszawie, na sejmie generalnym Król Zygmunt August, potwierdzając przywileje Władysława Jagiełły oraz innych królów polskich, poleca wojewodom, kasztelanom, kniaziom, starostom, dzierzawcom, namiestnikom, zwłaszcza mytnikom i ich pisarzom, nie wybierać od mieszczan lubelskich żadnych myt wodnych ani ziemskich od wołów, skór, wosku, łojów i innych wszelkich rzeczy „pod jakąkolwiek zasłoną albo farbą“ po wszystkiej Koronie Polskiej, w W. Księstwie Lit. oraz w niedawno przywróconych i przyłączonych ziemiach Kijowskiej, Wołyńskiej i Podlaskiej. Dla siebie i potomków swoich król zachowuje jedynie nowe cła pograniczne.

Kop. 1) Mag. N 103, XVIII w. 2) Arch. Spec., str. 18-19 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 115. 3) 1836 r. N 128. 4) 1841 r. N 148.

238. 1571, 18 stycznia, w Warszawie. Król Zygmunt August wydaje do starosty lubelskiego Jana z Tęczyna mandat, nakazujący zabronienie trydeistom i arianom przebywania w m. Lublinie, budowania domów, organizowania jakiegokolwiek stowarzyszenia (societas) lub schadzek (conventicula) i rozsiewania szkodliwej swej nauki.

Kop. 1) Łopac. N 84. 2) Arch. Konsystorza Lubelskiego, vol. 19, k. 76.

239. 1571, 31 sierpnia, w Warszawie. W sprawie między szl. Pawłem Krupką, dworzaniem królewskim, jako powodem, a miastem Lublinem, jako stroną pozwaną, działającą w osobach rajcy Mateusza Kasprowicza i wójta Piotra Witańskiego, o przysądzenie Krupce wójtostwa lubel-

skiego, król Zygmunt August potwierdza — z powołaniem się na przywilej Władysława Łokietka z dn. 15 sierpnia 1317 r. (N 1), dekret sądu sześciu miast z dn. 5 paźdz. 1448 r. (N 29), konsens Aleksandra Jagiellończyka z dn. 9 sierpnia 1504 r. (N 90) i przywilej Zygmunta I 1535 r. (23 kwietnia? N 141) — prawa miasta Lublina na wieczyste posiadanie wójtostwa, Krupce zaś nakazuje wieczne milczenie (*quod nihil nobis et reipublicae nostrae iuris super exemendam ipsam advocatiam supersit... partem citatam... in possessione perpetua ipsius advocatiae Lublinensis conservavimus... actore-aeque parti et cuivis alterae personae nostrae vel privato hoc nomine deinceps agenti perpetuum silentium imposuimus*).

Or. Mag. N 104. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego laku na wosku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Walentego Dembińskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 19. 3) 1836 r. N 129. 4) 1841 r. N 149.

240. 1576, 15 maja, w Krakowie. „Per seren. Stephanum regem Poloniae civibus Lublinensibus in 4 annos ab exactione czopowego ex ratione conflagrationis civitatis data libertatio“.

Reg. Sumar. 1781 r.

241. 1576, 31 października, w Toruniu. Król Stefan Batory, zważywszy, że przyjęty w Lublinie zły zwyczaj (*prava consuetudo, quae corruptela potius est appellanda*) zamykania bramy miejskiej dopiero o godz. 2-giej w nocy prowadzi do tego, że tam a plerisque seditiosis hominibus plebeis, quam etiam nonnullis ex nobilitate audacibus, urbs ipsa atque eius civiles praefecti permultis molestiis ac turbis afficiuntur, nakazuje, aby zwyczajem innych miast brama miejska lubelska zamykana była już o wieczornym zmierzchu (*in ipso vespertino crepusculo*).

Kop. Łopac. N 1447, odpis z Metryki Koronnej, ks. 114, k. 220 v. - 221 v.

Reg. Sumar. 1781 r.

Uw. Por. Vol. legum, II, wyd. 1733 r., str. 513: Warunek bezpieczeństwa miastom Lwowu i Wilnu, i III, wyd. 1735 r., str. 20: Bezpieczeństwo miasta Lwowa, „która konstytucja i miastu Lublinowi służyć ma“.

242. 1576, 4 listopada, w Toruniu. Król Stefan Batory potwierdza wszystkie prawa, przywileje i wolności m. Lublina.

Kop. Arch. Spec., str. 20-20 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 92. 3) 1836 r. N 130. 4) 1841 r. N 150.

243. 1576, 30 listopada, w Toruniu. Król Stefan Batory transumuje i potwierdza list, dany przez Jana z Tęczyna, starostę lubelskiego, w Toruniu, 5 listopada tegoż 1576 r., burmistrzowi, rajcom, wójtowi, ławnikom i całemu pospólstwu m. Lublina z powodu skarg miasta na urodz. Stanisława Zawieprskiego, surogatora i sędziego grodzkiego lubelskiego, „stron pewnich krziwd, ktore od tegos pana Zawieprskiego mienieli miecz“. Starosta żąda, aby pan Zawieprski i następcy jego na urządzie uczciwie i przystojnie obchodzili się z pany rajcami, jako tymi, którzy na miejscu króla jnci zasiedli. Jeśliby pan Zawieprski albo namiestnik jego od któregokolwiek rajcy lub pospolitego człowieka krzywdę mieli, tedy sami sobie sprawiedliwości czynić nie mają, ale przed urzędem radzieckim „nagrodzi krziwd swoich sukacz mają“. Ponieważ p. Zawieprski wbrew starodawnemu zwyczajowi sługom swoim na przedmieściach, po komorach, piwnicach i innych schowaniach piw przewoźnych szukać dopuścił, a znalazłszy, na zamek wszystko zabierać rozkazał, starosta postanawia, że poszukujący piwa mają mieć przy sobie burmistrzowskiego albo radzieckiego widza, którego pp. rajcy przydać powinni. Połowica znalezionego przez sług zamkowych piwa przewoźnego winna iść na zamek, a druga rajcom, do szpitala, do mnichów i do szkoły. Co do piwa przewoźnego, którego po beczie pp. rajcy dla zdrowia swego przywozić w dom sobie, a nie na żaden szynk, zwykli, to tego im zabraniać nie należy. Starosta pozwala szynkować gorzałkę tym, którzy u pp. radziec lubelskich szynki najmują, skądkolwiekby gorzałka była albo przywieziona, albo wypalona. Starosta zabrania urządzać nowe targi mięsne „na miejscach niezwyczajnych“; sprzedawane na tych miejscach mięso rzeźnicy miasta lubelskiego, jako czynszownicy królewscy, mają zabierać za wiadomością urzędu i rozdawać ubóstwu do szpitala. Wreszcie Zawieprskiemu i jego następcom zabrania się wybierać „niesłychane targowe“ od ludzi, jadących na jarmarki lubelskie, „jedno juxta antiquam consuetudinem in eadem civitate receptam“. „Skarżeli takze na sida, ktori na ten czas iest dozorczą mlinow lubelskich, isz on na rinku sarpa i bije ubogie niewiasti, ktore we wezlach mąke przedawacz na rinek dla ubogich i rzemiesnikow nosą. Czego im nie zabraniami, owsem, jako im za świętei pamieci przodkow nasich i nasz samich wolno bilo takie mąki przedawacz, tak i zawse abi bilo wolno roskazuieci“.

Kop. Mag. N 105.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 151.

244. 1580, 4 lutego, w Warszawie. Król Stefan Batory nadaje przywilej przedmieszczanom podzameckim. Patrz N 369.

245. 1583, 12 marca, „w Niepołomnym mieście“. „Przez Stefana króla polskiego. Z przyczyny, że doszły króla Stefana wiadomości,

że zgromadzenie sekty arjanów w m. Lublinie co raz się powiększa i że na rozkrzewienie swego wyznania gmachy do zgromadzeń wystawiać zamyślają, do czego znaczne już materialia i szybko przysposabiają, a zatem postanowił król., iżby pospółstwo miasta i wszyscy obywatele temu rozszerzaniu się arjanów byli sprzeciwni i gmachów wystawiać w mieście nie pozwalali“.

Reg. Sumar. 1819 r., N 156.

246. 1583, 8 sierpnia, w Krakowie. Król Stefan Batory wydaje dekret w sprawie przedmieszczan podzameckich. Patrz N 369, dekret N 4, pod dn. 24 maja 1599 r.

247. 1585, 23 sierpnia, w Niepołomicy. Król Stefan Batory wydaje dekret, uwalniający przedmieszczan podzameckich od dostarczania podwód. Patrz N 369.

Kop. Mag. N 106.

248. 1588, 6 kwietnia, w Krakowie. Król Zygmunt III potwierdza wszystkie prawa, przywileje i wolności, nadane m. Lublinowi przez jego poprzedników.

Or. Mag. N 107. Perg. w środku przedarty. Pieczęć czerwona w bryle wosku na jedwabnym sznurku. Podpisy króla Zygmunta III i Stanisława Radeckiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 93. 3) 1836 r. N 131. 4) 1841 r. N 152.

249. 1588, 6 kwietnia, w Krakowie. Król Zygmunt III wydaje zaświadczenie, że sławetni Daniel a Sacellis, rajca, Jan Lisowski, syndyk, i Mateusz Cenarowski ex plebe złożyli w imieniu m. Lublina przysięgę na wierność i posłuszeństwo (iuramentum fidelitatis et obedientiae).

Or. Mag. N 108. Perg. Pieczęć czerwona w bryle wosku na paskach pergaminowych. Podpisy króla Zygmunta III i Stanisława Radeckiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 132. 3) 1841 r. N 153.

250. 1588, 29 sierpnia, we Lwowie. „Ad gener. Zawieprzski arendatorem capitaneatus Lublinensis respectu Judeorum Lublinensium complurium ademtionis domuumque in iisdem commodi proprii gratia extructionis, camporum civitatis depascuationis, viae publicae coarctionis, molendini castrensis Judeis subarendationis, civium ad jurisdictionem sibi attractionis, ne praemissa audeat attentare, emanatum regium mandatum“.

Reg. Sumar. 1781 r.

251. 1589, 18 kwietnia, w Warszawie. Konstytucja sejmu warszawskiego za Zygmunta III. „Inkorporacja wójtostw miastom nie-

którym. Wójtostwo w Lublinie, w Łęczycy, w Wschowie miastom tym na wieczne czasy inkorporujemy. A to przychylając się do pierwszych specjalnych ich przywilejów i wedle których tych wójtostw używać mają wiecznymi czasy... Wszakże tak, aby pożytki z nich wszystkie na potrzebę miast tych obracały się. Całą powinność wojny i inszych powinności R. P. zachowując“.

Dr. Vol. legum, II, wyd. 1733 r., str. 1290-1291.

252. 1589, 17 maja, w Lublinie. Król Zygmunt III transumuje i potwierdza przedmieszczanom podzameckim przywileje nadane im przez Zygmunta Augusta 1566 r., 14 września, w Lublinie, i Stefana Batorego 1580 r., 4 lutego, w Warszawie. Patrz N 369.

253. 1591, 8 lipca, w Krakowie. „Zygmunt III, król polski, wszystkie przywileje, prawa i prerogatywy przez dawniejszych królów polskich m. Lublinowi nadane w zupełności zatwierdza“.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 94. 3) 1836 r. N 133. 4) 1841 r. N 154.

254. 1591, 24 listopada, w Wiślicy. Król Zygmunt III, pragnąc, ut ea civitas, quae inter alias primarias regni nostri civitates et emporio celebris, et nobilitatis ob iudicia tribunalis Regni stato anni tempore in ea celebrari solita conventu frequens, et earum rerum, quae ad communes vitae necessitates quaeruntur, copia abundans habetur, optimis institutis, pacis ac iustitiae ornamentis sub faelici nostri regiminis imperio floreat, nadaje rajcom lubelskim, stosownie do istniejącego oddawna w m. Lublinie zwyczaju, prawo dożywotniego piastowania swego urzędu (advitali ac perpetua officiorum suorum functione frui et gaudere perpetuo et in aevum).

Or. Mag. N 109. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego laku w bryle wosku na paskach pergaminowych. Podpisy króla Zygmunta III i sekretarza królewskiego Macieja Pstrokońskiego. In dorso: Privilegium in quo advitalitas officiorum praeconsuli et consulibus confertur. A. D. 1591.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 95. 3) 1836 r. N 134. 4) 1841 r. N 155.

255. 1593, 19 marca, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje przywilej, którym nakazuje staroście lubelskiemu Janowi Firlejowi zachowanie podległych jurysdykcji starościńskiej piekarzy i piwowarów w przysługujących im prawach i zabronienie poddanym innym jurysdykcji, szczególnie popa ruskiego przy kościele św. Zbawiciela za murami miasta (subditi poponis ruthenici ad ecclesiam s. Salvatoris extra civitatem commorantes), oraz żydom wypieku chleba, warzenia piwa i miodu, pędzenia gorzałki oraz

sprzedaży w domach swoich lub na rynku bądź własnych tych wyrobów bądź skupionych lub przywiezionych z innych miejsc (ne amplius panes, vinum crematum, mulsum, cervisiam ab illis in domibus ipsorum confecta vel aliunde advecta et coempta in domibus suis vel extra in foro vendere et propinare patiantur).

Or. Mag. N 110. Perg. Pieczęci i podpisów brak.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 135. 2) 1841 r. N 156.

256. 1594. „Domy żydowskie. (Żydzi) pokazali dekret ser. Sigismundi III de a. 1594 inter advocatum et communitatem subcastrensem Lublinensem atque Judaeos ex partium controversiis ferowany, którym dekretem attenda ordinatione magnifici Joannis Firlej protunc capitanei Lublinensis, ne Judaei Lublinenses illas^a) braxationes propinationesve cerevisiae exercent, cerevisiam illam^b) coquant et parent, ad usus autem suos liberam habeant facultatem cerevisiam sive apud suburbanos, sive in ipsa civitate tam maioribus, quam minoribus vasis emendi ad domesticam tantum et aliorum Judaeorum necessitatem, externam vero et advectitiam non nisi minoribus vasis, ut pote cataris, amphoris, lagenis et allis rebus id genus, panes autem ad privatos quisque usus suos, non autem ad revendendum christianis pinsendi facultatem habeant; denique quo ad potum cremati attinet, illius parandi et inter se tantum communicandi, non autem christianis vel alterius cuiuscunque professionis extra Judaeos hominibus sive intra, sive extra civitatem propinandi facultatem habent^c), adinventum et sententiatum“.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 55-56.

257. 1594, 10 grudnia, w Krakowie. Król Zygmunt III wydaje dekret w sprawie przedmieszczan podzameckich. Patrz N 369.

258. 1595, 15 lipca, w Krakowie. Król Zygmunt III nadaje przywilej przedmieszczanom podzameckim. Patrz N 369.

Kop. Mag. 111, z 1784 r.

Reg. Sumar. 1841 r. N 157.

259. 1596, 12 kwietnia, w Warszawie. Król Zygmunt III nadaje Wojciechowi Sierakowskiemu, pisarzowi grodzkiemu lubelskiemu, i żonie jego Katarzynie Zerkównie dożywocie na wójtostwo we Wrotkowie (super advocatiam seu sculteciam in villa nostra Wrotkow ad capitaneatum Lublinensem spectante).

Kop. Łopac. N 1412, odpis własnoręczny H. Łopacińskiego.

Uw. Adnotata Łopacińskiego: „Dokum. perg. b. dobrze zachowany, na

a) w księdze N 247 b ullas; b) ullam; c) habeant?

sznurku część pieczęci lakowej w wosku. Oryg. jest własnością Zygmunta Wolskiego w Warszawie“.

260. 1596, 3 maja, w Warszawie. Król Zygmunt III, potwierdzając przywileje składowe królów Władysława i Kazimierza (Władysława Jagiełły z dn. 2 stycznia 1392 r., N 11, i Kazimierza IV Jagiellończyka z dn. 21 stycznia 1468 r., N 51), nakazuje, aby wszyscy kupcy, chrześcijańscy i żydowscy, przyjeżdżający na jarmarki z towarami do Lublina, uiszczali na rzecz miasta iuxta consuetudinem antiquam opłatę a depositione alias od składu.

Or. Mag. N 112. Perg. Pieczęć woskowa przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla Zygmunta III i sekretarza królewskiego Pawła Kosuńskiego. In dorso: Privilegium in quo continetur approbatio solutionis a depositione mercium.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 59. 3) 1836 r. N 136. 4) 1841 r. N 158.

Uw. Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 41: „Mostowe, sztukowe, strychełne, korcowe. Pokazali przywilej felicis recordationis ser. Sigismundi tertii d. d. Varsaviae in comitiis regni generalibus d. 3 mensis maji anno D. 1596 essentiae infrascriptae... Edicimus mandamusque... ut nemo ex mercatoribus tam christianis, quam judaeis, tum et alterius cuiusvis nationis et ritus hominibus stamina pannorum tam exoticorum, quam et in regno confectorum, tam integra, quam et non integra, absque emensuratione et solutione eisdem civibus iuxta usum et consuetudinem antiquam strychełnego privatim dividere et emensurare nec inde non facta solutione strychełnego deducere atque eosdem cives, quibus id tantummodo competit, in officio emensurationis impedire et id sibi usurpare audeat, imo eandem pensionem, quemadmodum usu receptum est, secundum consuetudinem in eadem civitate antiquitus observatam, quam nos eisdem praesentibus approbamus sine quibusvis diffugiis ipsis civibus nostris Lublinsibus realiter persolvant perpetuis temporibus“.

261. 1596, 28 czerwca, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje dekret w sprawie przedmieszczan podzameckich. Patrz N 369.

262. 1597, 3 czerwca, w Warszawie. Król Zygmunt III z powodu skarg mieszczan lubelskich na uciążliwe wymuszanie od nich podwódnakazuje stosownie do konstytucyj Zygmunta Augusta z 1564 i 1565 r. (Vol. legum, II, wyd. 1733 r., f. 670-675), „aby nikomu z sług, jakoteż i urzędników naszych, który listu podwodnego za podpisem i pieczęcią koronną nie będzie miał, albo temu, komu w tym mieście na tym należeć będzie, nie pokaże, bądź też skrobany, i płacić wedle zwyczaju nie chciałby, tedy podwody tak konnej, jako z wozem, urząd miejski lubelski aby nie dawał i da-

wać zakazał“; „którzy z okienkiem pokażą, aby urząd miejski... na każdym liście podwodnym napisał, którego dnia tę podwodę i komu onę da“; „urząd przestrzegać też tego ma, aby nieomieszkanie podwody poślącom naszym za listy dobrimi podwodnemi wydawali“.

Kop. Mag. N 113, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 137. 2) 1841 r. N 159.

263. 1598, 5 stycznia, w Lublinie, w sądzie wójtowskim. „Nobiles Lubomelskie nobili Adalberto Oczko praedia civili juri subjecta Lubomelskie dicta vendunt“.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 65.

264. 1598, 25 sierpnia, w Lublinie. Transakcja między klasztorem św. Brygitty a miastem Lublinem w sprawie blechu miejskiego, roli przy mieście, kościoła św. Krzyża oraz granic między wspomnianym klasztorem a miastem. Patrz N 269.

265. 1599, 24 maja, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje dekret w sprawie przedmieszczan podzameckich. Patrz N 369.

266. 1599, 1 października, w Wenecji. Jerzy Radziwiłł, kardynał tytułu św. Syksta i biskup krakowski, potwierdza ugodę między klasztorem św. Brygitty a burmistrzem i rajcami lubelskimi z dn. 25 sierpnia 1598 r. Patrz N 269.

Kop. Arch. Liber. priv., str. 63 v. - 64.

267. 1602. Granice wsi do starostwa lubelskiego należących.

1) Granice wsi Tatary. „Poczynając od Kaleni,*) gdzie się Świdnickie i Krempieckie gronty przytykają, bieży granica krajem łanu Łyczkowskiego od Abramowic, Dziesiątego i Bronowic ku zachodowi aż do stawu wielkiego lubelskiego; zaś od grobli stawu wielkiego, zawierając w ten trakt Słomiany Rynek i inne gronty młynarskie, jest pastwisko wolne aż do łąk teraz nowo okopanych, w których też i młynarska się łąka zawarła; tam pod górą bieży łąki królewskie, pod rolami miejskimi, aż do łąki pana Czernego, od której łąki przekopą także jest rozdzielona aż do rzeki Bystrzyce; z drugiej strony rzeki bieży granica z Hajdowem przez łąki i przez role spokojna, nachyliwszy się trochę między wschód a południe, gdzie zbiegłszy klinem gront Haydowski, następnie granica Świdnika Małego pana Tenczyńskiego, która się na

*) Lustr. 1616 r., str. 38: vadum dictum Kalinie.

południe obróciła, od którego Świdnika pola kmiece końcami przytykają do pułłanka Włodarzowskiego, podle którego jest łąn Nowaków, którego pułłanka Włodarzowskiego, jako pustego, używają poddani pana Tenczyńskiego „iąc^a) go i do ściany Xiężego Świdniczka, nazwanego Biskupiego, nie dopuszczając go jednak. Nowaków łąn przytyka całe do ściany Biskupiego, do której i wszystkie insze role Tatarskie końcami przytykają, którą ścianą wygon jest i kopce po nim aż ku Kalenicy, zkąd tych granic opisanie początek wzięło“.

2) Granice wsi Wrotków. „Poczynając od rol frimarkiem do Abramowic danych, które się o insze role poddanych królewskich opudał od stawu zabiegły, za nie trzy łąny Skibiszowskie do starej granicy Abramowskiej; ztamtąd z Abramowicami ma Wrotków granice pomieszane i klinami i tu, i owdzie zabiegłe aż do granicy Dziesiątskiej; od Dziesiątego są pewne kopce przez role i borek aż do stawu Bronowickiego miejskiego; ztamtąd nad rzeką i nad stawem do stawu lubelskiego granica Wrotkowska wpada, potym rzeka (rzeką?) ku górze od miejskich łąnów i folwarków grunt Wrotkowski się rozgranicza aż do upustów Wrotkowskich“.

3) Granice wsi Wielki Świdnik. „Poczynając granice od Biskupia, dzierżawy xięży mansionarzów zamku lubelskiego, przy której nie masz różnice żadnej, i owszem spokojne używanie, potym za rzeką następuje granica od Świdniczka Małego, dzierżawy jegomości pana Tenczyńskiego, starosty Horodelskiego, i tam nie masz różnice żadnych, ani kopców żadnych, droga tylko granicy (s.) potym od Długiego, także dzierżawy jegomości pana Tenczyńskiego; taż droga graniczy potym od Turki, dzierżawy pana Strzembosza, wojskiego ziemi Lubelskiej, także i dzierżawy pani Ardziechowskiej; w tejże wsi bieży granica po Suchodolec uroczysko ku schodowi; ztamtąd niedaleko miedzą szeroką poczyna się granica od Łuszczowa i tam do tego czasu spokojne używanie grontów poddanych pod samą zapustą Łuszczowską, odkąd poczyna się zapusta Świdnika, w której wątpliwe granice i używanie; potym Janowice, wieś królewska, następuje aż do drugiej wsi królewskiej Krępcza, gdzie chrośniaki między polmi kmiecemi dzielą; w konczach tych puł chłopskich droga dzieli i ściąga się aż do kopca dawno usypanego przy klinie Uroczysku tak nazwanym, gdzie grunty Tatarskie do tego Uroczyska przypadają“.

4) Granice wsi Janowice. „Poczynając te granice od kopca, który stanął przeciwko środkowi błot między Krępcem a Mełgwią, bieży zaś granica między Janowicami a Mełgwią ku chodowi (s.) środkiem błot, na których miały być pale bite dla znaków, aż do stawu Janowskiego, gdzie przyszedłszy krajem stawu kopce idą, wolny zalewek stawowi zostawując; potym

a) słowo nieczytelne.

ku Trzeszkowskim ^{a)}) narożnikom granica przychodzi, jako akt kommissarski za terażniejszego pana starosty uczyniony szerzej obmawia; z tamtąd zaś od Trzeszkowicz ^{b)}) bieży granica między pułnocy na zachód, rozmaicie się mieszcząc i kluczami zachodząc gronty królewskie z Trzeszkowskimi. A przyszedłszy do łąnu Perowskiego poszły podle niego miedzą prostą ku gościńcowi Łęczyńskiemu do ściany Łuszczowskiej. Tam zaś od Łuszczowa obróciła się granica gościńcem Łęczyńskim ku zachodowi końcem pól i chrostów Janowskich ^{c)}) aż do gaja Świdnika Królewskiego, gdzie już dalej gront królewski i Świdnika Wielkiego zaległ“.

5) Granice wsi Krempiec. „Poczynając od Kaleni uroczyska, gdzie Świdnicka i Tatarska granica przytyka, bieży granica z Abramowiczami ku południowi lasami, chrostami aż do ściany Wilczopolskiej, ale iż kopców żadnych nie masz, różne dukty ukazują ludzie królewscy z Abramowskimi; granica zaś z Wilczopolem obróciła się ku wschodowi, także nieco pomieszana; potym następuje granica z Wierzchowiskami, która się nachyla nieco ku pułnocy; od tych Wierzchowisk stare kopce są i używanie spokojne; z tamtąd z Minkowicami granica następuje, która (ku) pułnocy właśnie się obraca, gdzie też kopce niektóre są aż do narożników Mełgiewskich; ztąd bieżą nowe kopce ku zachodowi nachylone i potym znów ku pułnocy aż do pułbłota, które idzie ku Janowicom, które kopce za terażniejszego pana starosty ^{d)}) przez kommissarze są usypane; ostatek tej dziedziny gront królewski Świdnicki zaległ“.

6) Granice wsi Zemborzyce. „Poczynają się od Wrotkowskiej grobli z folwarkami miejskimi Killowskie nazwanemi, potym z Konopnicą miejską wsią; od obydwu tych grontów kopce stare i znaczne; potym Radawiecki gront następuje, gdzie kopców żadnych niemasz, jednak spokojne używanie z dawna; potym Strzeskowice, z którymi też granic niemasz, jednak spokojne używanie było przedtym; teraz różnicę jakąś pani Orzechowska, podkomorzyna lubelska, wdowa, wszczyna, dostawszy tej wsi od pana Kaszowskiego, do których Strzeszkowic iż był pan Kaszowski Krężnickiego boru sztukę kupił po gościniec Lubelski z rolą przeciwko temu borowi wykopaną i z kawalcem łąnu danego z grontu Zemborskiego do Krężnicy za zalewek stawem Zemborskim, tedy z Strzeszkowskiego grontu z Zemborskim granica do końca miedzy tego łąnu frymarzonego bieżąc, z grontem dawnym Krężnickim przytykać słusznie ma, a potym iść miedzą łąnu tego zafirmarzonego (s.) aż do gościńca, gdzie ostatnie kopce z Krężnicą stanęły, od których z Krężnicą pana Gorajskiego, potym z Osmolicami, Prawiedni-

^{a)} Lustr. 1616 r., str. 51: Strzeszkowskim; ^{b)} Ibid.: Strzeskowicz; Por. Wojciechowski, Zaginione osady w Lubelskim, str. 8; ^{c)} Lustr. 1616 r., str. 51: Janowickich.

^{d)} Jana Firleja.

kami, potem z Chmielowem (s.)^{a)} i z Mętowem aż do narożnika Abramowskiego granice pewne przez komissarzy usypane za jmści pana podskarbiego koronnego, terażniejszego starosty; ztamtąd przyległ gront Abramowski, dany frymarkiem z grontu Wrotkowskiego za zalewek łąk Abramowskich stawem Wrotkowskim, który się opiera o rolę pustą^{b)} Wrotkowskie nowo wykopane, które bieżą aż do stawu Wrotkowskiego na Wierzchowisko“.

7) Granice klucza Krzczonowskiego. „Krzczonów, Piotrków, Olszanka, Chmiel, Żuków pospołu siedzą, mają granicę od pana Polickiego łąnów frymarchzonych w Żukowie, których i teraz jest w dzierzeniu, choć frymark skażony, potem z Pielaskowicami, z Wołą Pielawską^{c)} i z Giełczwią gdzie też w kilku łąniech wioska szlachecka Borzęcinek w pośrodku grontu królewskiego siedzi, potem z Korzarzowem,^{d)} potem z Olszowcem, Wołą Bychawską — z temi wszystkimi grontami są pewne granice i kopce, potem z Jabłonną niepewne i używanie pomieszane, potem (z) Krzynicami, z Kozicami wsią klasztorną pewne, z Bystrzowicami, z Kozicami, z Stryną, z Częstoborowicami także pewne i kopcami ograniczone“.

1) Tatarzy. Lustracja 1602 r., str. 21 v. - 22. Por. Lustracje: 1614 r., str. 80; 1616 r., str. 38; 1660 r. (ks. 247 a), str. 87.

2) Wrotków. Lustr. 1602 r., str. 24 v. - 25. Por. Lustr.: 1614 r., str. 86; 1616 r., str. 42; 1660 r., str. 89.

3) Wielki Świdnik. Lustr. 1602 r., str. 26. Por. Lustr.: 1614 r., str. 94-95; 1616 r., str. 48.

4) Janowice. Lustr. 1602 r., str. 27 v. - 28. Por. Lustr.: 1614 r., str. 97-98; 1616 r., str. 51; 1660 r., str. 99-100.

5) Krempiec. Lustr. 1602 r., str. 29. Por. Lustr.: 1614 r., str. 89-90; 1616 r., str. 44; 1660 r., str. 91.

6) Zemborzyce. Lustr. 1602 r., str. 31 v. - 32. Por. Lustr.: 1616 r., str. 56; 1660 r., str. 96.

7) Klucz Krzczonowski (Krzczonów, Piotrków, Olszanka, Chmiel, Żuków). Lustr. 1602 r., str. 39 v. - 40. Por. Lustr. 1616 r., str. 67 - 68.

268. 1603, 8 marca, w Krakowie. Król Zygmunt III nadaje przedmieszczanom lubelskim prawo budowania kamienic oraz warzenia i sprzedawania piwa i jednocześnie zwalnia ich od obowiązków względem przybywających do Lublina podczas trybunału gości (hospites). Por. N 316.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 76. 3) 1836 r. N 138. 4) 1841 r. N 160.

^{a)} Lustr. 1616 r., str. 56 v.: Smielowem; por. Wojciechowski, op. cit., str. 8; ^{b)} zamiast role puste.

^{c)} Lustracja 1616 r., str. 67: z Wołą Pielaskowską.

^{d)} Ibid.: z Kozarzowem.

269. 1603, 10 czerwca, w Krakowie. Król Zygmunt III zatwierdza transakcję, zawartą przy pośrednictwie Krzysztofa Sasin-Karśnickiego, kanonika gnieźnieńskiego i krakowskiego, Mikołaja Brzezińskiego, kanonika wrocławskiego, oraz Mateusza Becha (Bech, Bec), proboszcza sandomierskiego, mediatorów i kompromisarzy, między Agnieszką Jastkowską, ksienią, i całym klasztorem św. Brygitty a burmistrzem, rajcami i pospólstwem m. Lublina w dniu 25 sierpnia 1598 r. (N 264), dotyczącą blechu miejskiego, roli przy mieście i kościoła św. Krzyża oraz granic między posiadłościami wspomnianego klasztoru a miejskimi. Co do blechu i prowadzenia wody rurami i kanałami, mediatorowie zachowali w mocy ugodę z dn. 2 lipca 1527 r. (N 123), konfirmowaną przez króla Zygmunta I 3 września 1535 r. (N 147), potwierdzając, że konwent „żadnego prawa na blech i na to miejsce gdzie blech leży, aż do samej rzeki Bystrzyce nie może sobie praetendere“. Co do gruntu albo roli przy mieście i kościoła św. Krzyża, aczkolwiek wytknięta przez mediatorów granica świadczyła, że kościół św. Krzyża wystawiony został na gruncie klasztornym, uznali wszakże mediatorowie, że „tej kapelle albo kościoła św. Krzyża pp. rajcy lubelscy, jako zdawna byli, tak i teraz, i na potym wiecznemi czasy kollatorami i patronami absque quovis conventus impedimento sine tamen praejudicio fundi monialium bydź mają“. Co do granic między klasztorem a miastem, mediatorowie ustanowili, że „granica albo miedza, rozgraniczająca grunty klasztorne od miejskich, ma się począć od uliczki blisko kościoła między domami narożnemi Kretkowskim rzeczonym, który na gruncie klasztornym, a Kramarczykowym, który stoi na gruncie miejskim“; „co tedy od przerzeczonej uliczki, od kościoła klasztornego, tak jako się miedza albo granica ukazała między przerzeczonemi domami Kretkowskim a Kramarczykowym, idąc aż w pole do Bożej męki murowanej starej, a od tej Bożej męki aż ku szubienicom i za szubienicami, ogrodów, gruntów albo domów po prawej ręce od miasta znajdzie się, to wszystko za tym niniejszym ograniczeniem miastu czasy wiecznemi należeć ma i czynsze ztamtąd tak, jako zdawna tego w używaniu będąc brali, brać mają“. „Nastatek pp. mieszczanie lubelscy pietatis ergo... pozwalają czasy wiecznemi temu konwentowi grzywien piętnaście czynszu z ratusza swego pro quolibet festo s. Martini pontificis płacić“.

Kop. Arch. Liber priv., str. 56-59.

Dr. Ks. Wadowski. Kościoły, str. 503, w skróceniu.

Reg. Sumar. 1781 r. z adnot.: niemasz.

270. 1603, 28 czerwca, w Lublinie, w sądzie wójtowskim. „Nobilis Oczkowa cum marito suo generoso Druzbicz praedium Lubomelskie in summa 3000 fl. p. ad annum integrum invadiat. — Ibid. Gener. Druzbicz vigore praefatae obligationis in eadem bona intromittitur“.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 65-66.

271. 1604, 9 stycznia. Jan Firlej, starosta lubelski, oddaje 19 osobom na osiedlenie i zabudowanie miejsce puste błotne w bok stawu wielkiego lubelskiego przy rz. Czechówce. Patrz N 276.

272. 1604, 31 marca, w Krakowie. Król Zygmunt III poleca staroście lubelskiemu Janowi Firlejowi zachować mieszczan lubelskich w nadanych im przywilejem Zygmunta I (z dn. 2 marca 1541 r., N 175) prawach „na branie i łamanie kamienia w górze naszej Tatarskiej rzeczonyj i miejscach przyległych tak na budowanie murów i wioś (s.) miejskich, jako domów obywatelów miasta lubelskiego“.

Or. Mag. N 114. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla Zygmunta III i Stanisława Kochlewskiego. In dorso: Mandat na łamanie kamieni w górze Tatarskiej 1604 r.

Reg. Sumar: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 154. 3) 1841 r. N 161.

273. 1604, 17 października, w Krakowie. Król Zygmunt III, dowiedziawszy się od Jana Firleja, starosty lubelskiego i dożywotniego posesora trzeciej miary zbożowej młynów lubelskich, że do Lublina przywozi się nawet z oddalonych miejsc wielka ilość obcego piwa ze szkodą dla prowentów z młynów królewskich, oraz mając na względzie wygodę osób licznie przybywających na sądy trybunału koronnego, czyni następującą ordynację: przywożący do Lublina na sprzedaż piwo podczas trwania sądów trybunalskich winni przy samym wstępie do miasta płacić od każdej beczki, pospolicie achtel zwanej (a qualibet tunna vulgariter achtel nuncupata), 3 grosze monetą w państwie używaną: 2 na zamek królewski i 1 na rzecz młynarza lubelskiego; poza kadencją trybunału piwo przywożne wolno sprzedawać wyłącznie w miejscach z dawną uprzywilejowanych, i tu powyższa opłata nie ma być pobierana; ordynacja niniejsza nie wprowadza wolnej propinacji: urzędy grodzki i miejski mają nadal wzbraniać sprzedaży piwa w miejscach nieuprzywilejowanych.

Kop. Arch. 1) Fragm. Cons. 3, N 6. In dorso: Prziwiley zamkowi na gr. 3 od piwa przywożnego. Tamże, N 6 a, obl. gr. lub. z dn. 10 stycznia 1605 r. In dorso: Copia mandatu kr. jm. strony piwa przewożnego. 2) Cons. 107, f. 4-4 v.

274. 1605, 11 lipca, w Krakowie. Król Zygmunt III wydaje dekret w sprawie uprawiania na Podzamczu rzemiosła. Patrz N 369.

Kop. Mag. N 115.

Reg. Sumar. 1841 r. N 163.

275. 1605, 8 sierpnia, w Krakowie. Król Zygmunt III, dowiedziawszy się od podskarbiego w. kor. i starosty lubelskiego Jana Firleja, że

pod samym zamkiem lubelskim znajdują się w pobliżu stawu pewne miejsca błotniste, porośnięte tylko sitowiem (*esse sub ipso castro Lublinensi circa stagnum loca quaedam coenosa, arundinem tantum ex se proferentia*), za przykładem przodków swoich, którzy podobne nieuprawne grunta pod tymże zamkiem oddawali na wieczne czasy różnym osobom za roczny czynsz emfiteutyeczny, wspomniane wyżej miejsca (*incipientia versus septemtrionem a fluvio dicto Czechowka, qui illabitur in memoratum stagnum, et sese versus meridiem penes mettas antiquas et saepes hortorum tam castrensis, quam aliorum diversorum possessorum, usque ad plateam dictam Zmigrod et ad fluviolum a canalibus in hoc idem stagnum profluentem extendentia, demum transiundo memoratum fluviolum circa alveum illius et circa solarium seu dealbatorium versus meridiem iuxta longitudinem praedicti dealbatorii sese protendentia, in latitudinem a metis antiquis hortorum et dealbatorii usque alveo fluvioli memorati a canalibus profluentis usque ad ipsum stagnum et fluvium Bystrzyca sese dilatantia*) nadaje temuż staroście Firlejowi za 6 flor. czynszu rocznego, płatnego do zamku na św. Marcin, wraz z wyspą na tymże stawie (*insula in eodem stagno*) za 4 flor. takiegoż czynszu. Firlejowi i jego sukcesorom król pozwala pomienione grunta propriis sumptibus uprawiać, otoczyć fosami, zabudować i omni genere culturae exornare, a następnie czerpać z tychże gruntów wszelkie zyski i dochody.

Kop. Mag. N 116. Martinus Klemens advocatus subcastrensis Lublinensis m. p. Tę kopią ac si przywileju od tejże jurydykcji temuż szl. Magistratowi lubelskiemu na terminie komunikacji pod dn. 24 m-ca marca roku terażn. 1784 z mocy dekretu w sądzie komisji boni ordinis wypadłego expedjowanym złożoną i przez stronę pozwaną stronie powodowej podaną podpisują. Datum w Lublinie die et anno ut supra. Jan Goławski v. g. L. (vicegerent lubelski), kommissarz delegowany m. p.

Reg. Sumar. 1841 r. N 164.

276. 1605, 8 sierpnia, w Krakowie. Król Zygmunt III transumuje i potwierdza akt z dn. 9 stycznia 1604 r., którym starosta Jan Firlej oddał 19 osobom na osiedlenie i zabudowanie „miejsce puste błotne... w bok stawu wielkiego lubelskiego przy rz. Czechówce (*locum certum lutosum desertum ad latus stagni Lublinensis*), od grobli (*agger*), która idzie od ulicy Żydowskiej Rzeźniczej aż do góry pogrzebnej żydowskiej, do zatyłków dawnych podzameckich rozciągające się“, pod warunkami: 1) opłaty od wymierzzonego placu na zamek, na św. Marcin, 2 zł. czynszu; 2) stawiania się za każdym obwieszczeniem, bądź dzwonkiem, bądź innym sposobem, do gwałtów, szarwarków i stawów lubelskich na równi z innymi przedmieszczanami; 3) podlegania z nadanego placu jurydykcji zamkowej; 4) mielenia słodu i wszelakiego zboża wyłącznie w młynach lubelskich i oddawania miary i półachtelka od każdego słodu wg prawa i zwyczaju obywateli podzameckich;

5) szynkowania piwa i gorzałki przewożnej tylko za pozwoleniem starosty i młynarza młynów lubelskich; 6) alienacji placów wyłącznie na korzyść osób kondycji miejskiej i uczynienia aktu sprzedaży, frymarku lub zastawu przed księgami grodzkimi lubelskimi.

Or. Mag. N 117. Perg. Pieczęci brak.

Kop. Mag. N 117, 1784 r.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 139. 2) 1841 r. N 162.

277. 1609, 22 lutego, w Lublinie, w klasztorze św. Brygitty. Privilegium locationis fundi seu horti, wydany przez klasztor św. Brygitty wójtowi lubelskiemu Maciejowi Jodłowskiemu.

Or. Łopac. N 79¹. Perg. wyblakły i nieczytelny. Od pieczęci pozostała tylko tasiemka. Podpisy ksieni Agnieszki Jastkowskiej i przeoryszy Doroty Gniewoszówny.

Reg. Sumar. 1781 r. „1609, d. 22 februarii. Mathiae Jodłowski advocato Lublinensi super fundum seu hortum quendam a monasterio Lublinensi monialium regulae s. Brigittae datum perpetuus civi Lublinensi suprascripto per religioſam Jastkowskam consensus“.

278. 1611. Konstytucja sejmu warszawskiego za Zygmunta III: „Bespieczeństwo miasta Lwowa. Przystawając do konstytucji a. 1601 (Vol. leg, II, wyd. 1733 r., f. 1513: Warunek bezpieczeństwa miastom Lwowu i Wilnu) dla bezpieczeństwa miasta Lwowa uczynionej, postanawiamy, żeby tam żaden, nie mając listu naszego abo hetmanów naszych, nie śmiał w bębny bić, ani chorągwi rościagać sub poena capititis. Która konstytucja i miastu Lublinowi służyć ma“.

Dr. Vol. legum, III, wyd. 1735 r., str. 20.

279. 1611, 21 czerwca, w Lublinie. „Generosus Krosnowski generoso Burkacki praedium Lubomelskie dictum cum omnibus oneribus et censibus civilibus vendit“.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 66.

Uw. Już w Lustracji 1602 r., ks. 248, str. 3, znajdujemy wiadomość: „Pan Krobznowski trzyma łąnów miejskich N-ro 12, z których czynszów ani podwód nie daje; te łąny były przedtym Lubomelskich“. — W Consularia 107, f. 441, pod r. 1608: praedium antiquitus Lubomelski, nunc vero Krosnowski vocatum.

280. 1611, 2 listopada, w Warszawie. Król Zygmunt III z uwagi, że znaczna część doliny (vallis) przy murach m. Lublina zajęta jest przez kościół i kolegium oo. jezuitów, pozostała zaś część, aż do bramy Krakow-

skiej, nie przynosi miastu żadnej korzyści, pozwala magistratowi (cui ex antiquo usu et recepta consuetudine ius locationis desertarum et vacuarum arearum competere accepimus) część tej doliny, od muru oo. jezuitów do bramy Krakowskiej, wyrównać (in planum redigere), otoczyć nowymi murami i wzmocnić, a następnie cały ten grunt obrócić na rzecz miasta i zabudować. Większe wagi publiczne (publicae maiores staterae) magistrat może przenieść z pobliza ratusza na to nowe miejsce i tam urządzić wagę (ponderatorium) dla rzeczy i towarów cięższych; mniejsze wagi, dla lżejszych rzeczy, jako to pieprzu (piper), szafranu (crocus), imbiru (zinziber), goździków (cariopholus), migdałów (amigdalum), rodzyneków (uvae pressae) i kminku (ciminum), może zostawić na dawnym miejscu pod ratuszem. Wszyscy kupcy, tak podczas jarmarków, jak również poza nimi, obowiązani są korzystać wyłącznie z wag publicznych pod karą konfiskaty towarów.

Or. Mag. N 118. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego laku, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Podpisy króla Zygmunta III i proboszcza katedralnego krakowskiego Jana Kuczborskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 96. 3) 1836 r. N 140. 4) 1841 r. N 165.

281. 1611, 4 listopada, w Krakowie. Król Zygmunt III wobec zajmowania przez sądy ziemskie w oktawę Obrzezania Pańskiego ratusza miejskiego przenosi termin wyborów do rady miejskiej z dnia 8 stycznia na wigilię Obrzezania czyli na dzień 31 grudnia.

Kop. Arch. Liber priv., str. 75 v. - 76.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 145. 3) 1836 r. N 141. 4) 1841 r. N 166.

282. 1611, 13 listopada, w Warszawie. Król Zygmunt III, mając na względzie szkody, wielokrotnie poniesione przez m. Lublin od pożarów, i niemożność ich naprawienia wskutek częstych przechodów żołnierskich, zwalnia toż miasto na 10 lat ab onere vectonum vulgo od podwód, tak końmi i wozami, jak również pieniędzmi, oprócz podwód na potrzeby posłów cudzoziemskich, t. j. tureckich i tatarskich. Por. N 315.

Kop. Mag. N 119, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 123. 3) 1836 r. N 142.

283. 1612, 17 marca, w Warszawie. Król Zygmunt III wobec dochodzących do niego skarg poddanych miasta królewskiego Lublina, „iż wielkie nad powinność i zwyczaj angarje, uciski, bezprawia ponoszą od tych, którzy tu do nas posły, czausy i gońce tak tureckie, jako i tatarskie prowadzić zwykli“, wydaje uniwersał, aby nie wymagano od mieszczan lubelskich ani podwód, ani stacyj dla wspomnianych posłów i gońców, lecz aby pobierano

podwoły tylko dla przystawów, którzy tak do króla w poselstwie, jako i od niego z odprawą prowadzą tureckich albo tatarskich posłańców; jednocześnie król nakazuje, aby mieszczanie lubelscy okazywali pomienionym posłom wszelakie poszanowanie i aby dla nich gospody przystojne dawane bywały.

Or. Mag. N 120. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla Zygmunta III i proboszcza katedralnego krakowskiego Jana Kuczborskiego. U dołu: Uniwersalik aby pod gońce y posły Tureckie y Tatarskie podwoły dawane nie były miastu Lublinowi. In dorso: Libertas a podwołis pod Turki y pod Tatary 1612-o anno.

284. 1612, 18 kwietnia, w Warszawie. Król Zygmunt III potwierdza dekret komisarzy królewskich w sprawie między obywatelami przedmieścia Krakowskiego a miastem Lublinem, na mocy którego przedmieszczanom przyznano 1) prawo wznoszenia budynków murowanych pod następującymi warunkami: *in primis suburbanis testudines subterraneas (sutoryny) muro aedificare secundum placitum posse; deinde quod attinet aedificia in aprico inferiores quidem partes domus per universam aream cuilibet pro libitu et modo facultatum muro extruere licere, in superiori vero parte in fronte tantummodo domus mansionem muro erigere, in latitudinem quidem prout area in se ipsa lata erit, in longitudinem vero ad 24 ulnas unicuique ex suburbanis liberum esse, reliquum autem aedificii in parte superiori ex trabibus construere plenam cuilibet esse potestatem, frontispicium tamen muro extollere propter munienda aedificia in casu ignis cuilibet integrum esse; fores ad testudines et celaria quemlibet suburbanorum ex plateis facere et habere libere posse; operas quoque artificiorum suorum fenestris ex testudinibus et mansionibus suis in plateam venum exponere cuilibet suburbanorum tutum esse debere, ita tamen, ut haec libertas structurae muratae non amplius sese extendat, quam ad ostium suburbii Cracoviensis, ubi via lapidibus strata et platea desinit dictum Slakowe wróta, hinc in partem dextram inclinando ad plateam, quae ab eodem ostio currit ad piscinam Lubomelska dictam, ab hoc rursus ostio in sinistram partem procedendo recto tramite usque ad fundum monasterii virginum deo dicatarum b. Mariae V. in suburbio Lublinensi sitti, in latitudinem autem a piscina magna castrensi in fluvio Bystrzyca existenti et a fundo monasterii praedicti usque ad fluvium Czechowka, muro autem civili non esse liberum cuipiam aedificia sua propius admovere ultra, quam ad praesens domus et curiae aedificatae existunt;* 2) prawo utrzymywania składu żelaza (*depositorium ferri*), z dawna istniejącego na Krakowskim przedmieściu, z zachowaniem opłaty uiszczanej przez przedmieszczan miastu; 3) prawo warzenia piwa, ponieważ miastu trudno byłoby samemu dostarczyć dostateczną ilość tego napoju wobec znacznego napływu obcych osób na jarmarki i sądy trybunalskie, lecz pod warunkiem mielenia srodu wyłącznie w należących do zamku młynach i opłaty na po-

trzeby miasta 3 groszy od każdego słołu, zawierającego 6 korcy ziarna (a quolibet braseo, quod sex modiis frumenti constare debet, in commodum publicum civitatis tres grossos solvere sint adstricti). Potwierdzając w całej rozciągłości powyższy dekret, Zygmunt III dodaje meliorationem, ut non tantum in anterioribus partibus, sed etiam in posticis aedificia quantumvis alta et lata ex muro extruere et erigere suburbanis Lublinensibus liberum et integrum sit.

Or. Mag. N 121. Perg. Po pieczęci pozostały tylko sznury. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Feliksa Kryskiego.

Kop. Arch. Fragm. Cons. 4, N 3.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 97. 3) 1836 r. N 143. 4) 1841 r. N 167.

285. 1612, 17 sierpnia, w Lublinie. „Generosus Burhacki illustri magnificae Leszczyńskiej castell. Wislicensi bona seu praedium Lubomelskie cum omnibus oneribus vendit“.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 66.

Uw. Lustr. 1616 r., ks. 248 b, str. 6: „Jmć pan Raphał Leszczyński kasztelan Wiślicki po panu Krosnowskim trzyma Lubomelskich łanów N-o 12“. W Lustr. 1660 r., ks. 247 a, str. 6: „Łany, które miastu odeszły: Łanów Lubomelskich N-o 12, które przedtym trzymał j. pan Raphael Leszczyński, kasztellan Wiślicki, teraz possident ich mc. panowie Gorajscy“. Ibid., str. 78-79, wśród dworów szlacheckich i księżych, „z których possessorowie z jurysdykcji zamkowej wyłamują się i czynszów żadnych nie dają ku szkodzi prowentów j. kr. mci i Rzpltej, także zniszczeniu m. Lublina, i na każdym gruncie z osobna postanowili wójta“, wymienione są: pod N 17 „grunt pani Gurajskiej, na nim osady z pustemi (placami) N-o 10“; pod N 18 „grunt Winiawy tejże, na nim osady z placami N-o 60“.

286. 1613. „Domy żydowskie. (Żydzi) produkowali privilegium piae memoriae ser. Sigismundi III de a. 1613, którym approbare raczył list jmci p. Jana Firleja z Dąmbrowice, starosty lubelskiego, a ten list jest takowy: że tenże pan Firlej pozwala żydowi Jakubowi Haronowi, aby pod górą zamkową ku południowi plac zaraz od mostu zamkowego poczynający się, a do placu Mateusza Szklarza żyda lubelskiego wzdłuż ciągnący się, tak szeroko, jako tamto miejsce znieść będzie mogło, zasiadł i zamurował...; będzie tesh powinien z tego placu tak, jako i insi żydzi na gruncie zamkowym mieszkający, podlegać jurysdykcji zamku lubelskiego i o ten plac gdyby się jaka wszczęła kontrowersja, nigdzie indziej uznawana być ma, tylko przed mną albo sukcessorem moim starostą, na którym dekrecie, jako ultimae instantiae, possessor tego domu przestać ma; mieć z tego domu zboża wszelakiego, ani słołu nigdzie indziej nie powinien, tylko w młynach lubelskich;

szynkowania piw przewoźnych pozwala, ochroniwszy tego, aby zwykła płaca od achtelów i pułachtelów nie ginęła, a względem szynku piw przewoźnych powinien był płacić pobór annuatim po fl. 8“..

Lustr. 1660 r. N 247 a, str. 52-53.

287. 1613, 15 czerwca, w Warszawie. Przywilej lokacyjny m. Lublina z dn. 15 sierpnia 1317 r., oblatowany w księgach mniejszej kancelarii królewskiej 15 czerwca 1613 r.

Kop. Mag. N 122. Ex actis metricis regni. Copia, 20 novembris 1640, Varsoviae.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 2. 2) 1841 r. N 168.

288. 1613, 30 października, w Warszawie. Król Zygmunt III ustanawia dla m. Lublina na przeciąg 10 lat ordynację w sprawie piwa przywoźnego: przywożący na sprzedaż z innych miejsc do Lublina lub jego przedmieść piwo podczas sądów trybunalskich, jarmarków lub w innym czasie obowiązani są w celu pokrycia szkody, wynikającej stąd dla uprzywilejowanej karczmy miejskiej pod ratuszem (ratione damni tabernae civilis Lublinensis privilegiatae), do opłaty przy wstępie do miasta lub przedmieścia 1 grosza od każdej beczki lub mniejszego naczynia (a qualibet tunna vulgariter achtel dicta, tum a quolibet vase minori); pieniądze te mają iść na reparację murów i dróg miejskich. Jednocześnie król potwierdza urzędowi miejskiemu i grodzkiemu posiadane przez nich prawo zakazu szynkowania piwem przywoźnym we wszystkich miejscach nieuprzywilejowanych pod karą 14 grzywien i konfiskaty piwa, którego połowa ma iść na potrzeby zamku, a druga na potrzeby miasta.

Or. Mag. N 123. Perg. Pieczęci wiszącej brak. Podpisy króla Zygmunta III i Jana Kuczborskiego, prepozyta krakowskiego.

Kop. Mag. N 123, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 144. 2) 1841 r. N 169.

Uw. W tytule, w oryginale, przepuszczono wyraz „Sigismundus“. Akt zaczyna się od słów: „Tertius, Dei gratia“.

289. 1614, 28 stycznia, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje dekret w sprawie między komisarzami królewskimi i konwentem kss. dominikanów lubelskich w osobach przeora Jacka Suskiego i subprzeora Antoniego z jednej strony a magistratem i 11-tu poszczególnymi obywatelami m. Lublina z drugiej o zajęcie gwałtem domów, placów, ogrodów, gruntów i jatek, do konwentu dominikańskiego w mieście i za miastem Lublinem należących. Rozpatrzywszy przedstawione mu przywileje miasta: 1) lokacyjny Władysława Łokietka z dnia 15 sierpnia 1317 r. w Krakowie (N 1); 2) Kazimierza IV z dn. 18 grudnia 1460 r. w Piotrkowie, potwierdzający z dawna

zachowywany w m. Lublinie zwyczaj, quod non burgrabius castri Lublinensis iudiciis civilibus seu theutonicalibus in causis quibuscunque per cives iudicandis praesidere solitus fuerit, sed iidem cives, proconsul cum consulibus, advocatus cum scabinis de huiusmodi iudiciis decernendi et disponendi omnimodam facultatem habuerint (N 49); 3) Jana Olbrachta z dn. 21 września 1494 r. w Radomiu, postanawiający, ne advocatus eiusque successores cives et incolas Lublinenses de iure eorum theutonico evocare auderent, sed pro singulis causis in eodem iure eorum agerent et etiam in eodem de se conquerentibus iustificarent (N 75); 4) Aleksandra Jagiellończyka z dnia 23^a) listopada 1503 r. w Lublinie, quo a solutionibus foralium, quae tempore nundinarum Lublinensium in civitate praesente rege (marsch) alci^b) regni exigebant, cives praedictos liberos fecit aeviterne (N 83); 5) Kazimierza IV z dn. 12 czerwca 1453 r. w Lublinie, potwierdzony przez Zygmunta I 1 września 1535 r. w Krakowie, zabraniający duchowieństwu i szlachcie nabywania domów w Lublinie (NN 36 i 146); 6) Zygmunta I z dnia 27 października 1541 r. w Wilnie, quo iurisdictio non tantum Judaeorum, sed omnium mercatorum, tam extraneorum, quam indigenarum, Magistratui civili Lublinensi adiudicata est, potwierdzony przez Zygmunta Augusta 2 kwietnia 1549 r. w Krakowie (N 179); 7) Zygmunta Augusta z dn. 2 listopada 1556 r. w Warszawie, quo iurisditionem civilem et Magistratum circa ipsius praerogativam conservat et omnes exemptiones a iurisditione civili per quempiam impetratas tollit; 8) Zygmunta III z dn. 6 kwietnia 1588 r. w Krakowie, potwierdzający powyższe przywileje (N 248), król kasuje przychylny dla dominikanów wyrok komisarzy królewskich (kasztelana lubelskiego Feliksa Słupeckiego, opata pokrzywnickiego ks. Hieronima Ossolińskiego, starosty lubelskiego Jana Firleja, chorążego lubelskiego Piotra Czernego oraz ziemskich lubelskich: sędziego Adama Kochanowskiego, podsędka Jana Dzierżka, łowczego Wojciecha Mnichowskiego i pisarza Mikołaja Brodowskiego), jako nieposiadających w tym sporze kompetencji, i zważywszy, że sprawa dotyczy przeważnie mieszczan prywatnych, naznacza forum dla dalszego jej prowadzenia, o ile idzie o mieszczan, w magistracie miejskim, o ile o magistrat, — przed królem i sądem królewskim.

Or. Łopac. N 1308. Perg. Pieczęć czerwona w bryle wosku, zawieszona na jedwabnym sznurku. Relacja kanclerzego w. kor. Feliksa Kryskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 145. 3) 1841 r. N 170.

290. 1614, 22 marca, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje dekret w sprawie przedmieszczan podzameckich. Patrz N 369.

Reg. Sumar. 1781 r. z adnot.: niemasz.

a) w akcie mylnie: 28; b) wyraz wytarty.

291. 1614, 10 grudnia, w Warszawie. List króla Zygmunta III do wojewody lubelskiego Gabryela Tęczyńskiego, starosty Mikołaja Firleja i magistratu m. Lublina, nadający Stanisławowi Lichańskiemu ze względu na prace jego na stanowisku rajcy lubelskiego i prowizora szpitala św. Ducha prawo dożywotniego piastowania urzędu radzieckiego z jednoczesnym zwolnieniem od obowiązków burmistrzowskich oraz innych uciążliwych funkcyj.

Arch. Consularia, 110, f. 143-143 v.

292. 1615, 16 lutego, w Warszawie. Król Zygmunt III zatwierdza laudum m. Lublina z dnia 6 lutego tegoż roku, nakładające na poddanych i kmieci wsi miejskiej Konopnicy obowiązek 1) dwudniowej robocizny tygodniowo na rzecz dzierżawcy tejże wsi z każdego $\frac{1}{2}$ łana zamiast czynszu, który w poprzednich latach wynosił po 2 grzywny rocznie; 2) odprawiania stróży (custodia) we dworze konopnickim; 3) opłaty czynszu z $\frac{1}{2}$ łana po 1 grzywnie rocznie w dwóch ratach po 24 groszy na św. Małgorzatę i św. Marcin; 4) odwozu (vectura alias odwosz) zboża dzierżawcy do m. Kazimierza, wsi Włostowic i innych miejsc; 5) dawania podwód posłom tureckim i tatarskim.

Kop. Mag. N 124, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 20. 3) 1836 r. N 146 a. 4) 1841 r. N 172.

Uw. Laudum z dn. 6 lutego 1615 r. w Cons. 119, str. 46.

293. 1615, 14 listopada, w Warszawie. Król Zygmunt III postanawia, że podczas jarmarków przybyłym do Lublina z innych miejsc i luźnym rzeźnikom zezwala się wolna sprzedaż mięsa (decernimus quatenus tempore nundinarum advenis et vagabundis laniis libera carniū venditio permittatur).

Kop. Mag. N 125. Ex protocolis actorum spect. consulum Lublinsium 23 januarii 1616. G(eorgius) L(emka), notarius castrensis Lublinsis.

294. 1616, 22 stycznia, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje poddanym wsi miejskiej Konopnicy list żelazny, biorący ich w opiekę przed urzędem miejskim lubelskim.

Or. Mag. N 126. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Henryka Firleja. U dołu: Salvus conductus subditis de villa Conopnica a vi et potentia officii utriusque civilis Lublinsis.

295. 1618, 20 marca, w Warszawie. Król Zygmunt III potwierdza laudum m. Lublina z dn. 17 czerwca 1617 r., ustanawiające opłatę 15 groszy do skarbu miejskiego od łokcia kramu na każdy jarmark lubelski.

Or. Mag. N 128. Część pieczęci przez papier wyciśniętej na dyplomie. Podpisy króla Zygmunta III i sekretarza królewskiego Jakóba Zadzika.

Kop. Mag. N 128, XVIII w.

Dr. Laudum z dn. 17 czerwca 1617 r. w „Laudach miejskich lubelskich XVII w.“, N 43.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 67. 2) 1841 r. N 173.

296. 1620. Konstytucja sejmu warszawskiego za Zygmunta III. „Municya m. Lublina. Iż w terazniejszych niebezpiecznościach miasto Lublin okopy, baszty, wały i bramy nowe wielkim kosztem swoim i pracą wystawiło, przeto tę wszystkę municyą, tak nową jako y starą, y straż także mieyską prawem pospolitym y konstytucyą anni 1611 (N 278) et praesentis de securitate portarum et munitio num, miastu Lwowu y Wilnu służącą, aby y miastu Lublinu służyła, utwierdzamy... A iż też ta nowa municya okopów, wałów, baszt y brom potrzebuie dalszey poprawy dokończenia y opatrzenia ustawicznego, przeto za prośbą posłów tegoż woiewództwa grosz od każdej beczki piwa przewoźnego przy trzech staroście tamecznemu przywileiem od nas danym służących w nagrodę miary młynskiej, aby im według przywileiu osobnego z kancelaryi naszey danego dawany był, postanawiamy. Czego dozór staroście mieysca tamecznego pro tempore existenti zlecamy, aby się to na nic inszego, tylko na poprawę dalszą okopów, baszt, murów obracało“.

Dr. Vol. leg. III, wyd. 1735 r., str. 380. Por. ibid. II, str. 1513: Warunek bezpieczeństwa miastom Lwowu i Wilnu.

297. 1620, 10 grudnia, w Warszawie. Król Zygmunt III, powołując się na konstytucję sejmu warszawskiego 1620 r. p.t. „Municya m. Lublina“ (N 296), znów (por. N 288) nadaje m. Lublinowi prawo pobierania w ciągu 10 lat 1 grosza od każdej beczki piwa przywoźnego, przy czym zaleca staroście lubelskiemu mieć dozór nad tym, aby powyższy dochód był obracany jedynie na dokończenie, poprawę i opatrzenie okopów, wałów, baszt i bram miejskich.

Or. Mag. N 134. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego wosku w puszcze blaszanej, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Podpisy króla Zygmunta III i sekretarza królewskiego Krzysztofa Karola Niszczyckiego.

Kop. Mag. N 134, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 44. 2) 1836 r. N 147. 3) 1841 r. N 174

298. 1621, 8 lutego, w Warszawie. Król Zygmunt III wydaje odpis oblatowanego 15 czerwca 1613 r. (N 287) do akt mniejszej kancelarii królewskiej przywileju lokacyjnego Władysława Łokietka z dn. 15 sierpnia 1317 r.

Kop. Mag. N 136: 1) Perg. Pieczęć z czerwonego wosku w puszcze blaszanej, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis podkanclerzego kor. Wacława Leszczyńskiego. 2) Na papierze, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 148. 2) 1841 r. N 176.

299. 1621, 13 listopada, w Warszawie. Król Zygmunt III, „wziąwszy wiadomość, że niektórzy powracający się z Ukrainy przez miasto nasze Lublin żołnierze wielkie w tamecznym mieście excessy i zbrodnie popełnili, mieszczanów kilku zranili i wiele innych krzywd i bezprawia tamże poczynili“, wydaje uniwersał do pułkowników, rotmistrzów, poruczników i wszystkiego rycerstwa Rzpltej, aby „powracając się do domów swoich żadnych krzywd i uciążenia miastu tamecznemu nie czynili, stacyj od niego tak pieneznych, jako i do żywności należących nie wyciągali, i żadnych in-szych przykrości i bezprawia... onemu nie czynili“.

Kop. Mag. N 137, XVIII w.

300. 1626 (?). Król Zygmunt III, mając na względzie wystawienie przez m. Lublin nowej municji, nadał już poprzednio (NN 288 i 297) temuż miastu prawo pobierania w ciągu 10 lat 1 grosza od każdej beczki piwa tak przywoźnego, jak również miejscowego, quae rurskie dicitur, pod warunkiem obracania dochodu tego na dalszą poprawę okopów, baszt i murów. Potwierdzając obecnie powyższe prawo, król pozwala urzędowi miejskiemu lubelskiemu pobierać ponadto dla lepszej obrony miasta od każdej beczki saletry, przywiezionej przez kupców do Lublina, po 2 funty tejsze.

Kop. Mag. N 139. In dorso: „Copia przywileju warszawskiego niedosłego 1626 o piwo. Niepotrzebny“.

Uw. Brak końca. Brzmienie aktu analogiczne z aktem potwierdzenia przez Władysława IV 18 września 1634 r. przywileju na grosz piwny od beczki piwa (N 312).

301. 1629, 15 lutego, w Warszawie. Król Zygmunt III, pragnąc powiększyć dochody m. Lublina, nakazuje: co do strygeldu (N 51), aby kupcy, przywożący sukno, płacili na rzecz miasta od mierzenia postawu sukna droższego, falandysz zwanego, 3 grosze polskie, od gorszego 1 grosz, od najgorszego czyli kiru $\frac{1}{2}$ gr., od towaru złożonego czyli sztuki całej 6 gr., od półsztuki 3 gr. (ab emensuratione staminis cuiuslibet panni preciosioris falandysz communiter dicti... grossi tres polonici, vilioris vero iuxta eius valorem grossus unus, vilissimi autem puta kir medius grossus, a plicata rursus merce qualibet seu pecia integra sex grossi, a dimidia demum tres grossi); co do mostowego (thelonea pontalia, N 150), król nadaje opłatę 1 grosza od wołów, koni i wozu ładownego; prowent od szali, wagi, miar i wszelkich ciężarów, już dawniej udzielony miastu (NN 77, 79 i 84), powiększa

tak, aby połowa szła na korzyść miasta (a lance vero, statera, mensuris et ponderibus universis iam olim proventum sibi a nobis impertitum sic augeamus, ut medius unus serviat civitati).

Kop. Mag. N 141: 1) Ex protocolis actorum officii consularis Lublinsensis extraditum. Pieczęć lakowa rady m. Lublina, przez papier wyciśnięta na akcie. In dorso: Privilegium auctionis proventuum civitatis. 2) Dwie kopie późniejsze.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 62. 3) 1836 r. N 149. 4) 1841 r. N 177.

Uw. Por. Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 43.

302. 1630, 30 czerwca, w Warszawie. Król Zygmunt III, otrzymawszy wiadomość, iż „różni haeretici w mieście naszym Lublinie temi czasy, ministrów zwoławszy, zbory znowu otworzyli i jawnie się do nich gromadząc nabożeństwo swoje publice odprawują“, wydaje rozkaz władzom miejskim, „abyście takich schadzek publicznych i zborów na miejscach jurysdykcji wiernościom waszym podległych nie dopuścili i wszystkim ministrom z Lublina ustąpić rozkazali“.

Kop. Arch. Consularia, 123, k. 100.

Dr. Kossowski. Protestantyzm, str. 162.

303. 1631, 13 czerwca, w Warszawie. Król Zygmunt III poleca rajcom lubelskim, aby Jakóbowi Maksymilianowi Fredrze, stolnikowi lwowskiemu, sekretarzowi królewskiemu, który w ubiegłym 1630 r., będąc wysłany do Lublina w celu zabrania od żydów tamecznych drukarni ze wszystkimi instrumentami i pismami wydrukowanymi, zniósł te instrumenty i pisma do pewnego sklepu kościelnego i zdeponował je „za kluczem i strażą“ rajców, wydano obecnie bez wszelakiej zwłoki ten depozyt dla odwiezienia ks. rektorowi kolegium krakowskiego oo. jezuitów.

Kop. Arch. Consularia, 123, k. 309 v.

304. 1632, 3 marca, w Warszawie. Król Zygmunt III, otrzymawszy przełożenie pospólstwa m. Lublina, że „w odprawowaniu jarmarków wielki się tam nierząd dzieje, kupcy przychodniowie czasów zwyczajnych wyścia jarmarków nie obserwując, poki i jak długo chcą, towary swe przekazują, handle wszelakie tak jako pod jarmark prowadzą, co się z niemałą szkodą dzieje miejskich obywatelów, którzy także towary swoje i kramy w mieście mają“, wydaje mandat do burmistrza, rajców i wójta m. Lublina, aby stosownie do przywilejów i dekretów królewskich „kupcom postronnym w mieście, gdy czas jarmarku wynidzie, kramy swoje mieć i towary przedać nie pozwalali, i owszem im tego bronili, zachodząc temu pilnie, żeby przez jaką conniventią wierności waszych sami obywatele miasta, gdyby

im kupie trybem zwyczajnym nie szły, do zubożenia i nędzy większej nie przyszli“.

Or. Mag. N 142. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpis kanclerza w. kor. Jakóba Zadzika. In dorso: Mandatum S. R. M. ex parte mercatorum et nundinarum.

Kop. Arch. Consularia, 152, k. 46 v.

Reg. Sumar. 1841 r. N 178.

305. 1633. Konstytucja sejmu koronacyjnego za Władysława IV, „Rewizya zamku Lubelskiego. Odnieśli nam obywatele województwa Lubelskiego, iakoby zamek Lubelski miał do wielkiej ruiny przychodzić: czemu zabiegając, naznaczamy wprzod rewizory nasze, aby oni uznawszy sumpt tey tam restauracyi, nam to na przyszły seym sześćniedzielny odnieśli“.

Dr. Vol. legum, III, wyd. 1735 r., str. 828.

306. 1633, 15 lutego, w Krakowie. Król Władysław IV potwierdza przywilej króla Henryka Walezego z dn. 15 kwietnia 1574 r. w Krakowie (potwierdzony przez Zygmunta III 20 czerwca 1589 r. w Lublinie), zwalniający ławnika lubelskiego, szl. Bartosza Heltha, żonę jego Reginę i sukcesorów ich wraz z kamienicą w Lublinie między kamienicami szl. Schamborzeckiego(?) i Daniela(?) Zaborowskiego, rajców lubelskich, z domem na przedmieściu niegdyś Wojciecha Ślusarza (Alberti Serificis), mieszczanina lubelskiego, browarem i słodownią (braxatorium et braseatorium) na Żmigrodzie, ze stajniami, ogrodami i innymi przyległościami, od jurysdykcji miejskiej i poddający pod jurysdykcję królewską i starościńską, a to ze względu na zasługi (intuitu obsequiorum) Heltha. Jednocześnie Henryk Walezy nadał Helthowi i jego sukcesorom libertację od wszelkich opłat, danin, podatków i poborów miejskich, od stanowienia w domach jego gości (hospites), krajowych i cudzoziemskich, podczas rezydencji królewskiej i podczas trybunałów, oraz pozwolił mu szynkować w powyższych domach, w mieście i na przedmieściu, wszelakie trunki i napoje, przywożne, miejscowe i warzone w domach Helthowskich, bez jakiegokolwiek opłaty królowi, staroście lub magistratowi.

Or. Mag. N 143. Pergamin b. wyblakły. Pieczęć z czerwonego wosku w puszcze blaszanej, bez przykrywki, na jedwabnych sznurkach. Podpisy króla Władysława IV i Stanisława Lorkowskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 157. 3) 1841 r. N 181.

307. 1633, 20 lutego, w Krakowie. Król Władysław IV potwierdza m. Lublinowi wszystkie jego prawa i przywileje (jura, privilegia, libertates, immunitates, praerogativas, inscriptiones, donationes, permutationes, uniones, incorporationes, decreta, transactiones, commissiones, consuetudines, lauda tam antiqua, quam anno proxime praeterito ratione exactionis a braxa-

toribus cerevisiae unius grossi a tunna cerevisiae pendendae laudatae de actu Sabbato post festum Purificationis B. V. M. a. D. 1632-do).

Or. Mag. N 144. Perg. Pieczęci brak. Podpisy króla Władysława IV i Łukasza Zdrojewskiego.

Kop. 1) Mag. N 144. 2) Arch. Spec., str. 22-22 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 98. 3) 1836 r. N 150. 4) 1841 r. N 179.

Uw. Laudum 1632 r., dotyczące opłaty przez piwowarów 1 grosza od każdej beczki piwa przywoźnego na poprawę murów i dróg miejskich, druk. w „Laudach miejskich lubelskich XVII w.“, N 65; por. Fragm. Cons. 9, NN 4-5.

308. 1633, 25 lutego, w Krakowie, na sejmie koronacyjnym Konfirmacja przywileju na jatki piekarskie z Podzamcza Lubelskiego. Król Władysław IV transumuje i potwierdza przywilej ojca swego Zygmunta III z dnia 22 maja 1599 r. w Warszawie, potwierdzający nadanie przez Jana Firleja w dn. 28 maja 1596 r. placu pustego ante domum generosi Friderici Zawieprski et Sophiae Pruszyńska eius sororis ex opposito montis civilis vulgo Zoraw dicti situm et jacentem cechowi piekarzy przedmiejskich lubelskich na wybudowanie jatek piekarskich (macella pro vendendis pannibus, macella pannea), pod warunkiem opłaty na zamek 5 fl. czynszu rocznego na św. Marcin.

Kop. Mag. N 145, XVIII w.

Dr. Kamiński. Z przeszłości rzemiosła piekarskiego w Lublinie, str. 53-54 i 57-59.

Reg. Sumar. 1841 r. N 180.

309. 1633, 11 marca, w Krakowie (akt. w grodzie lubelskim 15 listopada 1698 r.). Litterae confirmationis iurium praepositurae ecclesiae collegiatae Lublinensis. Król Władysław IV zatwierdza zapis ks. Jakóba Trynkowskiego, kanonika chełmskiego, proboszcza kościoła farnego tyt. św. Michała Arch. w Lublinie, z dn. 27 lipca 1604 r., który w celu przymnożenia temuż probostwu pożytków spróbował rozdanie przez poprzedników jego na probostwie poddanym kościelnym pustych i nieprzynoszących korzyści ogrodów „ex censu annuo i po 2 dni do roboty czasu żniwa“, nadmieniając, że „gdyby imć x. proboszcz którego roku roboty nie potrzebował, tedy za one dni robotne będą powinni jmci za każdy dzień groszy 4 przy czynszu płacić“. Lokacja ta, uczyniona przez ks. Trynkowskiego, potwierdzona została 7 listopada 1616 r. przez Zygmunta III w Warszawie.

Or. Mag. N 146. Perg. wyblakły i nieczytelny. Puszka blaszana bez pieczęci, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Podpis króla Władysława IV.

Kop. Mag. N 146, 1816 r.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 151. 2) 1841 r. N 182.

Uw. 1) Por. w B-ce Łopac. rps N 1314: Potwierdzenie przez Augusta II konsensów, dotyczących ordynacji procentów i czynszów probostwa farnego św. Michała z dn. 6 marca 1720 r. 2) Wadowski, Kościoły, str. 76, mylnie: Tyrnkowski.

310. 1633, 21 marca, w Krakowie. Król Władysław IV transmuje i potwierdza list starosty lubelskiego Mikołaja Firleja z dn. 1 września 1632 r. w Lublinie do lubelskich rzeźników żydowskich. W liście tym Firlej, „uważając i bacząc, że z jatek w Lublinie między żydy na Podzamczu, gdzie mięso sprzedawają i tamże bydło na rzeź biją, wielki smród i zaraza ludziom, którzy tam mieszkają, bardzo się przykrzy i szkodzi, nawet do zamku lubelskiego w okna zachodzi“, nakazuje żydom przenieść się na inne miejsce i naznacza „plac na zbudowanie jatki do bicia bydła na ustroniu, na bagniskach, za szpitalem żydowskim, wzdłuż na sążni 16, a wszecz na 12“; od tego placu żydzi powinni płacić do zamku na św. Marcin po 4 zł. rocznego czynszu, w dawnych jednak jatkach swoich, jako i przedtem, mięso sprzedawać mają.

Kop. Arch. Oblaty grodzkie lub., 82, k. 325 v. - 327.

Uw. Por. Lustracja 1660 r., N 247a, str. 54 v. - 55.

311. 1633, 8 sierpnia, w Borysowie. Król Władysław IV, zważywszy, że m. Lublin „dla częstych exakcyj żołnierskich wielki ciężar z nie-małą szkodą swoją i uciskiem ludzi po te czasy ponosić musiało“, i pragnąc, aby teraz „jakikolwiek ufolgowanie miało, zacyzmy się mieszczanie poratować mogli“, uwalnia miasto od wszelkich podatków, stanowisk i innych ciężarów żołnierskich i rozkazuje, „aby żadna chorągiew tam stać, po stację posyłać i onę pod jakimkolwiek pretextem tak w pieniądzach, jako i w żywności, wyliczać nie ważyła się“.

Kop. Arch. Consularia, 124, k. 580.

312. 1634, 18 września, w Lublinie. Król Władysław IV potwierdza m. Lublinowi przywilej na grosz piwny od beczki piwa. *Regium plane opus esse iudicavimus fortificationum munitionumque fundamentis operam dare et hoc maxime inter alia nostra munia semper amplexi sumus, ut loca ea, quae armis hostilibus creberrimisque Tartarorum incursionibus proxime accedentibus facile exponi possunt, qua meliori modo firmentur atque muniantur. Cum itaque promptitudinem animumque civium nostrorum Lublensium in propaganda civitatis eiusdem munitione et propugnaculo perspectum habeamus, tamque curam ipsorum non postremam in eo positam esse, et nos ipsi viderimus, maiorem illis ad tam bonum propositum exequendum addere voluimus. Et quamvis annis superioribus proventum grossum videlicet unum a tunna qualibet cervisiae advectae serenissimus divae*

memoriae parens noster desideratissimus speciali privilegio civitati eidem Lublinensi in decennium concesserit (N 288) constitutioneque anni 1620 idem proventus firmatus est (NN 296-297), tamen cum bene persuasum habeamus hunc eundem tam difficili tamque sumptuoso negotio sufficere non posse, eo quod ad praesens tam in civilibus, quam in allis iurisdictionibus extra civitatem Lublinensem melioris saporis cervisia coquitur et propinatur raroque cervisia aliunde advehitur, ex speciali gratia nostra augendum inque operis conservationem perpetuo civitati memoratae conferendum esse duximus conferimusque praesentibus litteris nostris, ita videlicet, ut a tunna qualibet tam advectae aliunde cervisiae, quam eiusdem, quae intra et extra civitatem alienisque iurisdictionibus coquitur et propinatur, civitas Lublinensis unum grossum sine cuiusquam impedimento, contradictione et difficultate ac resistantia percipiat. Denique pro meliori munitionis eius constitutione concedimus eidem civitati, ut a qualibet tunna salis nitri per quoscunque mercatores Lublinum advecti duae librae pendantur perpetuis temporibus..

Or. Łopac. 1310. Perg. Bez pieczęci i podpisów.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 183.

Uw. W oryg.: Datum Lublini die... (luka) mensis Septembris a. D. 1634-to. Lustracja 1660 r., N 247 a, str. 37, podaje: 18 mensis Septembris a. D. 1634.

313. 1634, 28 grudnia, we Lwowie. Stanisław Koniecpolski, hetman w. kor., „mając respekt na miasto Lublin, a mianowicie, że tamtędy tak wiele chorągwi przeszło, które mieszczanie tameczni kosztem niemalym podymować musieli, do tego, że jest miejsce publicznym sądom naznaczone“, uwalnia je od wszelkich stanowisk, stacyj i ciężarów żołnierskich i rozkazuje, „aby się tam żaden nie ważył stanować, stacyj wybierać ani żadnej najmniejszej krzywdy czynić“.

Kop. Arch. Consularia, 125, k. 156 v.

314. 1635. Konstytucja sejmu warszawskiego za Władysława IV. „Wolność od stanowisk żołnierskich miast głównych koronnych“. W Lublinie „i po przedmieściach jego aby nikt z żołnierzów stanowisk nie czynił, ani stacyj wybierał, sub poena infamiae in perpetuum zakazano. O co forum tamże w grodzie“.

Dr. Vol. legum, III, wyd. 1735 r., f. 887, i Inwentarz, f. 405.

315. 1635, 25 marca, w Warszawie. Król Władysław IV z uwagi na klęskę 7-letniego, niedawno znów grasującego w m. Lublinie, powietrza morowego, na szkody, które od 10 prawie lat ponosi miasto od ustawicznie przechodzących żołnierzy, wreszcie na niezwykle pobory (intuitu quoque septennalis pestis nuper ibidem grassantis clade ac gravium et pene gra-

vium quotidianorum ex assiduis militum illac ab annis circiter decem continuo transeuntium damnorum et insolitarum exactionum rationibus ipsorum subvenire cupientes), przedłuża temuż miastu jeszcze na 20 lat od daty niniejszej nadane mu przez króla Zygmunta III (N 282) na 10 lat zwolnienie ab onere vecturarum alias podwod tam curibus, quam equis atque etiam peccuniariis, zachowując jednocześnie w mocy powinność podwodną względem posłów cudzoziemskich, t. j. tureckich i tatarskich.

Or. Mag. N 149. Pieczęci brak. Podpis sekretarza królewskiego Piotra Gębickiego. In dorso: Privilegium libertatis a podvodis expeditum in comitiis anno 1635.

Kop. Mag. N 149.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 77. 2) 1836 r. N 152. 3) 1841 r. N 184.

Uw. Por. Arch. Consularia 125, f. 216.

316. 1635, 30 marca, w Warszawie. Król Władysław IV transmuje i potwierdza przywilej ojca swego, króla Zygmunta III, z dnia 8 marca 1603 r., w Krakowie (N 268), którym ze względu na klęskę pożaru zezwala przedmieszczanom budować kamienice, ut in posterum ab eiusmodi casibus incendiis (s.) nimirum liberiores et tutiores esse possint; ze względu na ponoszone przez przedmieszczan jednakowe z mieszczanami ciężary równa pierwszych z drugimi w prawie warzenia i sprzedawania piwa; wreszcie uwalnia przedmieszczan od powinności podczas trybunału względem gości (hospites), którzy przybywają do Lublina w sprawach prywatnych; goście tacy winni lokować się w gospodach (in hospitibus), albowiem esset iniquum prorsus et iniustum, si quis proprio impendio domo parata et constructa maiorem anni partem ea careat, alterique potius quam ipsi commodo sit et emolumento.

Or. Mag. N 150. Perg. Szczałki czerwonej pieczęci woskowej w puszcze blaszanej, zawieszanej na jedwabnych sznurkach. Podpisy króla Władysława IV i Andrzeja Wilczyńskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 153. 2) 1841 r. N 185.

317. 1636, 8 marca, w Wilnie Król Władysław IV poleca podskarbiemu w. kor. Janowi Mikołajowi Daniłowiczowi, „aby czopowe po wszystkiej Koronie, gdzie jest pozwolone, plus offerenti arendował“, miastom zaś rozkazuje, „aby nikomu innemu, tylko temu, którego skarb postanowi, czopowego nie oddawali“.

Or. Mag. N 153. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpis króla Władysława IV.

318. 1637, 28 lutego, w Warszawie. Król Władysław IV, potwierdzając nadane m. Lublinowi przywileje składowe: Władysława Jagiełły

z dn. 2 stycznia 1392 r. (N 11), Kazimierza IV z dn. 21 stycz. 1468 r. (N 51) i Zygmunta III z dn. 3 maja 1596 r. (N 260), nakazuje jednocześnie, aby omnes mercatores cum mercibus suis ex Germania versus Lublinum euntes składali towary swoje intra moenia, non in suburbiis, aby uiszczali opłatę od składu na rzecz miasta i zatrzymywali się w mieście 6 tygodni pod grozą konfiskaty towarów.

Or. Mag. N 154. Perg. wyblakły i nieczytelny. Po pieczęci pozostały tylko sznurki. Podpis sekretarza królewskiego Jana Gębickiego. In dorso: Privilegium depositorii.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 60. 3) 1836 r. N 154. 4) 1841 r. N 186.

319. 1638, 16 lipca, w Warszawie. Król Władysław IV nadaje Jeleniowi Doktorowiczowi przywilej na wybudowanie synagogi. Patrz N 402.

Uw. Obecnie Kotlerschul przy ul. Szerokiej, 2. Bałaban. Die Judenstadt v. Lublin, str. 26 i 91. Por. Sumar. 1819 r., Suppl. N 4; tu „Goleń Doktorowicz“.

320. 1639, 18 listopada, w Warszawie. Król Władysław IV, pragnąc powiększyć dochody m. Lublina i będąc powiadomiony, że gromadnie napływający do miasta cudzoziemcy różnych narodowości, Włosi, Niemcy, Węgrzy, Francuzi, Szkoci i Ormianie, nie posiadający w mieście nieruchomości i nie ponoszący równych z mieszczanami ciężarów, skupują wina węgierskie i inne trunki i rozprzedają je całymi beczkami lub garncami (vel integris doliis vel congiis) ze szkodą dla mieszczan, nakazuje, aby cudzoziemcy — nieposesjonaci, zamieszkali w Lublinie jako komornicy (more inquilinorum), nawet w razie otrzymania prawa miejskiego, przy kupnie na składzie lubelskim (in depositoryo Lublinensi) wina lub innych trunków, przed złożeniem tychże z wozów do piwnicy winnej (e plaustris in cellam vinariam), płacili od każdej beczki na rzecz magistratu po 1 złot.; takąż opłata obowiązuje cudzoziemskich propinatorów. Specjalnie co do Węgrów król postanawia, że ci, o ile przywiezionego przez nich do Lublina wina nie rozprzedadzą z wozów w ciągu dwóch tygodni i zmuszeni będą złożyć je do piwnic mieszczan lub szlachty, winni płacić tygodniowo od każdej beczki po 1 złotemu magistratowi na potrzeby publiczne, jako to reparację dawnych i wzniesienie nowych murów miejskich, na wodociąg miejski i t. p.

Or. Mag. N 156. Perg. Pieczęci brak. Podpisy króla Władysława IV i sekretarza królewskiego Wojciecha Kadzidłowskiego. In dorso: Privilegium depositorii vini ungarici expeditum in comitiis a. 1639.

Kop. Mag. N 156.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z mylną adnotatą: niemasz. 2) 1819 r. N 45. 3) 1841 r. N 187.

321. 1640, 20 października, w Warszawie. Król Władysław IV wydaje mieszczanom lubelskim kopię przywileju lokacyjnego m. Lublina z dn. 15 sierpnia 1317 r., oblatowanego w księgach mniejszej kancelarii królewskiej 15 czerwca 1613 r. (NN 1 i 287).

Kop. Łopac. N 1411, z końca XIX w. U dołu: Extractum ex minori metrice civibus Lublinensibus.

321 a. 1643, 18 czerwca, w Warszawie. Król Władysław IV wydaje z akt większej kancelarii królewskiej ekstrakt przywileju Stefana Batorego z dn. 29 listopada 1582 r. w Warszawie, zatwierdzającego na prośbę o. Wita, przeora klasztoru oo. dominikanów w Lublinie, 1) przywilej króla Aleksandra z dn. 5 marca 1506 r., wydany na sejmie walnym lubelskim i zatwierdzający darowiznę przez dziedzica Jakubowic Pawła Konińskiego klasztorowi dominikańskiemu wsi Trześniów oraz zwalnający tę wieś od wypraw wojennych i wszelkich ciężarów; 2) przywilej króla Zygmunta Augusta z dn. 13 marca 1563 r. w Piotrkowie, wyjednany za pośrednictwem prowincjała dominikanów polskich o. Melchiora i potwierdzający klasztorowi dominikańskiemu św. Stanisława wskutek utraty per incendium ignis dawnych przywilejów i zapisów klasztornych tak posiadanie placu i gruntu, na którym stał klasztor i kościół, ze wszystkimi budynkami, ogrodami i łąkami, jak również wolności i immunitet kościelny; 3) akt uczyniony przed sądem wójtowsko-ławniczym lubelskim 30 sierp. 1419 r. przez wójta dziedzicznego lubelskiego Mikołaja (Schirmera) i matkę jego Małgorzatę i darujący klasztorowi św. Stanisława czynsz z 2-ch jatek, po 3 kamienie łożu z każdej, pod warunkiem odprawiania nabożeństwa za zmarłych rodziców i wszystkich przodków, w szczeg. za b. wójta lubelskiego Wawrzyńca Schirmera (ojca Mikołaja).

Kop. Arch. Fragm. Cons. 10, N 30.

322. 1645. „Domy żydowskie. (Żydzi) mają list pana Zbigniewa Firleja starosty lubelskiego przez św. p. króla Władysława IV w Warszawie dn. 12 sierpnia a. 1645 potwierdzony, którym pacta z przedmieszczany conclusa approbantur i że ich od stanowiska czeladzi swojej w domach wszystkich żydowskich uwalnia; okopisko, jako było ograniczone i obmurowane, przy dawnym pozwoleniu w pokoju cale zostawuje. Item produkowali confirmationem seren. Vladislai IV de data Varsaviae d. 14 Augusti a. 1645 certarum transactionum seu conventionum inter magistratum totamque communitatem subcastrensem Lublinensem et seniores Judaeos totamque communitatem judaicam initarum, których te essentialia puncta: naprzód, że podatki wszelakie, jeśli jakie od czasu przeszłych paktów z domów i placów nie były kiedykolwiek oddane, także za nieprzeniesienie niektórych zapisów do xiąg podzameckich na domy podzameckie pozwolili żydzi i zapłacili miesz-

czanom podzamecznym fl. 680. Placów i domów ^{a)} bez konsensu jmcí p. starosty lubelskiego żydzi ^{b)} i podzamczanie chrześcíanie ^{c)} skupione do jurysdykcji wójtowskiej podzameckiej należeć mają i podatki wszelakie z tychże domów i placów, tak jako i z innych podzameckich, chrześcíanom żydzi ciż płacić powinni; a co się tkanie domów i placów inszych tak przed paktami pierwszymi, jako i w przeszłych paktach zawartych i po paktach pierwszych teraz i do tego czasu przez żydy od chrześcían kupionych, iż względem ich wójt (i) ławnicy podzameccy lubelscy jurysdykcji swojej ustąpili, ani o żadne składki względem tych domów turbować żydów przyobiecali, tedy ciż żydzi pozwolili annuam pensionem po zł. 100“.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 56-57.

323. 1646, 18 marca, w Warszawie. Król Władysław IV z powodu tumultu uczynionego przez studentów jezuickich przeciwko żydom lubelskim wydaje mandat do burmistrza, rajców, wójta i ławników m. Lublina: „Zrozumieliśmy z relacji urzędników naszych koronnych, jako tymi czasy studenci sub disciplina patrum Societatis będący wielki tumult w mieście naszym Lublinie przeciwko żydom lubelskim wscząwszy i na ulice ich vi et violenter uderzywszy, niemało żydów na śmierć pozabijali, drugich srodze poranili, kamienice, sklepy i domy ich połupili, pieniądze, złoto, srebro, klejnoty, rzeczy, fanty i insze sprzęty pozabirali i wielkie im bardzo szkody poczynili. Na co jako barzo bolejemy, że takie excessy i insolentie, które szkodliwe i straszne przykłady za sobą zwykły pociągać, pod szczęśliwym daj Boże i dalej panowaniem naszym dzieją się, tak i to wielce urażać i obchodźć nas musi, że wierności wasze, którym to ex officio incumbit takim insolentiom i gwałtom wczesnie zabiegać i aby do nich nie przychodziło przestrzegać, oziemble w tym postępujecie, starania żadnego nie czynicie i jakoby przez spary na to patrząc conniventią swoją onym tym większą audacją do tego czynicie. W czym zachowując sobie dalszą około tej sprawy z wiernościami waszemi animadversią, teraz mając tę wiadomość, że pomienieni żydzi lubelscy i do tego czasu nie są od tych swowolników bezpieczeni i owszem in dies większego jescze tumultu spodziewają się, surowo wiernościom waszym rozkazujemy, chcąc to mieć, abyście wierności wasze, którym to należy omnimodam securitatem obywatelów miasta pomienionego przestrzegać i wszelakim seditiom obviare, tumultom tym zabieźeli, swowolników tych pochamowali i wszelakie bezpieczeństwo pomienionym żydom lubelskim obmyśleli, jakoby securi w domach i dobrach swych zostawali i te, tumulty pochamowane bydź mogły. Inaczej nie uczynicie i dla łaski naszej i z powinności swej“.

Kop. Arch. Cons. 128, str 502.

a) Place i domy? b) przez żydów? c) od podzamczan chrześcían?

324. 1646, 25 kwietnia, w Warszawie (wyciąg z akt kancelarii mniejszej królewskiej z dn. 28 kwietnia tegoż roku). Król Władysław IV wydaje uniwersał w sprawie zamiany podwód pieniędzy podwodnymi. Powołując się na konstytucję o pocztach z 1620 r. (Vol. leg., III, 377), król zakazuje wydawania padal z kancelaryj królewskich listów podwodnych, zachowując je tylko względem posłów moskiewskich, tatarskich i tureckich, którym *ex pactis* zwyczajne podwoły dawane być mają. Król poleca, aby miasta podległe podwodom dawały zamiast podwód pieniądze in quadruplo (czwore pieniądze) do rąk pocztmagistra warszawskiego Karola Montelupiego. Jednocześnie asekuruje słowem królewskim, że „ani sekretarzom, komornikom, ani żadnem osobom cuiuscunque status et praeeminentiae więcej podwod (miasta) dawać nie będą powinni“.

Or. Mag. N 157. Wielka pieczęć królewska, przez papier wyciśnięta na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jerzego Ossolińskiego. In dorso: Libertatia od podwod miasta Lublina. Obtulit nobilis Andreas Jezewsky. Publicata in castro Lublinensi f. 6 in crastino f. s. Annae (26 lipca) a. D. 1646. O podwoły które zcassowano. N 138. Andr. Joan. Polanski N(otarius) C(onsularis) L(ublinensis) m. p.

Kop. Mag. N 157.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. z mylną adnotatą: niemasz. 2) 1841 r. N 188.

Uw. Por. Vol. legum, IV, wyd 1737 r., str. 108: Ordynacya poczty.

325. 1647, 23 stycznia, w Warszawie. Zgoda i wieczna transakcja między klasztorem lubelskim św. Brygitty a m. Lublinem. Jerzy Ossoliński, kanclerz w. kor., i Jan Gembicki, dziekan krakowski, delegowani od króla Władysława IV do umorzenia kontrowersji między klasztorem pp. brygitek a miastem Lublinem, oznajmują, że „mając jmci p. xienni lubelska konwentowi i klasztorowi swemu lubelskiemu wszytek blech pod górą klasztorną przy rurach albo ductie wody leżący, do rzeki Bystrzyce ciągnący się..., teraz świeżo przez świątobliwy decret j. kr. mci przysądzony, tedy za zgodą i namową zobopólną przywiedliśmy do tego, iż jmci p. xieni i klasztor tegoż blechu certam portionem sposobem locatiej, t. j. wserz poczynając od rowu Garbusowego i łącki na czterdziesti, a wzdłusz na szescdziesiąt łokci, ma wskazać wymierzyć dla pp. mieszczan, przyachawszy do Lublina, którego to miejsca i grunta miasto cum sua communitate ma mieć liberum usumfructum jure emphiteuco in perpetuum do chowania rur drzewianych et omnium apparamentorum do rurmurza należących, postawienia komory albo budynku potrzebnego do rur, z tą jednak condytią, iż niema miasto browaru stawiać in praeiudicium klasztoru p.p. zakonnych i przykrości wszelakich i turbatii czynić. A pp. mieszczanie z tego gruntu quotannis na dzień św. Marcina czynsz roczny zł. pięć polskich incipiendo tempus solutionis anno cur-

renti do rąk jnci panny xienni ipsiusque succedaneorum rzetelnie mają płacić... A iż przez grunt klasztorny duct wody do miasta antiquitus prowadzi, przeto in recompensam tego powinni bendą pp. mieszczanie z wieżycki przez siebie wymurowanej, na górze w murze klasztornym stojącej, jedną rurą puścić wodę ad sufficientiam tegosz klasztoru... Tudziesz domku drzewianego u rurmuzu pod górą klasztorną przez pp. mieszczany antiquitus zbudowanego ma mieć miasto liberam possessionem dla mieszkania rurmistrza miejskiego, quoad ipsa stabunt et durabunt canalia, nie pociągając go dalej, ani szerzej. Do tego z tych rur albo ductu wody iako przedtym z dawnych czasów, tak i na potomne, ma mieć convent wodę do dwu sadzawek klasztornych, jednak bez ujmę znacznej wody do miasta bieżącej; także jmc panna xienni terażniejsza lubelska et pro tempore existens na swym gruncie klasztornym pozwala rury, jako się sama submituje, dobrowolnie za oznajmieniem pp. mieszczan raz w rok, gdy tego potrzeba będzie, per suos incolas slamować". Dalej następuje szczegółowe określenie granicy albo miedzy, rozdzielającej grunty klasztorne od miejskich; nadmienia się, że „wszytek ambitus i plac koło tego miejsca, ubi rigor iustitiae super malefactoribus extenditur, do miasta należeć ma aż do samego kopca za jarugą wielką przy miedzy j. w. p. Zbigniewa z Goraja Gorajskiego, kasztelana chełmskiego, nad dołem wysypanego". „Co się zaś tycze szanców na gruncie klasztornym, począwszy od bramy murowanej do ulice P. Marji klasztornej wejście mającej, aż do bramy Krakowskiej alias Szancowej się ciągnących, te szance i basty powinni będą pp. mieszczanie swym kosztem naprawiać..., szance zaś od bramy murowanej ulice P. Marji aż do rzeki runej ciągnące się tak teraz, jako i podczas — strzeż Panie Boże — niebezpieczeństwa gwałtownego spolnie na miasto zachodzącego dla dobra pospolitego, mają bydź obywatelów klasztornych kosztem poprawione, ktorej to bramy miasto privata autoritate sine gravi et urgenti periculo nie ma zamykać przez consensu i wiadomości jnci panny xienni lubelskiej“.

Or. Mag. N 158. Pieczęcie przez papier na akcie wyciśnięte: kanclerza Jerzego Ossolińskiego, dziekana krakowskiego Jana Gembickiego, klasztoru pp. brygittek oraz dwie pieczęcie miejskie: radziecka i wójtowska. Podpisy kanclerza Jerzego Ossolińskiego, ks Jana Gembickiego, ksieni Doroty Firlejówny, przeoryszy Anny Rzczyckiej, zakonnic: Jadwigi Gostomskiej, Agnieszki Bobolanki, Katarzyny Firlejówny, Zofii Urowieckiej, Zuzanny Kotowskiej, Zuzanny Krzowskiej, Jadwigi Cieńskiej, Anny Szornelówny, Anny Żarczyńskiej, Marianny Zaporskiej, Zofii Paprockiej, Katarzyny Cieciszowskiej, Jadwigi Górskiej, Urszuli Wilczopolskiej, Elżbiety Lanckorońskiej oraz wójta Wojciecha Lewickiego, burmistrza Jana Ekkiera, pisarzy urzędów: ławniczego — Stanisława Konopnicy i radzieckiego — Macieja Kasprowicza, ławników, rajców i przedstawicieli pospółstwa. W skórzanej czerwonej oprawie.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 189.

326. 1647, 20 maja, w Warszawie. Król Władysław IV, zważywszy, że miasto Lublin nie może podolać wydatkom na reparację murów, wodociągu i dróg, na brukowanie ulic, poborom na żołnierza, podwodom dla posłów zagranicznych i ich świty (comitatus) i t. p. przeważnie z powodu istnienia w mieście bardzo znacznej ilości domów szlacheckich, podległych innej jurysdykcji i wolnych od ciężarów miejskich, stanowi, że wszyscy kupcy lubelscy, mieszkający tak w mieście, jak również poza murami miejskimi, mają prawo wystawiania kramów in circulo fori civitatis oraz sprzedaży w nich towarów poza jarmarkami (extra tempus nundinarum) i podczas sądów trybunalskich, ziemskich, i grodzkich jedynie pod warunkiem opłaty do skarbu miejskiego 1 złotego od każdego łokcia kramu (a qualibet ulna institae) na każdy z trzech rocznych jarmarków lubelskich.

Kop. Mag. N 159, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 68. 3) 1836 r. N 156. 4) 1841 r. N 191.

327. 1647, 26 maja, w Warszawie. Król Władysław IV wydaje klasztorowi oo. dominikanów w Lublinie list donacyjny na kamienicę zmarłego złotnika lubelskiego Jerzego Bacha, sekretarza sekty ariańskiej, która to kamienica po śmierci Bacha przeszła ad dispositionem regiam.

Kop. 1) Mag. N 160, XVIII w. 2) Arch. Consularia, 129, f. 60.

Reg. Sumar. 1841 r. N 190.

Uw. Por. Kossowski. Protestantyzm, str. 176 i 197.

328. 1647, 7 października, w Krakowie. Ks. Piotr Gembicki, biskup krakowski, wydaje dekret w sporze między Szymonem Wronowskim, prepozytem szpitala św. Ducha w Lublinie, a prowizorami tegoż szpitala: burmistrzem m. Lublina Aleksandrem Konopnicą i rajcami dr. med. Jerzym Lemką, Janem Ekkierem, Pawłem Iwaszkiewiczem i Janem Reklowskim. Prepozyt wspólnie z prowizorami winien mieć zarząd nad majątkiem szpitala; prowizorowie, zależni od prepozyta, nie mogą ingerować w rozporządzenia tegoż; obowiązani są oni do składania pod przysięgą rachunków przed deputowanymi na trybunał lubelski prałatami, prepozytem i dwoma rajcami; alienowane przez miasto pola szpitalne, łąny, jatki, domy i grunta mają być oddane prepozytowi; uzurpowane przez miasto soltystwo w Konopnicy, do którego z dawna należały dwa łąny pola wolne i trzeci czynszowy, sadzawka, młyn, dwie karczmy, szósty denar z czynszów i trzeci z każdego osądnionego procesu (constat duos mansos agri liberos et tertium censualem, item piscinam et molendinum ac duas tabernas, sextum denarium census et tertium de omni re iudicata ad scultetiam in villa Konopnica spectasse et pertinuisse), winno być zwrócone szpitalowi i prepozytowi, który ma oddawać je magistratowi i mieszczanom lubelskim w dzierżawę na trzechlecia za 232 fl. p. rocznie.

Or. Łopac. N 1311. Perg. na 4 kartach. Pieczęć czerwona woskowa b-pa Gembickiego w puszcze blaszanej, zawieszona na jedwabnych sznurkach.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 155. 3) 1841 r. N 192.

Uw. Por. Wadowski, Kościoły, str. 361, 362, 375 i 376.

329. 1649, 19 stycznia, w Krakowie, na sejmie koronacyjnym. Król Jan Kazimierz potwierdza złożenie przez m. Lublin przysięgi homagialnej.

Or. Łopac. N 1312. Perg. mocno uszkodzony. Uszkodzona pieczęć woskowa w puszcze blaszanej, zawieszona na jedwabnych sznurkach. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jerzego Ossolińskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 100. 3) 1836 r. N 160. 4) 1841 r. N 193.

330. 1649, 16 lipca. „Domy żydowskie. Jest approbacja od j. kr. mci pana naszego miłość. dzisiejszego przywilejów przez ś. p. królów polskich Zygmunta Augusta, Henryka, Stefana, Zygmunta III i Władysława IV nadanych, zawierających w sobie potwierdzenie praw, wolności, buźnice, kierchowa albo okopiska, także dekretów kommissji, bezpieczeństwa, jurydykcji i zwierzchności, więc i wywożenia, przywożenia i wolnego przedawania wszelkich towarów, handlów i kupi tak w murowanym mieście lubelskim, jako i po przedmieściach, nadto i łazien, studni do nich należących, jatek, sądów i innych wszelkich prerogatyw, gruntów, placów i budynków żydom lubelskim i wszystkiemu pospólstwu służących, a ta approbacja dana jest w Lublinie, d. 16 lipca a. 1649“.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 57-58.

331. 1650. Konstytucja sejmu warszawskiego za Jana Kazimierza. „Miastu Lublinowi ratione tumultów służyć ma konstytucya a. 1650, jak miastu Krakowowi“.

Dr. Vol. legum, IV, wyd. 1737 r., str. 334: Securitas y praesidium miasta Krakowa, także bezpieczeństwo miast innych koronnych y W. X. Lit., oraz Inwentarz, str. 404.

332. 1650, 3 maja, w Nowym Mieście. „Per. seren. Joannem Casimirum regem Poloniae favore magistratus Lublinensis super omnia bona mobilia et immobilia grassante peste in civitate Lublinensi derelicta cum adjudicatione civitati eorundem post expirium trium annorum, si praeterirent silentio eiusdem bonorum proprietarii, collatum privilegium“.

Reg. Sumar. 1781 r.

Uw. Widocznie data mylna: 1650 zamiast 1654. Patrz N 339.

333. 1650, 19 maja, w obozie pod Sokalem. „Jan Kazimierz.. Oznajmujemy.. urzędom wszystkim grodzkim, miejskim i podzameckiemu lubelskiemu, isz mając zaleconą stateczną ku nam i Rzpltej wiarę zakonników i ludzi religiej greckiej przy cerkwi Lubelskiej zostawujących i zapobiegając tumultom, któreby się z jakiego przeciwko niem powstania w mieście naszym Lubelskiem z tegosz miasta niebezpieczeństwem wszcząć mogły, bierzemy ich w naszą protectią i obronę, aby pod odjazd nasz do obozu sami w osobach, nabożeństwie swym i w domach, także po dobrach swych od wszelkiego przenagabania i uciążenia wolni zostawali“.

Kop. Łopac. N 92, XIX w., z obecnie zaginionych oblat grodzkich lubelskich.

334. 1650, 25 listopada, w Warszawie. Król Jan Kazimierz, przychylając się do konstytucji sejmu warszawskiego 1635 r., uwalnia m. Lublin z przyległościami od stacyj, stanowisk i zimowania żołnierzy, nakazuje jednak, aby „wszystkie juryzdykcje duchownego i świeckiego stanu, kupcy i żydzi wszelakiego handlu i szynku, w mieście od roku do roku mieszkający, i insi bezpieczeństwa i pożytków miejskich zażywający“, złożyli dwa tysiące złotych na regiment ks. Bogusława (Radziwiłła), koniuszego litewskiego.

Kop. Arch. Consularia, 130, str. 208-208 v.

335. 1651, 23 stycznia, w Warszawie. Król Jan Kazimierz, powiadomiony przez Karola Montelupi, sekretarza i magistra poczt koronnych, że szl. Jan Rozyni „pod interregnum i wszytkie zamieszania rebelli kozackiej nigdzie z Lublina, lubo następowały niebezpieczeństwa, nie ustępował, ale wzięwszy funcją na się listów dirigowania, wiernie, rostopnie, nie bez sumptu swego pilnował“, bierze go w królewską protekcję swoją, „dawszy mu to diploma, aby się nim zasłonił od wszelkich podatków miejskich, privatnych i publicznych, także od wszelakiej jurisdiccji urzędów grodzkiego i miejskiego lubelskich, ale się tylko przed naszym samem marszałkowskim temu, kto do niego sobie co będzie praetendował, sprawował“. Jednocześnie król poleca grodzkiemu i miejskiemu urzędowi lubelskiemu, aby pomienionego szl. Jana Rozyniego „za służbę naszego i directora listów na poszcie lubelskiej mieli i znali“.

Kop. Arch. Consularia, 130, str. 258 v.

336. 1654. Konstytucja sejmu warszawskiego za Jana Kazimierza. „Deklaracya płacenia podatkow. Lubelskie wojewodztwo na seymiku relationis deputatow sobie obierze, ktorzy miasto Lublin ze wszytkimi jego przedmieściami.. zrewiduią, dwory, kamienice, domy porachuią y registra spiszą, według ktorzych in posterum miasto Lublin podatki wydawać powinno będzie.. A kamienice, dwory szlacheckie w miastach y przedmieściach

Lubelskim i Piotrkowskim od stanowisk deputackich uwalniamy, których starostowie i ich urzędnicy naznaczać nie mają, sub poena quingentorum marcarum in iudicio tribunalitio ex registro officii vindicanda“.

Dr. Vol. legum, IV, wyd. 1737 r., str. 452-453.

337. 1654, 31 stycznia, w Warszawie. Król Jan Kazimierz wobec skarg na urząd grodzki lubelski za przyciąganie do sądów grodzkich mieszczan lubelskich oraz za pieczętowanie wagi, sklepów, piwnic i domów mieszczkańskich nakazuje temuż urzędowi, aby żadnego z mieszczan lubelskich jurysdykcji miejskiej podległych do sądów swoich pod żadnym pretekstem pociągać nie ważył się.

Kop. Arch. Consularia, 115, str. 235.

338. 1654, 31 stycznia, w Warszawie. Król Jan Kazimierz wobec pociągania mieszczan lubelskich do sądów grodzkich nakazuje urzędowi radzieckiemu lubelskiemu, aby dawne prawa i przywileje miasta oraz jurysdykcję miejską prawem uprzywilejowaną „całe i nienaruszenie zatrzymał, nie dając jej nikomu z rąk sobie wybierać i niesłusznie przypisować“.

Kop. Arch. Consularia, 115, str. 235-235 v.

339. 1654, 3 maja, w Nowym Mieście. Król Jan Kazimierz wobec strat poniesionych przez miasto Lublin podczas wojny i od przechodzących własnych żołnierzy oraz podczas grasującego niedawno moru nadaje temuż miastu wszystkie wakancje, więc dobra ruchome i nieruchome, sumy pieniężne, bądź w gotówce, bądź w zastawie lub u jakichkolwiek osób znajdujące się i do szafunku królewskiego przeszłe po obywatelach i mieszkańcach lubelskich oraz przychodniach jakiejkolwiek narodowości, tu w Lublinie bezpotomnie zeszyłych lub z innych powodów rozporządzać nie mogących (omnia bona mobilia et immobilia summasque quasvis pecuniarias sive paratas, sive aliqua ratione obligatas et apud quascunque personas existentes, ad nos vero et dispositionem nostram regiam devolutas post cives et incolas Lublinenses ac insuper advenas cuiuscunque illi nationis fuerint, ibidem steriliter decedentes vel alia quavis de causa disponere non valentes); te miejskie kaduki król oddaje m. Lublinowi na przeciąg trzech bezpośrednio następujących po sobie lat, na spłatę długów oraz reparację murów miejskich. Por. N 332.

Kop. Arch.: 1) Consularia, 115, str. 300-300 v. (obl.); u dołu: Bona vacantia ad fiscum regium devoluta civitati Lublinensi in exsolutionem debitorum reparationemque maeniorum post cives Lublinenses et alias personas cuiuscunque nationis fuerint ad annos supraexpressos; 2) Fragm. Cons. 12, N 2.

339 a. 1654, 26 lipca, w Warszawie. „Jan Kazimierz... Po te przeszłe lata ustawicznie mieszczanie nasi lubelscy skwierczeli, żeby pod

ciężarami i wielkimi podatkami, które na nich nietylko sejm, ale lauda województwa tamecznego wkładały, folgę i ochronę mieć mogli, albowiem miasto przyszło ad summam desolationem przez powietrze, które wiele rzemieślnika i ludzi potrzebnych zniosło, i ustawiczne żołnierza przechodzącego podejmowanie, temusz chleba wydawanie, że teraz żadną miarą starczyć podatkom publicznym nie mogą. Przeto aby to miasto nasze między inszemi w jakiejkolwiek ozdobie zostawało i laudum województwa tamecznego żeby na nie nie wznawiali, ani wkładali ciężarów, prócz tych samych, które są lege publica na sejmie uchwalone, dajemy im ten reskrypt nasz..., żeby też województwo lubelskie tak czopowego winnego, które przedtym niewinnie płacili, bo je na składach i komorach naszych oddają, jako i inszych ciężarów de novo uchwalonych, nie płacili i żadnego im według constitutiej na terażniejszym sejmie uchwalonej praejudicium nie czynili, ale ich tak cale i nie naruszenie zachowali, jako constitutia opiewa i commiseratio sama nad tym miastem wymaga“.

Kop. Arch. Fragm. Cons. 12, N 4.

340. 1654, 16 sierpnia, w Krasnymstawie. Stanisław Potocki, hetman w. kor., wydaje uniwersał, zwalniający podzamczan lubelskich od ciężarów żołnierskich i zabraniający jezdnemu i pieszemu rycerstwu polskiemu wybierania od nich noclegów, popasków, odpoczynków i podwód.

Kop. Arch. Oblaty grodzkie lubelskie, N 82, str. 1119-1119 v.

341. 1654, 25 sierpnia, w Warszawie. Król Jan Kazimierz przyjmuje specjalnym przywilejem pod swoją obronę i protekcję żydów muzyków lubelskich i daje im pozwolenie tak w m. Lublinie, jako i na przedmieściu oraz w innych miejscach, „na wszelakich weselach, posiedzeniach, od kogokolwiek do tego zaciągnionym na jakichkolwiek instrumentach bezpiecznie grawać i bez wszelakiej innych muzyków przeszkody i exakcji tym sposobem szukać swego pożywienia“.

Kop. Arch. Oblaty grodzkie lubelskie, N 82, str. 1226 v. - 1227 v.

Uw. Por. Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 65: Żydzi muzykantowie.

342. 1654, 20 grudnia, w Warszawie. Król Jan Kazimierz, otrzymawszy od urzędników skarbu królewskiego wiadomość, że do Lublina „bardzo wiele soli ruskiej nawożono i one jawnie nietylko w domach prywatnych, ale i na rynkach przedawają, co iż nie może być tylko z wielką diminutią prowentów skarbu naszego, gdyż sól nasza z żup krakowskich na składy i komory zwyczajne sprowadzona żadnego odbytu nie ma, zacyz też stół nasz wedle dostojenstwa naszego królewskiego wygody żadnej mieć nie może“, zaleca burmistrzowi, rajcom, wójtowi, ławnikom i całemu pospólstwu m. Lublina, „abyście sól takową ruską spolnie z strażnikami solnemi seque-

strowali, confiskowali, psowali i wniwecz obracali, gdyż prawo pospolite soli ruskiej osobiwe składy naznaczyło, aby soli krakowskiej w Lublinie, po miastach i miasteczkach nadwiślanych in circuncirca w odbycie nie przeszkadzała"; część skonfiskowanej soli powinna należeć do władz miejskich „za pracę“, a druga do skarbu królewskiego.

Kop. Arch. Consularia, 115, str. 336-337.

343. 1655. Konstytucja sejmu warszawskiego za Jana Kazimierza: „Sposob wydawania podatkow publicznych z m. Lublina... oprócz żydow w pomienionym mieście naszym Lublinie będących, którzy zdawna sami osobno do poborce podatki publiczne, gdy na nich postanowione bywaią, za osobnemi kwitami oddawać zwykli“.

Dr. Vol. legum, IV, wyd. 1737 r., str. 492-493.

344. 1656. Król Jan Kazimierz nadaje m. Lublinowi przywilej liberationis od wyprawy łanowego żołnierza. Patrz N 348.

345. 1656, 24 stycznia, w Łańcucie. *Condolendo calamitati civitatis nostrae Lublinensis per incursionem hostium regni nostri nuper desolatae ac devastatae, quae cum ob plurima impedimenta tum vero vel maxime ob multitudinem iurisdictionum circa eandem civitatem in fundis civilibus per dispositiones privatorum in manus personarum spiritualium et nobilium alienatis existentium dismembrationemque incolarum earundem Magistratui civili in sustinendis oneribus atque communi defensione parere detrectantium contra insultus quosvis commode muniri et propugnari nullatenus potuit,—* król Jan Kazimierz kasuje wszystkie jurydyki, duchowne i szlacheckie, powstałe na gruntach miejskich bez pozwolenia królewskiego, poddaje je wraz z mieszkańcami pod jurysdykcję magistratu, nakazuje mieszkańcom tych byłych jurydyk przyjmowanie udziału w dostarczaniu podwód, wyprawach posłów, naprawie dróg publicznych i w ogóle we wszelkich ciężarach na równi z mieszczanami m. Lublina, pod karą pozbawienia służących miastu immunitetów i środków do życia (alioquin immunitatibus civitati nostrae servientibus et quibusvis victus acquirendi rationibus careant) oraz grzywny 100 węg. zł.; jednocześnie król zachowuje opłaty z oddanej przez niego w posiadanie ziemi i dochody gruntowe, należne prawnym dziedzicom i posesorom gruntów od tychże mieszczan (salvis censibus terragiis et proventibus fundorum haeredibus ac possessoribus legitimis eorundem per incolas quosvis persolvendis). Por. N 408.

Kop. Arch. Fragm. Cons. 12, N 9. Kop. 1750 r. U dołu: *Sublatio iurisdictionum civibus Lublinensibus sine consensu Sacrae Regiae Maiestatis fundatarum.*

Reg. Sumar. 1819 r. N 81.

346. 1656, 31 stycznia. Posłowie miejscy do króla Jana Kazimierza: rajca dr. med. i filoz. Jerzy Lemka, rajca Piotr Zakulski, ławnik Gabryel Dobrogoszcz i pisarz radziecki Stanisław Kukro składają przed magistratem po powrocie z Łańcuta trzy otrzymane od króla listy: 1) w sprawie uwolnienia m. Lublina od wypraw wojennych, stanowisk i ciężarów żołnierskich, 2) skasowania jurydyk powstałych na gruntach miejskich bez konsensu królewskiego (N 345) i 3) udzielenia (miastu) listu żelaznego (*litterae salvi conductus*).

Kop. Arch. Consularia, 115, str. 453-453 v.

347. 1658. Konstytucja sejmu warszawskiego za Jana Kazimierza: „Fortyfikacya miast“ (Lublina i Łukowa).

Dr. Vol. legum, IV, wyd. 1737 r. str. 563-564.

348. 1658, 27 marca, w Warszawie. Król Jan Kazimierz, „mając miłościwy wzgląd i baczenie na wielkie i ciężkie różnemi czasy, częścią na wojska nieprzyjacielskie, częścią na żołnierza i wojska nasze wydatki, podejmowanie ustawiczne przechodzących do nas posłów i inne, które ponoszą (obywatele m. Lublina), ciężary“, potwierdza konferowany temuż miastu w 1656 r. (N 344) przywilej *libertationis* od wyprawy łanowego żołnierza.

Or. Mag. N 163. Pieczęć wielka królewska przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla Jana Kazimierza i Marciana Wituskiego. U dołu: Uniwersał od wyprawy łanowego żołnierza Lublinowi. In dorso: *Libertatio ab expeditione bellica*.

Kop. Mag. N 163, XVIII w.

349. 1658, 27 marca, w Warszawie. „Podzamcze. Pokazali przedmieszczanie konsens j. kr. mci (Jana Kazimierza) na przedanie pustych placów w retentach podzamczanom przypadłych“.

Lustr. 1660 r., N 247 a, str. 47-48.

350. 1658, 20 (26?) lipca, w Warszawie. Król Jan Kazimierz zatwierdza *laudum* miasta Lublina z dn. 11 kwietnia tegoż roku względem aukcji sztukowego. Por. N 364.

Kop. Mag. N 164, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 53. 3) 1836 r. N 161. 4) 1841 r. N 194.

Uw. *Laudum auctionis proventuum civilium sztukowe dictorum* druk. w „Laudach miejskich lubelskich XVII w.“, N 139.

351. 1658, 6 grudnia, w obozie pod Toruniem. Król Jan Kazimierz wydaje deklarację, aby „wszyscy kupcy Szoci, Angielczycy, Ormia-

nie, Wołochowie, Multani, Turcy, Węgrowie, Żydzi tameczni i obcy, kupniowie, kramarze i inni wszyscy jakiegokolwiek stanu i narodu ludzie, z jakimkolwiek towarami i handlami na komisji wojskowej w Lublinie będący“, zapłacili nałożoną na Lublin stosownie do konstytucji przeszłego walnego sejmku warszawskiego donatywę w kwocie 8000 zł., urzędowi zaś miejskiemu lubelskiemu król poleca otaksowanie kupców i proporcjonalne rozłożenie wspomnianego podatku.

Kop. Arch. Consularia, 115, f. 875 v. - 876 v.

352. 1658, 17 grudnia, w obozie pod Toruniem. Król Jan Kazimierz przyjmuje pod swój protektorat bursę muzyczną przy kolegium oo. Jezuitów w Lublinie. Joannes-Casimirus.. Pergrata habentes officia musicorum bursae ad collegium Soc. Jesu Lublinense spectantis... dignum esse existimavimus, ut eos omnes, ut pote varia musica tangentes instrumenta et alios quosvis artem eandem profitentes, nihilominus tamen in praefata congregatione vulgo bursa dicta commorantes manentesque, nunc et in posterum pro tempore existentes, in protectionem nostram assumeremus..., uti quidem assumimus dantes et concedentes iisdem plenariam et omnimodam facultatem omnibus libertatibus, praerogativis, juribus et immunitatibus, quibus servitores nostri gaudent, gaudendi et utifruendi, tum ut et liberum artis suae exercitium, ubique tam in ecclesiis, quam per civitatem Lublinensem, quocunque vocati fuerint, praesertim vero in publicis actibus, festis, funeribus, nuptiis, conviviis allisque quocunque nomine vocandis solennitatibus sine quarumvis personarum et caeterorum praefatae civitatis musicorum ^{a)} habere possint ac valeant., ac proinde etiam eosdem, uti artis liberalis musicae duntaxat professos, ab omni jurisdictione civili et mechanica eximimus... Ad personalem oblationem admodum reverendi Martini Sierakowski, praefecti bursae Lublinensis Soc. Jesu.

Kop. Arch.: 1) Consularia, 115, str. 810-811. 2) Oblaty grodzkie lubelskie, 85, str. 27 v. - 28 v.

353. 1659, 20 kwietnia, w Warszawie Król Jan Kazimierz, współczując ruinom, popiołom i ostatniemu zniszczeniu Podzamcza Lubelskiego, niedawno spalonego i w perzynę obróconego przez nieprzyjaciół ojczyzny, Węgrów i Szwedów, nadaje dawnym i nowym mieszkańcom i posesorom podzameckim wolność budowania i remontowania domów na własnych i w jakikolwiek sposób nabytych gruntach i ponownie (patrz N 340) zwalnia ich w tym celu na 4 lata od wszelkich podatków, stanowisk, stacyj, przechodów, noclegów i ciężarów żołnierskich.

Kop. Arch. Oblaty grodzkie lubelskie, N 85, str. 868-868 v.

^{a)} po musicorum widocznie przepuszczono impedimento.

354. 1659, 11 sierpnia, w Lublinie. Komisarze królewscy, Stefan Ledóchowski podkomorzy krzemieniecki, Krzysztof Kordysz podczaszy braclawski, Mikołaj Głogowski cześnik nowogrodzki, Stefan Iwanicki miecznik czernihowski i Jan Nehrebecki wojski żytomirski, zawiadamiają Jakóba Suszę, b-pa chełmskiego gr.-un., oraz zakonników i bractwo przy cerkwi lubelskiej św. Spasa alias Przemienienia Pańskiego, że na dzień 22 sierpnia wyznaczili stosownie do konstytucji sejmu warszawskiego 1659 r., aprobującej komisję Hadziacką i ustanawiającej komisje do dóbr cerkiewnych, termin „dla odebrania z possessji wielebności waszej cerkwie lubelskiej św. Spasa do oddania religji greckiej ludziom w unji nie będącym; przeto abyście wielebność wasza na termin mianowany przed nami komisarzami staneli, zdaniu i rozsądkowi naszemu w oddaniu mianowanej cerkwie lubelskiej ludziom w unji nie będącym przypatrzili się i przysłuchali“.

Kop. Arch. Oblaty grodzkie lubelskie, N 84, str. 369-370.

355. 1660, 15 lipca, w Warszawie. Król Jan Kazimierz, mając w uwadze i słusznym respedzie zubożenie i dezolację żydów lubelskich, popalonych przez nieprzyjaciela i złupionych w sklepach swoich, opłatę przez nich znacznych podatków od wnoszonych do miasta towarów oraz stałe przykładanie się do publicznych ciężarów i impens miasta, jako to na stacje i ukontentowanie żołnierzy i posłów tatarskich lub innych, aczkolwiek od ciężarów tych, jako nie należących do nich, uwolnieni są reskryptami królewskimi, poleca mandatem swym władzom miejskim nie pociągać żydów lubelskich, z miasta swego towary przynoszących, do płacenia podatku sztukowego, tym bardziej, że podatek ten, nadany na potrzeby miasta, winien być wybierany wyłącznie od przychodniów.

Kop. Arch. Oblaty grodzkie lubelskie, N 86, str. 917 v. - 918.

356. 1660, 26 sierpnia, w Samborze. Król Jan Kazimierz wydaje uniwersał do urzędów ziemskich, grodzkich i miejskich w sprawie Jana Authenlecta, „postmagistra poczty lubelskiej“, ^{a)} który uiścił za wszystkich kupców narodu szkockiego sumę 5000 zł. p., nałożoną podczas sejmu walnego warszawskiego 1658 r. na tychże kupców i podlegającą zapłaceniu do skarbu królewskiego. Król poleca urzędowi, aby okazały Authenlectowi pomoc w dochodzeniu tej sumy i pomienionych kupców oraz ich towary „sequestrowali, aresztowali i tak długo w areszcie trzymali, pokiej skutecznej i całej od nich w oddaniu pomienionej summy nie odniesie satisfactiei“.

Kop. Arch. Consularia, 116, str. 253-254 v.

357. 1660, 28 sierpnia, w Samborze. Król Jan Kazimierz poleca urzędowi miejskiemu lubelskiemu wybrać wszelkię retenta podatków, uchwa-

^{a)} od r. 1661 rajca lubelski.

lonych przez miasto, surowo karząc krnąbrnych i nieposłusznych płatników. „A iż na ten czas nam i wszystkim Rzpltej wiele na tym należy, aby poszta w dobrym porządku zostawała, a pieniędzy skarb koronny dla wielkich innych publicznych expens dodawać posztarzom naszym nie może, chcemy tedy po wiernościach waszych, abyście wyżej wspomniane retenta wybrawszy, one do rąk sławetnego Jana Authenlecta sługi i poczarza naszego na odprawę poszty naszej wydawali niedwłocznie“.

Kop. Arch. Consularia, 116, str. 99 v. - 100 v.

358. 1660, 31 sierpnia, we Lwowie. Król Jan Kazimierz wydaje mandat do kupców narodu szkockiego i od nich pochodzących potomków, w Koronie Polskiej mieszkających, aby najprędzej i bez żadnych zwłok i trudności oddali Janowi Authenlectowi, postmagistrowi poczty lubelskiej, sumę 5000 zł. p., zapłaconą za nich w 1658 r. do skarbu królewskiego. Król nadmienia, że zlecił urzędom grodzkim i miejskim oraz wszelkim innym jurysdykcję mającym, „aby gdziekolwiek i pod któregokolwiek jurisdycją z towarami swymi zastani będziecie, skuteczną z was i nieodwłoczną czynili mu sprawiedliwość“.

Kop. Arch. Consularia, 116, str. 254 v. - 255 v.

359. 1661, 30 grudnia. Moderamen sive constitutio inter religiosos in Christo patres ordinis s. Augustini Lublinensis conventus et confraternitatem de consolatione Beat. Virg. Mariae in ecclesia eiusdem praefati conventus (między augustianami a bractwem Pocieszenia N. M. Panny przy kościele augustiańskim św. Agnieszki na przedmieściu Słomiany rynek) introductum intuitu solennitatis et devotionis observandae.

Or. Łopac. N 62. Perg. Ślad pieczętki. Podpisał magister frater Honoratus Gorny, ordinis eremitarum s. Augustini conventus Lublinensis prior, visitator provinciae, dictae confraternitatis erector.

360. 1664, w Warszawie. Król Jan Kazimierz transumuje i potwierdza przedmieszczanom podzameckim przywilej Zygmunta III z dnia 15 lipca 1595 r., w Krakowie. Patrz N 369.

Kop. Mag. N 165. U dołu: Martinus Klemens advocatus subcastrensis Lublinensis m. p. Tę kopią iakoby przywileju od tejże jurysdykcji Podzameckiej dla tegoż magistratu lubelskiego na terminie agitującej się komunikacji pod dn. 24 m-ca marca roku terażniejszego 1784 z mocy dekretu w sądzie kommissji wypadłego złożoną, weryfikowaną i przez stronę pozwaną stronie dowodowej podaną podpisują. Datum w Lublinie die et anno ut supra. Jan Goławski v(ice) g(erent) L(ubelski), kommissarz wyznaczony, m. p.

Reg. Sumar. 1841 r. N 196.

Uw. W transumpcie Jana Kazimierza nie podano ani imienia króla, nadającego przywilej, ani daty przywileju, ani podpisu.

361. 1664, 20 grudnia, w Warszawie. Król Jan Kazimierz potwierdza przywileje i dekrety w sprawie przedmieszczan podzameckich. Patrz N 369.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. NN 163 i 167. 2) 1841 r. NN 197 i 201.

362. 1665, 16 czerwca, w Warszawie. Król Jan Kazimierz zwalnia specjalnym przywilejem kamienicę na Rybnej ulicy, między kamienicami d-ra med. Piotra Kliszewskiego i mieszczanina lubelskiego Jana seu Dziano Meygota, należąca do kościoła i klasztoru św. Józefa Oblubieńca (karmelitanek bosych), od opłat (exactiones), poborów (contributiones) i niezwykłych ciężarów miejskich (onera insolita civilia), od dawania kwater gościom i przybywającym na trybunał koronny deputatom oraz od stanowisk żołnierskich i nadaje kamienicy tej immunitet kościelny.

Kop. Arch. Consularia, 132, f. 775 v. - 776.

363. 1669, 3 października, w Krakowie, na sejmie koronacyjnym. Król Michał Wiśniowiecki wydaje zaświadczenie, że rajcy Piotr Zakulski, Michał Schirer i Andrzej Ważyński oraz mieszczanin Tomasz Magierski złożyli mu w imieniu m. Lublina przysięgę na wierność.

Or. Mag. N 168. Perg. Szczątki pieczęci woskowej w puszcze blaszanej, zawieszanej na jedwabnych sznurkach. Podpis podkanclerzego kor. Jędrzeja Olszowskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 164.

364. 1669, 31 października, w Krakowie. Confirmatio iurium et privilegiorum civitatis Lublinensis. Król Michał Wiśniowiecki potwierdza wszystkie prawa i przywileje m. Lublina oraz uchwały miejskie, m. inn. uchwałę z dn. 11 kwietnia 1658 r. (N 350) względem aukcji sztukowego.

Or. Mag. N 169. Perg. Wielka pieczęć królewska w puszcze blaszanej, zawieszanej na jedwabnych sznurkach. Podpis króla.

Kop. Arch. Spec., str. 23-23 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 54 pod mylną datą: 1661. 3) 1836 r. N 165. 4) 1841 r. N 198.

365. 1669, 9 listopada, w Krakowie. Król Michał Wiśniowiecki, stosując się do konstytucji sejmowej 1635 r. (N 314) i dekretu 1659 r. (N 353), ponownie zwalnia m. Lublin, „w którym sacrarium świętej sprawiedliwości trybunału koronnego corocznie odprawuje się“, od wszelkich stanowisk, przechodów żołnierskich, chlebów i asygnacyj.

Or. Mag. N 170. Wielka pieczęć królewska przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla i sekretarza królewskiego Hieronima Pinocci.

Kop. Mag. N 170, XVIII w.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 166. 3) 1841 r. N 199.

366. 1669, 22 listopada, w Krakowie. Król Michał Wiśniowiecki transumuje i potwierdza przywilej Zygmunta I z dn. 29 list. 1541 r. w Wilnie (N 181) w sprawie jurydyki Czwartkowskiej, ustanowionej przed laty przez tegoż Zygmunta I. Dowiedziawszy się od patronów prebendy św. Mikołaja za murami m. Lublina, Samuela Maciejowskiego, b-pa płockiego i podkanclerzego koronnego, oraz Bernarda Maciejowskiego, kasztelana lubelskiego i starosty zawichojskiego, że od przedmieszczan jurydyki Czwartkowskiej, nie podlegającej władzy świeckiej i oddanej pod wyłączną władzę prebendarza kościoła św. Mikołaja, domagano się opłat i ceł, Zygmunt I stanowi, że jurydyczanom Czwartkowskim przysługują także przywileje i wolności, z jakich korzystają obywatele i przedmieszczenie lubelscy, i nakazuje celnikom i ich pisarzom nie pobierać danin, ceł i opłat od mieszkańców wspomnianej jurydyki.

Kop. Mag. N 171. Kopia urzędowa na papierze stemplowym z dnia 24 grudnia 1798 r. Pieczęć z czerwonego wosku przez papier wyciśnięta na akcie z napisem w otoku: *Sigillum registraturae iudicii nobilium Lublinensis* i z herbem austriackim. Podpis: *Antonius de Hildenbrandt caes. reg. fori nobilium secretarius ac registraturae director*. U dołu: *Confirmatio super exemptionem bonorum ecclesiasticorum s. Nicolai in suburbio civitatis Lublinensis*.

Reg. Sumar. 1841 r. N 200.

Uw. Por. Ks. Wadowski, Kościoły, str. 84.

367. 1670, 28 kwietnia. Król Michał Wiśniowiecki wydaje bernardynom lubelskim przywilej, potwierdzający nadane im przez Władysława IV i Jana Kazimierza prawo wolnego wrębu do lasów Przybysławskich i Zemborzyckich w starostwie lubelskim oraz wywożenia co tydzień pięciu wozów drzewa w zimie i trzech w lecie.

Oryg. Łopac. N 94. Pieczęć z czerwonego wosku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla Michała i regenta kancelarii koronnej ks. Stanisława Lipskiego.

368. 1670, 11 czerwca, w Lublinie, na gruncie Wieniawy. Komisarze królewscy Jerzy Tynicki i Jan Kazimierz Jackowski, sędziowie trybunału koronnego, nakazują egzekucję dekretu króla Michała z dn. 5 maja 1670 r. w sprawie między burmistrzem, rajcami, ławnikami i całym pospółstwem m. Lublina z jednej strony, a posesorem gruntów Wieniawa i Gorajszczyzna,

urodz. Zbigniewem Suchodolskim, oraz uczciwymi Janem Duklasem, t. zw. wójtem gruntu Wieniawa, Jerzym Pełką i Szymonem Kozakiem, t. zw. ławnikami tegoż gruntu, Stanisławem Eraszkowiczem, t. zw. wójtem gruntu Gorajszczyzna, i Janem Głowackim i Marcinem Kołędą, t. zw. ławnikami tegoż gruntu, z drugiej strony. Miasto pozwało Suchodolskiego z powodu uzurpowania jurysdykcji i nielegalnego ustanowienia władz wójtowsko-ławniczych na gruntach Wieniawy i Gorajszczyzny, które to grunta na mocy dawnych przywilejów królewskich należały do miasta. Przytoczony w akcie dekret króla Michała z dn. 5 maja 1670 r. skasował specjalne jurysdykcje na Wieniawie i Gorajszczyźnie i poddał mieszczan tych gruntów jurysdykcji miejskiej,

Oryg. Arch. Fragm. Cons., 12, N 47. Z podpisami i pieczętkami komisarzy.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 55 i 66.

369. 1671, 25 kwietnia, w Warszawie. Król Michał Wiśniowiecki transumuje i potwierdza 5 przywilejów i 6 dekretów danych przez jego poprzedników podzamczanom lubelskim.

Przywileje:

1) 1566, 14 września, w Lublinie, Zygmunta Augusta, którym król pozwała przedmieszczanom warzyć we własnych browarach piwo i miód pędzić gorzałkę i propinować trunki te we własnych domach (*conferimus, ut liceat ipsis cerevisiam ac mulsum seu medonem in propriis braxatoriis conficere, vinum sublimatum sublimare ac eadem in domibus propriis... propinare*), zajmować się wszystkimi rzemiosłami, którymi zajmują się mieszcianie lubelscy (*liberum sit eis omne genus artificii quemadmodum aliis artificibus et civibus Lublinsibus exercere*), oraz zabezpiecza im wolny wstęp do miasta z towarami; zato przedmieszczanie winni płacić na zamek $\frac{1}{2}$ aichtla piwa od każdego waru przy zachowaniu dotychczasowych względem zamku powinności.

2) 1580, 4 lutego, w Warszawie, Stefana Batorego, którym król potwierdza przedmieszczanom prawa na otrzymane już od starostów i zabudowane przez przedmieszczan place pod zamkiem oraz na te, które w przyszłości będą im nadane przez starostów i zabudowane; ustanawia opłatę na zamek od każdego waru piwa jednego pułachtelka (*medium tunnae alias pułachtelek*) z zamianą tegoż gotowymi pieniędzmi; obowiązuje do naprawy grobli królewskich stawów (*ad reparationem aggerum piscinarum nostrarum*), jednej na Żydach (*inter Judaeos*), drugiej na Bystrzycy, nadmieniając, że do innych prac w bardziej odległych miejscach przymuszani nie będą; ustanawia na rzecz króla i starosty czynsz 30 gr. rocznie od każdego domu; nadaje wolność budowania domów, ich reparacji, sprzedaży i zamiany pod warunkiem zachowania obowiązujących czynszów i ciężarów.

3) 1589, 17 maja, w Lublinie, Zygmunta III, potwierdzający poprzednie dwa przywileje.

4) 1595, 15 lipca, w Krakowie, Zygmunta III, którym król wobec częstego pozywania do innych jurysdykcji przedmieszczan, zamieszkałych na gruncie zamku lub. (*suburbani in fundo arcis Lublinensis commorantes*), a) potwierdza im na wieczne czasy korzystanie z prawa magdeburskiego (*jus theutonicum quod magdeburgense dicitur ut eo temporibus sempiternis utantur*); b) wyłącza ich od jurysdykcji wojewodów i kasztelanów, zachowując jedynie jurysdykcję starosty danego miejsca (*capitanei loci illius*), t. zn. Podzamcza, obecnego i przyszłych; c) pozwala im nie stawiać się na pozwy podkomorzych, sędziów, burgrabich i innych dygnitarzy i urzędników państwa oraz woźnych tychże, tak w większych, jak i w mniejszych sprawach, jako to kradzieży, zabójstwa, zranienia i t. p. (*furti, homicidii, membrorum mutilationis et aliorum enormium excessuum*) i obowiązuje odpowiadać jedynie przed swoim wójtem; wójt zaś ma odpowiadać *coram capitaneo loci illius*, zawsze przy zachowaniu przepisów prawa magdeburskiego; d) w sprawach karnych król nadaje wójtowi podzameckiemu *facultatem iudicandi sententiam, puniendi, corrigendi*; od wyroku wójta służy apelacja do starosty, od starosty do sądu nadwornego królewskiego; e) zezwala na zakładanie na Podzamczu bractw i cechów, szczeg. cechu piwowarów.

5) 1593, 19 marca, w Warszawie. Patrz N 255.

Dekrety sądu asesorskiego:

1) 1585, 23 sierpnia, w Niepołomicy, Stefana Batorego, uwalniający podzamczan od dostarczania podwód.

2) 1594, 10 grudnia, w Krakowie, Zygmunta III, z powodu skarg seniorów i całej gminy żydowskiej m. Lublina na wójta, ławników i pospólstwo przedmieścia lubelskiego o zabranianie żydom lubelskim warzenia, sprzedawania i propinowania piwa, gorzałki i miodu oraz wypieku chleba tak dla domowego użytku, jak również dla przychodniów. Dekret królewski, zachowując w mocy ordynację w tej sprawie starosty lubelskiego Jana Firleja, ustanawia: co do piwa, że żydzi lubelscy nie mają prawa warzenia i propinowania; na własny, domowy użytek mogą żydzi bądź na przedmieściu, bądź w samym mieście, kupować piwo miejscowe w mniejszych lub większych naczyniach (*tam minoribus, quam majoribus vasis*), piwo zaś obce i przywożne tylko w mniejszych, t. zn. w gąsiorach (*in cantharis*), dzbanach (*amphoris*), flaszach (*lagenis*); chleb mogą wypiekać wyłącznie na prywatny swój użytek bez odsprzedaży chrześcijanom; gorzałkę (*cremati potus*) mogą pędzić i handlować nią tylko między sobą.

3) 1596, 28 czerwca, w Warszawie, Zygmunta III, z powodu skargi wójta, ławników i całego pospólstwa Podzamcza lubelskiego na seniorów i gminę żydowską podzamecką za warzenie i sprzedawanie chrześcijanom wbrew dekretowi królewskiemu miodu, piwa, gorzałki i innych trunków.

Król, zważywszy, że cała gmina nie może być winna w wyrabianiu napojów, gdyż tylko prywatne osoby zwykle to czynią (*tota communitas.. in conficiendis potabilibus peccare non potest, si quidem hoc privati facere solent*), odsyła powodów *ad forum competens*.

4) 1599, 24 maja, w Warszawie, Zygmunta III, nakazujący wydanie kopii dekretu króla Stefana Batorego z dn. 8 sierpnia 1583 r. w Krakowie następującej treści: Jan z Tęczyna, starosta lubelski, pozwany został przez rajców, ławników i pospólstwo m. Lublina przed sąd królewski o niezachowywanie dekretu króla Zygmunta Augusta (*serenissimi antecessoris nostri*) w sprawie warzenia przez przedmieśczan piwa, miodu, gorzalki i innych trunków. Powodowie powoływali się na poprzednie przywileje i dekrety. Pozwany starosta wskazał, że karczmy na przedmieściu są przypisane do prowentów rzeczypospolitej i zarejestrowane przez rewizorów i lustratorów państwa (*tabernas in suburbio proventibus Reipublicae adscriptas et per revisores lustratoresque regni annotatas esse*); że on, starosta, sam corocznie płaci rzpltej z tych prowentów $\frac{1}{4}$ część; skasowanie przeto propinacyj i karczem na przedmieściu odbiłoby się ujemnie na prowentach rzpltej. Stefan Batory odłożył sprawę do sejmu walnego.

5) 1605, 11 lipca, w Krakowie, Zygmunta III, z powodu skargi rajców, ławników i całego pospólstwa m. Lublina na rzemieślników przedmieścia Czwartek o to, że ci *contubernia quaedam sibi nova usurpant*, pobudowali ławy chlebne (*scamna pannum*) na gruncie m. Lublina przy bramie miejskiej i przeszkadzają w pracy piekarzom oraz innym rzemieślnikom lubelskim. Król postanawia, że dwóch tylko mistrzów może bez przystąpienia do cechu uprawiać na Podzamczu zorganizowane w uprzywilejowanym cechu miejskim rzemiosło; poza tą liczbą wszyscy rzemieślnicy podzameccy mogą być dopuszczani do roboty jedynie pod warunkiem przyjęcia odnośnego cechu miejskiego.

6) 1614, 22 marca, w Warszawie, Zygmunta III, z powodu skargi rajców, ławników i całego pospólstwa m. Lublina na wójta i ławników podzameckich o to, że ci *wbrew dawnemu przywilejowi na zasadzenie miasta i wójta założyli nową jurydykę, odprawiają własne prywatne sądy, prowadzą księgi obligationum, inscriptionum, controversiarum, używają publicznej pieczęci miasta i wogóle czynią to, co należy do prawdziwego urzędu i sądu*. Dekret królewski a) zachowuje przedmieśczanom prawo magdeburskie i pozwala według prawa tego odprawiać sądy, lecz wyłącznie dla podzamczan (*ut extra territorium jus non dicant*); b) pozwala przyjmować do akt re-kognicje, inskrypcje i testamenty, lecz jedynie od podzamczan; c) nakazuje apelacje w sprawach cywilnych odsyłać do starosty, w sprawach zaś karnych dopuszczać *secundum consuetudinem hactenus observatam*; d) zabrania przedmieśczanom utrzymywać składy towarów, zachowując prawo składu jedynie dla miasta (*depositoria quae soli civitati competunt*); e) zabrania im

podczas jarmarków sądzić obcych kupców i rezerwuje dla miasta pewne czynności sądowe (nundinarum tempore ius inter mercatores extraneos non dicant; arresta, protestationes nullius sub idem nundinarum tempus inter se recipient, sed ea omnia civitati integra conservent); f) pozwala wydawać listy świadeczne (litteras patentes, passus, salubris aurae et his similes) tylko własnym jurydyczanom; g) poleca mieć w pieczęci nie głowę koziołka albo kozła, lecz jagnięcia bez rogów; h) tytułować się nie mieszczanami lubelskimi, lecz przedmieszczanami.

7) 1664, 20 grudnia, w Warszawie, Jana Kazimierza, potwierdzający wszystkie powyższe przywileje i dekry, zniszczone przez wrogów państwa.

Or. Mag. N 173. Perg. wyblakły na 5 kartach. Podpis króla Michała Wiśniowieckiego.

Kop. Kopia dekretu Zygmunta III z dn. 11 lipca 1605 r., obl. w aktach radz. lub. 5 grudnia 1634 r. Fragm. Cons. 9, N 15.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 167. 2) 1841 r. N 201.

370. 1675, 21 listopada, w Lublinie. Jan Karol Daniłowicz, starosta lubelski, nadaje przywileje żydom lubelskim. Patrz N 402.

371. 1676, 2 (11?) marca. „Jan 3-ci, król polski, następne przywileje swych poprzedników, tudzież różne przez starostów wydane urządzenia zatwierdza, jako to przywilej przez Władysława, króla polskiego, w Warszawie wydany dn. 16 lipca r. 1638 względem wymurowania szkoły żydowskiej przez żyda Golenia*) Doktorowicza na gruncie podzameckim (N 319); przywilej przez Jana Kazimierza, króla polskiego, w roku 1649, tyżący się zupełnego zatwierdzenia praw, wolności, utrzymywania buźnicy, kirkuta, łaźni, studni i wolnego handlowania wszelkimi towarami, a nareszcie posiadania wszelkich gruntów, które co do słowa tak, jak ich oryginały, na wieczne czasy zatwierdza (N 330); oprócz tego na mocy przywilejów Aleksander Niezabitowski, starosta lubelski, urządził, że żydzi winni są opłacać czynsze z gruntów i domów swoich, tudzież z buźnicy, szpitala, okopiska, jatek, slachtuza, łaźniek według dawnych urzędzeń bez żadnego podwyższenia, tak właściciele, jako i komornicy, którego to czynszu roczna suma na wszystkich żydów wynosi zł. pols. 700, a to zaczynając od r. 1668. A oraz temże urządzeniem starosta lubelski zapewnił żydów, że robione przez nich ugody pomiędzy chrześcijanami lubelskimi o kupno domów i gruntów nienaruszenie będą zachowane i na wieczne czasy wiary godne; toż samo co się tyczy szynkowania różnych trunków. Zgoła ich lokady (s.), okopiska i inne przez panujących królów nadane łaski nienaruszenie przez nikogo mają być zachowane (N 402). Dalej oprócz tego nie tylko zatwierdza Michał, król polski,

*) winno być Jelenia.

wszystkie powyższe urządzenia, wolności, prawa i przywileje dla żydów wydane, ale oraz nakazuje, że żydzi obowiązani są opłacać tak, jak wszyscy katolicy, sztukowe na wieczne czasy na dochód miasta; a nareszcie tymże przywilejem zatwierdza te wszystkie dobrodziejstwa powyższe i na wieczne czasy zachować w największej mocy i walorze nakazuje (N 364)".

Reg. Sumar. 1819 r., Suppl. N 4.

372. 1676, 23 marca, w Krakowie. Król Jan III potwierdza wszystkie prawa i przywileje m. Lublina oraz uchwały miejskie, m. inn. uchwałę o aukcji prowentów, zwanych sztukowe.

Or. Mag. N 174. Perg. Pieczęci brak. Podpis króla. U dołu: Confirmatio iurium et privilegiorum civitatis Lublinensis.

Kop. Arch. Spec., str. 24-25.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 55. 3) 1836 r. N 168. 4) 1841 r. N 202.

373. 1676, 12 kwietnia, w Krakowie. Król Jan III wydaje przywilej, ustanawiający „prawo i porządek kupców m. Lublina“. Jeden z punktów tego przywileju zabraniał żydom podzameckim przeszkadzać kupcom chrześcijańskim w handlach.

Kop. Łopac. N 117, odpis z końca XIX w.

Dr. Kamiński, Z dziejów konfraternji kupieckiej w Lublinie, „Dokumenty“, N 1, z powołaniem się na przechowywany w Archiwum Zgromadzenia kupców lubelskich przywilej pergaminowy.

374. 1676, 26 listopada, w Żółkwi. Król Jan III wydaje reskrypt do burmistrza, rajców, wójta, ławników, całego magistratu, tudzież wszystkich obywateli miasta stołecznego Lublina. „Doniesiono nam., iż się tam między wiernościami waszemi znajdują tacy w mieście obywatele, a zwłaszcza advena i różnej sekty ludzi, którzy nie tylko przeciwko dawnym prawom i przywilejom miastu temu... nadanym temerario ważą się ausu z iurisdictioni miejskiej wyłamawać, schadzki i conventicula swoje prywatne skryte miewać, z których bunt i rebelle pochodzą zwykły, handle i kupiectwa różne, nie mając iura civilia ani possessji w mieście swoich, odprawować i insze wszelakie sobie pożytki przymnażać, a ciężarów miejskich i społnych składek z dziedzicznymi possessorami zbraniając się odbywać, ale tesz... do publicznych od całej Rzeczypospolitej na sejmie uchwalonych contributiej, a co większa do hyberty żołnierskiej, która w dobrach naszych królewskich nikogo nie uwalnia, nie chco należyć, zasłaniając się jakimś uniwerszałem ad sinistram et importunam z niektórych osob informationem z cancellariei naszej wydanym. Co my uważając, iż się to przeciwko wszelkiej dzieje słuszności oraz in convulsionem wszystkich dawnych praw, zwyczajów i przywilejów

miasta tego..., mieć to chcemy i tym niniejszym rescriptem naszym serio przykazujemy (pierwszy wprzód ten uniwerszał niżej wspomniony in contrarium praw miejskich wydany ex plenitudine regiae auctoritatis potestatisque nostrae nullitati subjacere deklarując i cale go cassując i annihilując), aby się każdy z obywatelów tamtecznych pod prawem miejskim siedzący od iurisdictioni miejskiej nie ważył się wylamawać, ani się do (s.) spolnych ciężarów i składek miejskich, tudzież publicznych, a osobliwie od hyberty... uwalniać. A kto by się temu naszemu rescriptowi i w nim deklarowanej woli naszej królewskiej namniej miał sprzeciwić, takowego każdego jako convulsorem powagi naszej królewskiej (i) praw dawnych koronnych serio sądzić i karać temusz urzędowi miejskiemu lubelskiemu pozwalamy“.

Kop. Arch. Consularia, 137, str. 15 v. - 17.

375. 1677. Konstytucja sejmku warszawskiego za Jana III: „Wieś Konopnica. Wieś Konopnica w wdztwie y powiecie lubelskim, którą mieszczanie nasi lubelscy jure terrestri in commune trzymali, iż ią eodem jure terrestri in perpetuum coram actis castrensibus Lublinsibus magistratus cum civitate ur. Janowi z Targowiska Gałęzowskiemu, staroście wąwolnickiemu y rotmistrzowi naszemu, rezygnowali, tedy tę rezygnacyą auctoritate praesentis conventus approbujemy“.

Dr. Vol. legum, V, wyd. 1738 r., str. 463-464.

376. 1677. Konstytucja sejmku warszawskiego za Jana III: „Miasto Lublin y Przemyśl. Uważając miasta naszego Lublina uciążliwość, które nie tylko chlebami intuitu hiberny y przechodami żołnierskimi premitur, ale y podczas trybunałów ustępując kamienic y domow ex officio deputatom znacznie pustoszeie y ruinuje się, przeto jako primae classis miasto to z przedmieściami w okoliczności jego in subsidium restauracyi od hiberny żołnierskiej wolne mieć chcemy y praesenti lege uwalniamy. Ażeby też ni od kogo extra forum suum proprium evocati nie bywały, konstytucye wszystkie, osobliwie 1611 et 1633, y dekreta sejmowe 1649, 1650 eo nomine ferowane reassumujemy“..

Dr. Vol. legum, V, wyd. 1738 r., str. 475.

377. 1677, 3 kwietnia, w Warszawie. Król Jan III Sobieski transumuje i potwierdza komplanację między magistratem i pospółstwem m. Lublina z jednej strony a kupcami lubelskimi z drugiej, zawartą 15 stycznia 1677 r. Punkt 4-ty tej komplanacji głosił: „Lauda ratione rugowania żydów z miasta aby były reassumowane“.

Kop. Łopac. N 117, odpis z końca XIX w.

Dr. Kamiński, Z dziejów konfraternji, „Dokumenty“, N 4, z powołaniem się na przywilej pergaminowy w Archiwum Zgromadzenia kupców

lubelskich. Komplanacja z dn. 15 stycznia 1677 r. druk. u Kamińskiego, *ibid.*, N 2, z mylną datą: 1687 zam. 1677, oraz w „Laudach miejskich lubelskich XVII w.”, N 243.

378. 1677, 30 grudnia, w Gdańsku, oblat. w urzędzie radzieckim lubelskim 15 grudnia 1756 r. Król Jan III nadaje miastu Krakowowi prawo wolnego wyboru rajców i burmistrzów (*privilegium super liberam electionem consulum et praesidentum*).

Kop. 1) Mag. N 175. Pieczęć przez papier wyciśnięta na akcie. Podpis Jakóba Józefa Tobolskiego, sekretarza królewskiego i pisarza radzieckiego krakowskiego. U dołu: *Ex codice iurium ac privilegiorum urbi Cracoviensi gratiose collatorum depromptum*. 2) Arch.: a) *Liber juram.*, str. 11-13; b) *Liber priv.*, str. 93-94 v.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1841 r. N 203.

Uw. Przywilej, nadany Krakowowi w 1677 r., rozciągnięty został w r. 1703 na Lublin. Patrz NN 391 i 409. Por. Riabinin. Rada miejska lubelska w XVIII w., str. 5-6.

379. 1679, 11 lutego, w Grodnie. Król Jan III wobec uprawiania przez żydów w m. Lublinie handlu wbrew paktom 1505 r. stanowi, że w niedziele i święta katolickie żydzi nie mają prawa nie tylko sprzedaży towarów, lecz nawet przebywania w mieście murowanym; święta te żydzi winni obserwować tak samo, jak dni sobotnie, pod karą konfiskaty towarów lub trunków (*sub confiscatione mercium sive etiam liquorum quorumvis*); wzbrania się również żydom korzystanie ze służby chrześcijańskiej; jednocześnie król nakazuje, aby żydowscy faktorzy czyli baryśnicy lub maklerzy (*judaei factores vulgo baryśnicy seu meklerze nuncupati*), których pewną liczbę wybiera magistrat, nie otwierali kramów (*fornicez seu institas*) i nie sprzedawali w nich towarów oraz nie czynili przeszkód biednym wdowom i sierotom w uprawianym przez nie według dawnego zwyczaju handlu, mianowicie w sprzedaży płótna na sztuki i łokcie, w szyciu sukien i w innych właściwych płci żeńskiej rzemiosłach oraz w robieniu czapek (*in vendendis telis frustatim et ulnatim confectisque indusiis et aliis faemineo sexui servientibus artibus et laboribus pileis*) stosownie do dekretu grodzkiego starościńskiego w sprawie między tymi kobietami a żydami; żydzi na swojej tylko Żydowskiej ulicy mogą wystawiać towary na sprzedaż, nie przeszkadzając w mieście murowanym kupcom chrześcijańskim, którzy ponoszą ciężary miejskie i podtrzymują byt i pomyślność (*integritatem et felicitatem*) miasta.

Kop. 1) Mag. N 177. Ślad pieczęci lakowej. *Ex actis officii consularis Lublinensis extraditum*. Stanislaus Groźnicki civitatis Lublinensis notarius m. p. 7 maja 1753 r. 2) Arch. *Liber priv.*, str. 69-69 v.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 132. 2) 1841 r. N 204.

Uw. Dekret starosty lubelskiego Jana Karola Daniłowicza z dnia 9 marca 1677 r. oraz transumpt i potwierdzenie tegoż dekretu z dn. 4 czerwca 1678 r., zawierającego „deklarację względem wolnego mieszczenkom i obywatelkom lubelskim w budach pod ratuszem stojących robienia i przedawania czapek i innych strojów białogłowskich, także płótna bez przeszkody od żydów lubelskich“, drukowany jest u Kamińskiego, Z dziejów konfraternji, „Dokumenty“, NN 3 i 5, bez wskazania źródła, prawdopodobnie z rękopisu B-ki Łopacińskiego N 1387, zawierającego dokonane w końcu XIX w. odpisy dokumentów, dotyczących żydów lubelskich.

380. 1679, 25 sierpnia, w Lublinie. Ks. Kazimierz Rozwadowski, oficjał lubelski, z delegacji biskupa laodycejskiego, sufragana, scholastyka i oficjała krakowskiego, ks. Mikołaja Oborskiego, wydaje erekcję prelatury czyli kantorii kościoła kolegiackiego św. Michała Archanioła w Lublinie („Stara fara“).

Or. Mag. N 178. W oprawie z zielonej skóry ze startą pieczętką w puszcze blaszanej na jedwabnych sznurkach. Ingres. do akt radzieckich lubelskich 12 marca 1681 r.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 169. 2) 1841 r. N 205.

381. 1681, 29 stycznia, w Warszawie. Król Jan III transumuje i potwierdza podzamczanom lubelskim przywileje i dekry, potwierdzone przez Michała Wiśniowieckiego 25 kwietnia 1671 r. Patrz N 369.

Or. Mag. N 179. Perg. na 6 kartach, b. wyblakły. Szczątki pieczęci lakowej na wosku w puszcze blaszanej, zawieszanej na jedwabnych sznurkach. Podpis króla Jana III. U dołu: Confirmatio privilegiorum civibus subcastrensibus servientium.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 171. 2) 1841 r. N 207.

382. 1683, 14 maja, w Warszawie. „Jan 3-ci, król polski, niniejszym przywilejem objawia, że w mieście Lublinie podczas wkroczenia wojsk kozacko-moskiewskich przedmieścia lubelskie, a szczególnie Żydowska ulica na Podzamczu tak dalece ogniem i mieczem spustoszona, z mieszkańców ogołocona, że tylko puste place po spalonych gmachach pozostały, a następnie po tem upadku żydów wydano urządzenie, ażeby oddaleni od swych majątków żydzi w czasie rozruchów do własnych swych domów, gruntów wracali, inaczej komu innemu, albo chrześcianom lub żydom, rzeczony place i domy będą odstąpione dla opłacania należnych podatków i czynszów, które to urządzenie Jan 3-ci, król polski, na wieczne czasy zatwierdza“.

Reg. Sumar. 1819 r. Suppl. N 6.

383. 1685. Konstytucja sejmu warszawskiego za Jana III: „Indemnitatis miasta Lublina. Zabiegając ruinie miasta naszego Lublina, która przez stancye urodz. deputatów trybunałskich nastąpiła, in perpetuum postanawiamy, aby na przyszły trybunał w r. 1686 przypadający ur. nasz starosta lubelski albo jego officium gospody na wojewodztwa rozmiarkowali, które gospodarze pod inwentarzem każdy swemu deputatowi oddać będzie powinien. Urodzeni zaś deputaci po expiracyi iurisdycyi swoiey pod tymże inwentarzem nazad oddać gospodarzowi powinni będą. Chcąc to mieć, aby kamienice o iednym piętrze według dawnego zwyczaiu do tey dyspozycyi nie należały“.

Dr. Vol. legum, V, wyd. 1738 r., str. 719.

384. 1685, 6 czerwca, w Warszawie. Król Jan III nadaje kupcom lubelskim, tak katolikom, jako i dysydentom in religione, prawa i przywileje w 42-ch artykułach, z których 23-27 skierowane są przeciw żydom.

Dr. Kamiński, Z dziejów konfraternji kupieckiej, „Dokumenty“, N 6, bez wskazania źródła.

Reg. Łopac., N 1387, „Summarjusz dokumentów z strony m. Lublina przeciw żydom“ (odpis XIX w.); tu znajduje się wiadomość, że te 42 „artykuły bractwu kupców lubelskich służące“ potwierdzone były przez Augusta II 4 października 1697 r., Augusta III 13 lipca 1736 r. i Stanisława Augusta 17 grudnia 1779 r.

385. Konstytucja sejmu warszawskiego za Jana III: „Kompensacya summy wojewodztwu Lubelskiemu na miejsce sądów głównych trybunałskich wydanej. Ponieważ wojewodztwo Lubelskie, subveniendo wygodzie i ozdobie sądów trybunału głównego koronnego, ratusz na sądy pomienione nie małym miastą kosztem z gruntu zaczęty swoim własnym sumptem kontynuie y summę 30.000 zł. p. na to erogavit, przeto summę tę, iako in commune commodum erogowaną..., in rationibus podatkow przymuiemy“.

Dr. Vol. legum, V, wyd. 1738 r., str. 779.

386. 1690, 6 maja, w Warszawie. Jan Małachowski, biskup krakowski, stosownie do dawnego zwyczaju m. Lublina oraz do przywileju króla Jana III z dn. 6 czerwca 1685 r. (N 384), potwierdza coroczną opłatę przez kupców lubelskich — heretyków (mercatores Lublinenses a fide s. romana catholica dissidentes haeretici) 3-ch fl. p. od każdego ojca rodziny do rąk prowizora kościoła parafialnego św. Michała Archanioła ze względu na osobistą bytność ich na procesjach B. Ciała (intuitu personalis assistentiae tempore solennis processionis in festivitate sacratissimi Corporis Christi), potwierdzając jednocześnie konieczność wysyłania na procesję domowej

służby tychże kupców, dobrze ubranej i jak najprzyzwoiciej opatrzonej (familia domestica bene ornata et quam decentissime praeparata).

Kop. Arch. Consularia, 160, f. 154 v.

Uw. Patrz punkt 38-my „Artykułów bractwu kupców lubelskich służących“ — Kamiński, Z dziejów konfraternji, „Dokumenty“, N 6.

387. 1691, 11 kwietnia, w Warszawie. Król Jan III transumuje i zatwierdza transakcję między magistratem a wójtem, ławnikami i całym pospółstwem m. Lublina z dn. 2 kwietnia 1691 r.

Kop. 1) Mag. N 182. 2) Łopac. N 97. 3) Arch.: a) Liber priv. str. 76 v. - 83; b) Consularia, 160, f. 39-43.

Dr. „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, str. 162-172.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 174. 3) 1841 r. N 208.

388. 1696, 12 lutego, w Warszawie (akt. w grodzie lub. 27 lutego tegoż roku). Król Jan III wydaje żydom lubelskim konsens na wolny handel w m. Lublinie. „Lubo prawem pospolitym niewiernym żydom warowana jest securitas osób oraz i commerciorum ich constitucją warszawską w r. 1685 postanowioną, które commercia podług pakt z wiernościami waszemi^{a)} a całą synagogą żydów lubelskich zawartych i prawa pospolitego cisz żydzi lubelscy mają zupełną moc w mieście naszym Lubelskim odprawować, przecie jednak wierności wasze pod praetextem przywileju z cancellariej naszej przez ucz. Piotra Gierna mieszczanina lub. na nowe bractwo kupieckie mimo wołą naszą wyniesionego, a potym in praejudicium żydów lubelskich do sprawy niezapozwanych przez sąd nasz assessorski decretem w r. 1693 stwierdzonego, tymże żydom wolnych handlów w mieście i przedmieściach lubelskich podług zwyczajów dawnych constitucją wspomnioną ugruntowanych zabranianie, wola tedy nasza wyraźna jest, aby żydzi lubelscy w handlach swoich żadnej przeszkody od wierności waszych i kupców lubelskich, tudziesz Piotra Giernego nie mieli, gdysz onych przy paktach, zwyczajach, tudziesz constituciej wzwyż wyrażonej zupełnie zachowujemy, a oraz że punkta przywileju przez Piotra Giernego bez wiadomości ich przeciwko onym nienależycie popisane i tam inserowane, a potym nie przyzpozawwszy onych, obowiązywać ich nie mogą, declarujemy. Inaczej jeżeli żydzi lubelscy jaką przeszkodę w handlach mieć będą, wielm. wojewodzie i urodz. staroście lubelskim curae commitimus, aby ich brachio nostro regali tueantur“.

Kop. 1) Mag. N 184. 2) Arch. Consularia, 160, str. 544 v. - 545.

Reg. Sumar. 1841 r. N 209.

^{a)} burmistrzem, rajcami i całym magistratem m. Lublina.

389. 1696, 11 lipca, w Warszawie. Prymas Michał Radziejowski nadaje *salvum conductum* handlującym w Lublinie kupcom lwowskim nacji ormiańskiej i bierze ich pod swoją opiekę przed gwałtami i przemocą (a vi et potentia) ze strony magistratu radzieckiego i konfraterni kupieckiej w Lublinie, które to instytucje opieczętowują kramy (fornices mercatoriales seu institas) wspomnianych kupców i nie chcą pozwolić im na prowadzenie handlu w Lublinie.

Kop. Arch. Consularia, 160, str. 575-575 v.

390. 1697, 4 października, w Krakowie. Król August II transumuje i potwierdza „przywilej kupiecki“ (*privilegium mercatoriale, privilegium confraternitati mercatorum Lublinensium serviens*) króla Jana III z dn. 6 czerwca 1685 r. w Warszawie (N 384), którym to przywilejem Jan III, stosując się do komplancji między magistratem i pospółstwem m. Lublina z jednej strony a kupcami lubelskimi z drugiej z dn. 15 stycznia 1677 r., potwierdzonej przez tegoż króla 3 kwietnia w tymże 1677 r. (N 377), tudzież do melioracji i punktów przez burmistrza, rajców, wójta i ławników lubelskich kupcom różnych nacyj i handlów nadanych 14 marca 1681 r. i do akt radzieckich lubelskich 9 kwietnia tegoż 1681 r. podanych, potwierdza wszystkie „artykuły bractwu kupców lubelskich służące“.

Kop. Mag. N 185, obl. do akt metryki koronnej 13 stycznia 1698 r.

Dr. Akty z dn. 15 stycznia 1677 r. i 9 kwietnia 1681 r. druk. w „Laudach miejskich lubelskich XVII w.“, NN 243 i 254; z dn. 6 czerwca 1685 r. u Kamińskiego, Z dziejów konfraternji, „Dokumenty“, N 6.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 172. 2) 1841 r. N 210.

390 a. 1702, 1 kwietnia, w Warszawie. Król August II przysądza na rzecz seniora konfraterni kupieckiej lubelskiej Piotra Gierna sumę 3000 fl. p. od kupców lubelskich Michała Zagrzewskiego, Jakóba Rosa, Jerzego Henrycego i inn., jako zwrot kosztów poniesionych przez Gierna na erekcję wspomnianej konfraterni.

Kop. Arch. Fragm. Cons. 13, N 15, relacja podkancl. kor. Karola Tarło.

391. 1703. Konstytucja sejmu lubelskiego za Augusta II: „Miasto Lublin... Magistrat tego miasta ad jura, privilegia, immunitates ac praerogativam et coaequationem honorow miasta Krakowa przypuszczamy i aby tych wolności, co toż miasto Krakow ma, tenże magistrat zażywał, pozwalamy“.

Dr. Vol. legum, VI, wyd. 1739 r., str. 107-108.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 101. 2) 1841 r. N 211.

Uw. Por. Riabinin, Rada miejska lubelska XVIII w., str. 5-10.

391 a. 1703, 30 stycznia, w Toruniu. Reskrypt króla Augusta II do burmistrza, rajców, ławników i całego magistratu lubelskiego. August II, dowiedziawszy się z supliki seniora konfraterni kupieckiej w Lublinie, serwitora królewskiego Piotra Gierna, „jako tam wielka kupcom i obywatelom tamecznym w chandlach i żywnościach dzieje się przeszkoda, kiedy... żydzi sklepy górne i dolne w rynku i ulicach miasta najmują, trzymają, otwierają, w nich sprzedają, handle i szynki prowadzą, ubogim ludziom i wdowom katolickim w przedawaniu ich towarów, płócien, czapek i innych kupi przeszkadzają, barysznicy albo maklerze po mieście włączają się podróżnych i szlachtę od kupowania od chrześcian odwodzą, odmawiają, do swoich sklepów odprowadzają i inne praeiudicia kupcom i mieszczanom naszym lubelskim czynią..., dalszym zabiegając inconvenientij i chcąc ubogich mieszczan naszych zubożać fortuny do lepszej pory przywieść, wierności wasze napominamy, surowie przykazując, abyście temu zabiegali, jakoby żydzi przeciwko prawom i dekretem w mieście murowanym żadnych handlów i szynków nie prowadzili, ale tylko na swojej ulicy żydowskiej i miejscach ich według dawnej ustawy z miastem przyzwoitych. Przykazujemy także wierności waszej, abyście po expiraczej kontraktów tymże żydom względem kramów w mieście i ulicach nie najmowali, więcej z nimi kontraktować, kramów i szynków w arendę im dozwalać nie ważyli się, ale tylko chrześcianom i samym mieszczanom lubelskim, a nie innym, tudzież aby pomienioni żydzi barysznicy po mieście się nie włączyli, kupców od chrześcian nie odmawiali, a to pod winami w artykułach konfraterniej kupieckiej wyrażonemi“.

Kop. Arch. Fragm. Cons. 13, NN 21-22, kopia reskryptu królewskiego oraz kopia ekstraktu z akt urzędu radz. lub. z dn. 28 marca 1703 r.

392. 1704, 7 kwietnia, w Markuszowie. Stanisław Chomętowski, starosta radomski i złotoryski, marszałek wojsk skonfederowanych, wydaje uniwersał, zwalniający m. Lublin z przedmieściami od przechodów, noclegów, stacyj i konsystencyj żołnierskich.

Kop. Arch. Consularia, 138, f. 376 v.

393. 1705, 11 maja, na probostwie farnym. Kasper Antoni z Łażanek Łażański, kanonik chełmski, proboszcz lubelski, lewartowski etc., potwierdza lokację mieszczan i przedmieszczan probostwa farnego tyt. św. Michała Archaniola. „Bacząc, iż ogrody, które były rozdane od antecessorów moich mieszczanom i przedmieszczanom dla ciężarów niezwykłych, które na nich faktorowie niegdy przedtym będących proboszczów lubelskich, antecessorów moich, wyciągali, od których mieszczan probostwa farnego lubelskiego kościoła św. Michała Arch. dla tego, że ogrody opuszczone były, które to ogrody pusto leżąc, żadnego pożytku nie czyniły, które potym mieszczanom kościelnym do przerzeczonego probostwa mego należącym ex censu annuo

według postanowienia od antecessorów moich uczynionego rozdane i lokowane były i do tych czas zostają, których ja terażniejszym pisaniem moim lokuję i aprobuję we wszystkim... Do tego i ja się też przykładając, aby mieszczanie kościelni do tegoż probostwa należący od successorów moich proboszczów lubelskich na potym będących na czynsz i onera większe albo prowenta wyciągani nie byli, to niniejsze pisanie moje podaję, które aby według inwentarza tak antecessorów moich proboszczów lubelskich, jako i terażniejszego mego, płacili czynsz zwykły na św. Marcin, t. j. po złotemu i groszy 6 z placu całego, a z pułplaca groszy 18 monety i liczby polskiej".
Por. N 397.

Or. Mag. N 186. Perg.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 173. 2) 1841 r. N 202.

394. 1714, 8 października, w Warszawie. Król August II wzywa na sąd asesorii koronnej urodz. Michała Pinińskiego, cześnika żytomierskiego, który nullo jure sive usurpativo titulo zawładnął wsiami miejskimi Bronowicami i Ponigwodą.

Kop. Arch. Consularia, 139, str. 226 v.

395. 1716, 29 marca, w Lubomlu. Józef Branicki, podstoli buski, marszałek wojsk skonfederowanych, aczkolwiek wydał rotmistrzowi wojsk w. ks. Lit. Popowskiemu asygnację na 1000 zł. do m. Lublina, to wszakże, mając relację o wielkich, wydanych przez miasto na przechodzącego żołnierza, sumach, rozkazuje, aby żydzi i inne przedmieścia i grunta, nie podlegające jurysdykcji miejskiej, wydały temuż Popowskiemu 800 zł.; ponieważ miasto zapłaciło już rotmistrzowi Popowskiemu 200 zł., przeto marszałek związkowy uwalnia je „od dalszych w tej mierze impetycyj“, 800 zaś zł. od żydów i inn. poleca pobrać sub executione militari.

Kop. Arch. Consularia, 139, str. 359 v. i 417.

396. 1718, 20 maja, w Lublinie. „Załuski, starosta lubelski, na żądanie żydów w Lublinie niniejszą deklaracją zapewnia, że nietylko z swej strony wszystkie nadane żydom dobrodziejstwa w największej mocy i walarze zachowywać będzie i ich zupełnie pod swoją moc i protekcją przyjmuje, lecz też przez poprzedników starostów wydane urządzenia, dobrodziejstwa i inne łaski na zawsze approbuje“.

Reg. Sumar. 1819 r., Suppl. N 7.

397. 1720, 6 marca, w Warszawie (obl. do akt gr. lub. 5 lutego 1724 r.). Król August II potwierdza konsensy, nadane mieszczanom i przedmieszczanom probostwa farnego lub. tytułu św. Michała Arch. przez proboszczów kościoła parafialnego św. Michała Arch.: 1) Piotra Rylskiego, ka-

nonika wrocławskiego, poznańskiego etc., z dn. 14 maja 1678 r., który puste nigdy i żadnego pożytku nie przynoszące ogrody, rozdane przedmieszczanom i mieszczanom kościelnym przez poprzednich proboszczów kościoła św. Michała, zostawia w posiadaniu tychże przedmieszczan i mieszczan pod warunkiem opłaty czynszu na św. Marcin po złotemu i groszy 6 z placu całego i 18 groszy z półplacu; 2) Pawła Rylskiego, kanonika krakowskiego, z dn. 8 kwietnia 1681 r. i 3) Kaspra Antoniego Łażańskiego, kanonika chełmskiego, z dn. 11 maja 1705 r., potwierdzających powyższą ordynację ks. Piotra Rylskiego (N 393).

Or. Łopac. N 1314. Perg. Uszkodzona pieczęć z czerwonego wosku w puszcze blaszanej, zawieszona na jedwabnych tasiemkach. Podpis króla Augusta II. U dołu: *Approbatio jurium praepositurae ecclesiae collegiatae Lublinensis et fundo Probostwo Farne nuncupato servientium.*

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 175. 2) 1841 r. N 213.

398. 1720, 26 listopada. „August II, król polski. Dekret nadworny w sprawie m. Lublina przeciwko synagodze i całej gminie żydowskiej uformowany takiej osnowy: że lubo magistrat m. Lublina w dawnych latach, gdy daleko mniejsza liczba żydów znajdowała się, przez ugodę po zł. p. 300 corocznie opłacać się przez żydów mające dozwolił tymże handlować trunkami, lecz gdy teraz większa liczba żydów do m. Lublina zgromadziła się i daleko większym handlem trudnią się, a nie przestając na ulicy swojej prowadzić handłów, dwory, kamienice, domy tak szlacheckie, jako i duchowne, zaarędownawszy, w nich wszelkiemi towarami handlują i różne trunki szynkują przeciwko prawom i przywilejom miastu służącym, w dniu nawet niedzielne i uroczyste towary publiczne sprzedają i trunki różne szynkują, opłatę cła od kupców tak miejscowych, jako i obcych z towarami przybyłych, bez żadnego prawa wybierają i tym sposobem obywateli uciemniają; opłaty od składu towarów miastu należące nie dopuszczają, kupców z towarami od miasta odstręczają, na targi publiczne zboża od przywożących za większą cenę od chrześcijan zakupują, takowe z rąk chrześcijan wydzierają, słowy niegodziwemi łają, a niekiedy biją, sposób do życia przez robienie i szynkowanie piwa mającym odbierają, a sami, piwo robiąc, szynkują, innym na szynk rozdają, szynkarki i służących katolickiej religii utrzymują i sobie do służby zachęcają, w domach chrześcijańskich i sklepach mieszkają i szabasy swoje odprawują, swoim szynkowaniem trunków przed kościołami chrześcijan od nabożeństwa odwodzą, z nabożeństwa katolickiego i księży do chorych idących naśmiewają się, podatków należących wspólnie z chrześcijanami opłacać nie chcą i inne niezmierne krzywdy, pogardzenie prawami i przywilejami miastu służącymi (dopuszczają się), różnemi potajemnymi podstępami obywateli do ostatniego upadku przyprowadzają, miasto katolickie osiąść usiłują, — przeto król niniejszym dekretem z konsyljarzami swemi udecy-

dował i zawyrokował, że gdy z mocy praw i przywilejów m. Lublinowi służących żydzi handlowaniem towarów wszelkiego gatunku, jako i szynkowaniem trunków, pod walnym zabraniem takowych, trudzić się nie powinni, gdy po wyszłym czasie ugodą oznaczonym nowej ugody zawrzeć nie starali się, przeto, przychylając się do praw i przywilejów m. Lublinowi służących, prowadzenie handlu towarów i szynkowanie jakichbądź trunków wszystkim ogólnie żydom zakazuje i zupełnie zabrania, a oraz ażeby z wydzierżawionych od chrześcijan domów, kamienic i sklepów pod wyrugowaniem ich przez komisarzy królewskich natychmiast się pomimo ugód i kontraktów wyprowadzili; obywatelom zalecił król, aby takowych nadal przyjmować, ani w robieniu trunków protegować pod strofem fl. 1000 nie wazyli się; a że żydzi przez swoje różne nadzwyczajne podstępny wiele krzywdy chrześcijanom poczynili i tych do dużego upadku w majątkach przywiedli, dozwala się likwidację takowych pretensjów obywatelom lubelskim do żydów uformować, która tymże do wynagrodzenia przekazaną będzie, do czego, jako i innych punktów naprzeciw żydom zanesionych, wyegzekwowania wyznaczył król komisarzów i zalecił, ażeby szkody przez obywateli poniesione i podatki pod egzekucją były opłacane oraz ażeby tym wszystkim nadużyciom, jakie powyżej w skarżeniu przez mieszczan lubelskich zostały wyrażone, położyć tamę i wszelkimi sposobami zabronić, a popełniających takowe surowo karać.

Dr. Zieliński Monografia Lublina, str. 159-161.

Reg. Sumar. 1841 r. N 214. Por. Sumar. 1819 r. N 133 i 1836 r. N 176.

Uw. Kamiński. Z dziejów konfraternji kupieckiej. „Dokumenty“, N 14, bez podania źródła: „Lublin, 21 kwietnia 1856 r. Magistrat m. Lublina daje na wezwanie rządu odpowiedź w sprawie dawnych przywilejów, odnoszących się do osiedlenia żydów w mieście... Przywilejów oryginalnych wydanych przez najj. królów polskich, mianowicie zaś a) z dn. 3 (2?) października r. 1518 przez Zygmunta króla, nakazującego staroście przenieść żydów w inne miejsce (N 115); b) z d. 9 czerwca r. 1556 i 26 września r. t., wzbraniającego najmywania domów i jakimkolwiek sposobem osiedlania się; c) z d. 4 sierpnia r. 1552 wydanego w Gdańsku, polecającego zapobiedz nadużyciom żydów wbrew prawom i ugodzie z r. 1555 (sic) postępującym; d) króla Augusta z d. 26 listopada r. 1720, nakazującego ich rugowania, magistrat nie posiada i tych złożyć nie może. Znajdować się one muszą w archiwum głównem krajowem i dlatego magistrat je wyżej powołał. W miejsce zaś tychże ma zaszczyt przy niniejszym przedstawić kopję czy też wyciąg dekretu sądu asesorskiego, wydanego w Warszawie 17 kwietnia r. 1780 (N 429), który najlepiej rzecz całą objaśni, z nadmienieniem, że dawniej podobneż dekreta były wydawane celem zrównania miasta Lublina z Krakowem i Poznaniem. Wyrokiem tym nakazano wyrugować żydów z miasta i przenieść przy użyciu siły wojskowej“.

399. 1735, 28 lipca, w Warszawie. Król August III podaje do wiadomości starszych żydów i całej synagogi lubelskiej, aby żydzi, „którzy w Lublinie i przy Lublinie handle, kupiectwa, szynki i inne rozmaite sposoby prowadzą i przez nie szukają zysku i pożywienia swego“, przykładali się według proporcji do wszystkich ciężarów, podatków i składek na wojska auxyliarne.

Kop. Arch. Consularia, 142, str. 365.

400. 1736, 9 czerwca, w Warszawie. Król August III wydaje dekret, aby wszyscy obywatele lubelscy „*Judaeos ex lapideis, domibus, fornicibus, cellariis et allis locis, in quibus Judaeos conservarunt, evacuent pro festo s. Michaelis Arch. (29 września) in anno praesenti proxime incidenti*“.

Reg. 1) Łopac. N 1387, „Summarjusz dokumentów z strony m. Lublina przeciw żydom“. 2) Sumar. 1819 r. N 135.

Uw. Powołując się na powyższy dekret, m. Lublin wydało 29 sierpnia 1736 r. laudum w sprawie ewakuacji żydów. Patrz Arch. „Lauda prezydenta i rady“, ks. 254, str. 31.

401. 1736, 9 czerwca, w Warszawie (extractum d. 17 martii a. 1780). Wskutek skarg magistratu i pospólstwa m. Lublina na niektórych obywateli lubelskich, naruszających prawa i uchwały miasta, którymi *cautum et prohibitum est, ne cives in lapideis suis et domibus Judaeos cum mercimoniis et propinationibus eorum conservarent, imo ex suis fornicibus eosdem evacuant*, sąd asesorski wydaje dekret, zabraniający chrześcijanom wynajmowania mieszkań, kramnic, bud i piwnic (*mansiones, fornices, instittas, cellaria*) żydom pod karą 1000 grzywien i ustanawiający komisję w tej sprawie.

Kop. Łopac. N 1387, odpis z końca XIX w.

Reg. Sumar. 1819 r. N 134 pod datą (widocznie mylną) 11 września 1726 r.

402. 1736, 12 lipca, w Warszawie. *Confirmatio privilegiorum synagogae Lublinensi servientium*. Król August III transumuje i potwierdza: 1) konfirmację przez Augusta II z dn. 31 sierpnia 1698 r. przywilejów nadanych żydom lubelskim przez poprzedników swoich (treść konfirmacji ta sama, co pod N 330); 2) konfirmację przez Jana III z dn. 11 marca 1676 r. (N 371) przywileju Władysława IV z dn. 16 lipca 1638 r. (N 319), danego Jeleniowi Doktorowiczowi na wybudowanie kosztem swoim „na ustroniu, ku stawowi, na przedmieściu lubelskim“ synagogi, która „w jegoż mocy i zawiadowaniu bydź ma, tak żeby jej z przyjaciółmi swemi i innemi tak lubelskiemi, jako i gościnnemi z różnych miast przyjeżdżającemi i podczas jarmarków z żydami wolno zażywał i nabożeństwo swoje zwyczajne z niemi

odprawiał“; 3) konfirmację przez Jana Kazimierza z dn. 16 lipca 1649 r. (N 330); 4) przywileje dane żydom przez starostów lubelskich Zbigniewa Firleja (1636-1649), Jerzego Ossolińskiego (1649-1651), Aleksandra Ludwika Niezabitowskiego (1666-1675) i Jana Karola Daniłowicza (1675-1683); według przywileju Ossolińskiego, potwierdzonego przez Niezabitowskiego 20 sierpnia 1668 r., oraz dwóch przywilejów Daniłowicza z dn. 21 list. 1675 r. „czynsze tak od kamienic, domów i placów, jako i domów rabińskich, szkolnickich, bóżnicy, szpitala, okopiska, jatek, szlachtuzów, łaźniek według dawnych kwitów, bez żadnego podwyższenia, wszyscy żydzi i ich komornicy zamkowi zwyczajnie płacić mają“; pakta zawarte z mieszczanami podzameckimi zatwierdzają się; podatki od handlów mają być pobierane od kupców — żydów nie większe, niż od kupców chrześcijan; w domach żydowskich chrześcijanie stawać nie mają; chrześcijanom będą ex officio naznaczone gospody gdzieindziej: „piechota zamkowa — pisze Jan Karol Daniłowicz, — która jeźliby odemnie zaciągniona była, onej płacić, ani też jej odziewać (żydzi) nie powinni; okopisko ich, jako jest teraz ograniczone i murem obwiedzione, przy dawnym przywileju zachowując, które ni od kogo gwałcone być ma; a gdy która sprawa ich przyjdzie przed urząd mój grodzki między mieszczany podzameckimi lubelskimi a żydami ratione fundi, tedy im apelacja do mnie zawsze dopuszczona byź ma; w inszych zaś sprawach potocznych ad forum competens należeć i odsyłani byź mają“.

Kop. Mag. N 189, obl. w grodzie lubelskim 23 paźdz. 1750 r.

Reg. Sumar. 1841 r. N 215.

403. 1737, w Lublinie. In executione decreti regii commissoriale decretum rumans Judaeos de civitate Lublinensi et suburbiis ipsius.

Reg. 1) Łopac. N 116, „Summarjusz dokumentów przeciw żydom“.
2) Sumar. 1781 r.

Uw. Widocznie mowa o dekrete sądu komisarskiego z dn. 21 maja 1737 r., znajdującym się we Fragn. Cons. 16, N 19. Patrz uwagę do N 404.

404. 1737, 2 maja, z kancelarii królewskiej. Król August III wydaje uniwersał do ks. Władysława Zaleskiego, kanonika lwowskiego, trzymającego żyda w kamienicy Nezerowskiej; ks. Ludwika Burneta, kantora kolegiaty lubelskiej, prepozyta szpitala św. Ducha, utrzymującego żydów w domach należących do tegoż szpitala; kleryków kościoła kolegiального św. Michała Arch., przechowujących żydów w domu swoim i na folwarku Kompalczyzna czyli Szyllingowskim (Jana Norberta Szyllinga, triumwira i krawca lub.); dominikanów lubelskich, trzymających żydów w kamienicy Hermsonowskiej przy ul. Dominikańskiej; trynitarzy lubelskich, utrzymujących żydów w swym browarze i łaźni; pijarów, przechowujących żydów w kamienicy Dąbrowskiej naprzeciw kościoła św. Ducha; bernardynek, trzymających ży-

dów w należących do nich karczmach i domach; do wojewody kijowskiego i hetmana w. kor. Józefa Potockiego; marszałka w. lit. Pawła Sanguszki; wojewody ruskiego Augusta Aleksandra Czartoryskiego; do Lubomirskich, Lanckorońskich, Koźmianów (utrzymują w domu swoim żyda Chaima Bogaty nuncupatum) i wielu innych dygnitarzy i obywateli m. Lublina, którzy przeciwko prawom miasta i dekretem królewskim, cum depauperatione et miseria catholicorum civium, wynajmują mieszkania żydom w swych pałacach, dworach, kamienicach i domach lub dzierżawią im browary i karczmy z prawem propinacji trunków, wykładaniem różnych towarów i sprzedażą wołowiny, gorzałki, chleba, masła, sera, siana, owsa (cum propinationibus liquorum et expositione variarum mercium, venditione carniū bovinarum, cremati, panis, butiri, casei, feni, avenae), przy czym żydzi ci zanieczyszczają gnojem drogi publiczne miasta (vias publicas civitatis stercoribus obruunt). Król wzywa powyższe organizacje i osoby na dzień 21 maja 1737 r. na sąd komisarski w Lublinie, ustanowiony na mocy dekretu sądu asesorskiego z dn. 9 czerwca 1736 r., i zaleca usunięcie żydów jeszcze przed tym terminem bez względu na zawarte z nimi kontrakty, które wyżej pomienionym dekretem zostały skasowane, a to pod groźbą siły wojskowej (sub forti militari) i pod karą 1000 grzywien, która zostanie użyta na reparację miasta, oczyszczenie dróg miejskich oraz na wynagrodzenie szkód, spowodowanych przez tolerowanie żydów w mieście i wynoszących już około 100.000 zł. p.

Kop. Arch. 1) Cons. 142, str. 443 v. - 445; na str. 446-447 zawiadomienie (innotescientialia) z dn. 9 maja 1737 r. komisarzy królewskich Piotra Miączyńskiego kasztelana chełmskiego, Aleksandra Trębińskiego prepozyta katedr. i archidiakona lubelskiego, Maurycego Suskiego regenta kancelarii królewskiej, Adama Suchodolskiego sędziego grodzkiego krasnostawskiego i Stefana Chryzostoma Brzeskiego łowczego kołomyjskiego, regenta ziemsk. lub., o otrzymanym przez nich poleceniu zbadania powyższej sprawy i usunięcia żydów z miasta. 2) Fragm. Cons. 16, N 18.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 136.

Uw. We Fragm. Cons. 16 znajduje się ponadto: pod NN 7-8 dekret sądu asesorskiego z dn. 9 czerwca 1736 r. w Warszawie, ustanawiający na dzień 21 maja 1737 r. sąd komisarski z Piotrem Miączyńskim, kasztelanem chełmskim, na czele w sprawie ewakuacji żydów z Lublina (relacja kanclerza kor. Andrzeja Załuskiego, oryg., mocno uszkodzony, z podpisem Załuskiego i wielką pieczęcią królewską), oraz wyciąg z protokołu sądu asesorskiego z dn. 9 czerwca 1736 r.; pod N 19 dekret sądu komisarskiego z dn. 21 maja 1737 r. w Lublinie w tejże sprawie ewakuacji żydów (kop.).

405. 1738, 12 sierpnia i 12 list, w Moritzburgu. Król August III kasuje list żelazny (litteras salvi conductus), wydany żydom, ponieważ żydzi,

powołując się na list ten, czynią przeszkody w wykonaniu dekretu o rucacji ich z miasta i niewynajmowaniu im mieszkań i sklepów.

Kop. Arch. Consularia, 142, str. 533 v. - 534 v.

Reg. Łopac. N 1387, „Summar. dokumentów z strony m. Lublina przeciw żydom“.

Uw. We Fragm. Cons. 16, N 46, znajduje się pod dn. 31 paźdz. 1738 r. protestacja magistratu m. Lublina przeciwko żydom lubelskim, którzy pomimo cofnięcia listu żelaznego, wydanego im przez Augusta III w Dreźnie 25 kwietnia 1738 r., pozostają nadal w mieście chrześcijańskim, uprawiają w nim handel towarem jedwabnym, płóciennym, tureckim, korzennym i inn., propinują trunki, odmawiają w płaceniu podatku gorzałczanego, zajęli na przedmieściach wszystkie kramnice i domy, otworzyli szkoły swoje w domach chrześcijańskich, odprawiają obrzędy w pobliżu kościołów i t. p.

406. 1743, 17 grudnia, w Warszawie. Decretum inter collegium scabinale Lublinense atque nob. Magistratum Lublinensem. Dekret królewski w sporach między ławą a magistratem m. Lublina.

Or. Mag. N 190. Wielka pieczęć królewska przez papier wyciśnięta na akcie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Jędrzeja Załuskiego. Toż w Arch. Varia, N 244, kart 11.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 177. 3) 1841 r. N 216.

407. 1748, 17 października, w Warszawie. Król August III wydaje magistratowi i mieszkańcom m. Lublina list żelazny z powodu wszczętego przeciwko nim non practicato exemplo przez instygatora podstarościńskiego i podwojewodzińskiego procesu sądowego podczas zasiadania komisji dla ustanowienia taksy (sub tempus taxae).

Or. Mag. N 191. Wielka pieczęć królewska przez papier wyciśnięta na akcie. Podpis kanclerza w. kor. Jana Małachowskiego. Ad mandatum S. R. M-tis proprium. U dołu: Salvus conductus pro Magistratu et tota civitate Lublinensi. W okładce tekturowej wraz z aktem N 418.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 182. 3) 1841 r. N 225.

408. 1750, 21 sierpnia, w Warszawie (obl. w grodzie lub. 23 września 1750 r.). Król August III transumuje i potwierdza: 1) uchwałę m. Lublina z dn. 11 kwietnia 1658 r. względem aukcji sztukowego, potwierdzoną przez króla Jana Kazimierza 20 lipca 1658 r. (N 350), i 2) przywilej Jana Kazimierza z dn. 24 stycznia 1656 r., w Łańcucie, względem zniesienia jurydyk lubelskich (Sublatio jurisdictionum in fundis civilibus Lublinensibus sine consensu S. R. M-tis fundatarum, N 345).

Or. Mag. N 192. Perg. Pieczęć wielka królewska w puszcze blaszanej. Podpisy króla Augusta III i sekretarza królewskiego Ignacego Ludwika Pła-

wickiego. U dołu: Confirmatio jurium civitati Lublinensi servientium. In dorso: Przywilej na sztukowe miastu należące. Przywilej znoszący jurysdykcje w Lublinie, 20 Julii 1658, 24 Januarii 1656, 21 Augusti 1750, N 192, N 178.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1819 r. N 56. 3) 1836 r. N 178. 4) 1841 r. N 217.

Uw. Sumariusz Brandysa, N 83: „3 maja 1791. Przez sejm uchwała dla Lublina, mocą której postanowiono, że wszelkie jurysdykcje osobne, jako też świeckie i duchowne, i drobne miasteczka na groncie początkowie m. Lublinowi nadanym uformowane, należeć mają odtąd pod jurysdykcją czyli zwierzchność m. Lublina“. Por. Prawo p. tyt. „Miasta nasze królewskie wolne“, 18 kwietnia 1791 r., (druk), rozdz. III, punkt 1-2.

409. 1750, 31 sierpnia, w Warszawie. Conservatio circa jus coaequationis intuitu eligendorum consulum et praeconsulum civitati Lublinensi serviens. Król August III potwierdza przywilej króla Augusta II z 1703 r. (N 391), porównujący mieszczan lubelskich w prawach z mieszczanami krakowskimi i rozciągający na miasto Lublin nadany Krakowowi 30 grudnia 1677 r. przywilej wolnego wyboru rajców i burmistrzów, potwierdzony na sejmie grodzieńskim w 1678 r. (N 378).

Kop. 1) Mag. N 193, obl. w urzędzie radzieckim lubelskim 25 września 1750 r., 2 egzemplarze. 2) Arch.: a) Liber juram., str. 8 v. - 9 v.; b) Liber priv., str. 87-87 v.; c) Relat., manif. et oblat. castr. Lubl., 311, str. 338.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 102. 2) 1836 r. N 179. 3) 1841 r. N 218.

Uw. Vol. legum, V, wyd. 1738 r., str. 566: Konstytucja sejmu grodzieńskiego za Jana III r. P. 1678. Potwierdzenie przywileju (z dnia 30 grudnia 1677 r.) miastu Krakowu.

410. 1755, 27 maja, w Lublinie. Kontrakt sprzedaży wsi miejskiej Bronowice Antoniemu Ludwikowi z Bończy Bonieckiemu, podsędkowi ziemi Chełmskiej, za 31.000 zł. p. na pokrycie długów, „którym m. Lublin wystarczyć nie może“. Sprzedaż odbyła się za konsensem króla Augusta III z dn. 5 października 1750 r. w Warszawie oraz stosownie do laudum m. Lublina z dn. 7 stycznia 1751 r. Bronowice zostały sprzedane wraz „z gruntem Piaski zdawna, a teraz noviter Kazimierz nazwanym, per avulsionem do starostwa lubelskiego przywłaszczonym, domami noviter wystawionemi osadzonym, między granicami według dokumentów granicznych począwszy od łąnu Łyczkowskiego tak zdawna nazwanego, a teraz folwarku wielebnych o.o. augustjanów konwentu lubelskiego wszerek i wdłuż według opisania tychże granic sytuowanym i do Bronowic wyżej mianowanych z dawnych czasów należącym“.

Kop. Arch. Liber priv., str. 95 v.-99 v.

Reg. Sumar. 1781 r., str. 62 i 74.

Uw. Arch. „Lauda prezydenta i rady“, ks. 254, str. 57-58: 1751 r., 7 stycznia. Laudum uchwalające sprzedaż wsi Bronowice za nastąpionym konsensem Najj. Pana. Por. Riabinin, Rada miejska lubelska w XVIII w., str. 15: „Bronowice w r. 1758 znów uznane były za nieodłączną własność miejską, mającą na zawsze pozostawać przy jurysdykcji miejskiej“. Patrz Sumar. Brandysa, N 21.

411. 1755, 3 lipca, w Lublinie. Civitas Lublinensis in praedium Ponigwoda nuncupatum („folwark Ponigwoda nazwany, miejski, tu w Lublinie przy granicach Jakubowskich i Trześniowskich za konwentem wielebnych o.o. franciszkanów będący“) intromittitur.

Kop. Arch. Liber priv., str. 91 v. i 97 v.

Reg. Sumar. 1781 r.

412. 1758, 2 kwietnia, w Warszawie. Król August III potwierdza przywilej króla Zygmunta I z dn. 26 lutego 1546 r. (N 196), zawierający ordinationem de eligendo quotannis advocato (juris civilis, wójta sądowego) e medio consulum sive scabinorum.

Kop. Arch. Liber juram., str. 15 v. - 16 v.

413. 1758, 21 grudnia, w Warszawie. Król August III transmuje i potwierdza dwa przywileje, nadane przez Zygmunta I m. Lublinowi: 1) z dn. 4 marca 1541 r. w Wilnie, przekazujący rajcom lubelskim na prywatny ich użytek dochód z arendy gorzałczanej (N 176), i 2) z dn. 26 lutego 1546 r. w Krakowie, przelewający z pospólstwa na rajców prawo elekcji wójtów sądowych (N 196).

Or. Mag. N 194. Perg. Podpisy króla Augusta III i Wojciecha Rakowskiego, sekretarza pieczęci większej. U dołu: Confirmatio jurium civitati S. R. M-tis Lublinensi servientium.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 146. 2) 1836 r. N 180. 3) 1841 r. N 220.

414. 1759, 24 marca, w Lublinie. Laudum civitatis Lublinensis S. R. M-tis in ordine evacuationis Judaeorum formatum. Proconsul et consules, subdelegatus et scabini totaque communitas civitatis istius Lublinensis..., adhaerendo privilegiis, decretis regum Poloniae... et precipue constitutionibus regni decretisque S. R. M-tis postcurialibus a. 1736 Varsaviae Sabatho post octavas festi sacr. Corporis Christi D-ni, inter magnificum instigatorem regni et civitatem praesentem Lublinensem, tum 1743 nec non commissorialibus eiusdem S. R. M-tis atque rescriptis, quibus mediantibus evacuatio Judaeorum ex civitate Lublinensi eiusque suburbiis, pallatiis, curiis, lapideis, domibus, tabernis, cellariis, institis ac aliis universis mansionibus in circumferentia civitatis existentibus solutioque trium millium marcarum pol. per Judaeos

civitati Lubl. ad solvendum est injuncta, tum insistendo laudis anterioribus civitatis praesentis omnium ordinum, praesertim aa. 1714, 1716, 1732, 1736 et principaliter a. 1716 f. 3-ia post domin. Reminiscere quadagesimalem proxima subsecuto, actis consularibus Lubl. ingrossato, eodem in negotio rumationis Judaeorum constitutis, iterum infrascripta unanimi sensu et voce constituerunt et laudaverunt tali sequenti modo. Mocno uważając ultimam cladem tego miasta przez mnóstwo żydów okolicznie w tym mieście będących, po pałacach, dworach, dworkach, kamienicach, domach różnych, budach, piwnicach i innych miejscach wszędzie a wszędzie mieszkających, arendujących oraz zuchwale i w samym rynku miasta sklepy, piwnice, kramniki trzymających, a tak cisz żydzi w samym mieście, jako i po przedmieściach w posesjach arendownych tak szlacheckich, jako i duchownych, tudzież miejskich in fundo regio civitatis istius będących, handle różne prawem zakazane wiodą, szynki różnych trunków, nawet i wina prowadzą, piwa robią, tesz do miasta rozwożą, chleby różne pieką, w rzemiosłach i konsztach cechom przeszkadzają, słowem wszytkie sposoby do życia katolikom odebrali, w arendzie szklepów przez mieszczan trzymanyh więcej na złość poddając czynszu, chrześcian podkopują, w mieszkaniach podchodzą; tudziesz widząc, iż ciż żydzi nie uważając na dekreta j. król. mości i kommissarskie, tudziesz reskrypta wyżej wspomniane rugowanie ich z miasta nakazujące, co raz więcej a wiencej tegoż żydostwa z różnych okolic, miast, miasteczek, wsiów ciśnie się i tu do Lublina sprowadza, tak dalece, iż w tym mieście j. król. mości Lublinie, różnemi prawami, konstytucjami, przywilegiami łaskawie obdarowanym, które quondam było w katolikach i kupcach populosa civitas, teraz ledwie część trzecia zubożonego pospółstwa w nim zostaje, a na przedmieściu Krakowskim sami żydzi z trunkami w kamienicach, domach osiedli, i tam gdzie gens catolica była i w domach swoich w potrzebiu dusznym cum Sanctissimo ministros Christi przymowała, pod bokiem kościołów — świętnic Boskich sabasze publicznie odprawują, z processyi kościelnych i innych ceremonij blisko mieszkając urągają się, zaś na Korcach zaraz pod murami miejskimi, mając siana na strychach, zgubą miasta przez ogień grożą i w oczywiste niebezpieczeństwo podają, tamże owsy przedają, propinacją miodów, piwa, wudki rok od ro:u trzymają, a tam mieszkając, także swoje żydowskie wykonywają zabobony, przez których żydów zabiezenia, faktowania, odmówienia, podstempki i naturalną ku katolikom nienawiść tak pryncypalne cechy złotniczy, cerulicki, krawiecki, kuśnierski, piwowarski, piekarski, kotlarski, szafianiczny, jako i inne, wcale upadły; samych żydów krawców więcej jak nad dziewiędziesiąt osób znajduje się; towary zaś różne do różnych konsztów należące z innych miasteczek już zrobione zwożą i przedają; nawet już i dziedzicznym prawem niektórzy na miejskich grontach przeciw prawu osiedli i tam szynki różne prowadzą, dla których to racji i zabiegów przewrotnych żydowskich pospółstwo tego miasta do niczego przyjsć nie

może, jednak pożywienia z domem i familją, czeladzią potrzebuje, oraz onera civilia et rei publicae ac alia ponosić musi i wielu z nich mendicatis żyje suffragiis, przed żydami przyjść do niczego nie mogąc, ani jakiego sposobu do życia otrzymać; a że ciż żydzi zuchwale sobie postempują, prawa, dekreta, kommissję za nic mają, owszem do większych expensów miasto przyprowadzić usiłują, jakosz już nie do małych przyprowadzili, trzech tysięcy grzywien przysądzonych temuż miastu nie oddali, a nie mając od tak wielu lat żadnych od miasta paktów, jednak towarami prawem zakazanemi handlują i chleba kawałek z gęby prawie katolikom wydzierają, przeto dalszej zabiegając tego miasta ruinie, tudzież prawa, przywilegja, dekreta ich król. mości panów miłościwych do skutku przyprowadzić usiłując, niemniej przykładem innych miast czyniąc (jako to Lwowa, Kamieńca, Warszawy, iż żydów cierpieć nie chcą i ich oddalili), zgodnie, jednostajnie i wspólnie postanawiamy, uchwalamy, aby pomienionych żydów z wszelkich possessji miejskich, niemniej pańskich, szlacheckich, duchownych wyżej wyrażonych, tak w mieście, jako i po przedmieściach, w pałacach, dworach, dworkach, kamienicach, karczmach, budach, kramnikach, piwnicach mieszkania corocznie trzymających, jako perfidam, invidam et dolosam gentem wygnąć, ewakuować i jako najprędzej wcale a wcale etiam adhibito militari brahio seu civili rugować, wszystkie kontrakty, pakta tym postanowieniem naszym consulendo bono publico ex vi fundi z żydami, jako cum personis jure victis, captivationi obnoxiiis zaszłe, kassując i umazając, tak aby żadnego waloru mieć nie mogli. A że miasto tutejsze dobrze pamienta, gdy chciało żydów rugować, zaś niektórzy wielmożni urzędnicy szlachta z majątności swoich in oppositionem fortem j. kr. mości dekretów, chłopów ^{a)} z majątności ^{b)} swoich ^{c)} cepami, kossami uzbrojonych do possessji swoich przysłali i rumacji żydów nie dopuścili, przeto widząc się in tenuitate virium et sub praepotentia do ewakuacji tych sił mieć zupełnie nie może, przeto in praemissis z pokorną supliką w tym o pomoc jako brahii regalis j. w. jmc pana Jana Jakóba na Zamościu Zamoyskiego, starostę lubelskiego, jako protektora i dobrodzieja naszego, upraszamy, aby mając przez dekret kommissarski j. kr. mci po konwikcji żydów uczynioną remissę pro executione, nas z tej opressji i żydowskiego oblenżenia wcale uwolnić raczył, za którą wyświadczoną według prawa sprawiedliwość całe miasto przed Bogiem pamientne być obliguje się. Po której to, daj Boże, szczęśliwie nastąpionej ewakuacji pomienionego żydostwa żaden a żaden tak z szlachetnych panów radnych, wójta i ławników, jakotesz z pospólstwa pod którymkolwiek pretextem znowu żydów wprowadzać, lokować, possessję im najmować nie ma, a to pod rygorem na szlachetnych panów radnych, wójta i ławników wyliczenia tysiąca grzywien na potrzebę miasta ad cassam civilem et seorsim pena suspen-

a) — c) wyrazy zakreślone.

sionis ab offitio, a na pospólstwo pod wino pięćset grzywien i siedzeniem wieży ćwierci roku, tak aby znowu wprowadzenia żydów do miejskich possessyj z magistratów i mieszczan przykładu nie było i dalszych okazji coraz do nowych expensy, turbacji, narażenia; zaś gdyby kto z panów mieszczan lub pospólstwa postrzegł, iż gdzie żyd lub żydówka najęła gdzie na gruncie miejskim pomieszkanie jakiegokolwiek bądź w miejskiej, bądź w szlacheckiej, duchownej possessji, prawu j. kr. mci i miejskiemu ex vi fundi podległej, w tym zaraz ma do zwierzchności tutejszego magistratu dać znać, a szlachetny magistrat do zwierzchności zamkowej udać się i temu zabiec ma. Forum in praemissis in casu contraventionis szlachetnego magistratu lubelskiego ad respondendum personis civilibus naznacza się. Na co się wszystko tres ordines miasta tego podpisują i te laudum publikować ad sonum tubae przy wokandzie pozwalają i na bramach miejskich dla wiadomości wokande przybić kazać przyrzekają, też laudum w te xięgę laudów miejskich zdawna postanowioną wpisać pozwolili. Laudi praesentis vigore. Maciej Stefanowski prezydent m. j. kr. mci Lublina. Józef Jeliński prezydent lubelski. Jan Augustin Baur radca lub. Grzegorz B(ogdan) Faruchowicz radca lub. Jan Kiszczyc radca lub. Józef Jan Silkiewicz radca lub. Mikołaj Jeliński radca lub. Christoforus Galera consul Lubl. Szymon Mierzwiński subdelegat lubelski. Józef A(ntoni) Kurowski ławnik lubelski m. p. Szymon Jakubowski ławnik lub. m. p. Michael Stock ławnik lub. m. p. Efferim Szwięcki ławnik lub. Jan Tarnopolski triumvir lub. Jan Sławęcki triumvir lub. Ambrosi Tennssi elekt lub. Jan Doliszewski jako nieumiejący pisać kładzie dwa znaki krzyża św. Mikołaj Polotino elekt lub. m. p. Heinri Klement elekt lub. Jan Wiliński el. lub. Stanisław Wujtowicz el. lub. Sebastjan Filipowicz el. lub. m. p. Andrzej Sokołowski el. lub. Jan Klomzel. lub. + +. Jan Kobrynowski. Tomasz Kondracki el. lub.

Or. Arch. „Lauda prezydenta i rady“, ks. 254, f. 94-99.

Kop. Łopac. N 108, oblata in castro Lubl. 1 martii 1773, i N 341.

Uw. Inne ważniejsze lauda XVIII w. w sprawie żydowskiej:

1706, 12 lipca. Laudum, polecające szafarzowi miejskiemu zamknięcie wszystkich sklepów, zajmowanych przez żydów, prowadzących w mieście chrześcijańskim handle i szynki, oraz oddanie kluczy od tych sklepów burmistrzowi aż do uiszczenia przez żydów zaległości i zawarcia przez nich ugody z miastem w sprawie opłacania podatków. Arch. Cons. 138, str. 478 v.

1722, 21 lutego i 14 marca. Laudum względem nietolerowania żydów w kamienicach i sklepach w mieście chrześcijańskim, odwołujące się do laudów 1714 i 1716 r. — Arch. Cons. 140, f. 91-91 v. i 95-95 v. Odpisy laudów 1714 i 1716 r. znajdują się w B-ce Łopac., N 116: „Lauda całego miasta na zażalenie kupców lubelskich, aby nikt z mieszczan żadnemu żydowi nie najmował sklepów lub domów ku handlu“.

1726, 31 maja i 10 września. W sprawie przechowywania żydów w domach chrześcijańskich. — Arch. „Lauda prezydenta i rady“, ks. 254, str. 1 i 3-4.

1735, 23 sierpnia. Aby żydzi do wszystkich składek należeli. Ibid., str. 27.

1736, 7 maja i 29 sierpnia. W sprawie rumacji żydów z miasta i przedmieść. Ibid., str. 29-31.

1738, 27 października. Z petycją do sejmu o wypędzenie żydów z miasta. Ibid., str. 34-35.

1778, 10 marca. Z pozwoleniem zawarcia paktów z żydami proponującymi. Ibid., str. 169-171.

1780, 12 października. Laudum o rumacji żydów z powołaniem się na lauda 1714, 1722 i 1759 r. Ibid., str. 183-188.

1782, 19 stycznia. Prorogacja ewakuacji żydów do 4-ch tygodni. Ibid., str. 203 i 206 a.

1782, 19 stycznia. Zalecenie wynajmowania chrześcijanom domów po żydach pustujących. Ibid., str. 204-206.

1785, 21 grudnia. Pozwolenie na zawarcie przez prezydenta 3-letniego kontraktu z żydami na arenę w bramie Grodzkiej 4-ch sklepów miejskich, z zastrzeżeniem, aby z handlami korzennym, sukienym i galanterią żaden żyd w tych sklepach nie znajdował się, ponieważ towarów tych jest dosyć w mieście chrześcijańskim. Ibid., str. 226-227.

1787, 15 października. W sprawie przynoszenia i przywożenia przez żydów towarów i trunków do miasta chrześcijańskiego. Ibid., str. 232.

1789, 3 stycznia. Zalecenie spisania nowego kontraktu z żydami, handlującymi w bramie Grodzkiej na mocy laudum z dnia 21 grudnia 1785 r. towarem brabanckim. Ibid., str. 243.

415. 1760, 3 czerwca, w Warszawie. Król August III, otrzymawszy doniesienie, że żydzi lubelscy pod osłoną udzielonego im listu żelaznego dla prowadzenia sprawy ze starostą lubelskim Janem Zamojskim przybywają do Lublina i podległych jurysdykcji miejskiej przedmieść lubelskich w celu zamieszkania, prowadzenia pozwolonego wyłącznie mieszczanom lubelskim handlu oraz propinowania trunków, wydaje reskrypt, którym stwierdza, że powyższy list nie ma związku z nadanymi m. Lublinowi prawami, oraz zabrania żydom czynienia mieszczanom przeszkód w handlu i propinacji.

Kop. Arch. 1) Consularia, 162, str. 23-23 v. 2) Liber juram., str. 17-18.

Reg. Sumar. 1781 r.

416. 1760, 24 grudnia, w Warszawie (ingros. do akt wójtowskich lubelskich 19 grudnia 1768 r.). Król August III transumuje i potwierdza przywilej Zygmunta I z dn. 16 maja 1508 r. w Lublinie (N 101) w sprawie wyboru rajców jedynie z pośród ławników.

Or. Mag. N 195. Pieczęć przez papier wyciśnięta na dyplomie. Podpisy króla Augusta III i sekretarza królewskiego Antoniego Sikorskiego.

U dołu: Confirmatio privilegii seren. Sigismundi Primi regis Poloniae super ascensu scabinorum ad consulatum Lublinensem dati.

Reg. Sumar. 1781 r.

417. 1762. Suplika m. Lublina do króla Augusta III. Podana w Warszawie. Subdita et subjecta tuae sacrae et serenissimae regiae majestati civitas Lublinensis, quondam serenissimorum Vladislai Loctici et Casimiri Magni regum Poloniae in a. D-ni 1317 ante annos quadringentos quinquaginta quatuor opus, comitiorum generalium regni et magni ducatus Lithuaniae unionis aeviternae gloriosa memoria, judiciorum tribunalis regni minoris Poloniae sedes, illustris palatinatus Lublinensis decus, tot constitutionibus regni et privilegiis serenissimorum regum Poloniae dominorum clementissimorum et serenissimae Reipublicae gratiose munita et fulcita, populosa anteaetis saeculis nuncupata, nudinis ex tota fere Europa Asiaque mercatorum confluentium ter in anno celebrari solitis ante centenos annos praeclara, cum urbe Cracoviensi in juribus et privilegiis coaequata (N 391), semper serenissimis regibus Poloniae dominis suis clementissimis et serenissimae Reipublicae fidelis, nunc vero imo a multis annis temporum calamitate depopulata, jurisdictionum et fundorum avulsorum multitudine coarctata, nudinis et mercatoribus per extorsiones privata, contributionibus variis et subsidii charitativi seu pogrónym peraggravata, extorsionibus oppressa, Judaeorum ingenti multitudine et omni mercatura eorum circumdata, Graecorum vini venditorum frequentia et commansione depauperata, in juribus et privilegiis laesa, rudum plena, ignibus accidentibus multoties et anno praesenti grassantibus vix in cineres non redacta, juribus suis antiquis et privilegiis serenissimorum regum Poloniae dominorum clementissimorum exuta et privata jamque sepulta, excitatur tandem voce lapidum de parietibus lapidearum cadentium et clamantium consurgitque in adorationem tuae sacrae et serenissimae majestatis regiae nec diutius posse subsistere cum suo magistratu valet, nisi serenissimae tuae regiae (majestatis), domini, domini clementissimi, suffulta gratiose protectione, cuius vestigia humillima de genu flexione (si admitti valeat) exosculando novit se esse subditos et suppedaneos. Magistratus populusque Lublinensis.

Kop. Arch. Liber priv., str. 68 v. — 69.

418. 1763, 31 stycznia, w Warszawie. Król August III z powodu panujących w samorządzie miejskim niezgody i rozterek (discordiae et dissensiones) oraz zważając, że miasto pozostaje sine bono ordine, qui est anima rerum, wyjątkowo (pro hac sola vice) sam wyznacza czterech burmistrzów z grona rajców ubiegłego roku: Krzysztofa Galerę, Mikołaja i Józefa Jelińskich i Macieja Stefanowskiego oraz wójta Szymona Jakubow-

skiego (na miejsce Józefa Kurowskiego) i zaleca miastu pod surowymi karami całkowite posłuszeństwo tym nowoustanowionym przez siebie władzom.

Or. Mag. N 191. Wielka pieczęć królewska przez papier wyciśnięta na akcie. Podpis podkanclerzego kor. Michała Wodzickiego. Ad mandatum S. R. M-tis proprium. U dołu: Rescriptum S. R. M-tis ad civitatem Lublinsensem praeconsules et advocatum constituens ex ratione disruptae ibidem eorundem electionis. W okładce tekturowej wraz z aktem N 407.

Kop. Arch. Consularia, 162, str. 171-172.

Reg. Sumar.: 1) 1781 r. 2) 1836 r. N 182. 3) 1841 r. N 224.

Uw. Por. Riabinin. Rada miejska lubelska w XVIII w., str. 8-9.

419. 1763, 13 lipca. Inter communitatem ab una et magistratum parte ab altera decretum regium iniungens quatenus cives non conservent nec suscipiant Judaeos jam semel amotos et quoties supervenerit, captivatio et sequestratio mercium iniungitur.

Reg. Łopac. N 116, „Summarjusz dokumentów przeciw żydom“.

420. 1764. Konstytucja sejmu warszawskiego za Stanisława Augusta: „O posłach województwa Lubelskiego. Ponieważ województwo Lubelskie w obszerności swojej y liczbie obywatelów między innemi nienajszcupleysze, a z dwóch ziem i powiatu tylko trzech posłów na seym wysyła, przeto na instancją posłów tegoż województwa przerzeczoną liczbę ad alterum tantum podwyższamy, y aby odtąd sześciu posłów z tegoż województwa na każdy seym wysyłano, mieć chcemy“.

Dr. Vol. legum, VII, wyd. 1782 r., str. 353-354.

421. 1765, 19 sierpnia, w Warszawie (obl. do akt radzieckich lubelskich 1 września 1787 r.). Dekret sądu komisji rzeczypospolitej skarbu koronnego w sprawie między instygatorem koronnym Janem Chryzostosem Krajewskim, powodem, a pozwanymi o przywłaszczenie cła i myta oraz o inne egzakcje starostą lubelskim Janem Zamoyskim, podwojewodzym lubelskim Ignacym Stoińskim, burgrabim zamku lubelskiego, magistratem m. Lublina oraz dziedzicami i posesorami dóbr Kalinowszczyzny. Sąd komisji, któremu przedłożone zostały lustracje starostwa lubelskiego 1602, 1617 i 1660 r. („Grobelne zamkowe. Wybierają grobelne w Lublinie na zamek lubelski od każdego woza z rzeczami przedajnymi per grossum unum, na grobli między żydy lubelskimi od konia per grossum unum, od wołu, od jałowicy, które pędzą, per grossum unum“ — Lustr. 1602 r., N 248, str. 8) oraz 5 przywilejów nadanych miastu: „1) 1535 r., 27 września, na reparację bruków, mostów mostowe po puł szeląga od tych, którzy grobelne do zamku płacić powinni, od każdego konia i wołu w wozie towarami napakowanym idącego, m. Lublinowi wybierać pozwalający (N 150); 2) 1556 r.,

24 stycznia, to mostowe do pułgrosza powiększający (N 217); 3) 1629 r., 15 lutego, wolne wybieranie ekstrakcji strygielt nazwanej od sukien..., tudzież mostowe na reparację bruków i mostów... upewniający (N 301); 4) 1658 r., 20 lipca, podatek sztukowy na pożytek miasta ubezpieczający (N 350); 5) 1750 r., 20 (21?) sierpnia, przywilej wyższy na sztukowe nadany utwierdzający (N 408)", — zachowuje staroście i m. Lublinowi grobelne, jarmarczne i mostowe. Targowe sąd komisji uchyła, jako zniesione prawem (Vol. legum, VII, wyd. 1782 r., str. 333: Zniesienie foraliorum). Uważając, że strygielt, sztukowe i korcowe na fundamencie prawa przeszłego sejmku konwokacyjnego mają być opłacane ze skarbu koronnego, oraz uwzględniając podupadłość m. Lublina, tenże sąd komisji przyznaje miastu wymienione prowenty za 20 lat i, obliczając wysokość ich na sumę 750 zł. za każdy rok, nakazuje lubelskiej komorze celnej uczynienie zapisu na czystych, wolnych i nieobciążonych długami dobrach na rzecz Lublina 15000 zł. p., od których prowizja winna być obracana na publiczne potrzeby miasta. Podwojewodzemu, burgrabiemu i posesorom Kalinowszczyzny sąd komisji nie przyznaje żadnego z wymienionych prowentów. Ex actis officii consularis Lublinensis extraditum.

Kop. Łopac. N 1412, odpis z końca XIX w. z akt Archiwum Zgromadzenia kupców lubelskich.

Reg. Sumar. 1819 r. N 50.

422. 1766, 8 października, w Warszawie. Król Stanisław August transumuje i potwierdza dekret Zygmunta III z dn. 22 marca 1614 r. w Warszawie w sprawie przedmieszczan lubelskich, trzykrotnie następnie potwierdzony w Warszawie: 20 grudnia 1664 r., 25 kwietnia 1671 r. i 29 stycznia 1681 r. Patrz N 369.

Kop. Mag. N 196.

423. 1768. Konstytucja sejmku extraordinaryjnego warszawskiego za Stanisława Augusta: „Ubezpieczenie dobr dziedzicznych Wieniawy, Czechowki y Gorayszczyzny ur. Andrzeia Tarła starosty Trześniowskiego. Dobra Wieniawa, Czechowka y Gorayszczyzna, które mieszczanie nasi lubelscy jure terrestri in commune trzymali, będąc eodem jure terrestri przez toż miasto nasze jurisdatorium ur. Andrzeja Tarła starosty naszego Trześniowskiego rezygnowane, tę rezygnacyą mocą seymu terażniejszego favore tegoż ur. starosty (salvo jure advitalitio wielm. kasztelanowy lubelskiej matki iego) approbiujemy“.

Dr. Vol. legum. VII, wyd. 1782 r. str. 814.

Uw. We Fragm. Cons. 16, NN 43 i 50, znajdujemy następującą wiadomość: 18 czerwca 1738 r. trybunał radomski rozpatrywał sprawę między poborcami podatków czopowego i szelężnego (contributio ducillaria et soli-

daria) w w-dztwie lub., Drzewieckim, podczaszym dobrzyńskim, i Józefem Zawadzkiem, regentem grodzkim lub., a Karolem Tarło, starostą stężyckim, oraz innymi posiadaczami jurydyk Wieniawy i Czechówki o należne z tych jurydyk czopowe i szelężne. Trybunał radomski odesłał sprawę do trybunału lubelskiego celem zbadania, czy Wieniawa i Czechówka są dobrami królewskimi, czy też ziemskimi. Trybunał lubelski 28 sierpnia 1739 r. uznał powyższe dobra za ziemskie i uwolnił je od wspomnianego wyżej podatku. W motywacji wyroku czytamy: „*Judicio suo deductum est, bona villae Czechuwka, ad possessionem olim generosi Joannis Krosnowski in anno 1603-tio deventa, gnoso olim Adamo Burkacki in anno 1611-mo eundem gsum Krosnowski resignasse, denique eundem olim gsum Burkacki in a. D. 1612-mo illustri mcae Annae de Radzimin illustris mfcī Raphaelis de Leszno Leszczyński castellani Wislicensis consorti donationem officiose recognovisse; per illustres vero Andream, Raphaelem, Boguslaum et Vladislaum Leszczyńskie, olim ill. mfcorum Raphaelis et Annae de Radzimin Leszczyńskich palatinorum Bełzensium (filios), fratres inter se germanos, bona villae Czechuwka et oppidi Winiawa a. D. 1636-to mfcae Theodoraē de Leszno mfci Zbignei Gorayski consorti, sorori suae germanae, donasse; denique post fata ill. mfci Zbignei Gorayski castellani Chelmensis divisione bonorum Gorayscianorum inter mfcum Rey ab una et ill. mfcum Potocki ab altera atque mfcum Suchodolski a tertia partibus in castro Lublinensi intercessisse; ac demum in a. 1687-mo Lublini feria 5-ta post festum Visitationis beat-mae Virginis Mariae mfcum Theodorum Suchodolski in Piaski haeredem bona haereditaria villam Czechuwka et oppidum Winiawa erga alios consuccessorum in se devoluta generoso Joanni in Zbikow Romanowicz viceinstigatori M. Duc. Lithuaniae donasse; pro mco Romanowicz eadem bona Czechuwka et Winiawa in a. 1694-to feria 6-ta post dominicam Cantate in castro Lublinensi generosis Potemskim in summa duorum millium obligasse ac subsequenti tempore in a. 1619 (1719?) generoso Joanni Antonio Lewicki haec eadem bona Czechuwka et oppidum Winiawa ac fundum Goraysczyzna dictum ipso die festi s. Francisci Confessoris in castro Lubl. donationem recognovisse; per eundem denique Joannem Antonium Lewicki olim ill. mfco Stanislao Potocki, protunc supremo excubiarum M. Duc. Lithuaniae praefecto, bona sua Czechuwka et oppidum Winiawa ac fundum Gorayski dictum f. 5-ta ante festum Nativitatis s. Joannis Bapt. 1725-to anno, tandem per praefatum ill. mfcum Stanislaum Potocki, supremum excubiarum M. Duc. Lithuaniae praefectum, ill. mfco Georgio Potocki, capitaneo Tłumacensi, et ill. mfcae Constantiae de Podbrezie coniugibus bona sua villae Czechuwka et Winiawa ac fundum Gorayski dictum in castro Leopoliensi officiosam resignationem recognovisse; ad extremum eundem ill. mfcum Georgium Potocki capitaneum Tłumacensem praevio contractu resignatorio eiusque roboratione in a. 1730-mo coram actis castrensibus Lublinensibus f. 3-tia ante festum*

s. Michaelis ill. mfco Carolo de Tenczyn et Czekarowicze Tarło capitaneo Stęzycensi eadem bona Czechuwka et Winiawa resignasse". W Consularia 166, f. 9 v, r. 1786, Andrzej Tarło, starosta stężycki, ma sprawę z m. Lublinem respectu bonorum Wieniawa et Czechowka a civitate praesenti Lublinensi disquisitorum. W tychże Consulariach, f. 102 v. - 103, pod r. 1787 występuje Francisca de Trzcinskie Budzynska, ensifera Czerniechoviensis, cameraria granitialis Lublinensis, bonorum oppidi Wieniawa traditorea possesstrix. Z Sumariusza 1819 r. dowiadujemy się, że w 1791 r. m. Lublin zapozwało do sądów zadwornych asesorii koronnej posesorów dóbr m-ka Wieniawa o oddanie gruntów do miasta należących.

424. 1770, 1 kwietnia, w Lublinie. Asekuracja żydów lubelskich, „iż ponieważ przeciw opisu dekretów j. król. mości na Przedmieściu Krakowskim i Korcach mieszkanie i różne szynki uzurpują..., więc aby ztąd kassa miejska... jakiz miała profit, obowiązują się wypłacać co miesiąc po zł. p. 32“. Dalej wymienione są zajęte przez żydów pałace Czernieckich, Gałęzowskich, Ordynacki, kamienice wojewodów kijowskiego, lubelskiego, ruskiego, wojewodziny chełmskiej, Jabłonowskich, Kickiego, Komorowskiego, Pijarska, Rzewuskiego, rajcy Macieja Stefanowskiego, Trembińskiego, Wolskich czyli Stara Poczta, Stara Bursa, karczmy pp. bernardynek, Lanckorońskich, Zaniewskich, łaźnia trynitarcka i inne.

Or. Łopac. N 107, na 2 kartach, z podpisami w języku żydowskim mieszkańców wymienionych pałaców i kamienic.

425. 1774, 29 marca. Król Stanisław August wydaje reskrypt, przykazujący, aby „żydzi (lubelscy) w handlach, rzemiosłach, propinacji obywatelom nie przeszkadzali, nad dawne ustawy nic więcej sobie nie pozwalali, praw, przywilejów miastu i cechom nadanych w niczym nie nadwężali, do miasta tutejszego z handlami, rzemiosłem lub propinacją nie wprowadzali się pod wolną konfiskacją towarów, trunków i wszelkich rzeczy; po przedmieściach aby się więcej nie szerzyli; obywatele, także i inne osoby possessje w mieście mające, aby się żydostwu najmować pomieszkań nie wazyli; żydzi baraśnicy (s.) czyli faktorzy, krawcy i inni rzemieślnicy aby do sklepów kupieckich nie nadglądali, po mieście się nie włóczyli, kupujących do żydowskich sklepów nie odwozili, w rzemiosłach obywatelów nie podchodzili“.

Kop. Arch. Consularia, 163, str. 273 — 274.

Dr. Riabinin, Materiały do lubelskiego słownika aktowego, str. 59, pod wyrazem Vocanda.

426. 1774, 29 marca, w Warszawie. Król Stanisław August wydaje reskrypt do podstarościego grodzkiego lubelskiego Antoniego Bo-

rawskiego, ut invigilet, ne spect. Magistratus Lublinensis contra jura et decreta mercatoribus et opificibus (judaeis) aliquot praeiudicium faciat.

Kop. Łopac. N 1387, odpis z końca XIX w.

427. 1774, 17 sierpnia. X. Jędrzej Stanisław Młodziejowski, kanclerz w. kor., zaleca Antoniemu Borawskiemu, łowczemu urzędowskiemu i podstarościemu grodzkiemu lubelskiemu, aby „zagasił w kupcach lubelskich rozrzarzoną (s.) zawziętość przeciwko żydom“; kupcy „żydów po przedmieściach i na Podwalu zdawierendawna mieszkających i na zawołanie różnych panów gościnną (s.) do miasta przyjeżdżających, towary do nich niosących, biją, kaleczą i też towary zabierają i konfiskują“; „żydzi ci mają znaczne wyderkaffy duchowne na kahale swoim i partykularni (s.) każdy prawie z nich jest dłużny to szlachcie, to innym różnej kondycji osobom; gdy tak dłużej od kupców przeszladowani będą i na majątkach pokrzywdzani, najwięcej na tym kredytorom szkodować przyjdzie“; „wie dobrze — pisze kanclerz Młodziejowski — kompania kupiecka lubelska, że ja żydom nie sprzyjam i nie dopuszczę, żeby się w mieście gnieździli, ale przeszladować ich bezprawnie nie mogę“.

Kop. Łopac. N 109, XVIII w.

428. 1777, 13 czerwca, w Warszawie. Król Stanisław August wydaje za zdaniem Rady Nieustającej rezolucję względem wyłączenia m. Lublina od licytacji propinacji. „Ponieważ miasto nasze Lublin, żądając... w rządzie głównych miast koronnych być policzonym i od licytacji propinacji wyłączonym, przywilejami od najj. królów i konstytucjami nietylko też przywileje potwierdzającymi, ale m. Lublin szczególniejszemi prerogatywami upoważniającymi, mianowicie zaś konstytucją r. 1703 (Vol. legum, VI, wyd. 1739 r., str. 107 — 108: Miasto Lublin)... dowodzi, że w prawach, wolnościach i prerogatywach z pierwszymi miastami koronnymi jest porównane, do tego m. Lublin województwa wyznaczone stołeczne, będąc miejscem dla trybunałów, prawem i miejscem zajazdów publicznych, sprawiedliwą przekłada troskliwość, ażeby oddanie przez licytację w ręce jednego propinacji różnych złąd nie sprawiło inkonwencji, przeto... deklarujemy, że wspomniane miasto Lublin... od licytacji propinacji, prawem i uniwersałem naszym... w miastach tylko mniejszych i miasteczkach nakazanej, wyłączone być powinno; ile że składka publiczna, którą do summy niemniej jak puł czopowego miejskiego do skarbu koronnego płaconego corocznie wynosić mającej na ogólny miasta użytek ustanowić obowiązuje się, będzie dla niego podług myśli prawa i uniwersału pewnym na nieuchronne potrzeby funduszem“.

Kop. Arch. Consularia, 164, str. 63 — 66.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 46. 2) 1841 r. N 227.

429. 1780, 17 kwietnia, w Warszawie. „Stanisław August, król polski, dekretem swym ostatecznie żydów z miasta i przedmieścia Krakowskiego wyrugować nakazuje, i ażeby żydzi żadnych towarów i trunków w tychże miejscach nie sprzedawali“.

Reg. Sumar.: 1) 1819 r. N 137. 2) 1841 r. N 228.

Uw. Dekret z dn. 17 kwietnia 1780 r. obecnie nieznany. Autor artykułu „Żydzi w Lublinie i ich przywileje“, „Izraelita“, 1890 r., N 8-9, B-ka Łopac., N 1387, przytacza powyższą wiadomość w brzmieniu sumariusza 1841 r.: „Stanisław-August Poniatowski dekretem swoim ostatecznie i nieodwołalnie żydów osiadłych w mieście i na Krakowskim Przedmieściu wyrugować kazał, zabraniając im jednocześnie sprzedaży towarów i trunków w tych miejscach“. W „Laudach prezydenta i rady“, Arch., ks. 254, str. 183-188, znajduje się „Laudum o rumacji żydów za poprzedzającym dekretem najjaśniejszej assessorji zgodnie nastąpione“ z dn. 12 paźdz. 1780 r.: „Działo się w Lublinie na ratuszu miejskim w przytomności szl. prezydenta i radców, wójta i ławników, tudzież sław. triumwirów i elektów, niemniej konfraternii kupieckiej i całego pospółstwa miasta j. kr. mci Lublina. Gdzie zszedłszy się i zgromadziwszy szl. wyż pomienieni prezydent i radni, wójt i ławnicy, tudzież sław. triumwirowie i elekci oraz konfraternia lubelska i cały gmin i pospółstwo m. j. kr. mci Lublina niżej z imion i przezwisk na podpisach wyrażeni, przychylając się do praw, przywilejów i dekretów j. kr. mci tak assessorskich, jako i kommissarskich, niemniej reskryptów oraz stosując się do laudów przez wszystkie porządki miasta niniejszego, szczególnie w latach 1714 i 1722 oraz 1759 jednomyślnie i zgodnie ustanowionych, rugowanie żydostwa z miasta i przedmieścia, zgoła ze wszystkich miejsc jurysdykcji miejskiej podległych postanawiających, chcąc oraz wszelkie sposoby przez żydostwo chrześcianom odjęte nazad obywatelom miasta tego przywrócić, a przez wyruszenie tegosz żydostwa chcąc chrześcianami z obcych i postronnych miast zgromadzać się mogącemi miasto Lublin zaludnić, szczególnie zaś to zważywszy, iż żydzi lubelscy miejsce swojej lokacji tusz przy bramach miejskich, żydowskie murowane miasto, niemniej Słomiany rynek, Kalinowszczyzna, Wieniawa i Piasek nazwane, kilka razy nad jurysdykcją miejską rozleglejsze mając, dosyć w handlach, propinacjach i rzemiosłach obywatelów m. Lublina przez czynione przeszkody ukrzywdzają, ponieważ że pakta do czasu tylko, bo trzyletnie w r. 1777 z żydami na przedmieściach miejskich mieszkającemi o samę tylko propinację zawarte w roku terażniejszym 1780, dnia 1 listopada, kończą się i wychodzą, a obywatele miasta tutejszego przez szerzącą się mnogość żydostwa na miejscach wyżej wyrażonych lokacji swojej nie przestającego mocno podupadli, chcąc się dźwignąć w majątkach swoich; na koniec i to zważywszy, iż przy deklaracji w urzędzie radzieckim lubelskim dnia 4-go miesiąca i roku terażniejszych na illację tak konfraternii kupieckiej lubelskiej, jako tesz wójta i ławicy oraz gminu i pospółstwa lubelskiego wypadłej,

w exekucji dekretów assessorskich i kommissarskich w tej deklaracji wy-
 tchniętych rumacją żydów nakazującej, zastępując prowent kassy miejskiej przez
 żydów paktowych corocznie miastu na familją miejską kontribuowanej, nie
 tylko konfraternia kupiecka zł. p. tysiąc corocznie kontribuować, lecz i pro-
 pinatorowie chrześciance, szczególniejszy w tym swój interes mająci, osobną
 składkę proporcjonalną do kassy miejskiej corocznie czynić przyrzekli i teraz
 przez laudum niniejsze tosz uskutecznić przyrzekają, więc zgodnemi i jedno-
 stajnymi głosami zgodzili się i postanowili, jakosz zgodzają się i postana-
 wiają, ażeby na fundamencie wielolicznych dekretów i laudów dawniejszych
 i terażniejszych żydzi na Przedmieściu Krakowskim i za bramą Grodzką
 zwaną oraz na innych wszelakich miejscach jurizdykcji miejskiej podległych
 mieszkający, handlem, propinacją lub rzemiosłem bawiący się, po wyjściu
 paktów, t. j. dnia 1 listopada w roku terażniejszym przypadającego, pewnie
 i niezawodnie z przerzeczonych wszystkich miejsc jurizdykcji miejskiej pod-
 ległych w osobach i majątkach swoich ustąpili i na miejsca lokacji swojej
 wyżej wymienione przenieśli się, a ustąpiwszy i przeniosłszy się, na potym
 do miasta murowanego Lublina, jego przedmieść i wszelkich miejsc nie
 uczęszczali oraz w żadnym pretextie i sposobie skrycie lub jawnie wszela-
 kich towarów ogółem lub na części w miejsca przerzeczone jurizdykcji
 miejskiej podnosić, temisz handlami, propinacjami i rzemiosłami bawić się
 i w tym wszystkim chrześcianom przeszkód czynić i jakowych kolwiek bez-
 prawiów popełniać nie śmieli i nie ważyli się; w przypadku zaś któremu
 kolwiek z tych punktów sprzeciwienia się nie tylko wysz pomienionych ży-
 dów w miejscach jurizdykcji miejskiej podległych gniezdzących się, podług
 obmowy praw, przywilejów, reskriptów wielolicznie od najj. królów polskich
 m. Lublinowi nadanych oraz dekretów tak assessorskich, jako i kommis-
 sarskich, rugować i wyruszyć, lecz pod jakim kolwiek pretextem podcho-
 dzących i towary, propinacje i rzemiosła podnoszących chwycić, onych
 więzić, a towary, propinację lub rzemiosła konfiskować umyślili i zgodzili
 się, jakosz i teraz niniejszym laudum umyślają i zgodzają się. Na koniec
 z mocy wyżej pomienionych praw wszystkich chrześcian obywatelów pałace,
 kamienice, dwory i jakie kolwiek domy na jurizdykcji miejskiej posiadają-
 cych dawne lauda reassumując obowiązali i teraz obowiązują się, ażeby ży-
 dom pałaców, kamienic, domów, karczem, sklepów, budów i piwnic od czasu
 ustanowienia niniejszego przedawać lub sposobem arędy najmować, w onych
 żydów konserwować i lokować, w tychże skrycie lub jawnie osoby, majątki,
 towary, propinacje lub rzemiosła przechowywać, a to pod karami przez
 dekreta assessorskie i kommisarskie na takowych przepisaniemi nie ważyli
 się, stany zgromadzone ustanowili i ustanawiają mocą uchwały niniejszej,
 którą własnymi podpisujemy rękami. Jan Kanty Makarowicz prezydent
 miasta j. kr. mci Lublina m. p. Mikołaj Jelinski senior consul Lubl. Vigore
 declarationis supraemae instantiae subscribo Joannes Borion m. p. Karol

Kreps radca lub. Jozef A. Kurowski radca m. j. kr. mci Lublina m. p. Jozef Hieronym Pieniążek radca i pisarz szl. magistratu lub. Michael de Stock advocatus civitatis S. R. M-tis Lublinensis. Jan Pulikowski ławnik lub. m. p. Paweł Rożański ławnik lub. Paweł Zdziarski ławnik lub. Alexander Pudłowski ławnik lub. Stefan Żykiewicz ławnik lub. Franciszek Reynbergier¹⁾. Marcin Rzeszoski triumvir lub. Stanisław Trojański triumvir lub. Michał Gałęcki triumvir lub. Mikołaj Hamalewicz elekt lub. i ekonom miasta tegoż. Szymon Morowiński elekt lub. Walenty Gembicki elekt lub. Roch Gruszczeński elekt lub. Walenty Służewski elekt lub. Mateusz Samborski elekt lub. Piotr Gautier kupiec lub. Karol Albert Hildebrandt senior confraterni kupieckiej. Wilhelm Koughlaas m. p. aptekarz. Jan Weber kupiec lub. David Baranski kupiec lub. Kajetan Piechowicz m. p. kupiec lub. Franciszek Duszewski kupiec lub. Karol Frycz kupiec lub. Krzysztof Korn kupiec lub. Benjamin Finke kupiec lub. Krystjan Frentzel kupiec lub. Jan Piaskowski kupiec lub. Krystjan Müller kupiec lub. Leon Szaguna kupiec lub. Jacob Schiller kupiec lub. Peter Frydr. Hints als kupiec lub. Jan Kanty Makowski artis chirgiiæ (s.) vice senior. Johann Jacob Koope cech stolarski. Jan Kuczarowski cechmistrz profesji zegarmistrzowskiej. Jozef Niewieski²⁾. Jacenty Kowalski cechmistrz kunsztu kowalskiego. Kasper Szatkowski cechmistrz kunsztu miechowniczego. Adam Narcyzs cechmistrz kunsztu kuszmirskiego. Paweł Giliński cechmistrz młodszy kunsztu kuszmirskiego. Jan Goldman cechmistrz starszy siedlar. Mathias Wagner als Zechmeister³⁾. Johan Gietz (?) piekarz. Jan Staromieski kupic (s.) lubelskich (s.) i mie (szcza) nin. Jozef Kuciński c(echmistrz) k(rawiecki) l(ubelski). Piotr Wisniowski c(echmistrz)⁴⁾ wtóry. Antoni Czerniechowski c(echmistrz) s(tarszy).⁵⁾ Szymon Januszkiewicz w(tóry) c(echmistrz).⁶⁾ Johan Różyczki szklarz. Jan Tobiasz Heince cechmistrz mularski“.

430. 1780, 31 maja, w Warszawie. Król Stanisław August transumuje i potwierdza udzielony 12 kwietnia 1780 r. przez magistrat m. Lublina Janowi Jakubowskiemu, porucznikowi w wojsku przedniej straży, konsens na trzymanie w m. Lublinie redut i bali maskowych na lat 15, z obowiązkiem płacenia do kasy miejskiej po 150 zł. p. rocznie.

Kop. 1) Arch. Manif., relat. et oblat. castr. Lubl. 449/21611, str. 87.
2) Łopac. N 112, odpis z Archiwum akt dawnych.

Uw. Por. Riabinin. Teatr i zabawy w Lublinie za Stanisława Augusta, str. 16.

¹⁾ pisarz urzędu wójtowskiego

²⁾ skórnik, od r. 1784 ławnik, od 1785 rajca

³⁾ piekarski; ⁴⁾ krawiecki; ⁵⁾ szewski; ⁶⁾ szewski

431. 1781, 10 lutego, w Warszawie. Król Stanisław August transumuje i potwierdza statut konfraterni muzycznej w Lublinie, zatwierdzony 22 grudnia 1780 r. przez magistrat miasta, oraz konsens na uprawianie muzyki w tymże mieście i jego okolicach, udzielony wtedyż Józefowi Mikłaszewiczowi, seniorowi muzyków lubelskich, który otrzymał tytuł kapelmistrza kolegium muzycznego przy kościele kolegialnym św. Michała Archanioła (*collegii musicorum insignis ecclesiae collegiatae Lublinensis capel-magister*).

Or. Mag. N 198. Wielka pieczęć królewska przez papier wyciśnięta. Podpis króla Stanisława Augusta. W skórzanej okładce, na której wyłożono: *Privilegium d. d. musicorum. A. D. 1781.*

Kop. Arch. Consularia, 164, str. 458 — 462 v. i 486 — 490.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 222. 2) 1841 r. N 267.

Uw. Por. Riabinin. Teatr i zabawy w Lublinie za Stanisława Augusta, str. 13 — 14.

432. 1781, 14 lutego, w Warszawie. Król Stanisław August wydaje list żelazny (*litterae salvi conductus*) żydom lubelskim i bierze ich w obronę przed napaściami (*impetitiones*) sądu wójtowsko-ławniczego i całego pospólstwa m. Lublina aż do ukończenia sprawy ich, toczącej się w sądzie asesorskim.

Kop. Mag. N 199, obl. do akt urzędu radzieckiego lubelskiego 25 lutego 1781 r.

433. 1784, 25 sierpnia, w Warszawie. Król Stanisław August wydaje zamieszkałym w Lublinie wyznawcom konfesji augsburskiej (*confessionis augustanae*) konsens na wybudowanie świątyni. Nos... *inhaerendo tractatui cum serenissima imperatrice totius Russiae intuitu dissidentium inito eiusque actui primo plenariam et omnimodam facultatem... damus atque concedimus, ut in civitate nostra Lublin fundoque curiolae antiquitus Hermsonowski, impost Tripolszczyzna, dein Bazyliański vocitatae in Lublin, in suburbio Cracoviensi, inter metas domus olim generosorum Stoinskich, nunc vero patrum scholarum piarum ab una et curiolae seu fundi congregationis missionis domus Lublinensis parte ab altera, post conventum Lublinensem patrum s. Joannis de Deo, inter vias publicas, unam ad ecclesiam patrum praedicatorum strictioris observantiae atque alteram ad villam Czechowka ad Lublin situatam tendentem sitae et jacentis, a haerede coempto, templum, scholam et nosocomium in usum dictae religionis, tum alia aedificia pro commoditate ministrorum (observata tamen circa eiusmodi erectionem templi praescripta cuivis religioni addictis per tractatum supra memoratum modestia requisitoque consistorii sui assensu, tum salvis contributionibus publicis) aedificare vel ex solido muro extruere neque minus reparare collapsaque reaedificare ipsis liberum sit.*

Kop. Arch. Consularia, 165, str. 312 v.- 314 v.

Uw. Konsens ten poprzedziło zaświadczenie, wydane przez prezydenta i radę m. Lublina 23 lipca 1781 r.: „Na żądanie i urzędową rekwizycją szl. Jana Dawida Heysslera, Jerzego Frycia, Wilhelma Kouhlhassa, Jana Barańskiego, Krzysztofa Korna, Jana Piaskowskiego, Ernesta Theynego, Krystyana Frenzla i tegosz imienia Millera kupców oraz sławetnych Jakóba Koopa stolarza, Daniela Oxnera krawca, Jakóba Meysnera siodlarza, obywatelów m. j. kr. mci Lublina, swym i całego zgromadzenia ewangelickiego konfessji auszpurkiej tegosz miasta Lublina imieniem czyniących, zaświadczenia od nas na mocy traktatu r. 1768 w akcie osobnym pierwszym, w artikulie drugim, paragrafie czwartym, względem odległości miejsca w budowaniu zborów na łokci 200 od kościoła rz.-kat. zachować się powinnej nastąpionego w tej mierze żądających, dajemy onym te wierne i sprawiedliwe zaświadczenie nasze, isz dworek z placem dawniej Trypolszczyzna, potym Bazylikańskie zwany, od sław. Adama Łaskarzewskiego dziedzictwem na wystawienie tam zboru przez zgromadzenie ewangelickie konfessji auszpurkiej miasta j. kr. mci Lublina kupiony, dalej jak na łokci 200 od kościołów katolickich rzymskich w Lublinie znajdujących się jest odległy i dla tego zbór w tym miejscu stawiany bydź może“. — Arch. Consularia, 165, str. 260-260 v.

434. 1784, 3 grudnia, w Krakowie. Król Stanisław August transumuje i potwierdza dekret sądu asesorskiego z dn. 11 listopada tegoż 1784 r., kasujący juredykę Panny Maryi (brygitkowską) i ustanawiający nową ordynację dla zamieszkałych na gruntach klasztoru św. Brygitty czynszowników.

Or. Mag. N 202. Wielka pieczęć królewska z czerwonego laku przez papier wyciśnięta na dyplomie. Relacja i podpis kanclerza w. kor. Antoniego Okęckiego. U dołu: Excerptum cathégoriarum inter moniales regulae s. Brygittae conventus Lublinensis et censitas fundi eorum.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 185. 2) 1841 r. N 229.

Uw. Por. Ks. Wadowski, Kościoły, str. 419, 427-428.

435. 1785, 18 listopada, w Warszawie. „Extrakt rezolucji Stanisława Augusta na raport kommissji boni ordinis m. Lublina, wydany z protokołu expedycyj in publicum wyszłych“. Król Stanisław August wobec oświadczenia lubelskiej komisji boni ordinis (przez której „chwalebną i gorliwą pracowitość z upadku swego miasto powstawać zaczyna“), iż po wymurowaniu bramy Grodzkiej zaszła potrzeba zbudowania mostu do zamku, obiecuje wstawić się u stanów rzeczypospolitej o asygnowanie funduszków „na takową fabrykę“; jednocześnie oddaje do dyspozycji teże komisji na najpilniejsze potrzeby miasta z prowentu półczopowego 8000 zł., pozostające w kasie miejskiej, oraz 11402 zł. z bieżącego 1785 r.

Or. Mag. N 203. Pieczęć Rady Nieustającej. Podpis pisarza w. lit. Adama Naruszewicza.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 186. 2) 1841 r. N 231.

436. 1790, 26 stycznia, w Warszawie. Król Stanisław August przyjmuje specjalnym listem — przywilejem rabina ziemskiego lubelskiego Herszka Szewłowicza vel Szawelowicza w królewską protekcję swoją, zaszczyca go serwitoratem królewskim, tytułem drukarza i bibliopoli m. Lublina i pozwala mu na założenie w Lublinie żydowskiej drukarni, „w której wolę i mocen będzie publicznie drukować w języku hebrajskim pisma, księgi świeckie i duchowne, do religii i obrządków żydowskich ściągające się, własnym swoim kosztem, które wychodzące z pod prasy drukarskiej księgi i pisma wolno będzie temuż starozakonnemu Herszkowi Szawłowiczowi... bez żadnej od nikogo przeszkody sprawiedliwą ceną sprzedawać.“

Kop. Arch. Consularia, 167, str. 17 — 18.

437. 1790, 23 czerwca, w Warszawie. Król Stanisław August wydaje prawosławnym mieszkańcom i kupcom (*incolis et mercatoribus ritui graeco non unito addictis*) m. Lublina konsens na urządzenie prywatnej kaplicy (*oratorium privatum*) swego obrządku na Krakowskim Przedmieściu, przy ul. Kowalskiej, potem Zielonej, w domu nabytym od urodz. Stoińskich (Feliksa Stoińskiego, podkomorzego królewskiego), przyczym, powołując się na akt osobny pierwszy traktatu wieczystego z Katarzyną II z r. 1768 (art. 2, § 4), stawia warunek, aby nabożeństwa odbywały się *abs sonitu campanarum publicarumque processionum strepitu, ne ob vicinitatem loci s. religionis catholicae dominantis ritibus praejudicium aliquod inferatur.*

Kop. Arch. Advocatialis, 44, str. 157 v. — 158 v.

Uw. Por. Riabinin. Lublin w księgach wójtowsko-ławniczych, przypis na str. 6 — 7.

438. 1792, 27 czerwca, w Lublinie. Magistrat m. Lublina, zapartywszy się na rezolucję Komisji Policji O. N. z dnia 12 listopada 1791 r., głoścąc, że „najmowanie się na dzienną robotę chrześcijan dla żydów jest częstokroć szczególnym dla ubogich ludzi do życia sposobem i bez pokrzywdzenia religii panującej praktykowanym byź może“, stanowi w sprawie między sław. Trawińskim, kotlarzem miasta katolickiego, przeciwko Berkowi Szmulowiczowi, kotlarzowi miasta żydowskiego Lublina, że „katolika na sztukę u staroz. Berka robiącego odjąć nie może, owszem, wolność temuż katolikowi przyzwocie zarabiać gdziekolwiek i u kogokolwiek mu się podoba, zostawuje, od obowiązku jednak płacenia do cechu mieczniczego, a razem i kotlarskiego, suchedniowego tegoż Berka nie uwalnia“.

Kop. Mag. N 205. Pieczęć m. Lublina. Podpis prezydenta Teodora Franciszka Gretz-Gruella. Z protokołu ordynaryjnego magistratu m. Lublina.

D O D A T E K

ARCHIWALIA CECHOWE LUBELSKIE W SKARBCU MAGISTRACKIM*)

Cech bednarski

(Contubernium doleatorum)

1. 1719 — 1882. Księga cechu. Protokoły sesyj, przyjęcia i wyzwolenia uczniów, rachunki i t. p.

Or. N 188, w żółtej skórzanej oprawie.

Cech kotlarski, blacharski i konwisarski

(Contubernium ahenariorum, laminariorum et stannifusorum)

2. 1619, 25 stycznia, w Lublinie. Zatwierdzenie przez urząd radziecki ustawy cechu kotlarskiego.

Or. N 131. Perg., z podpisem Jana Ważyńskiego, pisarza urzędu radzieckiego.

Dr. „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, N 50.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 201. 2) 1841 r. N 246.

3. 1619, 5 marca, w Warszawie. Potwierdzenie przez króla Zygmunta III ustawy cechu kotlarskiego.

Or. N 132. Perg.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 202. 2) 1841 r. N 247.

4. 1619 — 1725. „Regestr cechowy panów kotlarzy lubelskich, sprawiony w r. 1619-ym: Katalog pp. mistrzów. Percepta do skrzynki cechu. Elekcje cechmistrzów. Quietationes seniorum. Regestry wpisowania albo przymowania chłopców na uczenie rzemiosła. Przyjmowanie młodszych pp. mistrzów i kwitowanie z sztucznych pieniędzy. Regestry kwitowania od służby młodszych mistrzów i regestry pp. mistrzów młodych, przyjmujących bractwo albo cech z pany kotlarzami lubelskiemi. Wyzwalanie

*) patrz przypis 3-ci na str. XXXIII.

chłopców za dosyćuczynienie rzemiosła przez pany mistrze. Pokazowanie listów od urodzenia i od uczenia i inne“.

Or. N 133, w perg. oprawie.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 208. 2) 1841 r. N 253.

5. 1620, 19 grudnia, w Lublinie. Ustawa cechu konwisarskiego, zatwierdzona przez radę miejską. Ex actis spect. dd. consulum Lublinensium extraditum. Joannes Wazyński, notarius officii consularis Lubl. juratus m. p.

Or. N 135. Perg. Pieczęć miasta w puszcze drewnianej, zawieszona na jedwabnych sznurkach.

Dr. „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, N 57.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 205. 2) 1841 r. N 250.

6. 1629, 4 stycznia, w Lublinie. Artykuły cechu kolarskiego, zatwierdzone przez radę miejską 25 stycznia 1619 r. i z przywileju spisane staraniem cechmistrzów tegoż cechu, Jędrzeja Kucharzyka i Marcina Majchrowicza.

Or. N 140, w zielonej skórzanej oprawie.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 203. 2) 1841 r. N 248.

7. 1634, 7 sierpnia, w Lublinie. Artykuły cechów konwisarskiego i blachowniczego, zatwierdzone przez radę miejską.

Or. N 148. Perg. Podpis pisarza radzieckiego Mateusza Kasprowicza. Pieczęć miasta w puszcze blaszanej na jedwabnych sznurkach.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 211. 2) 1841 r. N 256.

8. 1635, 30 września, w Warszawie. Potwierdzenie przez króla Władysława IV artykułów dodatkowych do ustawy cechu konwisarskiego i blachowniczego, zatwierdzonych przez radę miejską w 1634 r.

Or. N 151. Perg. Podpis króla. Pieczęci brak.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 204. 2) 1841 r. N 249.

9. 1664-1732. Księga cechu kotlarzy, konwisarzy i blachowników: Protokoły posiedzeń, dekrety przez braci cechowych ferowane, registr zapisywania chłopców na rzemiosło i t. p.

Or. N 166, w skórzanej oprawie.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 209. 2) 1841 r. N 254.

10. 1665, 7 lipca, w Warszawie. Odnowienie przez króla Jana Kazimierza ustawy cechu kolarskiego 1619 r.

Or. N 167. Perg. Podpis króla. In dorso: Renovatio ordinationis contubernii ahenariorum per Moschos laceratae.

Fot. Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 206. 2) 1841 r. N 251.

11. 1671, 19 lutego, w Warszawie. Confirmatio articulorum et ordinationis contubernii ahenatorum Lublinensium. Konfirmacja przez króla Michała Wiśniowieckiego ustawy cechu kotlarskiego 1619 r.

Or. N 172. Perg. Podpis króla Michała i sekretarza król. Hieronima Pinocci. Pieczęć w puszcze blaszanej na jedwabnych tasiemkach.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 207. 2) 1841 r. N 252.

Cech kuśnierski

(Contubernium pellificum vel pellionum)

12. 1633, 8 maja, w Warszawie. Transumpt i potwierdzenie przez króla Władysława IV ustawy cechu, potwierdzonej przez radę miejską 15 lipca 1596 r. i przez króla Zygmunta III w styczniu 1604 r., oraz artykułów dodatkowych do tejże ustawy, zatwierdzonych przez radę 30 marca 1633 r.

Or. N 147. Perg., w skórzanej oprawie. Podpis Władysława IV. Puszka blaszana po pieczęci, zawieszona na jedwabnych sznurkach.

Cech mieczniczy

(Contubernium gladiatorum)

13. 1618, 3 maja. Przywilej cechu.

Or. N 129. Perg. Pieczęci brak.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 197. 2) 1841 r. N 242.

14. 1618, 19 grudnia, w Warszawie. Transumpt i potwierdzenie przez króla Zygmunta III ustawy cechu, zatwierdzonej przez radę miejską 25 czerwca 1616 r.

Or. N 130. Perg. Podpis króla. Uszkodzona pieczęć w bryle woskowej na jedwabnych sznurkach.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 196. 2) 1841 r. N 241.

15. 1678, 17 kwietnia, w Lublinie. Confirmatio jurium contubernio gladiatorum servientium. Konfirmacja przez króla Jana III ustawy cechu z 1616 r.

Or. N 176. Perg., w skórzanej oprawie. Podpis króla.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 198. 2) 1841 r. N 243.

Cech piwowski

(Contubernium braxatorum)

16. 1715, 15 lipca, w Warszawie. Confirmatio (przez króla Augusta II) privilegiorum a seren. Joanne Casimiro et Michaele regibus contubernio braxatorum civitatis Lublinensis concessorum.

Or. N 187. Perg. Podpis Augusta II. Pieczęć wycięta.

Kop. N 187.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 189. 2) 1841 r. N 234.

Uw. W confirmacji 1715 r. znajduje się wzmianka, że contubernium braxatorum Lublinensium de nova radice a nob. et spect. Magistratu Lublinensi in a. 1689-no feria 4-ta post festum s. Annae proxima (27 lipca) erectum et constitutum erat. Por. „Lauda miejskie lubelskie XVII w.“, N 81, z dn. 28 lipca 1649 r: Fundatio contubernii braxatorum.

17. 1774, 3 września, w Warszawie. Confirmatio articulorum boni regiminis contubernio braxatorum Lublinensium servientium. Transumpt i potwierdzenie przez króla Stanisława Augusta ustawy cechu piwowarów lubelskich 1715 r.

Or. N 197. Perg., w skórzanej czerwonej oprawie. Podpis Stanisława-Augusta.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 193. 2) 1841 r. N 238.

Cech safianiczny czyli szewski

(Contubernium sutorum)

18. 1782 — 1825. Księga cechu: Protokoły sesyj ordynaryjnych, extraordinaryjnych, elekcjonalnych, suchedniowych, przeprosnych, rozgajnych i zagajnych. Elekcje cechmistrzów, mistrzów, adiunktów, subdelegatów, braci starszego i listowego stołu („braci stołowych“), bezecerów (bajseterów) do położonej gospody, kościelnych do kaplicy św. Barbary, majstrów do ognia etc.

Or. N 201, w skórzanej oprawie.

Cech szmuklerski

(Contubernium calamistratum)

19. 1649, 16 lipca, w Lublinie. Konfirmacja przez króla Jana Kazimierza ustawy cechu, zatwierdzonej przez radę miejską 17 maja 1641 r. i przez króla Władysława IV 15 kwietnia 1643 r. w Warszawie.

Or. N 162. Perg. Podpis Jana Kazimierza. Pieczęć w puszcze blaszanej na jedwabnych sznurkach.

Fot. Arch. Suppl. N 45.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 219. 2) 1841 r. N 264.

Cech tkacki

(Contubernium textorum)

20. 1558, 18 marca, w Sandomierzu. Transumpt ustawy cechu sandomierskiego tkaczy i barchaników (contubernium artis textoriae et barchanae), względnie ustawy cechu tkaczy i barchaników krakowskich,

którą tkacze sandomierscy otrzymali od tkaczy krakowskich 29 września (? feria sexta die s. Michaelis) 1515 r. i przyjęli jako swoją.

Or. N 91. Perg. Rzemyki od pieczęci.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 213. 2) 1841 r. N 258.

Uw. Transumpt ustawy cechu sandomierskiego wydany na prośbę tkaczy lubelskich, Wojciecha Blazowskiego, Wacława Małysza i Stanisława Frycza, wobec tego, że ustawa cechu tkackiego lubelskiego per ignis voraginem Lublini non pridem erat consumpta.

21. 1564, 27 października, na ratuszu lubelskim. Przywilej cechu tkaczy lubelskich, zatwierdzony przez radę miejską.

Or. N 97. Perg. Po pieczęci pozostały paski pergaminowe.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 214. 2) 1841 r. N 259.

22. 1616, 20 marca, w Warszawie. Potwierdzenie przez Zygmunta III przywileju cechu tkaczy lubelskich 1564 r.

Or. N 127. Perg.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 215. 2) 1841 r. N 260.

Uw. W sumariuszach mylnie: 1612 r.

23. 1689, 3 czerwca, w Warszawie. Confirmatio confirmationis privilegii pro parte contubernii artis textoriae in civitate Lublinensi servientis. Konfirmacja przez króla Jana III Sobieskiego przywileju cechu tkackiego lubelskiego 1564 r.

Or. N 181. Perg. Podpisy króla Jana III i sekretarza król. Wojciecha Stanisława Chróścińskiego.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 217. 2) 1841 r. N 262.

24. 1690 (1689?), 10 kwietnia, w Warszawie. Confirmatio confirmationis privilegii pro parte contubernii artis textoriae in civitate Lublinensi servientis. Konfirmacja przez króla Jana III Sobieskiego przywileju cechu tkackiego lubelskiego 1564 r. oraz punktów dodatkowych do tegoż przywileju, zatwierdzonych przez radę miejską 23 grudnia 1689 r.

Or. N 180. Perg. wyblakły i uszkodzony. Podpisy króla Jana III i sekretarza królewskiego Wojciecha Stanisława Chróścińskiego.

Dr. Punkty dodatkowe do przywileju cechu tkackiego 1689 r. w „Laudach miejskich lubelskich XVII w.“, N 269.

Reg. Sumar.: 1) 1836 r. N 216. 1841 r. N 261.

Uw. Roczna data aktu (1689) budzi wątpliwość: król nie mógł konfirmować 10 kwietnia 1689 r. (anno regni nostri XV-mo) punktów, zatwierdzonych przez radę 23 grudnia. Prawdopodobnie przywilej winien być datowany 1690-ym rokiem.

WYKAZ OSÓB I MIEJSCOWOŚCI *)

- Aaron** doctor Judaeorum 117a (1522)
- Abramowice** w. 107, 267
- Aleksander** król p. Polska, królowie
- Andrzej** z Cieszyna (de Teschin) dr św. teol. i altarysta św. Marcina, Feliksa i Aukta w kośc. św. Barbary w Krakowie 103 (1510)
- z Leszcze podsedek ziem. 44 (1456), 54 (1470)
- z Tęczyna wojewoda krak. 134 (1532)
- z Wrotkowa sołtys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)
- Antoni** subprzeor konwentu domin. 289 (1614)
- Ardziechowska** 267
- August II** p. Polska, królowie
- III p. Polska, królowie
- Authenlect** Jan poczmistrz, rajca, sługa król. 356—358 (1660)
- Azja** 417
- Baboszów** potok 47
- Bach** Jerzy złotnik, sekretarz sekty ariańskiej 327
- Balanda** Wawrzyniec ślusarz przedmieszczanin 67 (1489)
- Bantkowski** Stanisław sołtys-ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 41 (1456)
- Baran** Jan przedmieszcz. 35 (1453)
- Barański** Dawid kupiec 429 (1780), 433 (1784)
- Baur** Jan Augustyn rajca 414 (1759)
- Bech** (Bec) Mateusz proboszcz sandom. 269 (1598)
- Belz** 8, 30, 39, 85, 117a, 170, 183, 185, 187, 197
- starosta
- Jan z Tęczyna 170 (1540), 185 (1543)
- wojewodowie
- Jan z Tęczyna 231 (1566)
- Leszczyński Rafał 423
- Bethman** (Zayfreth) Erazm, B. Zeffridus mieszc., później rajca krak. 88 (1504), 103
- Białaczów** p. Daniel z B., Strasch
- Białek** (Byalek) Mikołaj rajca 92 (1504)
- Biecz**
- k a s z t e l a n
- Mikołaj z Ostrowa 60 (1484), 67, 69, 72 (1492)
- Biskupie** w. 267
- Bistram** Paweł dziedzic Popkowic 155 (1537)
- Błazowski** Wojciech tkacz 20 * (1558)
- Bobolanka** Agnieszka brygidka 325 (1647)
- Bogusław** z Ponigwody 44 (1456)
- Bogusz** Jan podkomorzy ziem. 22 (1436)
- Mikołaj wojski lub., starosta krasnost., dzierżawca młynów lub. królewskich 210 (1553), 213 (1554)
- Bolesławiec** m. 39
- Bonar** (Bonar) Jan rajca i burmistrz krak. 86 (1504), 89, 92, 93, 103, 108 (1512)
- Boniecki** Antoni Ludwik podsedek chełmski 410 (1755)
- Piotr przedmieszcz. 181 (1541)
- Borawski** Antoni łowczy urzędowski, podstarości grodzki lub. 426—427 (1774)
- Borion** (Bourion) Jan rajca 429 (1780)
- Borysów** m. 311
- Borzęcinek** w. 267
- Braclaw**
- p o d c z a s z y
- Kordysz Krzysztof 354 (1659)
- Braniczki** Józef podstoli buski, marszałek wojsk skonfeder. 395 (1716)
- Brendil** Mikołaj właściciel winnicy 19 (1419)
- Brodowski** Mikołaj pisarz ziem. 289 (1614)
- Bronowice** w. 3 (inkorporowana do wójtostwa lub. 1342), 50, 88, 107, 125, 141 i 144 (potwierdzenie inkorporacji 1535), 267, 394, 410 (sprzedana Bonieckiemu 1755)

*) przy urzędnikach i mieszczanach lubelskich wyraz „lubelski” zwykle nie podaje się; gwiazdki przy cyfrach oznaczają pozycje, zamieszczone w dodatku

m. = miasto, os. = osada, rz. = rzeka, p. = patrz, w. = wieś

- Brześć (Bresch) Lit. 26, 28, 65, 81, 105a, 138
- Brzeski Stefan Chryzostom łowczy kolo-myjski, regent ziem. lub. 404 (1737)
- Brzezie p. Lutek, Stanisław z B.
- Brzeziński Mikołaj kanonik włocławski 269 (1603)
- Brzeziny m. 39
- Brzeźnica (Brzesznycza) 39
- Budzyńska Franciszka z Trzczańskich miecznikowa czernihowska, komornikowa gran. lub. 423 (1787)
- Burkacki Adam właściciel Lubomelszczyzny (Wieniawy) 279 (1611), 285 (1612), 423
- Burnet Ludwik ks., kantor kolegiaty, prepozyt szpitala św. Ducha 404 (1737)
- Busk
- podstoli
Branicki Józef 395 (1716)
- Bychawski Jan dziedzic wsi Czechów 133 (1531)
- Bystrzejowice, Bystrzowice w. 267, p. Piotr z B.
- Bystrzyca rz. 21, 23, 55, 58, 65, 95, 121, 124, 125, 140, 147, 162, 169, 180, 193, 195, 210, 236, 267, 269, 284, 325, 369
- w. 76
- Bzowski (Bsowsky) Mikołaj szlachcic 64 (1487)
- Cebulka** Mikołaj właśc. wsi Czechów 22 (1436)
- Cenarowski Mateusz mieszcz. 249 (1588)
- Cękański Mikołaj archiwista 149 (1818)
- Chaim Bogaty nuncupatus 404 (1737)
- Charbinowice p. Piotr Włodkowiec
- Chelm m., ziemia 106, 110, 117a, 145
- biskup gr.-un.
Susza Jakób 354 (1659)
- kanonicy
Stefan z Wilczyna 100 (1508)
Trynkowski Jakób 309 (1633)
Łażański Kasper Antoni 393 i 397 (1705)
- kasztelanowie
Kuropatwa Stanisław z Łańcuchowa 80 (1502)
Piotr z Dąbrowicy 123 (1527), 125, 127, 133, 134, 147 (1535)
Gorayski Zbigniew 325 (1647), 423
Międzyński Piotr 404 (1737)
- oficjał
Stefan z Wilczyna 100 (1508)
- podsedek
Boniecki Antoni Ludwik 410 (1755)
- starostowie
Kuropatwa Jan z Łańcuchowa 47 (1459)
Wiktoryn z Sienna 106 (1511), 110 (1512), 145
Jan z Tęczyna 170 (1540), 185 (1543)
Chłopie w. 21, 44, 47, 65, 107, 236
Chmiel w. 267
Chmielnik p. Marcin z Ch.
Chmielów (Smielow, Ćmiłów?) w. 267
Chmielowski grunt na Czwartku 181
Chojeński Jan biskup przemyski, kanclerz kor. 140 (1535), 142, 155 — 157, 160, 164 (1538)
- Chomętowski Stanisław starosta radomski i zlotoryski, marszałek wojsk skonfederowanych 392 (1704)
- Chrościński Wojciech Stanisław sekretarz król. 23* — 24* (1689)
- Ciecierzyn w. 134
- Cieciszowska Katarzyna brygidka 325 (1647)
- Cieńska Jadwiga brygidka 325 (1647)
- Cieszyn (Teschin) p. Andrzej z C.
- Czarny Jerzy z Witowic stolnik 133 — 134 (1532)
- Czartoryski August Aleksander wojewoda ruski 404 (1737)
- Czechów w. 22, 52, 133
- Czechówka rz. 32, 50, 52, 60, 133, 271, 275, 276, 284
- w. 423, 433
- Czechy kraj 211
- Czekarowice p. Szczekarzowice
- Czemierniki w.
pleban
Lubomelski Jan 100 (1508)
- Czerniechowski Antoni starszy cechmistrz szewski 429 (1780)
- Czernihów
miecznik
Iwanicki Stefan 354 (1659)
Budzyńska Franciszka 423 (1787)
- Czerniów w. 236
- Czerny 267 (1602)
- Piotr chorąży 289 (1614)
- Czesław z Kurozwęk kasztelan 24 (1446)
- Częstoborowice w. 267
- Czigelstricher Petrus 21 (1432)
- Czwartek przedmieście, jurydyka 87, 181, 182, 235, 366, 369

Czyriska Łukasz z N. Sącza (de Nova Sandecz) rurmistrz 95 (1506)

Czyżów (Cziszow) p. Jan z Cz.

Daniel z Białaczowa kanonik sandom., pisarz i komisarz król. 66 — 67 (1489)

Daniłowicz Jan Karol starosta 370 (1675), 379 (1677), 402

— Jan Mikołaj podskarbi w. kor. 317 (1636)

Dąbrowica w. 18, p. Firleje

Dąbrówka p. Jakób z D.

Demiński Walenty kanclerz w. kor. 225 (1564), 229, 232, 234, 235, 239 (1571)

Dłotlice w. 134

Długie w. 267

Długosz Jan kustosz wiślicki i kanonik sandom. 58 (1475)

— Jan ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)

Dobeslaus de Crzynice (Krzynice, Skrzynica) sołtys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)

Dobiesław wojewoda krakowski 9 (1379)

Dobrogoszcz Gabriel ławnik 346 (1656)

Dobrzyń

podczaszy

Drzewiecki 423 (1738)

Doidzwon (Doyszwon, Doyszwoy) Mikołaj rajca 92 (1504), 100 (1508)

Doktorowicz p. Jeleń

Doliszewski Jan elekt 414 (1759)

Domarath Jan rajca 160, 169 (1540), 177 (1535)

Dorota z Tomaszowic abatysa klasztoru św. Brygidy 123 (1527), 147 (1535)

Drezno 405

Družbicz posesor Lubomelszczyzny 270 (1603)

Drzewicki Maciej podkanclerzy, następnie kanclerz kor. 96 (1506), 97, 106 (1511), 110 (1512)

Drzewiecki podczaszy dobrzyński 423 (1738)

Dudek Adam ślusarz przedmieszcz. 67 (1489)

Duklas Jan wójt jurydyki Wieniawa 368 (1670)

Duszewski Franciszek kupiec 429 (1780)

Dys w. 134

Dzierzkowice p. Maciej z Dz.

Dzierzek Jan podsędek ziem. 289 (1614)

Dziesiąta w. 107, 125, 267

Ekkier Jan rajca i burmistrz, prowizor szpitala św. Ducha 325, 328 (1647)

Elżbieta królowa p. Polska, królowie

Eraszkowicz Stanisław wójt jurydyki Gorajsczczyzna 368 (1670)

Europa 417

Ewarnik Tomasz ślusarz przedmieszcz. 67 (1489)

Faruchowicz Grzegorz Bogdan rajca 414 (1759)

Feliks przeor (konfesor generalny) klasztoru św. Brygidy 123 (1527)

Filipowicz Sebastian elekt 414 (1759)

Finke Beniamin kupiec 429 (1780)

Firlej Henryk podkanclerzy kor. 294 (1616)

— Jan z Dąbrowicy starosta, podskarbi w. kor. 255 (1593), 256, 267, 271 — 273, 275, 276, 286, 289 (1614), 308, 369

— Mikołaj z D. 68 (dworzanin król. 1489), 87 (chorąży krak. i starosta lub. 1504), 116 (kasztelan krak. 1521)

— Mikołaj z D. starosta 291 (1614), 310 (1633)

— Piotr z D. 62 (sędzia ziem. 1486), 109 (wojewoda 1512?)

— Piotr z D. kasztelan chełmski, starosta kazimierski i radomski, wojewoda lub. 123 (1527), 125, 127, 133, 134, 147, 172, 173, 174 (1541)

— Zbigniew starosta 322 (1645), 402

Firlejówna Dorota ksieni klasztoru św. Brygidy 325 (1647)

— Katarzyna brygidka 325 (1647)

Fox (Ffoyx) Bernard ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)

Franczko mieszcz. moguncki, wójt lub. 3 (1342), 46

Fredro Jakób Maksymilian stolnik lwowski, sekretarz król. 303 (1631)

Frentzel Krystian kupiec 429 (1780), 433 (1784)

Frycz (Fryć) Jerzy kupiec 433 (1784)

— Karol kupiec 429 (1780)

— Stanisław tkacz 20* (1558)

Gajek Jakób rajca 92 (1504)

Galera Krzysztof rajca 414 (1759), 418 (mianowany burmistrzem przez króla 1763 r.)

Gallus Bernardyn kustosz, kanonik i wikariusz gener. krak. 103 (1510)

Galecki Michał triumvir 429 (1780)

- Gałęzowski Jan z Targowiska starosta wawolnicki i rotmistrz król. 375 (1677)
 Garbuzowy rów 325
 Gautier Piotr kupiec 429 (1780)
 Gawron Mikołaj przedmieszcz. 35 (1453), 160
 Gdańsk 207, 208, 378, 398
 Gembicki Jan dziekan krak. 325 (1647)
 — Piotr sekretarz król., biskup krak. 315 (1635), 318 (1637), 328 (1647)
 — Walenty elekt 429 (1780)
 Gerwazy podwójci 35 (1453)
 Gielczew (Gelczew) w. 267
 Giern Piotr 388 (mieszcz. i kupiec 1696), 390a (senior konfraterni kup. 1702), 391a (serwitör król. 1703)
 Gietz Johann piekarz 429 (1780)
 Giliński Piotr cechmistrz młodszy kuśnierski 429 (1780)
 Głogoczów p. Mikossius de G.
 Głogowski Mikołaj cześniak nowogrodzki 354 (1659)
 Głowacki Jan ławnik jurydyki Goraj-szczyzna 368 (1670)
 Gniewków m. 40
 Gniewoszówna Dorota przeorysza klasztoru św. Brygidy 277 (1609)
 Gnieszno 114
 — k a n o n i k
 Sasin Karśnicki Krzysztof 269 (1598)
 — k o a d i u t o r
 Jan z Łaska 104 (1510)
 Goldman Jan cechmistrz starszy siodlar-ski 429 (1780)
 Gołowski Jan vicegerent 275, 360 (1784)
 Goraj Jan ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)
 Gorajscy 267 (1602), 285 (1660)
 Gorajska Teodora z Leszna, żona Zbi-gniewa 423
 Gorajski Zbigniew z Goraja kasztelan chełmski 325 (1647), 423
 Gorajszczyzna jurydyka 368, 423
 — ł a w n i c y
 Głowacki Jan 368 (1670)
 Kolęda Marcin 368 (1670)
 — w ó j t
 Eraszkowicz Stanisław 368 (1670)
 Gorny Honorat przeor konwentu augu-stiańskiego, erektor bractwa Pocziesze-nia N. M. Panny przy kościele św. Agnieszki 359 (1661)
 Gosdz (Goszcz) Grzegorz rajca 48 (1460)
 Gostomska Jadwiga brygidka 325 (1647)
- Górská Jadwiga brygidka 325 (1647)
 Górski Mikołaj właściciel winnicy 19 (1419)
 Grabia Mikołaj podkanclerzy kor. 197 (1547)
 Grandisz Wojciech przedmieszcz. 67 (1489)
 Grecja 199, 207
 Grek Jan rajca 92 (1504)
 Gretz-Gruell Teodor Franciszek prezy-dent miasta 438 (1792)
 Griszlo Johannes soltys-ławnik najw. pra-wa magd. na zamku krak. 41 (1456)
 Grodno 379
 Grodowice p. Jan z G.
 Grodzisko, góra na Podzamecu 214
 Groźnicki Stanisław pisarz urzędu wójt-ławniczego 379 (1753)
 Gruszczeński Roch elekt 429 (1780)
 Grzymala Mikołaj ze Zwierzyńca ław-nik-soltys najw. prawa magd. na zam-ku krak. 41 (1456)
- H**ajdów w. 267
 Hamalewicz Mikołaj elekt i ekonom 429 (1780)
 Haron Jakób żyd 286 (1613)
 Heince Jan Tobiasz cechmistrz mularski 429 (1780)
 Helth Bartosz ławnik 306 (1633)
 Helthowa Regina żona Bartosza 306 (1633)
 Henrycy Jerzy kupiec 390 a (1702)
 Henryk Walezy p. Polska, królowie
 Heyssler Jan Dawid kupiec 433 (1784)
 Hildebrandt Antonius caes. reg. fori nobi-lium Lublinensis secretarius ac regi-straturae director 366 (1798)
 — Karol Albert senior konfraterni ku-pieckiej 429 (1780)
 Hints Peter Frydr. kupiec 429 (1780)
 Horodło
 — s t a r o s t a
 Tenczyński 267 (1602)
 Höwer Marcin soltys-ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 41 (1456)
 Hrubieszów (Rubyeschow) m. 30, 39, 85
- I**glarz rusznikarz 124 (1529)
 Inowłódz m. 30, 39
 Iwanicki Stefan miecznik czernihowski 354 (1659)
 Iwaszkiewicz Paweł rajca, prowizor szpi-tala św. Ducha 328 (1647)
 Izaak p. May

Jabłonna w. 267

Jackowski Jan Kazimierz sędzia trybunału kor., komisarz król. 368 (1670)

Jadwiga królowa p. Polska, królowie

Jakób z Dąbrowki wójt prowinc. najw. prawa magd. na zamku krak. 41 (1456)

— z Krępeca sołtys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)

— z Zemborzyc sołtys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)

Jakubowice w. 133, 134, 212, 321a, 411

Jakubowski Jan porucznik w wojsku przedniej straży, przedsiębiorca reduit i bali maskowych 430 (1780)

— Szymon ławnik 414 (1759), 418 (mianowany wójtem przez króla 1763 r.)

Jan archidiakon 13 (1396)

— z Czyżowa (de Czisow) kasztelan i starosta krak. 29 (1448)

— Feliks z Tarnowa wojewoda 60 (1484)

— z Grodowic podsędek ziem. krak. 89 (1504)

— Kazimierz p. Polska, królowie

— z Łaska koadiutor gnieźnieński, 78 (sekretarz w. kor. 1502), 83 (kanclerz w. kor. 1503), 84, 102, 104 (1510)

— Olbracht p. Polska, królowie

— z Oleśnicy wojewoda 116 (1521), 134 (1532)

— z Pilczy starosta 115 (1518)

— rurmistrz (magister cannalium) 95 (1506)

— z Rytwian kasztelan sandom. i marszałek królestwa 58 (1475)

— Sobieski p. Polska, królowie

— ze Szczekocin stolnik sandom. i starosta lub. 24 (1446), 44, 45, 50

— z Targowiska podkomorzy ziem. 133 (1532)

— z Tarnowa kasztelan sandom. 9 (1379)

— z Tenczyna 29 (wojewoda krak. 1448), 49 (kasztelan krak. i starosta lub. 1460)

— z Tenczyna kasztelan i starosta lub., kasztelan wojnicki, wojewoda sandomierski, starosta bełzki, chełmski i krasnostawski, marszałek nadw. kor. 123 (1527), 125, 127, 133, 135, 138, 142, 147, 149, 154, 158, 170, 173, 185, 186, 189, 190, 192, 193 (1545), 231

— z Tenczyna starosta lub., wojewoda bełzki 231 (1566), 238, 243, 369 (1583)

— z Trześniowa 23 (1442)

Janowice w. 76, 80 (J. Wielkie), 87, 267

Janusz dziedzic Uniszowic 18 (1411)

— prebendarz św. Mikołaja 13 (1396)

Januszkiewicz Szymon cechmistrz wtóry szewski 429 (1780)

Jastkowska Agnieszka ksieni klasztoru św. Brygidy 269 (1598), 277 (1609)

Jastkowski Sebastian dziedzic na Jastkowie 181

Jatka Pacholonis 2

Jedlna os. 51

Jeleń żyd 214 (1555)

— Doktorowicz 319 (1638), 371, 402

Jeliński Józef burmistrz 414 (1759), 418 (mianowany przez króla 1763 r.)

— Mikołaj rajca 414 (1759), 418 (mianowany burmistrzem przez króla 1763 r.), 429 (1780)

Jeżewski Andrzej nobilis 324 (1646)

Jodłowski Maciej wójt P. Maryi ulicy (?) 277 (1609)

Józef drukarz żyd. 206 (1550)

Kadzidłowski Wojciech sekretarz król. 320 (1639)

Kalenie, Kalenica, Kaleń, Kalinie bród (vadum), uroczysko 125, 267

Kalinowszczyzna przedmieście m. Lublina 421, 429

Kamieniec m. 414

Kasprowicz Maciej rajca i burmistrz 232 (1566), 239 (1571)

— Maciej pisarz urzędu radzieckiego 7* (1634), 325 (1647)

Kaszowski właściciel wsi Strzeszkowice 267 (1602)

Katarzyna II imperatorowa rosyjska 433, 437

Kazanów p. Lithwos

Kazimierz m. 30, 39, 96, 138, 292

— starosta

Firlej Piotr z Dąbrowicy 133 (1532), 172 (1540)

Kazimierz przedmieście m. Lublina p. Piaski

Kazimierz Wielki p. Polska, królowie

— Jagiellończyk p. Polska, królowie

Kielbaska (Kielbasa) Wawrzyniec ławnik 86, 89, 92 (1504)

Kijański Piotr poborca ziemi lub. 97 (1506)

Kijów 237 (ziemia)

— wojewoda

Potocki Józef 404 (1737)

Kilowski folwark 140, 267

Kiszczyc Jan rajca 414 (1759)

Kleczew m. 161

- Klemens archidiakon i oficjał 35 (1453)
 — Marcin wójt podzamecki 275 (1784), 360
 Klement Henri elekt 414 (1759)
 Kliszewski Piotr d-r med. 362
 Klom Jan elekt 414 (1759)
 Klosman Marcin rajca 48 (1460), 125, 132
 Kloss Michał rajca i pisarz urzędu radzieckiego 88, 90
 Kmita Dobiesław z Wiśnicza wojewoda 58 (1475)
 Kobrynowski Jan elekt 414 (1759)
 Kochanowski Adam sędzia ziem. 289 (1614)
 Kochlewski Stefan sekretarz król. 272 (1604)
 Kochman (Kophman) Jakób rajca 86, 89 (1504)
 Kock m. 115
 Kolechowice p. Rozmysł
 Kolęda Marcin ławnik jurydyki Goraj-szczyzna 368 (1670)
 Kołomyja
 — ł o w c z y
 Brzeski Stefan Chryzostom 404 (1737)
 Kompalszczyzna czyli folwark Szyllin-gowski 404
 Konarski Jan biskup krak. 100 (1508)
 Kondracki Tomasz elekt 414 (1759)
 Koniecpolski Stanisław hetman w kor. 313 (1634)
 Koniński Jan z Woli Konińskiej 94 (1505)
 — Paweł dziedzic Jakubowic 321a (1506)
 Konopnica w. 3 (inkorporowana do wójtostwa lub. 1342), 14, 16, 18, 22, 47, 89, 141 i 144 (potwierdzenie inkorporacji 1535), 155, 215, 267, 292, 294, 328, 375
 Konopnica Aleksander burmistrz, prowizor szpitala św. Ducha 328 (1647)
 — Stanisław pisarz urzędu wójt.-ławniczego 325 (1647)
 Koope Johann Jakób cechmistrz stolarski 429 (1780), 433 (1784)
 Korce przedmieście m. Lublina 414, 424
 Korczyn Nowy m. 57
 Kordysz Krzysztof podczaszy braclawski 354 (1659)
 Korn Krzysztof kupiec 429 (1780), 433 (1784)
 Kossutski Paweł sekretarz król. 260 (1596)
 Kotowska Zuzanna brygidka 325 (1647)
 Kouhlhaas Wilhelm aptekarz 429 (1780), 433 (1784)
 Kowalski Jacenty cechmistrz kowalski 429 (1780)
 Kozak Szymon ławnik jurydyki Wienia wa 368 (1670)
 Kozarzów w. 267
 Kozice w. 267
 Koźmianowie 404 (1737)
 Krajewski Jan Chryzostom instygator kor. 421 (1765)
 Krakowskie Przedmieście w Lublinie 284, 414, 424, 429, 433, 437
 Kraków m., ziemia 1, 3, 5, 7, 9, 14, 25, 27—29, 31, 33, 34, 37, 38, 41—43, 46, 53—55, 57, 63, 72, 75, 77, 88—90, 93, 100, 103, 108, 110, 110a, 112, 115, 118—121, 126, 128—130, 132—136, 138, 139, 143—147, 149—153, 155—160, 166—172, 181, 184—187, 191, 193—196, 200, 202—204, 207, 210, 211, 222, 223, 226, 236, 240, 246, 248, 249, 253, 257, 258, 268, 269, 272—276, 281, 289, 303, 306—310, 316, 328, 329, 331, 360, 363—366, 369, 372, 373, 378, 390, 391, 398, 409, 413, 417, 434, 20*
 — b i s k u p i
 Wojciech (Jastrzębiec) 20 (1421)
 Zbigniew (Oleśnicki) 29 (1448)
 Konarski Jan 100 (1508)
 Radziwiłł Jerzy 266 (1599)
 Gembicki Piotr 328 (1647)
 Małachowski Jan 386 (1690)
 — b u r m i s t r z e 378, 409
 Bonar Jan 108 (1512)
 — c h o r a ż y
 Firlej Mikołaj z Dąbrowicy 87 (1504)
 — d z i e k a n
 Gembicki Jan 325 (1647)
 — k a n o n i c y
 Sędziwoj z Tęczyna 58 (1475)
 Gallus Bernardyn 103 (1510)
 Sasin Karśnicki Krzysztof 269 (1598)
 Rylski Paweł 397 (1681)
 — k a s z t e l a n o w i e
 Jan z Czyżowa 29 (1448)
 Jan z Tęczyna 49 (1460)
 Firlej Mikołaj z Dąbrowicy 116 (1521)
 — k u s t o s z
 Gallus Bernardyn 103 (1510)
 — m i e s z c z a n i e 409
 Bethman vel Zayfreth Erazm 88 (1504), 103
 — o f i c j a ł
 Rozwadowski Kazimierz 380 (1679)
 — p i s a r z r a d z i e c k i
 Tobolski Jakób Józef 378 (1677)

- podsedek ziemski
Jan z Grodowic 89 (1504)
 - proboszcz (prepozyt) katedralny
Kuczborski Jan 280 (1611), 283 (1612), 288 (1613)
 - rajcowie 211, 378, 409
Pieczeń Janusz 29 (1448), 41, 42 (1456)
Morsztyn Stanisław 41—43 (1456), 89, 93, 108
Bonér Jan 86 (1504), 88, 92, 93, 108 (1512)
Morsztyn Piotr 88 (1504), 89, 92, 93, 108 (1512)
 - sędzia ziemski
Strasch Mikołaj z Białaczowa 89 (1504)
 - sołtysi ławnicy najw. prawa magd. na zamku krak. 88
Bantkowski Stanisław 41 (1456)
Griszlo Johannes 41 (1456)
Grzymała Mikołaj ze Zwierzyńca 41 (1456)
Höwer Marcin 41 (1456)
Mikołaj de Szuloschowa 41 (1456)
Mikossius de Glogoczow 41 (1456)
Newpurg Paulus de Cracovia 41 (1456)
Długosz Jan 108 (1512)
Fox (Ffoyx) Bernard 108 (1512)
Goraj Jan 108 (1512)
Saponarius Mathias 108 (1512)
Schwab Mathias 108 (1512)
Vaygel Melchior 108 (1512)
Zuntak Jan 108 (1512)
 - starosta
Jan z Czyżowa 29 (1448)
 - wikariusz
Gallus Bernardyn 103 (1510)
województwie
Dobiesław 9 (1379)
Jan z Tęczyna 29 (1448)
Andrzej z Tęczyna 134 (1532)
Stanisław z Tęczyna 220 (1558)
 - wójtowie prowincjonalni najw. prawa magd. na zamku krak.
Jakób z Dąbrówki 41 (1456)
Rejchman Jan 88 (1504)
Zawer Mikołaj 108 (1512)
- z Krakowa Newpurg p. Newpurg
Krakowskie Przedmieście w Lublinie 284, 414, 424, 429, 433, 437
Krasnystaw 30, 39, 96, 138, 161, 221, 340
- sędzia grodzki
Suchodolski Adam 404 (1737)
 - starostowie
Jan z Tęczyna 170 (1540)
Bogusz Mikołaj 210 (1553)
 - Kraśnik
 - wójt
Siestrzeniec Piotr 35 (1453)
 - Krawiec Paweł ławnik 35 (1453)
 - Krejdlar Jakób i Jan właściciele ogrodów, na których powstała Lubomelszczyzna, późniejsza Wieniawa 35 (1453), 52, 60, 63 (1486)
 - Marcin prebendarz zamku Tenczyńskiego 52 (1468)
 - Kreps Karol rajca 429 (1780)
 - Krepiec (Krempiec, Crampyecz) w. 76, 267, p. Jacobus de K.
 - Krepski Franciszek sekretarz magistratu 173 (1800)
 - Kreźnica w. 267
 - Kropidło Michał ławnik 86 (1504)
 - Krosnowski (Krobznowski) właśc. Lubomelszczyzny (Wieniawy) 279 (1611), 285 (1612), 423
 - Krupka Paweł dworzanin król. 239 (1571)
 - Kryski Feliks podkanclerzy 284 (1612), kanclerz 289 (1614)
 - Krzczonów, klucz K. 80, 87, 267, p. Marcin z K.
 - Krzemieniec m.
 - podkomorzy
Ledóchowski Stefan 354 (1659)
 - Krzeniec p. Seus
 - Krzestaw z Kurozwek kanclerz w. kor. 75 (1494)
 - Krzowska Zuzanna brygidka 325 (1647)
 - Krzynice w. 267, p. Dobeslaus, Skrzywnice
 - Kucharzyk Jędrzej cechmistrz cechu kolarskiego 6* (1629)
 - Kuczarowski Jan cechmistrz cechu zegarmistrzowskiego 429 (1780)
 - Kuczborski Jan proboszcz katedr. krak. 280 (1611), 283, 288 (1613)
 - Kukła górka 23
 - Kukro Stanisław pisarz urzędu radzieckiego 346 (1656)
 - Kulaciński Józef cechmistrz krawiecki 429 (1780)
 - Kuninoga Maciej rajca 48 (1460)
 - Kuropatwa Jan z Łańcuchowa podkomorzy ziem. lub. i starosta chełmski 47 (1459)

- Stanisław z Ł. kasztelan chełmski 80 (1502)
- Kurowski Józef Antoni ławnik 414 (1759), wójt 418 (1763), rajca 429 (1780)
- Kurów m. 133, p. Piotr z K.
- Kurozwęki p. Czesław z K., Krzesław z K.
- Kwanta Marcin rajca 48 (1460)

- Łanckorońscy** 404 (1737)
- Łanckorońska Elżbieta brygidka 325 (1647)
- Landerz Stanisław mieszcz. 228 (1565)
- Lasota Andrzej z Łopiennika i Radlina podkomorzy i podsedek 125 (1530) 133–134 (1532)
- Ledóchowski Stefan podkomorzy krzemieniecki 354 (1659)
- Lemka Jerzy pisarz urzędu radzieckiego 293 (1616)
 - Jerzy d-r med., rajca, prowizor szpitala św. Ducha 328 (1647), 346 (1656)
- Lenarczyk Stanisław przedmieszcz. 181 (1541)
- Leszcze (Llesscze) p. Andrzej z Ł.
- Leszczyńska Anna z Radzymina, żona wojewody bełzkiego Rafała 285 (1616), 423
- Leszczyński Andrzej 423
 - Bogusław 423
 - Rafał z Leszna kasztelan wiślicki, wojewoda bełzki 285 (1616), 423
 - Rafał, syn Rafała 423
 - Wacław podkanclerzy kor. 298 (1621)
 - Władysław 423
- Leszno p. Gorajska, Leszczyński Rafał
- Lewartów
 - proboszcz
 - Łażański Kasper Antoni 393 (1705)
- Lewicki Jan Antoni posesor Czechówki, Wieniawy i Gorajszczyny 423 (1719?)
- Wojciech wójt 325 (1647)
- Lichański Stanisław rajca, prowizor szpitala św. Ducha 291 (1614)
- Lipski Stanisław rejent kancelarii koronnej 367 (1670)
- Lisowski Jan syndyk 249 (1588)
- Lithwos Jerzy z Kazanowa archidiacon i pleban 35 (1453)
- Litwa, W. Ks. Litewskie, Litwini 7, 8, 10, 96, 105a, 158, 237, 417
 - v. instygator
 - Romanowicz Jan 423 (1687)
 - koniuszcy
 - Radziwiłł Bogusław 334 (1650)
- w. książęta
 - Jagiello 10 (1383)
 - Skirgiełło 10 (1383)
- marszałek w.
 - Sanguszko Paweł 404 (1737)
- pisarz
 - Naruszewicz Adam 435 (1785)
- w. strażnik
 - Potocki Stanisław 423
- Lorkowski Stanisław sekretarz król. 306 (1633)
- Lublin**
 - altarysta
 - Lubomelski Jan 100 (1508)
 - aptekarz
 - Kouhhaas Wilhelm 429 (1780), 433 (1784)
 - archidiakon
 - Jan 13 (1396)
 - Klemens 35 (1453)
 - Lithwos Jerzy 35 (1453)
 - Trębiński Aleksander 404 (1737)
 - archiwista
 - Cękański Mikołaj 149 (1818)
 - burmistrze. prezydenci
 - Szymon 12 (1396)
 - Sięstrzeniec Jan 92 (1504)
 - Łabędź Jan 177 (1535)
 - Kasprowicz Maciej 232 (1566)
 - Ekkier Jan 325 (1647)
 - Konopnica Aleksander 328 (1647)
 - Jeliński Józef 414 (1759), 418 (1763)
 - Stefanowski Maciej 414 (1759), 418 (1763)
 - Galera Krzysztof 418 (1763)
 - Jeliński Mikołaj 418 (1763)
 - Makarowicz Jan Kanty 429 (1780)
 - Gretz - Gruell Teodor Franciszek 438 (1792)
 - cechmistrze
 - cyrulików
 - Makowski Jan Kanty 429 (1780)
 - kotlarzy
 - Kucharzyk Jędrzej 6* (1629)
 - Majchrowicz Marcin 6* (1629)
 - kowali
 - Kowalski Jacenty 429 (1780)
 - krawców
 - Kuściński Józef 429 (1780)
 - Wiśniowski Piotr 429 (1780)

- kuśnierzy
Narcyz Adam 429 (1780)
Giliński Paweł 429 (1780)
miechownikó w
Szatkowski Kasper 429 (1780)
mularzy
Heince Jan Tobiasz 429 (1780)
piekarzy
Wagner Mathias 429 (1780)
siodlarzy
Goldman Jan 429 (1780)
stolarzy
Koope Johann Jakób 429 (1780), 433 (1784)
szewców
Czerniechowski Antoni 429 (1780)
Januskiewicz Szymon 429 (1780)
zegarmistrzów
Kuczarowski Jan 429 (1780)
- celnicy
Szadurka Andrzej 65 (1487)
Maciejowski Bernard 105a (1511)
- chorąży
Czerny Piotr 289 (1614)
- doktor żydowski
Aaron 117a (1522)
- dzierżawca starostwa p. starostowie
- ekonom
Hamalewicz Mikołaj 429 (1780)
- elekci
Doliszewski Jan 414 (1759)
Filipowicz Sebastian 414 (1759)
Klement Heiri 414 (1759)
Klom Jan 414 (1759)
Kobrynowski Jan 414 (1759)
Kondracki Tomasz 414 (1759)
Polotino Mikołaj 414 (1759)
Sokołowski Andrzej 414 (1759)
Tensi Ambroży 414 (1759)
Wiliński Jan 414 (1759)
Wójtowicz Stanisław 414 (1759)
Gembicki Walenty 429 (1780)
Gruszeceński Roch 429 (1780)
Hamalewicz Mikołaj 429 (1780)
Morowiński Szymon 429 (1780)
Samborski Mateusz 429 (1780)
Służewski Walenty 429 (1780)
- kantor kolegiaty
Burnet Ludwik 404 (1737)
- kapelmistrz kolegium muzycznego
Miklaszewicz Józef 431 (1781)
- kasztelanowie
Piotr 8—9 (1377)
Czesław z Kurozwęk 24 (1446)
Piotr z Kurowa 48—49 (1460)
Jan z Tęczyna 123 (1527), 125, 133, 147 (1535)
Maciejowski Bernard 173 (1540), 366 (1541)
Słupecki Feliks 289 (1614)
- kupcy
Giern Piotr 388 (1696), 390a (1702)
Henrycy Jerzy 390a (1702)
Ros Jakób 390a (1702)
Zagrzewski Michał 390a (1702)
Barański Dawid 429 (1780), 433 (1784)
Duszewski Franciszek 429 (1780)
Finke Beniamin 429 (1780)
Frentzel Krystian 429 (1780), 433 (1784)
Frycz Karol 429 (1780)
Gautier Piotr 429 (1780)
Hildebrandt Karol Albert 429 (1780)
Hints Peter Frydr. 429 (1780)
Korn Krzysztof 429 (1780), 433 (1784)
Miller Krystian 429 (1780), 433 (1784)
Piaskowski Jan 429 (1780), 433 (1784)
Piechowicz Kajetan 429 (1780)
Staromiejski Jan 429 (1780)
Szaguna Leon 429 (1780)
Szyller Jakób 429 (1780)
Weber Jan 429 (1780)
Frycz (Fryć) Jerzy 433 (1784)
Heyssler Jan Dawid 433 (1784)
Theyne Ernest 433 (1784)
- ławnicy
Krawiec Paweł 35 (1453)
Siodlarz Michał 35 (1453)
Stodolnik Jakób 35 (1453)
Winiarz Marcin 35 (1453)
Theschar Mikołaj 35 (1453)
Vygwanth (Wyganth) Jan 35 (1453)
Wach Wawrzyniec 35 (1453)
Kielbaska Wawrzyniec 86, 89, 92 (1504)
Kropidło Michał 86 (1504)
Miecznik Jan 86, 92 (1504)
Smarslek Wojciech 86, 92 (1504)
Stala (Scala) Jan 86, 92 (1504), 105 (1510)
Stróżyeczop Wojciech 86 (1504), 105 (1510)

- Suchypoleć Jan 86 (1504)
 Świeżypoleć Jan 92 (1504)
 Mercator Venceslaus 105 (1510)
 Rachański Walenty 105 (1510)
 Stano Stanisław 105 (1510)
 Wiśniowski Mikołaj 105 (1510)
 Żelazo Stanisław 105 (1510)
 Helth Bartosz 306 (1633)
 Dobrogoszcz Gabriel 346 (1656)
 Jakubowski Szymon 414 (1759)
 Kurowski Józef Antoni 414 (1759)
 Stock Michał 414 (1759)
 Święcki Efraim 414 (1759)
 Pudłowski Aleksander 429 (1780)
 Pulikowski Jan 429 (1780)
 Rożański Paweł 429 (1780)
 Zdziarski Paweł 429 (1780)
 Żykiewicz Stefan 429 (1780)
- łowczy ziemski
 Mnichowski Wojciech 289 (1614)
- mieszczanie
 Pecz 13 (1396)
 Stefan 32 (1450)
 Szklarz Maciej 54 (1470), 59, 286
 Szadurka Andrzej 77 (1501)
 Lubomelski Jan 13 (1528), 133 (1532)
 Łyczek Jan 132 (1532)
 Ordynko Wojciech 147 (1535)
 Przelogowa 147 (1535)
 Gawron Mikołaj 160 (1537)
 Landerz Stanisław 228 (1565)
 Cenarowski Mateusz 249 (1588)
 Ślusarz Wojciech (Serifex Albertus) 306 (1633)
 Meygot Jan seu Dziano 362 (1665)
 Magierski Tomasz 363 (1669)
- oficjałowie
 Klemens 35 (1453)
 Lubomelski Jan 100 (1508)
 Rozwadowski Kazimierz 380 (1679)
- pisarz grodzki
 Sierakowski Wojciech 259 (1596)
- pisarze radzieccy
 Lemka Jerzy 293 (1616)
 Ważyński Jan 2* (1619), 5* (1620)
 Kasprowicz Maciej 7* (1634), 325 (1647)
 Kukro Stanisław 346 (1656)
 Pieniążek Józef Hieronim 429 (1780)
- pisarze wójtowscy
 Konopnica Stanisław 325 (1647)
- Groźnicki Stanisław 379 (1753)
 Reynbergier Franciszek 429 (1780)
- pisarz ziemski
 Brodowski Mikołaj 289 (1614)
- pleban
 Lithwos Jerzy 35 (1453)
- poborcy
 Kijański Piotr 97 (1506)
 Zyrzyński Feliks 226 (1564)
- pocztmagistrzy, dyrektorowie listów na poczcie lub.
 Rozyni Jan 335 (1651)
 Authenlect Jan 356-358 (1660)
- podkomorzowie
 Bogusz Jan 22 (1436)
 Kuropatwa Jan 47 (1459)
 Jan z Targowiska 133 (1532)
 Lasota Andrzej 134 (1532)
- podsędek grodzki
 Lasota Andrzej 125 (1530), 134 (1532)
- podsędkowie ziemscy
 Andrzej z Leszcze 44 (1456), 54 (1470)
 Piotr z Opoki 62 (1486)
 Dzierżek Jan 289 (1614)
- podstarości grodzki
 Borawski Antoni 426-427 (1774)
- podwojewodzy
 Stoiński Ignacy 421 (1765)
- podwójcia, wójtowie sądowi
 Gierwazy 35 (1453)
 Złotnik Stefan (Stephanus Aurifaber) 86 (1504), 89, 92, 105 (1510)
- prebendarz św. Mikołaja
 Janusz 13 (1396)
- prefekt bursy muzycznej
 Sierakowski Marcin 352 (1658)
- prepozyci szpitala św. Ducha
 Stanisław 20 (1421)
 Piotr 35 (1453), 60 (1484)
 Wronowski Szymon 328 (1647)
- proboszczowie kościoła św. Michała
 Trynkowski Jakób 309 (1604)
 Łażański Kasper Antoni 393 (1705)
 Rylski Paweł 397 (1678)
 Rylski Piotr 397 (1678)
- prowizorowie szpitala św. Ducha
 Ekkier Jan 328 (1647)
 Iwaskiewicz Paweł 328 (1647)

- Konopnica Aleksander 328 (1647)
 Lemka Jerzy 328 (1647)
 Reklowski Jan 328 (1647)
- przedmieszczanie
 Balanda Wawrzyniec 67 (1489)
 Dudek Adam 67 (1489)
 Ewarnik Tomasz 67 (1489)
 Grandisz Wojciech 67 (1489)
 Turobiński Jakób 67 (1489)
 Urban Tomasz 67 (1489)
 Zdun Jan 67 (1489)
 Boniecki Piotr 181 (1541)
 Lenarczyk Stanisław 181 (1541)
- przeorowie, przeorysze, ksienie
 Tomasz 23 (domin. 1442)
 Marcin 58 (bryg. 1475)
 Dorota z Tomaszowic 123 (bryg. 1527), 147 (1535)
 Wit 321a (domin. 1582)
 Jastkowska Agnieszka 269 (bryg. 1598), 277 (1609)
 Gniewoszówna Dorota 277 (bryg. 1609)
 Suski Jacek 289 (domin. 1614)
 Firlejówna Dorota 325 (bryg. 1647)
 Rzeczycka Anna 325 (bryg. 1647)
 Gorny Honorat 359 (august. 1661)
- rabin ziemski
 Szewłowicz (Szawelowicz) Herszek 436 (1790)
- rajcowie
 Gosdz (Goszcz) Grzegorz 48 (1460)
 Klosman Marcin 48 (1460), 125, 132
 Kuninoga Maciej 48 (1460)
 Kwanta Marcin 48 (1460)
 Phard Janusz 48 (1460)
 Siestrzeniec Piotr 48 (1460)
 Szak (Schak) Mikołaj 48 (1460)
 Szczepanowicz Jakób 48 (1460)
 Trzęsitolotka Jan 48 (1460)
 Wieluński Maciej 48 (1460)
 Winiarz (Winars) Marcin 48 (1460)
 Winiarz (Winars) Marek 48 (1460)
 Szadurka Andrzej 65 (1487), 92
 Minczar Klemens 67 (1489)
 Siestrzeniec Jan 67 (1489)
 Białek Mikołaj 92 (1504)
 Doidzwon Mikołaj 92 (1504)
 Gajek Jakób 92 (1504)
 Grek Jan 92 (1504)
 Kochman (Kophman) Jakób 86, 89 (1504)
- Mazurek Maciej 92 (1504)
 Mężyk (Manzyk) Jan 86, 89, 92 (1504)
 Neko Jan 92 (1504)
 Prosięc (Proszyecz) Tomasz 92 (1504), 94, 105 (1510)
 Zielenka Stanisław 92 (1504)
 Domarath Jan 177 (1535), 169 (1590)
 Lubomelski Jan 177 (1535)
 Wiśniowski Mikołaj 177 (1535)
 Kasprowicz Mateusz 239 (1571)
 a Sacellis Daniel 249 (1588)
 Lichański Stanisław 291 (1614)
 Schamborzecki (?) 306 (1633)
 Zaborowski Daniel (?) 306 (1633)
 Ekkier Jan 328 (1647)
 Iwaskiewicz Paweł 328 (1647)
 Lemka Jerzy 328 (1647), 346 (1656)
 Reklowski Jan 328 (1647)
 Zakulski Piotr 346 (1656)
 Authenlect Jan 356 (1661)
 Schirer Michał 363 (1669)
 Ważyński Piotr 363 (1669)
 Zakulski Piotr 363 (1669)
 Baur Jan Augustyn 414 (1759)
 Faruchowicz Grzegorz Bogdan 414 (1759)
 Galera Krzysztof 414 (1759)
 Jeliński Mikołaj 414 (1759), 429 (1780)
 Kiszczyc Jan 414 (1759)
 Silkiewicz Józef Jan 414 (1759)
 Borion (Bourion) Jan 429 (1780)
 Kreps Karol 429 (1780)
 Kurowski Józef Antoni 429 (1780)
 Pieniążek Józef Hieronim 429 (1780)
- regent grodzki
 Zawadzki Józef 423 (1738)
- regent ziemski
 Brzeski Stefan Chryzostom 404 (1737)
- rurmistrze
 Czyriska Łukasz 95 (1506)
 Jan 95 (1506), 111 (1514)
- sekretarz magistratu
 Krępski Franciszek 173 (1800)
- sędziowie grodzcy
 Piotr z Bystrzejowic 125 (1530), 133—134 (1532)
 Zawieprski Stanisław 143 (1576)
- sędziowie trybunalscy
 Jackowski Jan Kazimierz 368 (1670)
 Tynicki Jerzy 368 (1670)

- sędziowie ziemscy
 - Mikołaj z Prawiednik 44 (1456), 54 (1470)
 - Firlej Piotr 62 (1486)
 - Maciejowski Bernard 105a (1511)
 - Kochanowski Adam 289 (1614)
- sędzia ziemski graniczny
 - Mateusz z Suchodół 18 (1411)
- sołtysi — ławnicy najwyż. prawa magd. na zamku lub.
 - Andrzej z Wrotkowa 24 (1446)
 - Dobiesław z Krzynic 24 (1446)
 - Jakób z Krempeca 24 (1446)
 - z Zemborzyc 24 (1446)
 - Maciej z Dzierzkowic 24 (1446)
 - Marcin z Krzczonowa 24 (1446)
 - Rozmysł Stanisław z Kolechowic 24 (1446)
- starostowie
 - Piotr 8 (1377), 9 (1379)
 - Jan ze Szczekocin 24 (1446), 44, 45, 50 (1461)
 - Jan z Tęczyna 49 (1460)
 - Piotr z Kurowa 49 (1460)
 - Mikołaj z Ostrowa 60 (1484), 67, 69, 72 (1492)
 - Firlej Mikołaj 87 (1504)
 - Jan z Pilczy 115 (1518)
 - Jan z Tęczyna 125 (1530), 133, 135, 138, 142, 147, 149, 154, 158, 173, 186, 189, 190, 193 (1545), 231
 - Stanisław z Tęczyna 213 (1554), 221, 222, 231 (1558)
 - Jan z Tęczyna 231 (1565), 238, 243, 369 (1583)
 - Zawieprski Stanisław 250 (dzierżawca 1588)
 - Firlej Jan 255 (1593), 256, 267, 271–273, 275, 276, 286, 289 (1614), 308, 369
 - Firlej Mikołaj 291 (1614), 310 (1633)
 - Zbigniew 322 (1645), 402
 - Ossoliński Jerzy 402
 - Niezabitowski Aleksander 371, 402
 - Daniłowicz Jan Karol 370 (1675), 379 (1677), 402
 - Zaluski 396 (1718)
 - Zamojski Jan Jakób 414 (1759), 415, 421 (1765)
- stolnik
 - Czarny Jerzy z Witowic 134 (1532)
- subprzeor
 - Antoni 289 (dominik. 1614)
- surogator starościński
 - Zawieprski Stanisław 243 (1576)
 - syndyk
 - Lisowski Jan 249 (1588)
- triumfirowie
 - Szylling Jan Norbert 404 (1737)
 - Sławęcki Jan 414 (1759)
 - Tarnopolski Jan 414 (1759)
 - Galecki Michał 429 (1780)
 - Rzeszowski Marcin 429 (1780)
 - Trojański Stanisław 429 (1780)
- vicegerent
 - Gołowski Jan 275, 360 (1784)
- wojewodowie
 - Kmita Dobiesław z Wiśnicza 58 (1475)
 - Jan Feliks z Tarnowa 60 (1484)
 - Firlej Piotr 109 (1512?)
 - Jan z Oleśnicy 116 (1521), 134 (1532)
 - Firlej Piotr 172 (1540), 173, 174 (1541)
 - Tęczyński Gabriel 291 (1614)
- wojscy
 - Bogusz Mikołaj 210 (1553)
 - Strzembosz 267 (1602)
- wójtowie
 - Maciej z Opatowca 1 (1317)
 - Franczko 3 (1342)
 - Piotr 3
 - Schirmer Wawrzyniec 321a
 - Mikołaj 321a (1419)
 - Piotr 24 (1446), 29
 - Pieczeń Janusz 24 (1446), 25, 29, 31, 33, 34, 41, 42 (1456)
 - Morsztyń Stanisław 3, 41 (1456), 42, 43, 46, 75, 88 (–1482), 89, 92, 93, 103, 108
 - Morsztyń Stanisław, syn Stanisława 88, 89, 92, 93 (1504)
 - Witański Piotr 239 (1571)
 - Lewicki Wojciech 325 (1647)
 - Mierzwiński Szymon (subdelegat) 414 (1759)
 - Jakubowski Szymon 418 (1763)
 - Kurowski Józef Antoni 418 (1763)
 - Stock Paweł 429 (1780)
- wójt najw. prawa magd. na zamku lub.
 - Marcin z Chmielnika 24 (1446)
- z Lublina Mikłasz p. Mikłasz
- Mikołaj p. Mikołaj
- Stogniew p. Stogniew
- Lubomelscy 263, 279
- Lubomelski Jan mieszc. 13 (1528), 133 (1532)

- Mikołaj rajca 92 (1504)
- Jan pleban czemiernicki i oficjał lub., altarysta altarii św. Elżbiety w kośc. św. Michała 100 (1508)
- Jan rajca 177 (1535)
- Lubomelszczyzna, później Wieniawa, dobra, jurydyka 22, 35, 263, 270, 279, 285, 368, 423, 429
- I a w n i c y
 - Kozak Stanisław 368 (1670)
 - Pelka Jerzy 368 (1670)
- w ó j t
 - Duklas Jan 368 (1670)
- Lubomirscy 404 (1737)
- Lubomla m. 395
- Lubrański Grzegorz podkanclerzy kor. 67 (1489)
- Ludwik I p. Polska, królowie
- Lutek Jan z Brzezia podkanclerzy kor. 42 (1456), 43, 46 (1458)
- Lwów m., ziemia 38, 85, 110a, 157, 187, 199, 207, 241, 250, 278, 296, 313, 358, 389, 414, 423
- k a s z t e l a n
 - Stanisław z Tęczyna 231 (1553)
- s t o l n i k
 - Fredro Jakób Maksymilian 303 (1631)
- k a n o n i k
 - Zaleski Władysław 404 (1737)
- Łabędź Jan burmistrz 177 (1535)
- Łagiewniki w. 76
- Łańcuchów os. p. Kuropatwa
- Łańcut m. 345, 346, 408
- Łask, Lassko m. p. Jan z Ł.
- Łaskarzewski Adam właśc. dworku nabytego na wybudowanie zboru ewang. 433 (1784)
- Łażański Kasper Antoni z Łażanek, kanonik chełmski, proboszcz lub. kośc. św. Michała Arch., lewartowski etc. 393, 397 (1705)
- Łęczna (Lancznya) m. 28, 267
- Łęczycza (Lancicia) m. 39, 161, 251
- s t a r o s t a
 - Rusocki Mikołaj 156 (1537)
- Łopiennik w. p. Lasota
- Łuków m. 96, 115, 138, 347
- Łuszczów w. 267
- Łyczek Jan mieszcz. 132 (1532)
- Łyczkowski czyli Kmieci Jan 125, 267, 410
- Łysa Góra 13, 32
- o p a c i
 - Maciej 32 (1450)
 - Paweł 13 (1396)
- Maciej z Dzierzkowic soltys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)
- opat klasztoru Łysogórskiego 32 (1450)
- wójt z Opatowca, osadzca miasta 1 (1317)
- Maciejowski Bernard, factor thelonei, 105a (sędzia ziem. lub. 1511), 173 (kasztelan lub. 1540), 366 (kasztelan lub. i starosta zawichojski 1541)
- Samuel, biskup płocki, 170 (podkanclerzy 1540), 173, 176, 177, 180, 196, 198 (podkanclerzy 1548), 200—201 (kanclerz 1548), 366
- Magierski Tomasz mieszcz. 363 (1669)
- Majchrowicz Marcin cechmistrz cechu kotlarskiego 6* (1629)
- Makarowicz Jan Kanty prezydent miasta 429 (1780)
- Makowski Jan Kanty cechmistrz młodszy cyruliczy 429 (1780)
- Małachowski Jan biskup krak. 386 (1690)
- Jan kanclerz w. kor. 407 (1748)
- Małopolska 417
- Małysz Waclaw tkacz 20* (1558)
- Marcin z Chmielnika wójt najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)
- z Krzczonowa (de Proszom?) soltys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)
- prebendarz zamku Tenczyńskiego 52 (1468)
- przeor klasztoru św. Brygidy 58 (1475)
- Markuszew m. 392
- Mateusz z Suchodół sędzia graniczny 18 (1411)
- Maxuliński grunt 181 (na Czwartku)
- May Izaak doktor żydowski 214 (1555), 230 (1566)
- Mazurek Maciej rajca 92 (1504)
- Melchior prowincjał dominikanów polskich 321a (1563)
- Melgiew w. 267
- Mercator Veneslaus ławnik 105 (1510)
- Meygot Jan seu Dziano mieszcz. 362 (1665)
- Meysner Jakób siodlarz 433 (1784)
- Mętów w. 267
- Mężyk (Manzyk) Jan ks., rajca 86, 89, 92 (1504)
- Miączyński Piotr kasztelan chełmski 404 (1737)

- Michał Wiśniowiecki p. Polska, królowie
 Miecznik Jan ławnik 86, 92 (1504)
 Mierzwiński Szymon wójt-subdelegat 414
 (1759)
 Miklasz z Lublina 59, 62 (żona Elżbieta,
 sprzedawczyni miastu wsi Ponigwoda
 1482, 1486)
 Miklaszewicz Józef senior muzyków lub.,
 kapelmistrz kolegium muzycznego przy
 kościele św. Michała Arch. 431 (1781)
 Mikołaj z Dąbrowicy p. Firlej
 — z Lublina woźny (ministerialis) 89
 (1504)
 — młynarz 4 (1358)
 — z Ostrowa kasztelan biecki, starosta
 lub., komisarz król. 60 (1484), 66, 67,
 69, 72 (1492)
 — z Prawiednik sędzia ziem. 44 (1456),
 54 (1470)
 — z Sułoszowy (de Szuloschowa) sołtys-
 ławnik najw. prawa magd. na zamku
 krak. 41 (1456)
 Mikossius de Glogoczow sołtys-ławnik
 najw. prawa magd. na zamku krak.
 41 (1456)
 Miller (Müller) Krystian kupiec 429 (1780),
 433 (1784)
 Minczar Klemens rajca 67 (1489)
 Minkowice w. 267
 Młodziejowski Jędrzej Stanisław kanclerz
 w. kor. 427 (1774)
 Mnichowski Wojciech łowczy ziem. 289
 (1614)
 Montelupi Karol pocztmagister warsz., se-
 kretarz i magister poczt kor. 324 (1646),
 335 (1651)
 Morawy 211
 Moritzburg 405
 Morowiński Szymon elekt 429 (1780)
 Morsztyn Jerzy, syn wójta Stanisława 88,
 89, 92, 93 (1504)
 — Piotr rajca krak. 88, 89, 92, 93 (1504),
 103, 108 (1512)
 — Stanisław wójt dziedziczny lub., rajca
 krak. 3, 41 (1456), 42, 43, 46, 75, 88
 (+1482), 89, 92, 93, 103, 108
 — Stanisław wójt dziedziczny lub., syn
 Stanisława 88, 89, 92, 93 (1504)
 Morsztynowa Katarzyna 41 (1456)
 — Urszula 88, 93 (1504)
 Motycz w. 215
 Narceyz Adam cechmistrz kuśnierski 429
 (1780)
 Naruszewicz Adam pisarz w. lit. 435 (1785)
 Nehrebecki Jan wojski żytomierski 354
 (1659)
 Neko Jan rajca 92 (1504)
 Newpurg Paulus de Cracovia sołtys-ławnik
 najw. prawa magd. na zamku krak.
 41 (1456)
 Niemcy (Germania) 318
 Niepołomica 245, 247, 369
 Niewieski Józef skórnik 429 (1780)
 Niezabitowski Aleksander Ludwik sta-
 rosta 371, 402
 Niszczycki Krzysztof Karol sekretarz król.
 297 (1620)
 Niwa grunt (ogrody Krejdlarowskie) 50, 52
 Nowaków Ian 267
 Nowe Miasto 332, 339
 Nowogród
 — c z e ś n i k
 Głogowski Mikołaj 354 (1659)
Oborski Mikołaj biskup laodycejski, su-
 fragan, scholastyk i oficjał krak. 380
 (1679)
 Ocieski Jan kanclerz w. kor. 207 (1552),
 210, 211, 216, 221, 223 (1559)
 Oczko Wojciech właściciel Lubomel-
 szczyzny 263 (1598), 270 (żona 1603)
 Odrzywół Odrzywół m. 39
 Okęcki Antoni kanclerz w. kor. 434
 (1784)
 Oleśnica p. Jan z O.
 Olszanka w. 267
 Olszowiec w. 267
 Olszowski Jędrzej podkanclerzy kor. 363
 (1669)
 Opatowiec m., p. Maciej wójt z O.
 Opczno m. 30, 39
 Opoka p. Piotr z O.
 Ordynko Szydłowiecki Jan 63 (1486)
 — Wojciech mieszcz. 147 (1535)
 Orzechowska podkomorzyna 267 (1602)
 Osmolice w. 267
 Osmulski Jakób dzierżawca młynów król.
 195 (1545), 210 (1553)
 Ossoliński Hieronim opat pokrzywnicki
 289 1614)
 — Jerzy 324 (kanclerz w. kor. 1646), 325,
 329 (kanclerz 1649), 402 (starosta lub.)
 Ostrów p. Mikołaj z O.
 Oxner Daniel krawiec 433 (1784)

- Palikije w.** 16, 54, 215
Paprocka Zofia brygidka 325 (1647)
Parzew m. 96, 98, 138, 226
Paweł opat klasztoru Łysogórskiego 13, (1396)
Pecz mieszcz. 13
Pelka Józef ławnik jurydyki Wieniawa 368 (1670)
Perowski Jan 267
Pessach (Piesak, Pyessak) Josek żyd 142 (1535), 149 (żona Joska — Estera Luba, Sterluba)
Phard Janusz rajca 48 (1460)
Piaski czyli Kazimierz przedmieście m. Lublina 410, 429
Piaskowski Jan kupiec 429 (1780), 433 (1784)
Piechowicz Kajetan kupiec 429 (1780)
Pieczeń Dorota córka wójta Janusza 41 (1456)
 — Jan syn wójta Janusza 41 (1456)
 — Janusz wójt dziedziczny lub., rajca krak. 24 (1446), 25, 29, 31, 33, 34, 41, 42 (1456)
Pieczkowin Nicolaus nob. 16
 — Paulus nob. 16
Pielaszkowice w. 267
Pieniążek Józef Hieronim rajca i pisarz urzędu radzieckiego 429 (1780)
Pilcza p. Jan z P.
Piniński Michał cześnik żytomierski 394 (1714)
Pinocci Hieronim sekretarz król. 365 (1669), 11* (1671)
Piotr z Bystrzejowic sędzia grodzki 125 (1530), 133—134 (1532)
 — z Dąbrowicy p. Firlej
 — kasztelan i starosta 8 (1377), 9 (1379)
 — z Kurowa kasztelan i starosta 48—49 (1460)
 — z Opoki podsędek ziemski 62 (1486)
 — prepozyt szpitala św. Ducha 35 (1453), 60 (1484)
 — ze Szczekocin podkanclerzy kor. 39 (1454)
 — Włodkowic z Charbinowic, wójt (?) 14 (1400)
 — wójt 3
Piotrków m. 45, 49, 64, 73, 74, 85, 87, 106, 116, 127, 137, 145, 161—165, 190, 197—199, 201, 207, 229, 289, 321a, 336
 — w. 267
Piotrowski Mikołaj właściciel domu w Lublinie 149 (1535)
- Pławicki Ignacy Ludwik sekretarz król.** 408 (1750)
Płock
 — biskup
 Maciejowski Samuel 366 (1541)
Podgrodzie p. Podzamcze
Podlaska ziemia 237
Podole 74, 85, 110a
Podwale 427
Podzamcze, Podgrodzie, podzamczanie, urząd podzamecki 87, 225, 233, 235, 244, 246, 247, 252, 256—258, 261, 265, 274—276, 290, 308, 310, 322, 333, 340, 349, 353, 360, 361, 369, 371, 373, 381, 382, 402, 422
 — wójt
 Klemens Marcin 275, 360 (1784)
Pokrzywnica
 — opat
 Ossoliński Hieronim 289 (1614)
Polański Andrzej Jan pisarz urzędu radzieckiego 324
Policki 267
Polotino Mikołaj elekt 414 (1759)
Polska
 — dworzanie królewscy
 Firlej Mikołaj 68 (1489)
 Krupka Piotr 239 (1571)
 — hetmani w. koronni
 Koniecpolski Stanisław 313 (1634)
 Potocki Stanisław 340 (1654)
 Potocki Józef 404 (1737)
 — instygator koronny
 Krajewski Jan Chryzostom 421 (1765)
 — kanclerze w. koronni
 Wojciech Jastrzębiec 20 (1421)
 Krzesław z Kurozwęk 75 (1494)
 Jan z Łaska 83 (1503), 84, 102, 104 (1510)
 Drzewicki Maciej 110 (1512)
 Szydłowiecki Krzysztof 116 (1521), 135 (1532)
 Chojeński Jan 155—157 (1537), 160, 164 (1538)
 Wolski Paweł 185 (1543)
 Maciejowski Samuel 200—201 (1548)
 Ocieski Jan 207 (1552), 210, 211, 216, 221, 223 (1559)
 Dembiński Walenty 225 (1564), 229, 232, 234, 235, 239 (1571)
 Kryski Feliks 289 (1614)
 Zadzik Jakób 304 (1632)

- Ossoliński Jerzy 324 (1646), 325, 329 (1649)
- Zaluski Andrzej 404 (1737), 406 (1743)
- Małachowski Jan 407 (1748)
- Młodziejowski Jędrzej Stanisław 427 (1774)
- Okęcki Antoni 434 (1784)
- królowie
- Władysław I Łokietek 1 (książę krak. i sand. 1317), 2, 5—7, 15, 180, 239, 289, 298, 417
- Kazimierz III Wielki 3 (1342), 4 (1358), 7, 15, 17, 38, 107, 141, 144, 155, 220, 417
- Elżbieta 5 (1371), 7 (1377), 15
- Ludwik I 6 (1376), 8 (1377), 15
- Władysław II Jagiełło 10 (1383), 11, 12, 14, 15, 21 (1432), 30, 40, 58, 168, 170, 227, 236, 237, 260, 318
- Władysław III Warneńczyk 40
- Kazimierz IV Jagiellończyk 26 (1447), 27—34, 38—40, 42, 43, 45, 46, 49, 51—55, 57, 58, 64, 65, 67, 68, 71 (1491), 125, 146, 147, 173, 177, 231, 260, 289, 318
- Jan Olbracht 73—74 (1493), 75, 76 (1497), 85, 289
- Aleksander Jagiellończyk 70 (?), 78 (1502), 83, 85, 88, 90, 96, 97 (1506), 138, 239, 289, 321a
- Zygmunt I Stary 98 (1507), 101, 102, 104, 109, 110a, 112, 115a, 116, 117, 117a, 119—122, 125, 127—136, 138 — 147, 149—167, 170, 171, 173, 174, 176 — 181, 183, 185, 188—190, 192—198 (1548), 200, 201, 203, 207, 210, 228, 229, 231, 236, 239, 269, 272, 289, 366, 398, 412, 413, 416
- Zygmunt II August 38, 200—201 (1548), 202, 203, 205—208, 210, 214, 216—219, 221—226, 228, 229, 231—235, 237—239 (1571), 252, 262, 289, 321a, 330, 369
- Henryk Walezy 306 (1574), 330
- Stefan Batory 240—243 (1576), 244—247 (1585), 252, 321a, 330, 369
- Zygmunt III 248—249 (1588), 251—262, 265, 268, 269, 272—276, 278, 280—284, 286, 288—304 (1632), 306, 308, 309, 316, 318, 330, 360, 369, 422, 3*, 12*, 14*, 22*
- Władysław IV 300, 305—311 (1633), 312, 314, 315—327 (1647), 330, 367, 371, 402, 8*, 12*, 19*
- Jan Kazimierz 329—330 (1649), 331—339a, 341—353, 355—358, 360—362 (1665), 367, 369, 371, 402, 408, 10*, 16*, 19*
- Michał Wiśniowiecki 181 (1669), 363—369 (1671), 371, 381, 11*, 16*
- Jan III Sobieski 371—374 (1676), 375—379, 381—388 (1696), 390, 402, 409, 15*, 23*, 24*
- August II 309, 384, 390 (1697), 390a, 391, 391a, 394, 397, 398 (1720), 402, 409, 16*
- August III 196, 399 (1735), 400, 402, 404, 405, 407—410, 412, 413, 415—418 (1763)
- Stanisław August 384, 420 (1764), 422, 423, 425, 426, 428—437 (1790), 17*
- marszałek dworu królewskiego
- Rabsztyński Jan 83 (1503)
- marszałek w. koronny
- Jan z Rytwian 58 (1475)
- marszałkowie nadw. koronni
- Stanisław z Brzezia 60 (1484)
- Jan z Tenczyna 125 (1530), 133 (1532)
- marszałkowie wojsk skonfederowanych
- Chomętowski Stanisław 392 (1704)
- Branicki Józef 395 (1716)
- pisarz królewski
- Daniel z Białaczowa 67 (1489)
- podkanclerzowie
- Piotr ze Szczekocin 39 (1454)
- Lutek Jan z Brzezia 42—43 (1456), 46 (1458)
- Żychliński Wojciech 52 (1468)
- Lubrański Grzegorz 67 (1489)
- Drzewicki Maciej 96—97 (1506), 106 (1511)
- Tomicki Piotr 112 (1515), 117, 119, 121, 128, 130, 138, 143—147, 149, 150, 153 (1535)
- Wolski Paweł 163 (1538)
- Maciejowski Samuel 170 (1540), 173, 176, 177, 180, 193, 196, 198 (1548), 366
- Grabia Mikołaj 197 (1547)
- Przerębski Jan 222 (1558)
- Kryski Feliks 284 (1612)
- Firlej Henryk 294 (1616)
- Leszczyński Wacław 298 (1621)
- Olszowski Jędrzej 363 (1669)
- Wodzicki Michał 418 (1763)
- podskarbiowie w. koronni
- Firlej Jan 275 (1605)
- Daniłowicz Jan Mikołaj 317 (1636)
- porucznik w wojsku przedniej straży
- Jakubowski Jan 430 (1780)

- prymas
Radziejowski Michał 389 (1696)
- regent kancelarii koronnej
Lipski Stanisław 367 (1670)
- regent kancelarii królewskiej
Suski Maurycy 404 (1737)
- rotmistrz królewski
Gałęzowski Jan 375 (1677)
- rotmistrz wojsk w. ks. Lit.
Popowski 395 (1716)
- sekretarze
Radecki Stanisław 248–249 (1588)
Pstrokoński Maciej 254 (1591)
Kossutski Paweł 260 (1596)
Kochlewski Stefan 272 (1604)
Zadzik Jakób 295 (1618)
Niszczycycki Krzysztof Karol 297 (1620)
Fredro Jakób Maksymilian 303 (1631)
Lorkowski Stanisław 306 (1633)
Zdrojewski Łukasz 306 (1633)
Gębicki Piotr 315 (1635), 318 (1637)
Wilczyński Andrzej 316 (1635)
Kadzidłowski Wojciech 320 (1639)
Wituski Marcin 348 (1658)
Pinocci Hieronim 365 (1669)
Tobolski Jakób Józef 378 (1677)
Chróściński Wojciech Stanisław 23*—
24* (1689)
Plawicki Ignacy Ludwik 408 (1750)
Rakowski Wojciech 413 (1758)
- słudzy (serwitorzy) królewscy
Rozyni Jan 335 (1651)
Authenlect Jan 357 (1660)
Giern Piotr 391a (1703)
Szewłowicz (Szawelowicz) Herszek 436
(1790)
Poniatowa w. p. Skrzynnice
Ponigwoda w. 44, 54, 59, 62, 78, 84, 394,
411, p. Bogusław z P.
Ponizowice w. 22
Popkowie w. p. Bistram
Popowski rotmistrz wojsk w. ks. Lit.
395 (1716)
Potemscy 423
Potocka Constantia de Podbrzezie 423
Potocki Jerzy starosta tłumacki 423
— Józef wojewoda kijowski, hetman w.
kor. 404 (1737)
— Stanisław hetman w. kor. 340 (1654)
Poznań 51, 398
- kanonik
Rylski Piotr 397 (1678)
Prawiedniki (Prawydlnyky) w. 267, p. Mi-
kołaj z P.
Probstwo farne p. kościół św. Michała
Prosiec (Proszycz, Prossyecz) Tomasz
rajca 92 (1504), 94 (1505)
Proszom p. Marcin z Krzczonowa
Prusy kraj 236
Pruszyńska Zofia właścicielka domu 308
Przedbórz m. 39
Przedecz m.
— starosta
Rusocki Mikołaj 156 (1537)
Przelogowa mieszcanka 147 (1535)
Przemysł m., ziemia 85, 376
— biskup
Chojeński Jan 140–142 (1535)
Przerębski Jan podkanclerzy kor. 222
(1558)
Przezwisło wądół 133
Przybysławice w. 76, 367 (lasy)
Przytyk m. 30, 39
Pstrokoński Maciej sekretarz król. 254
(1591)
Pudłowski Aleksander ławnik 429 (1780)
Pulikowski Jan ławnik 429 (1780)
- R**absztyński Jan z Tęczyna marszałek
dworu król. 83 (1503)
Rachański Walenty ławnik 105 (1510)
Radawiec w. 16, 215, 267
Radecki Stanisław sekretarz król. 248—
249 (1588)
Radlin p. Lasota
Radom 30, 39, 68, 71, 75, 85, 94, 161,
173, 289
— starostowie
Firlej Piotr 172 (1540)
Chomętowski Stanisław 392 (1704)
Radomsko m. 39, 161
Radziejowski Michał prymas 389 (1696)
Radziwiłł Bogusław koniuszy lit. 334 (1650)
— Jerzy kardynał tytułu św. Syksta
i biskup krak. 266 (1599)
Radzymin p. Leszczyńska
Rakowski Wojciech sekretarz pieczęci
większej 413 (1758)
Rawa 161
— starosta
Rusocki Mikołaj 156 (1537)
Rej 423

- Reklowski Jan rajca, prowizor szpitala św. Ducha 328 (1647)
- Reynbergier Franciszek pisarz urzędu wójt.-ławniczego 429 (1780)
- Romanowicz Joannes in Zbikow v. instygator lit. 423 (1687)
- Ros Jakób kupiec 390a (1702)
- Rozmyśl (Rosmel, Rosmisl, Roszmisl) Mikołaj 24 (1446)
- Stanisław z Kolehovic sottys-ławnik najw. prawa magd. na zamku lub. 24 (1446)
- Rozwadowski Kazimierz oficjał 380 (1679)
- Rozyni Jan sługa król., dyrektor listów na poczcie lub. 335 (1651)
- Rożański Paweł ławnik 429 (1780)
- Różycki Johann szklarz 429 (1780)
- Rudnik w. 212
- Rusocki Mikołaj starosta łączycki, przedecki i rawski 156 (1537)
- Ruś, ziemie ruskie 30, 37, 39, 74, 85, 96, 110a, 118, 121
- w o j e w o d a
Czartoryski August Aleksander 404 (1737)
- Rybicki Jan mansjonarz kościoła kolegiackiego w Sandomierzu 100 (1508)
- Rylski Paweł kanonik krakowski, proboszcz kościoła św. Michała w Lublinie 397 (1681)
- Piotr kanonik wrocławski, poznański etc., proboszcz kościoła św. Michała w Lublinie 397 (1678)
- Rytwiany w., p. Jan z R.
- Rzczycka Anna przeorysza klasztoru św. Brygidy 325 (1647)
- Rzeszowski Marcin triumvir 429 (1780)
- a **Sacellis** Daniel rajca 249 (1588)
- Salomon opat klasztoru Sulejowskiego 164 (1538)
- Samborski Mateusz elekt 429 (1780)
- Samborz (Sambor) m. 356, 357
- Samborzecki (Schamborzecki?) rajca 306 (1633?)
- Sandomierz m., ziemia 6, 17, 20, 30, 37, 38, 76, 85, 96, 161, 20*
- k a n o n i c y
Długosz Jan 58 (1475)
Daniel z Białaczowa 67 (1489)
- k a s z t e l a n o w i e
Jan z Tarnowa 9 (1379)
— z Rytwian 58 (1475)
- m a n s j o n a r z k o ś c i o ł a k o l e g i a c k i e g o
Rybicki Jan 100 (1508)
- p r o b o s z c z
Bech (Bec) Mateusz 269 (1598)
- s t o l n i k
Jan ze Szczekocin 24 (1446), 44, 45, 50 (1461)
- w o j e w o d o w i e
Jan z Tenczyna 170 (1540), 192 (1545), 231
Stanisław z Tenczyna 213 (1554), 230
- Sanguszko Paweł marszałek w. lit. 404 (1737)
- Saponarius Mathias ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)
- Sasin Karśnicki Krzysztof kanonik gnieźnieński i krakowski 269 (1598)
- Sącz Nowy p. Czyriska
- Sch... p. Sz...
- Seus Mikołaj de Krzeniec (Nicolaus Chrzenezcsky, Krzeniecki) 24 (1446)
- Sędziwoj z Tenczyna proboszcz skarbiernicki i kanonik krakowski 58 (1475)
- Sienno (Szyenno) p. Wiktoryn z S.
- Sierakowski Marcin prefekt bursy muzycznej przy kolegium oo. jezuitów w Lublinie 352 (1658)
- Wojciech pisarz grodzki lub., wójt we Wrotkowie 259 (1596, żona Katarzyna Zerkówna)
- Siestrzeńcowa Małgorzata żona wójta m. Kraśnika, 1 v. Krejdlarowa 35 (1453), 52, 60 (1484)
- Siestrzeniec Jan 67 (rajca 1489), 92 (burmistrz 1504)
- Piotr rajca 48 (1460), 160
- Piotr wójt m. Kraśnika 35 (1453)
- Sikorski Antoni sekretarz król. 416 (1760)
- Silkiewicz Józef Jan rajca 414 (1759)
- Siodlarz Michał ławnik 35 (1453)
- Skarbimierz m.
- p r o b o s z c z
Sędziwoj z Tenczyna 58 (1475)
- Skibiszowskie Łany 267
- Skirgiełło w. książę lit. 10 (1383)
- Skrzynnice (Crzynice, Krzynnica) alias Ponatowa (Poniatowa) w. 21, 24, 236, 267
- Skrzynno (Skrzyn, Serzin) m., klasztor 39, 164
- Sławęcki Jan triumvir 414 (1759)
- Słomiany rynek, przedmieście m. Lublina 267, 359, 429

- Słupecki Feliks kasztelan 289 (1614)
 Służewski Walenty elekt 429 (1780)
 Smarslek Wojciech ławnik 86, 92 (1504)
 Smielow p. Chmielów
 Snopków w. 133
 Sokal m. 333
 Sokołowski Andrzej elekt 414 (1759)
 Stala (Scala) Jan ławnik 86 (1504), 92, 105 (1510)
 Stanisław August p. Polska, królowie
 — z Brzezia marszałek nadw. kor. 60 (1484)
 — syn Mikołaja, prepozyt szpitala św. Ducha 20 (1421)
 — z Tenczyna starosta lub., wojewoda sandom. i krak., kasztelan lwowski 209 (1553), 213, 214, 220–222 (1558), 230, 231
 Stano (Sthano) ławnik 105 (1510)
 Staromiejski Jan kupiec 429 (1780)
 Stawin w. 18, 22
 Stefan mieszczanin 32 (1450)
 Stefan Batory p. Polska, królowie
 — z Wilczyzna kanonik i ofiçał chełmski 100 (1508)
 Stefanowski Maciej burmistrz 414 (1759), 418 (mianowany przez króla 1763)
 Steżyca m.
 starostowie
 Tarło Karol 423 (1738)
 — Andrzej 423 (1786)
 Stock Michał 414 (ławnik 1759), 429 (wójt 1780)
 Stodolnik Jakób ławnik 35 (1453)
 Stogniew z Lublina 52 (1468)
 Stoiński Feliks podkomorzy król. 437
 — Ignacy podwojewodzy 421 (1765)
 Strasz Mikołaj z Białaczowa sędzia ziem. krak. 89 (1504)
 Stróżyczop Wojciech kuśnierz, ławnik 86 (1504), 105 (1510)
 Stryjna w. 267
 Strzembosz wojski ziem. 267
 Strzeszkowice p. Trzeszkowice
 Suchodolec uroczysko 267
 Suchodolski Adam sędzia grodzki krasnostawski 404 (1737)
 — Teodor dziedzic Piasków 423
 — Zbigniew posesor Wieniawy i Gorajszczyzny 368 (1670), 423
 Suchodoły p. Mateusz z S.
 Suchypoleć Jan ławnik 86 (1504)
 Sulejów m., klasztor
 — o p a t
 Salomon 164 (1538)
 Sulisławice w. 47
 Sułoszowa (Szuloschowa) p. Mikołaj z S.
 Suski Jacek przeor konwentu domin. 289 (1614)
 — Maurycy regent kancelarii król. 404 (1737)
 Susza Jakób biskup chełmski gr. — un. 354 (1659)
 Sycznia (Xienia) droga 133
 Szachno (Schachno) doctor judaeus 172 (1540)
 Szadurka (Schadurka) Andrzej rajca i celnik lub., wójt i soltys we Wrotkowie 77 (1501), 92 (1504)
 — Wojciech (Albertus de Schadurki) nobilis, posesor młynów 65 (1487)
 Szaguna Leon kupiec 429 (1780)
 Szak (Schak) Mikołaj rajca 48 (1460)
 Szatkowski Kasper cechmistrz miechowniczy 429 (1780)
 Szczekarzowice (Czekarowicze) p. Tarło Karol
 Szczekociny p. Jan ze Sz., Piotr ze Sz.
 Szczepanowicz Jakób rajca 48 (1460)
 Szewłowicz (Szawelowicz) Herszek rabin ziemski, drukarz i bibliopola m. Lublina 436 (1790)
 Szklarz Maciej mieszcz., właśc. Ponigwody 54 (1470), 59
 Szklarz Mateusz żyd 286
 Szmulowicz Berek kotlarz miasta żydowskiego 438 (1792)
 Szornelówna Anna brygidka 325 (1647)
 Szwab (Schwab) Mathias ławnik najw. prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)
 Szydłowiecki Krzysztof kanclerz w. kor. 116 (1521), 135 (1532)
 Szyller (Schiller) Jakób kupiec 429 (1780)
 Szylling Jan Norbert triumvir i krawiec 404 (1737)
 Szyllingowski folwark p. Kompalszczyzna
 Szymon prior civitatis 13 (1396)
 Szyrer (Schirer) Michał rajca 363 (1669)
 Szyrmer (Schirmer) Wawrzyniec wójt dziedziczny lub. 321a (żona Małgorzata)
 — Mikołaj wójt dziedziczny 321a (1419)
 — Piotr wójt dziedziczny 24 (1446), 29
 Śląsk 37, 211
 Ślusarz Wojciech (Serifex Albertus) mieszcz. 306 (1633)

- Świdniczek Biskupi, Mały, Xięży w. 267
 Świdnik (Szwydryk) Królewski, Wielki
 76, 80, 87, 267
 Świerczowski Janusz kasztelan wiślicki
 i starosta lub. 124 (1529)
 Świeżypoleć Jan ławnik 92 (1504)
 Świąćki Efraim ławnik 414 (1759)
- Targowisko p. Gałęzowski, Jan z T.
 Tarło Andrzej starosta trzeźniowski 423
 (1768, w 1786 r. starosta stężycki)
 — Karol de Tenczyn et Czekarowice
 (Szczekarowice) starosta stężycki 423
 (1738)
- Tarnopolski Jan triumvir 414 (1759)
 Tarnów p. Jan Feliks z T., Jan z T.
 Tatarzy w., góra 50, 76, 87, 115, 125, 132,
 175, 193, 267, 272
 Tensi Ambroży elekt 414 (1759)
 Tenczyn p. Andrzej z T., Jan z T. w-da
 krak., Jan z T. kaszt. i star. lub., Jan
 z T. star. lub., Marcin prebendarz
 zamku T., Rabsztyński, Stanisław z T.,
 Tarło Karol
- Tenczyński starosta horodelski 267
 — Gabriel wojewoda 291 (1614)
 Theschar Mikołaj ławnik 35 (1453)
 Theyne Ernest kupiec 433 (1784)
 Tłusto Mikołaj 21
 Tobolski Jakób Józef sekretarz król., pi-
 sarz radziecki krakowski 378 (1677)
 Tomasz przeor klasztoru domin. 23 (1442)
 Tomaszowice p. Dorota z T.
 Tomicki Piotr podkanclerzy kor. 122
 (1515), 117, 119, 121, 128, 130, 138,
 143—147, 149, 150, 153 (1535)
 Toruń 115a, 241—243, 351, 352, 391a
 Trawiński kotlarz miasta katolickiego 438
 (1792)
 Trębiński Aleksander, prepozyt katedral-
 ny, archidiakon lub. 404 (1737)
 Trojański Stanisław triumvir 429 (1780)
 Trynkowski Jakób kanonik chełmski,
 proboszcz kość. św. Michała w Lu-
 blińcu 309 (1604)
 Trzeźniów w. 23, 212, 321a, 411, p. Jan z T.
 — starosta
 Tarło Andrzej 423 (1768)
 Trzeszkowice (Strzeszkowice) w. 267
 Trzęsibółka Jan rajca 48 (1460)
 Trzęsiworek Bartosz 214 (1555)
 Turcja 157, 191, 199, 207, 282, 283, 292
 Turka w. 267
- Turobiński Jakób ślusarz przedmieszczanin
 67 (1489)
 Tynicki Jerzy sędzia trybunału kor., ko-
 misarz król. 368 (1670)
- Ukraina 299
 Uniszowice p. Janusz
 Urban Tomasz ślusarz przedmieszczanin
 67 (1489)
 Urowiecka Zofia brygidka 325 (1647)
 Urzędów m. 96, 138
 — ł o w e z y
 Borawski Antoni 427 (1774)
- Vaygel (Weigel) Melchior ławnik najw.
 prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)
 Vygwanth (Wyganth) Jan ławnik 35 (1453)
- Wach Wawrzyniec ławnik 35 (1453)
 Wagner Mathias cechmistrz piekarski 429
 (1780)
 Warszawa 154, 216—219, 222, 225, 235,
 237—239, 244, 251, 255, 259—262, 265,
 280—284, 287—295, 297—299, 301—304,
 308, 309, 315—327, 334, 335, 337, 338,
 339a, 341, 342, 348—350, 353, 355, 360—
 362, 369, 371, 377, 381, 382, 384, 386—
 389, 390a, 394, 397, 399—402, 404, 406—
 410, 412—418, 421, 422, 426, 428—433,
 435—437, 3*, 8*, 10*—12*, 14*, 16*, 17*,
 19*, 22*—24*
- Ważyński Andrzej rajca 363 (1669)
 — Jan pisarz urzędu radzieckiego 2*
 (1619), 5* (1620)
 Wąwolnica m. 8
 — starosta
 Gałęzowski Jan 375 (1677)
 Weber Jan kupiec 429 (1780)
 Wenecja 266
 Węgrzy 87
 Wielawieś 188, 189
 Wielkopolska 30, 37, 39, 96
 Wielopolski Rafał 88 (1504)
 Wieluń, Wielunianie 11, 39
 Wieluński Maciej rajca 48 (1460)
 Wieniawa p. Lubomelszczyzna
 Wierzchowiska w. 267
 Wiktoryn z Sienna (de Szyenno) starosta
 chełmski 106 (1511), 110 (1512), 145
 Wilczopole w. 267
 Wilczopolska Urszula brygidka 325 (1647)
 Wilczyn p. Stefan z W.

- Wilczyński Andrzej sekretarz król. 316 (1635)
 Wiliński Jan elekt 414 (1759)
 Wilno 10, 109, 114, 117a, 140–142, 144, 175–184, 207, 224, 241, 278, 289, 296, 317, 366, 413
 Winiarz (Winars) Marcin 35 (ławnik 1453), 48 (rajca 1460)
 – Marek rajca 48 (1460)
 Wiślica m. 52, 254
 – kasztelanowie
 Świerczowski Janusz 124 (1529)
 Leszczyński Rafał 285 (1616)
 – kustosz
 Długosz Jan 58 (1475)
 Wiśnicz m. p. Kmita
 Wiśniowski (Wyssnowsky) Mikołaj 105 (ławnik 1510), 177 (rajca 1535)
 – Piotr cechmistrz wtóry krawiecki 429 (1780)
 Wit przeor klasztoru domin. w Lublinie 321a (1582)
 Witański Piotr wójt 239 (1571)
 Witowice w. p. Czarny
 Wituski Marcin sekretarz król. 348 (1658)
 Władysław I Łokietek p. Polska, królowie
 – II Jagiello p. Polska, królowie
 – IV p. Polska, królowie
 Włocławek
 – kanonik
 Brzeziński Mikołaj 269 (1598)
 Włodarzowski półłanek 267
 Włostowice w. 292
 Wodzicki Michał podkanclerzy kor. 418 (1763)
 Wojciech Jastrzębiec biskup krakowski 20 (1421)
 Wojciechów w. 54, 215
 Wojnicz m.
 – kasztelan
 Jan z Tenczyna 186 (1543)
 Wola Bychawska w. 267
 Wola Konińska (Końskowola) m. 94
 Wola Pielaszkowska (Pielawska) w. 267
 Wolski Paweł 163 (podkanclerzy kor. 1538), 185 (kanclerz w. kor. 1543)
 Wołoszczyzna 157, 191
 Wołyń 85, 237
 Wójtowicz Stanisław elekt 414 (1759)
 Wrocław 30, 39, 158, 211
 – kanonik
 Rylski Piotr 397 (1678)
 Wronowski Szymon prepozyt szpitala św. Ducha w Lublinie 328 (1647)
 Wrotków w. 76, 80, 87, 107, 140, 147, 267, p. Andrzej z W.
 – sołtys
 Szadurka Andrzej 65 (1487)
 – wójtowie
 Szadurka Andrzej 65 (1487)
 Sierakowski Wojciech 259 (1596)
 Wschowa m. 251

Xienia droga p. Sycznia

Zaborowski Daniel (Gabriel?) rajca 306 (1633)
 Zadzik Jakób sekretarz król., kanclerz w. kor. 295 (1618), 304 (1632)
 Zagrzewski Michał kupiec 390a (1702)
 Zakulski Piotr rajca 346 (1656), 363 (1669)
 Zaleski Władysław kanonik lwowski 404 (1737)
 Załuski starosta 396 (1718)
 – Andrzej kanclerz kor. 404 (1737), 406 (1743)
 Zamojski Jan Jakób starosta 414 (1759), 415, 421 (1765)
 Zaporska Marianna brygidka 325 (1647)
 Zawadzki Józef regent grodzki 423 (1738)
 Zaver Mikołaj wójt prow. najw. prawa magd. na zamku krak. 108 (1512)
 Zawichost m.
 – starosta
 Maciejowski Bernard 366 (1541)
 Zawieprski Fryderyk 308
 – Stanisław 243 (surogator starościński, sędzia grodzki 1576), 250 (dzierżawca starostwa lub. 1588)
 Zbigniew (Oleśnicki) biskup krakowski 29 (1448)
 – kanonik sandomierski, dziedzic wsi Wojciechów, Palikije i Ponigwoda 54 (1470)
 Zbików p. Romanowicz
 Zdrojewski Łukasz sekretarz król. 307 (1633)
 Zdun Jan ślusarz przedmieszczanin 67 (1489)
 Zdziarski Paweł ławnik 429 (1780)
 Zemborzyce w. 47, 267, 367, p. Jakób z Z.
 Zielenka Stanisław rajca 92 (1504)
 Złotaryja

- starosta
- Chomętowski Stanisław 392 (1704)
- Złotnik Stefan (Stephanus aurifaber) pod-
wójci 86 (1504), 89, 92, 105 (1510)
- Zuntak Jak ławnik najw. prawa magd. na
zamku krak. 108 (1512)
- Zwierzyniec p. Grzymała
- Zwoleń (Swolen) m. 30, 39
- Zygmunt I p. Polska, królowie
- II August p. Polska, królowie
- III p. Polska, królowie
- Zyrzyński Feliks poborca wojewódzki
226 (1564)
- Żarczyńska Anna brygidka 325 (1647)
- Żarnów (Zarnow) m. 39
- Żelazo Stanisław ławnik 105 (1510)
- Żółkiew m. 374
- Żuków (Zukow) w. 80, 267
- Żychliński Wojciech podkanclerzy kor.
52 (1468)
- Żykiewicz Stefan ławnik 429 (1780)
- Żytomierz
- c z e ś n i k
- Piniński Michał 394 (1714)
- w o j s k i
- Nehrebecki Jan 354 (1659)

WYKAZ RZECZY

- Achtel** p. beczka
agger p. grobla
aggerale p. grobelne
ahenarii p. kotlarze
akcyza od wina 109
akta
 — diecezjonalne biskupstwa krak. 107
 — wikariatu krak. 103
 — kancelarii król. 287, 321, 321a
akta, księgi, zapisy lubelskie
 — cechowe p. cechy
 — grodzkie 149, 276, 375
 — konsystorialne 35, 61, 107
 — laudów miejskich 414
 — podzameckie 322, 369
 — przywilejów 149
 — radzieckie 22, 390, 414
 — wójtowskie 13
 — ziemskie 62, 212
 — żydowskie 436
allogia p. folwarki
altarie, altaryści 100, 103 (w kościele św. Barbary w Krakowie), p. kościoły
amigdala p. migdały
amphora p. dzban
Anielczycy 351 (kucpy)
apelacja
 — do króla i sądu nadw. król. 1, 3, 177, 369
 — do starosty 369, 402
 — ordo appellandi 129 (1531 r.)
aquaeductus p. wodociąg
archidiakon 107
archiwum główne krajowe 398
areae p. place
arianie p. heretycy
armi p. łopatk
aromata p. korzenie
arx p. zamek
asygnacje żołnierskie 365, 395, p. wojsko, wolności mieszczan
ataki wrogów p. wrogowie
augsburskiej konfesji wyznawcy 433
augustianie p. klasztory
avena p. owies
Bagniska 310
bakalarz 181
bale maskowe p. reduty
barchanicy p. tkacze
baryśnik p. factor
baszty 296, 297, 300, 325
beczka, achtel, dolium, tunna 273, 286, 288, 300, 307, 312, 320, p. półachtelek
bednarze (doleatores) p. cechy
belka (trabes) 284
bernardyni, — nki p. klasztory
bezpieczeństwo (securitas) miasta 241, 278, 296, 323, 325, 331, 333, 335
bębny, bicie w b. 278
bibliopola m. Lublina 436
blacharze (laminarii) 225, p. cechy
blech (dealbatorium telae, solarium) 121, 130, 202, 264, 269, 275, 325
blota 147, 267; błotniste miejsca na osiedlenie 271, 275, 276
„Boża męka“ (kolumna murowana) 269
bóżnica p. synagoga
brabancki towar 414
bractwa, konfraternie, zgromadzenia 369, p. cechy
 — ewangelickie 433
 — kupców lubelskich 384, 386, 388—390a, 391a (konfraternia), 427 (kompanja kupiecka), 429
 — muzyczna konfraternia 431

- Pocieszenia N. M. Panny przy kościele św. Agnieszki 359
- przy cerkwi św. Spasa 354
- bramy miejskie 115, 241, 296, 297, 369
- Grodzka 414, 429, 435
- Krakowska 222, 280, 325 (alias Szańcowa)
- Slakowe wrota 284
- braseatoria p. słodownie
- braseum p. sól
- braxatoria p. browary
- braxeatores p. piwowarowie
- browary (braxatoria) 235, 256, 306, 325, 369, 404
- bruکی, brukowanie ulic 326, 421
- brygidki p. klasztory
- brygittanie p. klasztory
- budowlane przepisy 284, 433 (zborów budowanie)
- budowle (aedificia) 208 (publiczne), 209 (zamkowe), 221—222 (przedmieszczan), 284 (na Krak.-Przedm.), 321a (dominikańskie), 325 (dla rur wodociągowych), 330 (żyd.), p. budowlane przepisy, domy, zabudowanie miasta
- budy, jatki, kramnice, kramniki, kramy, ławy, sklepy 67, 214 (gaza seu tugurium), 289, 295, 304, 326, 328, 330, 337, 379 (fornices seu institae), 389 (kupców lwowskich), 391a, 398, 400—402, 405, 414, 425, 429
- chlebne, piekarskie (mensae panum, scamna panum, macella pannea) 1, 3, 308, 369 (na Czwartku)
- kramne (camerae cramorum, institae, testudines, tuguria) 1, 33 (wójtowskie) 75, 83
- rybne (mensae piscium) 3
- rzeźnicze (institae alias macella, macella carnificum, m. carniū) 1, 3, 33, 75, 103 (w Krakowie), 214, 321a, 371
- solne (mensae vel scabella salis, camerae salis) 3, 56
- sukienne (camerae pannorum) 1, 3, 33, 34
- szewskie (mensae sutorum) 1, 3
- żydowskie 231, 310, 323, 355
- bunty p. rozruchy
- burgrabiowie zamku lub. 49, 289, 421
- burmistrze, prezydenci passim; m. inn. 152 (wybory rajców nowych czyli rezydentów, pełniących obowiązki kwartalnych burmistrzów 1535 r.), 378 (krakowscy), 391 i 409 (prawo wolnego wyboru burmistrzów 1703 r.), 418 (nominacja przez króla 4-ch burmistrzów w 1763 r.)
- bursa muzyczna przy kolegium jez. 352, p. kolegium
- butirum p. masło
- bydło 74, 85, 115, 115a, 164, 192, 205, 310
- Calamistratores p. szmuklerze
- calibs p. stal
- camerae p. budy
- cariopholi p. goździki
- caseus p. ser
- catarus (cantharus) p. gąsior
- cechy, cechmistrze 67, 86, 89, 92, 95, 117, 119 (delegaci od cechów dla wyboru podwójciego 1523 r.), 177, 396 (na Podzamczu i na Czwartku), 425, p. bractwa
- bednarski 1*
- cyruliczny 414
- kotlarski, blacharski i konwisarski 414, 438, 2*—11*
- krawiecki 414
- kuśnierski 414, 12*
- mieczniczy 438, 13*—15*
- piekarski 308 (przedmiejski), 414
- piwowarski 369, 414, 16*—17*
- safianiczny czyli szewski 414, 18*
- szmuklerski 19*
- tkacki 20* (w Krakowie, Lublinie i Sandomierzu), 21*—24*
- złotniczy 414
- cellaria p. piwnice
- celnicy (theloneatores) 153, 228, 231, 366, p. cło, komory celne
- bełzcy 183, 197
- chełmscy 183, 197, 236
- w Kleczewie, Krasnymstawie, Łęczycy, Radomiu, Radomsku, Rawie 161
- krakowscy 136
- lubelscy 65, 105a, 190, 236
- sandomierscy 85, 161
- cement 117
- ceny 116, 202, 398
- cepy 414
- cera p. wosk
- cerkiew św. Spasa 255, 333, 354, p. kaplica prawosł.
- cełtnar 56, 207
- chleb (panis) 210, 255, 256, 369, 404, 414
- chleby żołnierskie 339a, 365, 376, p. wolności mieszczan

chłopci p. kmiecie
 chorągiew p. wojsko
 chorzy 208, 214 (żyd.)
 cielęta 197, 231
 ciężary p. podatki
 cimum p. kminek
 cło, myto (theloneum), opłaty celne, wolności celne 1, 2, 5, 6, 12, 15, 21 (40 grzywien z cła lubelskiego na rzecz brygidek 1432 r.), 27, 85, 102, 105a (od wosku na komorze brzeskiej), 106, 110, 114, 115a, 122, 137 (od wozów ładownych), 145, 148, 153, 156 (stare królewskie, kasztelańskie i innych dygnitarzy), 161, 163, 164, 170 (w starostwie belzkim), 183, 185, 188—190, 197, 201, 228, 239 (myta wodne i ziemskie, nowe cła pograniczne), 398 (cło nieprawnie wymagane od kupców przez żydów), 421, p. celnicy, grobelne, komory celne
 — przedmieszczan Czwartkowskich wolności od ceł 181, 182, 366
 — żydów wolności od ceł 126, 131, 187, 205, 231
 cmentarz żyd. p. okopisko
 congius p. garniec
 coretale p. korcowe
 crocus p. szafran
 cudzoziemcy 320
 currus p. wozy
 cutes p. skóry
 cutlow p. rzeź
 czapki (pilei) 379, 391a
 czausy p. posłowie
 czeladź, familia 322 (starościńska), 414 i 429 (miejska)
 czopowe (contributio ducillaria) 70, 82, 97, 112, 113, 216, 226, 240, 317, 339a, 423, p. wolności mieszczan
 czynsze, dochody, pożytki, prowenty (census, exactiones, proven-tus, sallaria)
 — gruntowe (census terragii) 345
 — klasztorów: brygidk. 269, 325; domin. 321a
 — kościołów: św. Michała 94, 100 (na altarię św. Elżbiety), 309, 386 (od kupców-heretyków), 393, 397; św. Trój-cy 76; św. Barbary w Krakowie na altarię 103.
 — królewskie, starościńskie, zamkowe 1, 3, 26, 34, 52, 69, 71, 72, 87, 231, 232, 236, 273, 275, 276, 285, 310, 369, 371, 404, 421, 428
 — miejskie 279, 414, 421, 429; z blechu i szlifierni 121; od cudzoziemców sku-

pujących wina węgierskie na składzie lubelskim 320; z czopowego 97, 216; z domów i placów 382; od gorzałki 120; od kmieci konopnickich 292; od kupców a depositione 260; od miar 301; mostowe 301; od piwem szynko-wania 208; z postrzygalni sukna 225; z półczopowego 435; z redut i bali maskowych 430; rurny od wody 147; ze smatruza 57; od sukna mierzenia 301; z wagi 84, 301; z wodociągu 140; z wójtostwa 198, 251; wyderkauf dla kaznodziei 178; od żydów 209, 214, 230, 231, 424, 429
 — młynarza od szynku piwa przewoźnego 208, 210, 273
 — radzieckie: z arendy gorzałczanej 176 i 413; z młyna 162, 169, 180
 — szpitala św. Ducha 35, 60, 61, 63, 104, 105, 147, 160, 328
 — wójtowskie 1, 3, 33, 34, 88; patrz cło, czopowe, gorzałka, grobelne, jarmarcz-ne, korcowe, miara zbożowa, młyny, opłaty, podatki, półczopowe, strygeld, szeleżne, szos, sztukowe, targowe, waga, wolności
 czynszownicy 243 (królewscy), 434 (kla-sztoru św. Brygidy)

Dealbatorium p. blech

debita p. długi

depopulacja miasta 417

depositorium p. skład

d e p u t a c i

— do rewizji m. Lublina 336

— na trybunał kor. 362, 376, 383

desciscentes a catholica ecclesia p. he-
retyce

dewastacja miasta, ruina, rujnacja, spu-
stoszenie 121, 345, 376, 382, 383, 414,
417, p. zniszczenie

diversoria publica p. gospody

d ł u g i, p o ż y c z k i (debita, mutua)

— królewskie 68, 69, 80—82

— miejskie 339, 410, 421

dobra 117 (miejskie), 332 i 339 (ruchome
i nieruchome, do szafunku królewskie-
go przeszłe)

dochody p. czynsze

doctor iudaeus p. sędzia żydowski

doleatores p. bednarze

dolina (vallis) przy murach miejskich 280

dom ubogich p. szpital św. Ducha

dominianie p. klasztory

- domy, dwory, gmachy, kamienice, posesje 3; 36, 146 i 289 (zabronienie szlachcie i duchowieństwu nabywania domów w Lublinie 1453); 123 i 135 (zapisy domów mogą być dokonywane wyłącznie na rzecz mieszczan lubelskich i w ogóle osób, posiadających prawo miejskie 1532); 149 (warunki dziedzicznego władania domem 1535); 238 i 245 (zabronienie trydeistom i arianom budowania domów 1571); 268, 284 i 316 (nadanie przedmieszczanom prawa budowania kamienic 1603, 1612, 1635); 272, 336, 337; 353 i 369 (wolność budowania domów na Podzamczu 1659); 376; 383 (kamienice o jednym pięttrze wolne od stancij dla deputatów trybunałskich 1685), 417, p. budowlę, ewakuacja żydów, budowlane przepisy, zabudowanie miasta
- Archidiakańska kamienica 107
 - Bacha 327
 - bernardynek 404
 - brygidek 147, 325
 - Dąbrowska 404
 - dominikanów 289
 - duchowne 398
 - greckiej religii ludzi 333
 - Harona 286
 - Hermsonowski dworek, potym Trypolszczyzna, Bazylikański, Łaskarzewskiego 404, 433
 - Heltha 306
 - Jabłonowskich 424
 - Jelenia 214
 - Karmelicka 362
 - Kickiego 424
 - kleryków kościoła św. Michała 404
 - Kliszewskiego 362
 - Komorowskiego 424
 - Kramarczykowska 269
 - Kretkowska 269
 - Maya 214, 230
 - Meygota 362
 - Morsztyna 88
 - Nezerowska 404
 - Pessacha 149
 - na Piaskach 410
 - Pieczenia 41
 - Pijarska, dawniej Stoińskich 424, 433, 437
 - Pruszyńskiej 308
 - Rzewuskiego 424
 - Samborzeckiego (?) 306
 - Solna Stodoła 67
 - Stara Bursa 424
 - Stara Poczta czyli Wolskich 424
 - Stefanowskiego 424
 - Stoińskich, p. Pijarska
 - szlacheckie 285, 326, 336, 398, p. wolności
 - szpitala św. Ducha 20, 328, 404
 - Ślusarza Wojciecha 306
 - Trembińskiego 424
 - wikarego kościoła św. Mikołaja 181
 - wojewodów kijowskiego, lubelskiego, ruskiego, wojewodziny chełmskiej 424
 - Wolskich p. Stara Poczta
 - Zaborowskiego 306
 - Zawieprskiego 308
 - żydowskie 115, 231, 250, 322, 323, 330, 371, 398, 402
- donatywa 351
- drogi, gościńce, trakty (itinera, stratae, viae) 8 (do Wąwolnicy), 16 (z Konopnicy do Palikijów), 110a, 115 (do Koeka i Łukowa), 115a, 117, 125 (od Dziesiątej i Bronowic ku Lublinowi), 127 (naprawa), 133 (z Kurowa do Lublina; ze Snopkowa do Lublina; droga Sycznia, inaczej Xienia droga), 134 (gościńiec z Lublina i Ciecierzyna; drogi z Dłotlic do Lublina, z Lublina do Dysa i dalej do Jakubowic), 250, 267, 284, 404, 433
- handlowe 30 i 39 (z Rusi do Wielkopolski), 37 (z Lublina i Rusi na Śląsk i do Wielkopolski), 74, 85, 158
 - miejskie 150, 288, 307, 326, 345
- drukarnie żydowskie 303, 436
- drukarze żydowscy 206, 436
- drzewo 3, 21, 236, 367
- drzwi (fores) 284
- duchowieństwo, księży 36, 146, 221, 236 (kapłani zakonni), 285 (dwory), 289, 345 (jurydyki), 398, 414 (ministri Christi), p. domy
- ducillaria contributio p. czopowe
- duodecimiratus 229
- dwory p. domy
- dysydenci p. heretycy, augsburskiej konfesji wyznawcy
- dzban (amphora) 256, 369
- Ekskomunika** 172
- ewakuacja, rumacja, usunięcie, wyrugowanie żydów z miasta, z domów chrześcijańskich, sklepów i piwnic 398, 400, 401, 403–405, 414, 429
- ewangelicy p. bractwa, szkoły, szpital, zbór

- exactiones p. czynsze
expedito bellica p. wojna
- Factor 105a (thelonei Lublinensis), 106**
(starosty), 379 (faktorzy czyli baryśnicy lub maklerzy), 391a, 393, 414 (faktorowanie żydów), 425
- falendysz (sukno) 301
familia miejska p. czeladź
fenum p. siano
ferramentaria officina p. szlifiernia
fistulae (rury) p. wodociągi
flaszka (lagena) 256, 369
fołwarki (allodia, praedia)
— brygidkowski 130, 236
— Kilowski 140
— Kompalszczyzna czyli Szyllingowski 404
— Lubomelskiego 133
— miejskie 117
foralia p. targowe
fores p. drzwi
fornices p. budy
fortyfikacje miejskie 151, 216, 312, 347
forum p. targ
fosy 275
Francuzi 320
fronty, fasady domów 284
frymark 267, 276
fundusze miejskie 140
funt (libra) 164, 312
furmani, woźnice (vectores) 110a, 136, 150, 185
- Galanteria 414**
garniec (congius) 320
gaza seu turgurium, gaza seu instita, dom, chałupa, sklep 214, p. budy
gąsior (cantharus, catarus) 256, 369
gladiatores p. miecznicy
gmina miejska p. pospólstwo
gnój (stercus) 404
gorzałka (vinum crematum, distillatum, sublimatum) 120 (dochód z palenia i sprzedaży g. na reperację miasta 1524 r.), 176 i 413 (dochód z arendy gorzałczanej, przekazany rajcom 1541), 235, 243, 255, 256, 276, 369, 404, 405 (podatek gorzałczany), 414, p. wino
gospody publiczne (diversoria publica, hospitia) 127, 283, 316, 383, 402, 18* (cechowa)
- goście (hospites) 67, 173, 186, 268, 306, 316, 362, 402, p. kwatery, wolności mieszczan
goździki (cariopholi) 207, 280
góry 175 (Tatary), 214 („Grodzisko“), 276 (pogrzebna żydowska), 286 (zamkowa), 325 (klasztoru pp. brygidek)
grabarz 147
granice, akty graniczne, miedze 16 (Radawiec — Konopnica), 18 (Konopnica — Dąbrowica i Stawin), 22 (Lublin i Konopnica — Czechów), 23 (klasztor domin. — Trześniów), 47 (Sulisławice i Zemborzyce — Konopnica), 50 (Bronowice — Tatary), 107 (Wrotków i Chłopie — Dziesiąta), 125 (Tatary — Bronowice), 133 (pola folwarczne Jana Lubomelskiego — Czechów), 134 (Dys i Dłotlice — Lublin), 212 (Jakubowice Murowane, Rudnik, Trześniów — Lublin), 215 (Palikije, Wojciechów, Radawiec — Motycz, Konopnica), 264, 267 (g. wsi do starostwa lub. należących: Tatary, Wrotków, W. Świdnik, Janowice, Krempiec, Zemborzyce, klucz Krzczonowski), 269 i 325 (między miastem a klasztorem brygidzkim), 410 (gruntu Piaski czyli Kazimierz), 411 (Jakubowskie i Trześniowskie)
greckiej religii zakonnicy i ludzie 333, 354 (w unii nie będący), p. prawosławni
Grecy 417
gobelne czyli mostowe (theloneum aggerale seu pontale) 28, 69, 87 (exactio aggeralis), 127, 137 (thel. aggerale alias gobelne), 150 (thel. pontale, thel. aggerale quod gobelne dicitur), 164, 217 (aukcja mostowego), 260, 301 (thelonea pontalia), 421
grobla (agger) 147, 267, 276, 369, 421
grosz piwny p. piwo
gród (castrum) lub., urząd grodzki 50, 80, 99, 172, 214, 231, 273, 314 (forum w grodzie), 335, 337
gwałt, przemoc (vis, potentia) p. uciski
gwałty (roboty) 276
- Handel, kupia, kupiectwo 10 (z Litwą), 66,**
67, 115 (żyd.), 118 (żyd.), 221 (z Rusią)
173, 186, 222, 304, 330, 334, 351, 373, 374, 379, 388, 389, 391a, 398, 399, 402, 405, 414, 415, 425, 429, p. kupecy, towary
heretycy 224 (desciscentes a catholica ecclesia), 238 (trydeści, arianie), 245 (arianie), 302, 374 (różnej sekty ludzie), 384 (dysydenci), 386 (kupecy), p. augsburskiej konfesji wyznawcy, zbory

hiberna 374, 376, p. wolności mieszczan,
zimowanie
hospitia p. gospody

Imbir (zinziber) 207, 280
immunitet kościelny 104, 160, 321a, 362
infamia 314
inkolat, prawo i. 149
institae p. budy
instrumenty muzyczne 341, 352
— rzemieślnicze 225
instygator 407 (podstarościński i podwo-
jewodziński), 414 i 421 (koronni)
interregnum 335
inwentarz 383 (gospód dla deputatów try-
bunalskich), 393 (placów probostwa
farnego św. Michała)

Jagnięta 164, 231

jarmarczne 421
jarmarki lubelskie (nundinae) 12, 27,
51, 57, 67, 75, 83, 105a, 115a, 157, 165,
167, 182, 184, 188—191, 202, 204, 208,
211, 222, 243, 260, 280, 284, 288, 289,
293, 295, 304, 326, 369, 402, 417
— we Lwowie, Poznaniu i Warszawie 165
jarki p. budy
jedwabny towar 405
jezuici lubelscy 280, 323, 352, p. ko-
legium
— krakowscy 303
jurydyk zniesienie 345, 346, 368, 408, 434
jursydycje, jurydyki 326, 345,
417
— brygidk. (P. Maryi) 434
— burmistrzowska, radziecka 149, 198
— cechowa (j. mechanica) 352
— Czwartkowska 366
— doktora żydowskiego 117a
— duchowne 334, 345
— Gorajszczyzny 368
— kasztelanów 369
— miejska 153, 203, 219, 289, 302, 306,
335, 337, 338, 345, 352, 358, 368, 374,
376, 395, 408, 410, 415, 429
— podzamecka 322, 360, 369
— prebendarza kościoła św. Mikołaja 181
— starościńska, grodzka, zamkowa, kró-
lewska 193, 250, 255, 276, 285, 286,
306, 335, 358, 369
— szlacheckie 345
— świeckie 334

— Wieniawy 368
— wójtowska 1, 3, 75, 149
— ziemska 155

Kaduki, wakacje 327, 332, 339
kadzidło (thus) 207
kajdany 166
kamień (waga, lapis, talentum) 56, 79, 84,
105a, 136, 165, 204, 207, 321a
kamienice p. domy
kamienie 175 i 272 (z góry Tatary)
kanały p. wodociągi
kaplica prawosl. przy ul. Zielonej 437
kaplice rz.-kat. p. kościoły
kapnica, woskobojnia (liquefactorium) 199,
207
karczmy (tabernae) 1, 229, 328, 414,
429
— bernardynek 404, 424
— Budzyn 193, 207
— Lanckorońskich 424
— miejska przywilejowana pod ratu-
szem 288
— przedmiejska 135, 229, 369
— Zaniewskich 424
karmelitanki bose p. klasztory
kary grzywny, rygór, strof, wi-
ny, poenae 9, 75, 117a, 158 (za omi-
janie Lublina przez kupców, idących
z Litwy do Wrocławia), 165, 172, 206,
213, 229, 336, 345, 391a, 398, 401, 404,
429
— poena capitis, privatio colli 67 (za
tajne schadzki mieszczan), 117, 278
— poena infamiae 314
— privatio bonorum, captivatio et seque-
stratio mercium 67, 202, 280, 288, 318,
379, 419, 425
— wieża 414
— wypędzenie z miasta za nowinki reli-
gijne 224
kasa miejska p. skarb
kaznodzieja 178
kir (sukno) 301
kierchow, kierkot, kirkut p. okopisko
klasztory lubelskie
— augustianów 359, 410, p. ugody
— bernardynek 404
— bernardynów 367
— brygidek 21 (przywilej fundacyjny
1432 r.), 168 i 236 (potwierdzenie te-
goż przywileju w 1535 r. i oblata 1539 r.),
58 (sprawa z miastem o grunta 1475 r.),

- 121 (grunt), 130, 277, 284, 434 (skasowanie jurydyki brygidkowskiej i ustanowienie nowej ordynacji dla czynszowników 1784 r.): ugody z miastem 1) 1527 r.: 123, 147 (potwierdzenie 1535 r.), 234 (potw. 1570 r.); 2) 1598 r.: 264, 266 (potw. 1599 r.), 269 (potw. 1603 r.); 3) 1647 r. — 325
- dominikanów 23, 48, 60, 289, 321a, 327, 404
- Jana Bożego 433
- karmelitanek bosych 362
- misjonarzy 433
- pijarów 404, 433
- trynitarzy 404
- klasztór lysogórski 13, 32
- sulejowski 164, p. ugody
- klątwa 45
- klerycy 76, 404
- klucze 3 (od jatek rzeźniczych), 414 (od sklepów)
- kłody (robora) 147
- kmiecie, chłopci, włościanie 116, 236, 414
- konopnicy i ich powinności 292, 294
- kminek (ciminum) 280
- kolatorzy kościoła św. Krzyża 269
- kolegium lubelskie oo. jezuitów 280, 352, p. bursa
- muzyczne przy kościele św. Michała 431
- krakowskie oo. jezuitów 303
- koła p. młyny
- komisarze królewscy 60, 66, 67, 116, 117, 123, 124, 130, 133, 134, 147, 173, 212, 229, 267, 284, 289, 354, 368, 398, 404, p. sądy
- komisje
- boni ordinis 435 (1785 r., w Lubl.)
- do dóbr cerkiewnych 354 (1659, w Lubl.)
- Hadziacka 354 (1658)
- Policji Obojga Narodów 438 (1791)
- skarbu koronnego 421 (1765)
- dla ustanowienia taksy 407 (1748)
- wojskowa 351 (1658, w Lubl.)
- w sprawie żydowskiej 401 (1736), 414
- komornicy (camerarii) królewscy 125, 133, 324
- komornicy (inquinini) 320, 371, 402
- komory celne 228, 339a, 342, p. cło, celnicy
- bełzka 183, 187
- brzeska 105a
- chełmska 183
- krasnostawska 187
- lubelska 421
- konfraternie kupiecka, muzyczna, p. bractwa
- konie 117, 164, 217, 282, 301, 315, 421
- konstytucje sejmowe 11, 227, 251, 278, 296, 297, 305, 314, 324, 331, 334, 336, 343, 347, 351, 354, 365, 375, 376, 383, 385, 388, 391, 420, 423, 428
- konsyliarze królewscy 196, 398
- konsystencje żołnierskie p. wojsko
- konwisarze (stannifusores) p. cechy
- kopce graniczne, narożniki (scopuli) 107, 125 (scopuli aciales, narożnice), 133, 134 (Czechowskie, Jakubowskie), 267, 325
- korcowe (coretale) 150, 194, 217, 260, 421
- korzec (modius) 194
- korzenie (aromata, res aromatica) 199, 207, 405 (towar korzenny), 414
- kosy 414
- kościół i kaplice lubelskie 352, 398, 405, 414, 433
- św. Agnieszki (augustiański na przedmieściu Słomiany rynek) 359
- św. Ducha 20 (założenie 1419 r., wyniesienie na prepozyturę 1421), 404
- oo. jezuitów 280
- św. Józefa Oblubieńca (karmelitanek bosych) 362
- św. Krzyża za murami miasta (k. albo kapela) pp. praedicatorum strictioris observantiae) 264, 269, 433
- N. Maryi Panny i św. Brygidy (brygidek, potym wizytek) 236
- św. Michała Archaniola (Stara Fara) 94 (capella seu mansionaria), 100 (altaria św. Elżbiety, altarysta), 107, 229 (prowizorowie), 309 (czynsze probostwa farnego), 380 (erekcja prelatury), 386 (prowizorowie), 393 (lokacja mieszczan probostwa farnego), 397, 404 (kantor, klerycy), 431 (kolegium muzyczne), 18* (kaplica św. Barbary)
- św. Mikołaja na Czwartku 181 (prebenda), 182 (homines praebendarii), 366 (prebendarz)
- św. Pawła (bernardynów) 221
- św. Stanisława (dominikanów - kaznodziei) 48 (legat 1460 r.), 107
- św. Trójcy (kaplica na zamku) 76 (mansjonarze), 79, 84 (proboszcz)
- kościół w Konopnicy 14
- w Krakowie św. Barbary 103 (altaria św. Marcina, Feliksa i Aukta)
- w Sandomierzu kolegiacki 100

kotlarze (ahenarii) 438, p. cechy
 Kozacy 335 (rebelia), 382 (wojska)
 kozy 164, 231
 kradzież (furtum) 369
 kramarze 33, 67, 75, 351
 kramnica p. budy, smatruz
 kramy p. budy
 krawcy 404, 414, 425, 433, p. cechy
 krowy, jałowice 164, 197, 205, 421
 królowie p. Polska
 Krzyżacy 236
 książki hebrajskie 206
 księgi p. akta
 kupcy 150, 165, 202, p. bractwa, handel, ugody
 — lubelscy 2, 5, 6, 10, 30, 39, 57, 67, 83, 106, 114, 115a, 119, 136, 145, 179 (żyd.), 185, 203, 260 (żyd.), 280, 289, 326, 334, 351, 373, 377, 379, 384, 386 (heretycy), 390, 391a, 398, 414, 426 (żyd.), 427, 437 (prawosławni)
 — obcy, postronni, przychodnie 11, 12, 27, 51, 57, 110a, 179, 203, 204, 227, 260, 289, 301, 304, 312, 369, 398, 417
 — Angielczycy, Multanie, Ormianie, Szoci, Turcy, Węgry, Wołosi, Żydzi 351
 — z Czech, Moraw, Śląska i Wrocławia 211
 — z Litwy do Wrocławia 158
 — lwowscy nacji ormiańskiej 389
 — z Niemiec 318
 — z Rusi 30
 — szkoccy 356, 358
 — z Turcji i Wołoszczyzny 157, 191
 kupie p. towary
 kuśnierze (pellifices, pelliones) p. cechy
 kwatery dla gości i deputatów na trybunał kor. 362

Lagena p. flaszka
 laminarii p. blacharze
 lana p. wełna
 lanx p. szala
 lasy, bory 133, 236 (królewskie), 267, 367 (Przybysławskie i Zemborzyckie)
 lauda miejskie lubelskie 292, 295, 307, 339a (województwie), 350, 364, 372, 377, 400, 401, 410, 414, 429
 libra p. funt, waga
 liberator p. waźnik
 licytacja propinacji 428, p. wolności mieszczan
 licytatorzy (licitatores seu prosenatae) 154, 179, 207

liquefactorium p. kapnica
 liquores p. trunki
 listy 335
 — donacyjny królewski 327
 — podwodne 262, 324
 — świadeczne (litterae patentes, passus, salubris aerae) 369
 — od urodzenia, od uczenia 4*
 — żelazne (salvus conductus) 294, 346, 389, 405, 407, 415, 432
 lokacja miasta, przywilej lokacyjny, przywilej na zasadzenie miasta I, 287, 289, 321, 369
 lunar p. szafarz
 lustracja starostwa lub. 421

Łany 1 i 132 (nadane przy lokacji miasta), 3, 124 i 279 (miejskie), 8 (za miastem na schronisko), 21, 58 i 236 (brygidk.), 35 i 160 (kościół i szpitala św. Ducha), 47 (Sulisławskie i Konopnickie), 52 (na których suspensium sive patibulum), 60 i 328 (szpitalne św. Ducha), 107 (wsi Dziesiąta), 125 (Łyczkowski czyli Kmiec), 132 (na Tatarach), 147 (Ordyczyńskie), 267 (ł. Łyczkowski, półłanek Włodarzewski, ł. Nowaków, ł. Skibiszowskie, ł. Perowski), 285 (Lubomelskie)

ława, ławnicy passim; ważniejsze akty — 101, 152 i 416: jedynie z ławników winni być wybierani rajcy 1508 r.; 117: wybory 1522 r.; 119: z grona ławników biegłych w prawie magd. winien być wybierany wójt sądowy 1523 r.; 196: albo z grona rajców, albo z grona ławników winien być wybierany wójt sądowy 1546 r.; 406: dekret Augusta III w sporach między ławą a magistratem 1743 r.

ławy p. budy
 łaźnie (balnea), łaźienki 1, 3, 87, 115
 — trynitarzka 404, 424
 — żydowska 330, 371, 402
 łąki 22 (Ponizowicz), 47 (przy potoku Babosów), 123, 140 (wójtowska we Wrotkowie), 147, 267, 321a (dominik.), 325
 łokieć (ulna) 165, 202, 204, 284, 295, 326, 379
 łopatki (armi pecorum et pecudum) 192, 193, 207
 łój (sepum) 67, 237, 321a
 łyckowie 125

Macella p. budy
 mactatorium p. rzeź

- magistrat passim; ważniejsze akty — 202: rewizja miar i wagi; 179, 203, 219, 289; jurysdykcja nad kupcami; 280: jus locationis desertarum arearum 1611; 332 i 339; kaduki miejskie oddane m. 1650 i 1654; 345: jurydyki powstałe bez pozwolenia królewskiego poddane jurysdykcji m. 1656; 377 i 390: kompłanacja z kupcami 1677; 387: tranzakcja między m. a wójtem, ławnikami i pospółstwem 1691; 378, 391, 409, 417: przyrównanie m. miasta Lublina w prawach i przywilejach z m. miasta Krakowa 1703; 406: dekret w sporach między m. a ławą 1743; 418: niezgody i rozterki w łonie m. 1763; 419: dekret w sprawie między m. a pospółstwem o tolerowanie żydów w mieście 1763
- maklerzy p. factor
malefactores 325
małwazja 84, 117, 235
mansjonarze zamku lub. 76, 267
masło (butirum) 404
mąka 243
medo p. miód
mennica król. 42
mensae p. budy
metreta (miara) 28
miary (mensurae) 202, 301, p. metreta, strygeld
— magdeburska, frankońska 1, 3
— zbożowa w młynie, młyńska 4, 162, 180, 208, 213, 232, 236, 273, 276, 296
miecznicy (gladiatores) p. cechy
mieszczanie lubelscy passim; p. uciski, wolności; m. inn. 67, 75 (spory z wójtem 1494), 81, 115, 120, 121, 127, 129 (ordo appellandi 1531), 130, 135, 140, 157 (skargi m. lubelskich na m. lwowskich o naruszenie prawa składowego m. Lublina 1537), 158 (skargi m. lubelskich na kupców, którzy, idąc do Wrocławia, omijają Lublin 1537), 163, 164, 180 (przywilej na wybudowanie przez m. młyna na Bystrzycy 1541), 192 (prawo pobierania przez m. łopatek od zabitego bydłęcia 1542), 193 (spór ze starostą 1545); 195, 210 i 213 (spory z dzierżawcami młynów królewskich 1545—1553); 378, 391 i 409 (przyrównanie w prawach z m. krakowskimi 1703)
— krakowsy 378, 391, 409
— lwowsy 157
mieszczki lubelskie 379
mieszkania, pomieszczenia, mansiones 284, 401, 404, 405, 414, 424, 425
mięso (carnes) 231, 293, 310, p. targi, wołowina
migdały (amigdala) 280
ministrowie heretyccy 302, 433
miód (medo, mel, mulsum) 67, 117, 119, 147, 173, 222, 235, 255, 369, 414
misjonarze p. klasztory
młyny, koła 195, 208, 243, 267, 276, 286, p. miary
— Bzowskiego 64
— we wsi Chłopie 44, 236
— w Konopnicy 328
— królewskie, zamkowe 3, 21 (dziesięcina brygidkom 1432), 87, 135, 169, 195 (dzierżawca), 210 (dzierz.), 213 (dzierz.), 232 (dożywotnio Kasprowicza), 236, 250, 273, 284
— Łysogórskiego klasztoru 13, 32 (sprzedany 1450)
— Mikołaja na trzeciej mierze 4
— radziecki 162, 169, 180
— wiotowskie 1, 3, 180 (przy rurancie), 210
mnisi 243
Moschi, Moskwa (naród) 324 (posłowie), 382 (wojska), 10*
mostowe (pontale) p. grobelne
mosty 150, 193, 308 („Żóraw”), 286, 421, 435
mór, powietrze morowe 188, 190, 315, 332, 339, 339a
msze, nabożeństwa, ceremonie kościelne 236, 321a, 333, 398, p. procesje
— prawosławne 437
Multañczycy 351 (kupcy)
municja miasta 175, 296, 297, 300, 312
mury miejskie 67, 94, 147, 149 (prawo zamieszkania w obrębie m. m.), 208, 255, 272, 280, 284, 288, 296, 320, 326, 414
— naprawa m. m. 84, 151, 300, 307, 339
mutua p. długi
muzycy, muzyka, ars musica 352, 431, p. bursa, kolegium
— żydowsy 341

Nabożeństwa p. msze
naczynia, statki (vasa) 226, 256, 288, 369
nadużycia p. uciski
najmowanie chrześcijan przez żydów 438
napady p. wrogowie
napoje p. trunki
narożniki graniczne p. kopce
nauka heretycka 238

Niemcy (naród) 318, 320
 nieruchomości miejskie 320, p. domy, folwarki, ogrody, place
 noclegi żołnierskie p. wojsko
 novationes religiosae 224
 noże, z którymi rajcy przychodzili na posiedzenia 117
 nuptiae p. wesela

Obrona miasta (defensio, propugnaculum) 84, 99, 300, 312, 345, p. bezpieczeństwo, fortyfikacje, municja, obwarowanie

— państwa 112, 151

— obywateli miejskich w sądach 229

obrzydki żydowskie 402, 405, 414 (zabobony), 436

obwarowanie miasta 97, 120, 121, p. municja, obrona

obywatelstwo miejskie 164

oczyszczenie dróg miejskich 404

odnowienie miasta 97, p. reparacja

odpoczynki żołnierskie p. wojsko

odwóz (vectura) zboża 292

ogień p. pożary

ogrody 72, 269, 275, 289, 306, p. Niwa

— brygidkowskie 123, 147

— dominikańskie 321a

— kościoła i szpitala św. Ducha (Krejdalarowskie) 20, 35, 52, 60, 61, 63, 104, 105

— kościoła św. Michała 94, 309, 393, 397

okna (fenestrae) 284, 310

okopisko, cmentarz żydowski, góra pogrzebna żyd., kierchow, kirkut 214, 231, 276, 322, 330, 371, 402

okopy 296, 297, 300

opłaty (exactiones, pensiones, tributa) 1, 3, 8, 181, 182, 306, 362, 366, p. cło, czynsze, miara zbożowa, suchedniowe, wolności

— na rzecz miasta: od łoccia kramu 295, 326; od piwa przywoźnego 288, 296, 297, 300, 307, 312; od saletry 300, 312; od składu 318, 398; od składu żelaza na Krak. Przedm. 284; od słoju 284; od wina węgierskiego, nabytego przez kupców cudzoziemskich 320

— na rzecz wójta: trzeci denar z opłat sądowych 1, 3

— na zamek: od jatek piekarskich 308; od waru piwa 369

Ormianie 320, 351 (kupcy), 389 (kupcy)

osiedlenie miasta p. zabudowanie

otaksowanie kupców 351

owce 164

owies (avena) 67, 404, 414

Pacta p. ugody

pagórek (collis) 214 (na Podzamczu)

pałace 404, 414, 424 (Czernieckich, Gałęzowskich, Ordynacki), 429

pannicidae p. sukiennicy

pannitonstrina p. postrzygalnia

pannus p. sukno

pastwisko 3, 115, 124, 267

personae magnificae et notabiles 67

piechota zamkowa 402

pieczęć miasta (signetum civile) 51, 106 (jeden grosz od pieczęci od kupców lubelskich, przejeżdżających przez ziemię Chełmską), 164, 202, 207, 369 (Podzamcza)

piekarze 255, 308 (przedmiejscy), 369, 429

pieniądze podwodne 324

pieprz (piper) 67, 116, 280

pijarzy p. klasztory

pisarz miejski 117

piwnice (cellaria) 84, 208 (miejska pod ratuszem), 243, 284, 320 (p. winna, cella vinaria), 357, 400, 401, 414, 429

piwo, propinacja p. 66, 67, 117, 119, 135, 147, 173, 186, 193, 207, 213 (trzeci grosz od propinowania piwa), 222, 235, 255, 256, 268, 273, 276, 284, 316, 369, 398, 414

— gdańskie 208

— kazimierskie 208

— kockie 135

— lubelskie 115, 300 (rurskie)

— przemyskie 208

— przywoźne, obce, grosz piwny od przywoźnego p. 115, 135, 208, 210, 213, 243, 256, 273, 286, 288, 296, 297, 300, 307, 312

piwowarowie (braxeatores) 255, 307, 369, p. cechy

pixidarius p. puszkarz

place (areae) 3; 36 i 146 (zabronienie szlachcie i duchowieństwu nabywania placów w mieście 1453), 88, 135 (zabudowywanie pustych placów), 214, 221, 230, 276, 280, 284—286, 289, 308, 310, 321a, 322, 325 (ubi rigor iustitiae super malefactoribus extenditur), 330, 349, 369, 382, 393, 402

plaustra p. wozy

plótno 379, 391a, 405 (towar płócienny)

poborcy podatków 97, 151, 226, 343 (żydowskich), 423

- poczta, poszta, pocztmagistrzy, posztarze,
 director listów na poszcie lubelskiej
 324, 335–358
- podatki, pobory, ciężary, ro-
 boty, składki publiczne (con-
 tributiones, exactiones, gravamina, la-
 bores, onera, servitia) 111, 112, 149,
 153, 181, 182, 198, 279, 286, 306, 311,
 313, 315, 320, 321a, 322, 335, 336, 339a,
 343, 345, 348, 353, 357 (retenta), 362,
 369, 374, 376, 379, 382, 385, 398, 399,
 402, 414, 417, 428, 429, 433, p. czynsze,
 opłaty, podwody, szos, uciski, wojsko,
 wolności
- gorzałczany 405
 - mieszczan probostwa farnego 393
 - przedmieszczan 316
 - od rzemiosła 226
 - na żołnierza p. wojsko
- podróżni 391a
- podstarości 202, 232, 426, 427
- podwody (vectiones, vecturae) 71, 91, 96,
 112, 138, 247, 262, 279, 282, 283, 292,
 315, 324, 326, 340, 345, 369, p. listy
 podwodne, pieniądze podwodne, wol-
 ności
- podwojewództwo 174, 223, 421
- podwójcia, wójci sądowi (viceadvocati
 juris theutonici, advocati juris civilis)
 75, 111, 117; sprawa wyboru: 119
 (1523 r.), 196 (ordinatio de eligendo
 advocato juris civilis 1546), 229 (1565),
 412, 413
- pogłównie (subsidium charitativum seu p.)
 417
- pogrzeby 214 (żyd.), 352
- pola (campi, agri) 72, 250, 267, 328 (szpi-
 тала św. Ducha)
- pontale p. grobelne
- pop ruski 255
- popaski żołnierskie p. wojsko
- posiedzenia miejskie 117
- posłowie, posłańcy, czausy,
 gońce (nuntii) 348 (podejmowanie p.),
 420 (sześć p. z województwa lubel-
 skiego na sejm wg konstytucji 1764 r.)
- wyprawy p. (expeditiones nuntiorum)
 70, 82
 - królewscy 262
 - miejscy 164, 229 (na sejm gener.) 345,
 346 (do króla)
 - moskiewscy 324
 - przystawowie 283
 - tatarscy i tureccy 282, 283, 292, 315,
 324, 355
 - wojewódzcy 296
- zagraniczni 326
- pospółstwo, gmina, communitas passim;
 ważniejsze akty — 117: polityczne
 i ekonomiczne pretensje p. 1522 r.;
 119, 196 i 229: sprawa udziału p. w wy-
 borach podwójciego i prowizorów
 1523–1565; 152: p. wybiera burmi-
 strzów III i IV kwartału 1535; 414: zu-
 bożenie p. wskutek krzywd doznawa-
 nych od żydów 1759; p. magistrat
- postrzygania sukna (pannitonstrina) 225
- pozwy 369
- pożary miasta, ogień (incendia, ignis) 13,
 27, 28, 33, 71, 112, 113, 121, 193, 221,
 222, 225, 240, 282, 284, 316, 321a, 353
 Podzamcza), 355 (żydowskiego miasta),
 382, 414, 417, 18*, 20*
- półachtelek 276, 369
- półczopowe 428, 435
- praedia p. folwarki
- prasłowicze solni p. ugody
- prawo magdeburskie, miejskie 1, 24, 75,
 88, 119, 135, 141, 149, 155, 196, 198,
 225, 236, 263, 289, 320, 369, 374
- dziedziczne 414
 - emfiteutyczne 63, 325
 - inkolatu p. inkolat
 - lokacyjne 280
 - średzkie 21
 - ziemskie 62, 78, 375, 423
- prawosławni 437, p. greckiej religii ludzie
- procesje 386 (B. Ciała), 414 (kościelne)
- produkty włościańskie 116
- propinacja p. licytacja, miód, piwo, trunki,
 wino
- propinatorzy 320 (cudzoziemscy), 429
- prowonty p. czynsze, sztukowe
- prowizorzy (tutores seu provisores)
 kościoła farnego 229
- szkoły 229
 - szpitala św. Ducha 229, 291, 328, p.
 szafarze
- przechody żołnierskie p. wojsko, wol-
 ności mieszczan
- przedmieścia, przedmieszczanie (subur-
 bani) 21, 66–67 (ugoda z miastem 1489),
 135, 141, 153, 160, 166, 168, 171 (spra-
 wa okazywania przywilejów 1540), 173,
 177 (potwierdzenie ugody 1535 r.), 186,
 194, 221, 222 (zrównanie w prawach
 z mieszczanami 1558), 225, 229, 235,
 236, 256, 268 (prawo budowania ka-
 mienic 1603), 276, 284 (Krakowskie
 Przedmieście, warunki wznoszenia bu-
 dynków murowanych 1612 r.), 288, 306,
 309, 314, 316, 318, 322, 330, 336, 341

- 349, 366, 369, 376, 388, 392, 393, 395, 397, 402, 405, 414, 415, 422, 424, 425, 427, 429, 433, 437, p. Czwartek, kościół św. Michała (probostwo farne), Krakowskie Przedmieście, Lublin, Podzamcze, Słomiany rynek
- przekopa dla wody 147, 180 (przy rurancie), 267
- przekupnie 351
- przewóz (vectura et conductus militaris) 3
- przychodnie, przyjezdni, obce osoby (advenae) 208, 216, 229, 284, 339, 355, 369, 374
- przysięga homagiarna miasta 249, 329, 363
- przywileje miejskie 117 (okazywanie p.), 171 (kopie, ekstrakty, komunikowanie p. przedmieszczanom), 229 (odeztywanie p.), 235, 275 (p. wątpliwe przedmieszczan Czwartkowskich), p. Klemens Marcin
- puszkarz (pixidarius) 225
- Quinqueviratus** 119, 177, 229
- Rachunki miejskie** 97 (z czopowego), 117, 119, 229 (prowizorów kościoła farnego, szkoły i szpitala)
- rajcy, rada passim**; ważniejsze akty – 15: wolność od ceł 1405 r.; 67: ugoda 1489 r. w sprawie wyboru rajców; 117: pospólstwo p-ko radzie w 1522 r.; 191: spór ze Lwowem o kupców 1544 r.; 208: prawo szynkowania piwem przywoźnym 1552; 229: wyrok sądu komiarskiego w sprawie wyboru przez rajców posłów miejskich na sejmy generalne oraz prowizorów kościoła farnego, szkoły i szpitala; 243: piwo przywożne po beczce rajcy dla zdrowia sobie przywożą 1576; 378, 391 i 409: prawo wolnego wyboru rajców 1677 i 1703, p. sądy, wolności
- krakowscy 37, 88, 89, 93, 108, 378
- lwowscy 110a, 191
- ratusz miejski (praetorium) 33 (kramy pod r.), 48, 51, 67 (izba ratuszowa), 75, 148, 194, 208, 223, 229, 269, 280, 281, 288, 379, 385, 429, 21*
- rebelie p. rozruchy
- reduty i bale maskowe 430
- registry domów 336
- reparacja miasta, poprawa, restauracja 120, 176, 208, 288 (murów i dróg miejskich), 296, 297, 305 (zamku), 320 (murów), 326 (murów, wodociągu i dróg), 339 (murów), 345 (dróg), 376, 404, 421 (bruków i mostów), p. odnowienie
- rewizja miasta 1654 r. 336
- rewizorowie królewscy 305, 369
- robocizna kmieci konopińskich 292
- rodzynki (uvae pressae) 280
- role 264, 267, 269
- rozruchy, bunty, rebelie, tumulty, turbacje, motus, turbae 224, 241, 323 (studentów jezuickich p-ko żydom), 331, 333, 335 (kozackie), 374, 382, 414, p. seditiosi homines, spiski
- rudery miasta 417
- ruina miasta p. dewastacja
- ruiny Podzamcza 353
- rumistrz (magister canalium) 325, p. Lublin
- rury p. wodociągi
- rusznikarz 124
- rybak 236
- ryby 1, 3, 67, 236
- rynek (circulus civitatis, locus fori) 56, 57, 67, 88, 116, 243, 255, 342, 391a, 414
- rzemieślnicy 119, 226, 243, 284, 339a, 369 (Czwartkowscy), 425, 426
- rzemiosła, konszty 222, 225, 226, 274, 369, 379 (płci żeńskiej), 414, 425, 429, p. cechy
- rzeź, rzeźnia (cutelhow, cutlow, mactatorium) 1, 3, 310, p. szlachtuz
- rzeźnicy 33, 193, 207, 243, 293, 310 (żyd.)
- Sadzawki, stawy (piscinae)**
- Bronowicka 267
- brygidek 325
- we wsi Chłopie 47
- w Janowicach 267
- w Konopnicy 328
- królewska, lubelska, wielka królewska, wielka lubelska, zamkowa, wielka zamkowa 1, 4, 32, 87, 115, 121, 125, 209, 230, 236, 267, 271, 275, 276, 284, 369, 402
- Lubomelska 284
- Łysogórskiego klasztoru 13, 32
- Stefana mieszczanina 32
- we Wrotkowie 140, 147, 232, 267
- safianicy czyli szewcy (sutores) p. cechy
- saletra 300, 312 p. opłaty
- sallaria p. czynsze
- sądy 229 (prowadzenie spraw w s.), 313
- asesorski 369, 388, 394, 398, 401, 404, 423, 429, 432, 434
- grodzki, starościński 17, 141, 286, 326, 337, 338, 369

- iudicium nobilium 366
- kasztelański 1, 369
- komisarski 33, 229, 404
- komisji Rzplitej skarbu koronnego 421
- królewski nadworny 1, 25, 31, 129, 141, 166, 289, 369
- marszałkowski 335
- miejski (iudicium civile seu theutoniale) 3, 49, 105, 129, 146, 149; dla kupców: 179, 289, 369
- najwyższy prawa magd. na zamku krakowskim 33, 41, 88, 108, 129
- podkomorski (iudicium camerariale campestre) 107
- podzamecki 369
- radziecki dla kupców 179, 289
- sejmowy 24
- sołtysi na zamku lubelskim 24, 25
- sześciu miast 29, 31, 33, 34, 129, 239
- trybunalski 254, 273, 284, 288, 326, 336, 368, 385, 417
- wojewódzki 1, 369
- wójtowski 75, 263, 289, 321a, 432
- ziemski 141, 155, 281, 326
- żydowski p. sędzia żydowski
- scabella p. budy
- schadzki (congregationes, conventicula) 67 (tajne pospółstwa), 238 i 302 (heretyckie), 374 (advenarum i różnej sekty ludzi)
- schronisko (refugium) dla mieszczan 8
- scopuli p. kopce
- seditiones homines 241
- sepum p. łój
- ser (caseus) 404
- sędzia żydowski. s. do spraw żydowskich, doktor żydowski, doctor judaeus, iudex hebraeorum 117a (ordinatio officii ac potestatis doctoris judaeorum 1522), 172, 218 (porządek dla żydów lubelskich, w jakim sposobie mają być sądzeni 1556), 230, 330
- siano (fenum) 67, 404, 414
- siodlarz 433
- skar b królewski, koronny 1, 115a, 149, 165, 317, 342, 356–358, 421, 428
- miejski, kasa miejska (thesaurus civilis) 121, 135, 171, 295, 326, 414, 424, 429, 430, 435
- sklepy p. budy
- skład, prawo s. (generale depositum, depositorium, emporium) 11 (1392), 51 (potwierdzenie 1468), 56, 157, 173, 211, 227, 254, 260, 318, 320, 369 (przedmieszczanom nie wolno utrzymywać składów towarów 1614), 398
- soli p. sól
- żelaza (depositorium ferri) na Krak.-Przedm, 284
- lwowski 110a, 157
- składki p. podatki
- skotnik p. wygon
- skórnik 429
- skóry (cutes) 67, 237
- słodownie (braseatoria) 180, 235, 306
- słoma (stramen) 67
- słód (braseum) 3, 180, 276, 284, 286
- sł u d z y królewscy (serwitorzy kr.) 262, 335, 357, 391a, 436
- miejscy 117
- zamkowi 243
- służba chrześcijańska 379 (zabronienie żydom korzystania ze sł. ch. 1679 r.), 386 (s. domowa u kupców heretyków), 398 (s. katolicka u żydów)
- smatruz czyli kramnica (venditorium alias smatrus) 57 (1475)
- sochaczki p. targ
- solarium p. blech
- solidaria contributio p. szelężne
- sołtystwo w Konopnicy 328 (1647)
- sól, skład s. (depositorium salis) 56, 342
- bałwanista (sal bancatus) 56
- krakowska 342
- ruska tołpiasta (sal tolpaticus ruthenicus) 56, 342
- spiski, rozterki, niezgody (conspirationes, dissensiones, discordiae) 117 (pospółstwa p-ko radzie 1522), 418 (w samorządzie miejskim 1763), p. rozruchy
- sprawy w sądach miejskich 146 (zabronienie prowadzenia i popierania spraw przez szlachtę 1535)
- spustoszenie miasta p. dewastacja
- stajnie (stabula equorum) 67, 306
- stal (calibs), 67
- stacje, stanowiska czeladzi starościńskiej w domach żydowskich 322
- deputackie 336, 383
- dla posłów 283
- żołnierskie p. wojsko, wolności mieszczan
- st a r o s t a passim: ważniejsze akty – 33; s. rewidują prawa rzeźników na jatki 1451; 67; 97; przed s. rajcy składają rachunki z użycia czopowego 1506; 127; s. bada stan dróg lubelskich 1530; 152; w imieniu króla wybiera burmistrzów I kwartału 1535; 177; przedmieszczanie w krzywdach swoich mają

- się zwracać nie do s., lecz do rady m. Lublina 1541; 202; spór z miastem 1549; 296—297; dozór s. nad użyciem przez miasto grosza piwnego na municję miasta 1620; 369; spór z miastem 1583; 383; rozmiarkowanie gospód na stancje deputatów trybunalskich 1685; 410; przywłaszczenie przez starostwo gruntu Piaski czyli Kazimierz, p. czynsze, jurysdykcje, sądy, uciski, zamek
- wielkopolski 114
- starostwo Łęczyckie 156
- Rawskie 156
- statera p. waga
- statki p. naczynia
- statuty Kazimierza W., potw. przez Władysława Jagiellę 45 (1433)
- Zygmunta I 165 (1538)
- stawy p. sadzawki
- stercus p. gnój
- stowarzyszenia (societates) heretyckie 238
- stramen p. słoma
- stratae p. drogi
- straż miejska 117 (nocna), 296, 303
- strażnicy solni 342
- stroje białogłowskie 379
- stróża (custodia) 292
- strychy 414
- strygeld, strychelne 51 (mensura alias strigelth 1468), 128, 150, 217, 260, 301, 421, p. sukno
- studenci jezuitcy 323, p. rozruchy
- studnie 330, 371
- sucedniowe (opłata do cechu) 438
- sesje w cechu 18*
- sukiennicy (pannicidae) 33, 34, 202
- suknie (indusia) 379
- sukno (pannus) 51 (przywoźne, prawo mierzenia i taksowania s. — strygeld), 82, 83, 116, 202, 204, 225 (postrzygalnia, postrzyganie s.), 260, 301 (faledysz, kir), 414 (towar sukienny), 421
- suplika miasta do Augusta III 1762 r. 417
- suteryny (testudines subterraneae) 284
- sutores p. safianicy
- synagoga, bóżnica 319 i 402 (Doktorowicza), 330, 371
- szabas, sabasz 398, 414
- szafarze miejscy (lunarowie, prowizorzy) 117, 414
- szafran (crocus) 67, 116, 280
- szala (lanx) 301
- szanice 325
- szarwarki 276
- szelężne (contributio solidaria) 423
- szewcy p. safianicy
- szklarz 429
- Szkoci, Szoci (kupcy) 320, 351, 356, 358
- szkody miasta p. uciski
- szkoła 118 (na gruncie prebendy św. Mikołaja), 229 (prowizorzy), 243, 371 (żyd.), 405 (żyd.), 433 (przy kościele ewangel.)
- szlachta (nobiles) 36, 78, 141, 146, 194, 218, 221, 241, 254, 285, 289, 320, 345, 391a, 398, 414 (sz. przeciw ewakuacji żydów), 427, p. domy, jurysdykcje, personae
- szlachtuz 371, 402, p. rzeź
- szlifiernia (officina ferramentaria) 121
- szmuklerze (calamistratores) p. cechy
- szos 98, 151, 198, 226
- szpitale lubelskie 243
- św. Ducha, dom ubogich 20, 35 (zapis czynszu z ogrodów Krejdlarowskich 1453), 50, 52, 60, 61, 104 (potwierdzenie w 1510 r. zapisu 1453 r.), 105 (ubodzy, prepozyt), 147 (czynsz), 160 (donacja królewska 1537), 225, 229 (prowizorzy), 243 (ubóstwo), 291 (prowizor), 328, 404 (prepozyt), p. wolności
- ewangelicki 433
- żydowski (nosocomium, infirmarium) 214, 310, 371, 402
- sztukowe, podatek sztukowy 150, 217, 260, 350 i 408 (aukcja 1658 r.), 355, 364, 371, 372, 421
- szubienice (suspendia, patibula) 52, 269, 325 (miejsce ubi rigor iustitiae super malefactoribus extenditur)
- Szwedzi 353
- szynki, szynkowanie 243, 334, 391a, 398, 399, 414, 424
- Świadkowie 165
- święta 379 (katolickie), 398 (niedzielne)
- Tabernae p. karczmy
- taksa na towary 223
- targ (forum), dni targowe (dies fori) 33, 67, 115a, 127 (t. koński, forum equinum), 182, 191 (wolne t.), 193 (wolne t. mięsne, zwane sochaczki), 210, 222 (roczne tygodniowe), 243 (mięsne), 398
- targowe (foralia) 83, 192, 243, 289, 421
- Tatarzy 112, 120, 121, 157, 312, p. posłowie
- testamenty 369

- testudines p. budy kramne
 textores p. tkacze
 theloneum p. cło
 thus p. kadzidło
 tkacze (textores) p. cechy
 — i barchanicy krakowscy 20*
 — i barchanicy sandomierscy 20*
 towary, kupie 11, 15, 30, 33, 51, 57, 67, 83, 110a, 114, 116, 153, 157, 158, 173, 204, 211, 223, 227, 231, 235, 260, 280, 301, 304, 318, 326, 330, 351, 355, 356, 358, 369, 371, 379, 391a, 398, 401, 404, 414, 421, 427, 429, p. handel
 trabes p. belka
 tragarne 84
 tragarstwo 77, 79, 84, p. waga
 traktat wiczysty z Katarzyną II 1768 r. 433, 437
 trąba (tuba) 414
 trunki, napoje (liquores) 226, 235, 306, 320, 369, 371, 379, 398, 404, 405, 414, 415, 425, 429
 trupy (cadaveres) 214 (żyd.)
 trybunał lubelski 268, 306, 316, 328, 362, 365, 368 (sędziowie), 376, 383, 423, 428, p. sądy
 — radomski 423
 trydeści p. heretycy
 trynitarze p. klasztory
 tugurium p. gaza
 tuzauly p. rozruchy
 Turcy 121, 157, 351 (kupcy), 405 (towar turecki), p. posłowie
- U**bodzy p. szpital św. Ducha; 379 (biedne wdowy i sieroty), 391a, 414 (żyjący mendicatis suffragiis), 438
- u**ciski, angarie, bezprawia, ekscesy, gwałty, krzywdy, nadużycia, napaści, przemoc, szkody, zbrodnie
 — od kupców cudzoziemskich 320
 — od poborcy wojewódzkiego 226
 — podwodami 91, 96, 138, 283
 — od rajców 117
 — od starostów 9, 17, 53, 115, 124, 243 (od surogatora starościńskiego), 250 (od dzierzawcy starostwa), 410, 421
 — od wojewodów 109
 — od wojska p. wojsko
 — od żydów 398, 404, 429
 — kupców lwowskich nacji ormiańskiej 389
 — żydów od chrześcijan 427, 432
- uczty (convivia) 352
 ugody miasta, komplancje, kontrakty, zgody (concordiae, conventiones, moderamina, pacta, transactiones)
 — z brygidkami 123 (1527), 147 (potwierdz. 1535), 234 (1570), 264, 266 i 269 (1598), 325 (1647)
 — z kupcami 377 i 390 (1677)
 — z prasolami solnymi 56 (1473)
 — z przedmieszczanami 66, 67 (1489), 177 (1535, potwierdz. 1541)
 — z Sulejowskim klasztorem 164 (1538)
 — z żydami 322, 371, 379, 388, 391a, 398, 402, 404, 414, 429
 — między magistratem radzieckim a wójtem, ławnikami i pospółstwem 359 (1691)
 — między augustianami a bractwem Pocięzenia N. Maryi P. przy kośc. św. Agnieszki 359 (1661)
 ulice lubelskie 117, 269, 284, 323, 326, 391a
 — Archidiakońska 107
 — Dominikańska 404
 — Kowalska, potym Zielona 437
 — P. Maryi 325
 — Szeroka 319
 — Żmigrod 275, 306
 — Żydowska 276 (Rzeźnicza), 379, 382, 391a, 398
 uvae pressae p. rodzynki
- V**adium p. zakład
 vectiones, vecturae p. podwojdy
 vectores p. furmani
 vinum crematum, distillatum, sublimatum p. gorzałka
- W**aga miejska (libra seu statera civilis, ponderatorium) 68, 77 (libra et tragarstwo), 79 (statera cum tragarstwo), 84 (w. miejska i w. żydowska), 136, 202, 280, 301, 337
 wakancje p. kaduki
 wały miejskie 221, 296, 297
 ważnik miejski (librator staterae civilis) 117
 wełna (lana) 67
 wesela (nuptiae) 341, 352
 Węgrzy 320, 351 (kupcy), 353
 widz burmistrzowski albo radziecki 243
 wieża, siedzenie na wieży 414
 wieżyczka wodociągowa 325

- więzienie, areszt (carceres) 117, 166
 wiktuały 235
 winnica 19
 wino 79, 84, 109 (akcyza od w.), 117, 174, 202, 222, 320 (węgierskie), 414, 417 (greccy kupcy winni), p. gorzalka, małwazja
 Włosi 320
 wodociągi, kanały, rurans, rurmuz, rury (canalia sive aquaeductus, cannae, fistulae) 55 (1471), 95, 111, 123, 130, 140, 143, 147, 180, 210, 269, 275, 320, 325, 326, p. rurmistrz
 wojewoda, województwo passim; 67, 152 (wybiera burmistrzów II kwartału 417, 1535), 218, 223, 336, 385, 420 (6 posłów z województwa na sejm – konst. 1764 r.), p. sądy
 wojna, wyprawy, posługi, powinności wojenne, wyprawy lanowego żołnierza (expeditiones bellicae, expeditiones stipendiariorum) 43, 45 (płace za żywoność żołnierską), 78, 82, 84, 91, 178, 198, 236, 251, 321a, 339, 344, 346, 348, p. wojsko
 wojsko, chorągwie, regimenty, rycerstwo, żołnierze 45 (nadużycia), 299 (ekscesy, zbrodnie żołnierzy), 326, 334 (regiment ks. Bogusława Radziwiłła), 339 (straty od żołnierza), 348 (wydatki miasta na żołnierza), 355, p. wojna, wrogowie
 — auxyliarne wojska 399
 — ciężary żołnierskie 311, 313—315, 340, 346
 — lanowy żołnierz 344, 348
 — noclegi, odpoczynki, popaski, przechody 282, 339a, 340, 353, 362, 365, 376, 392, 395
 — stacje, stanowiska, konsystencje 299, 311, 313, 314, 334, 346, 353, 355, 362, 365, 392
 — stipendiarii 70, 82
 wokanda 414
 wolności mieszczan
 — od opłat i ciężarów na rzecz króla i państwa 1, 3, 7, 10, 26, 28, 33, 34, 70—72, 78, 82—84, 99, 112—114, 289, 339a
 — od ciężarów żołnierskich, asygnacyj, chlebów, hiberay, przechodów, stanowisk i wypraw wojennych 78 i 84 (od wypraw ze wsi Ponigwoda), 91, 198, 311, 313, 314, 334, 344, 346, 348, 365, 376, 392
 — od czopowego 113, 240, 339a
 — od licytacji propinacji 428
 — od podwód 91, 138, 282, 283, 315, 324
 wolności przedmieszczan
 — od ciężarów żołnierskich 340, 353
 — od obowiązków względem gości 268, 316
 — od podwód 247, 369
 — Czwartkowskich przedmieszczan 181, 366
 — w. budowania domów na Podzamczu 353, 369
 wolności celne p. cło
 — domów szlacheckich od ciężarów miejskich i stanowisk deputackich 326, 336
 — Helthowskiej kamienicy 306
 — Karmelickiej kamienicy 362
 — m. Krakowa nadane magistratowi m. Lublina 391 (1703)
 — rajców lubelskich 82, 141, 198
 — szpitala św. Ducha 104
 — wsi Trześniów 321a
 — żydów 209, 231, 330, 355, 371, 388 (wolny handel 1696)
 Wołosi 157 i 351 (kupecy)
 wołowina (carnes bovinae) 404
 woły 74, 85, 115a, 164, 197, 205, 217, 231, 237, 301, 421
 wosk (cera) 67, 79, 84, 105a, 110a, 136, 199, 202, 207, 237
 woskobojnia p. kapnica
 woźnice p. furmani
 wozy (currus, p. plaustra) 83, 91 (c. bellici), 96, 137 i 301 (c. mercibus onerati, w. ładowne), 150, 164, 217, 262, 282, 315, 320, 367 (drzewa), 421
 wódka p. gorzalka
 wójt (advocatus) passim; 423 (nominacja w. Szymona Jakubowskiego przez króla 1763 r.), p. czynsze, jurysdykcje, młyny, sądy
 — w jurydykach 181 (gruntu św. Mikołaja), 285
 — najw. prawa magd. na zamku krakowskim 41
 — najw. prawa magd. na zamku lubelskim 24
 — prowincjonalny (landwójt) 3
 — sądowi p. podwójcia
 wrogowie, nieprzyjaciele (hostes) 78, 84 (obrona przed atakami), 99, 139, 193, 345, 348, 355, 369
 — kozacko-moskiewskie wojska 382
 — Krzyżacy 236
 — Litwini 8
 — Szwedzi 353
 — Tatarzy 112, 120, 121, 312
 — Turcy 121
 — Węrzy 353

wyderkauf 178, 427, p. zastaw
 wygon (expulsio pecudum, skotnik) 267
 wyprawy wojenne p. wojna, wolności
 mieszczan; w. posłów p. posłowie
 wyrugowanie żydów z miasta p. ewakuacja

Zabójstwo (homicidium) 369

zabudowanie miasta, osiedlenie, zaludnienie 135, 271, 275, 276, 280, 286, 369, p. budowlane przepisy

zakład (vadum) 149

zamek (arx) lubelski 3, 4, 24, 52, 56, 64, 115, 117, 125, 150, 160, 162, 180, 192, 193, 207–209, 243, 267 (mansjonarze), 273, 275, 284, 286 (most), 288, 305 (rewizja), 308, 310, 369, 402, 414, 435, p. burgrabiowie, czynsze, jurysdykcje, kościół św. Trójcy, opłaty, sądy

— bełzki 8

— krakowski 41, 63, 88, p. wójt

— tenczyński 52

zastaw 276, 339, p. wyderkauf

zborny protestanckie 302, 433

zboże (frumenta) 3, 67, 115a, 116, 194, 210, 276, 286, 292, 398

zimowanie żołnierzy 334, p. hiberna

zinziber p. imbir

złotnik 327

złupienie domów i sklepów żydowskich 323, 355

zniszczenie Podzamcza 353

zranienie (membrorum mutilatio) 369

zrównanie m. Lublina w prawach i prerogatywach z m. Krakowem 1703 r. 378, 391, 409, 417, p. magistrat, mieszczanie

Źródło miejskie (fons civilis) 115

Żelazo 67, 284 (skład)

żołnierze p. wojna, wojsko

żupy krakowskie 342

Żydy — jurydyka 369

żydzi lubelscy 38, 84, 110a, 115, 116, 117a, 118, 126, 128, 131, 142, 149, 154, 172, 179, 187, 202, 203, 205, 206, 209, 214, 218, 220, 230, 231, 243, 250, 255, 256, 260, 286, 289, 303, 310, 319, 322, 323, 330, 334, 341, 343, 351, 355, 369, 371, 373, 377, 379, 382, 384, 388, 391a, 395, 396, 398–405, 414, 415, 417, 419, 421, 424–427, 429, 432, 436, 438, p. budy, cło, czynsze miejskie, domy, drukarnie, drukarze, ewakuacja, handel, książki, kupcy, łaźnie, muzycy, obrzędy, okopisko, poborcy, pożary, rozruchy, rzeźnicy, sędzia, służba, synagoga, szabas, szkoła, szlachta, szpitale, uciski, ugody, ulice, wolności, złupienie

— krakowscy 218

— poznańscy 218

żywność 311, 391a

OBJAŚNIENIA SKRÓCEN

- Arch. = Archiwum Państwowe w Lublinie
- Kod. Mał. = Kodeks dyplomatyczny Małopolski, wydał F. Piekosiński, Krak., 1876—1905
- Liber juram. = Liber juramentorum et privilegiorum civitatis Lublinensis. Arch. Państw. w Lubl. Varia, N 241
- Liber priv. = Liber privilegiorum civitatis Lublinensis. Arch. Państw. w Lubl. Varia, N 242
- Łopac. = Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie
- Mag. = Magistrat m. Lublina
- Matr. = Matricularum regni Poloniae summaria, wydał T. Wierzbowski, Warsz. 1905—1919
- Spec. = Specyfikacja praw i przywilejów m. Lublina. Arch. Państw. w Lubl. Varia, N 240
- Sumar. = Sumariusze przywilejów i praw m. Lublina
-

UZUPEŁNIENIA I POPRAWKI

<i>str.</i>	<i>wiersz</i>	<i>wydrukowano</i>	<i>powinno być</i>
XI	3	miał być jego	był (321 a)
XII	35	z 1396 r. *)	z 1396 r. *) (13)
XVI	23	148	148, 153
XXXII	3	Wykorzystano Volumina legum	Wykorzystano Wierzbowskiego Matricularum regni Poloniae summaria, Volumina legum
18	31	146	1461
22	2	lubelski	lubelski i
23	36	Alexandri	Casimiri (błąd w sumariuszu 1781 r.)
68	15	Grabia	Grabi
101	34	kanclerzego	kanclerza
102	28	castrensis	consularis
107	16	montis	pontis
108	3	1720 r.	1720 r. (N 397)
141	9	(N 393)	(N 393). Por. N 309
147	4		należy dodać: Kop. Arch. Fragm. Cons. 17, N 75
151	26	Klomzel	Klom el.